

**ZARZĄDZENIE NR 0050.59.2024
RADY GMINY ŻARY**

z dnia 29 maja 2024 r.

w sprawie przedstawienia raportu o stanie Gminy Żary za 2023 rok

Na podstawie art. 28aa ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 609) zarządzam co następuje:

§ 1. Przedstawiam raport o stanie Gminy Żary za 2023 rok, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Raport o stanie Gminy Żary podlega przedłożeniu Radzie Gminy Żary oraz publikacji na stronie internetowej Gminy Żary oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Wójt Gminy

Leszek Mrozek

RAPORT O STANIE GMINY ŻARY

2023

Urząd Gminy Żary

SPIS TREŚCI

Spis treści	1
WSTĘP	4
1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY	6
1.1 Położenie i powierzchnia gminy	6
1.2 Wielkość gminy i sołectw.....	7
1.3 Gminne jednostki organizacyjne	9
1.4 Realizacja uchwał Rady Gminy	9
1.5 Demografia	10
1.6 Promocja Gminy Żary	14
1.7. Współpraca z innymi społecznościami samorządowymi	58
2. ROZWÓJ LOKALNY	67
2.1 Strategia Rozwoju Gminy Żary	67
2.2 Plan GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DO ROKU 2027	69
2.3 Wykorzystanie środków zewnętrznych, w tym unijnych i krajowych	70
1. w zakresie turystyki i sportu:.....	70
2. w zakresie transportu	74
3. w zakresie ochrony przeciwpożarowej.....	75
4. w zakresie cyfryzacji	76
5. w zakresie dostępności.....	76
2.4 PROGRAM RZĄDOWY FUNDUSZ POLSKI ŁAD: PROGRAM INWESTYCJI STRATEGICZNYCH	77
3. BUDŻET GMINY / FINANSE GMINY	84
3.1 Finanse.....	84
3.2 Podatki i opłaty lokalne	91
4. MIENIE KOMUNALNE.....	93
4.1 Gospodarka mieszkaniowa i komunalna	93
4.2 Użytkowanie wieczyste gruntów	97
4.3 Cmentarze komunalne na terenie Gminy	98
5. GOSPODARKA	101
5.1 Strefa inwestycyjna Gminy Żary	101
5.2 Pozwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	104
5.3 Zwrot podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego do produkcji rolnej.....	109
5.4 Centralna ewidencja działalności gospodarczej	110
6. GOSPODARKA PRZESTRZENNA	116
7. GOSPODAROWANIE ODPADAMI	121
8. OCHRONA ŚRODOWISKA	127

8.1	Ochrona powietrza i środowiska	127
8.2	Ochrona gospodarki wodnej	132
8.3	Program usuwania azbestu	134
8.4	Środowiskowe uwarunkowania realizacji przedsięwzięć.....	135
8.5	Ochrona przyrody	135
8.6	POMNIKI PRZYRODY	136
8.7	GMINNY PUNKT KONSULTACYJNO-INFORMACYJNY PROGRAMU "CZyste Powietrze.....	141
8.8	Opieka nad zwierzętami bezdomnymi	144
9.	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	148
9.1	Zaopatrzenie mieszkańców w wodę.....	148
9.2	Infrastruktura drogowa	150
9.3	Infrastruktura oświetleniowa (oświetlenie drogowe - uliczne)	152
9.4	Komunikacja zbiorowa	153
10.	KULTURA, SPORT I TURYSTYKA	155
10.1	Sport i turystyka.....	155
10.2	Kultura	155
10.3	Gminna Biblioteka Publiczna Gminy Żary z/s w Bieniowie	157
11.	ZABYTKI.....	164
11.1	Złotnik	164
11.2	WŁOSTÓW – PAŁAC.....	167
11.3	PARK PETZOLDA.....	171
12.	OŚWIATA	173
12.1	Ogólna sytuacja demograficzna	173
12.2	Inwestycje w oświacie	177
12.3	Doposażenie bazy dydaktycznej i rozwój kompetencji kadry:	178
12.4	Stypendia i nagrody finansowe	178
12.5	Zatrudnienie w szkołach	181
12.6	Wydarzenia w placówkach oświatowych	184
12.7	Funkcjonowanie Centrum Usług Wspólnych Gminy	206
13.	POMOC SPOŁECZNA W GMINIE ŻARY	208
13.1	Ogólna charakterystyka wydatków	208
13.2	Pomoc społeczna	209
13.3	Zadania realizowane z ustawy o świadczeniach rodzinnych i funduszu alimentacyjnego	217
13.4	Świadczenie wychowawcze 500+	218
13.5	Karta dużej rodziny	218
13.6	Pozostałe zadania realizowane przez ośrodek	219
13.7	Podsumowanie działalności GOPS.....	230

14.	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I OBRONA CYWILNA	232
14.1	Ochrona przeciwpożarowa	232
14.2	Zarządzanie kryzysowe	238
15.	INWESTYCJE.....	239
15.1	Realizacja inwestycji na terenie gminy.....	239
15.2	Inwestycje w infrastrukturę wodociągową	239
15.3	Inwestycje w infrastrukturę drogową I OŚWIETLENIOWĄ.....	242
15.4	Inwestycje w zakresie obiektów – komunalnych (boiska, place zabaw, siłownie), świetlice, szkoły, 246	
15.5	Inwestycje w zakresie gospodarki nieruchomościami	248
15.6	Inwestycje w oświatę	249
15.7	Inwestycje w obiekty sportowe	250
15.8	Inwestycje finansowane z Funduszu sołeckiego	253
16.	Podsumowanie	257

WSTĘP

**Szanowni Państwo,
Drodzy Mieszkańcy Gminy Żary
Radni, Sołtysi naszych miejscowości**

Kolejny raz w Państwa ręce trafia dokument: „Raport o stanie gminy Żary”, zawierający podsumowanie 2023 roku. Od momentu wprowadzenia obowiązku przedstawiania raportu o stanie gminy przykładam szczególną uwagę do tego, by raport o stanie gminy był dla Państwa przejrzystym dokumentem, ukazującym jakie decyzje były podejmowane w poprzednim roku i jaka jest kondycja finansowa gminy, z uwzględnieniem dochodów i wydatków. Znajdą w nim Państwo dane dotyczące demografii, budżetu gminy i najważniejszych inwestycji. Swoje miejsce w nim znalazły także oświata, sport, kultura, czy pomoc społeczna. Wszystko po to, by pokazać Państwu, jak dużo dzieje się w naszej pięknej i rozwijającej się gminie.

Raport o stanie Gminy Żary za 2023 rok to czas podsumowania wspólnego wysiłku wielu osób, dyrektorów, kierowników, pracowników oraz radnych i sołtysów zaangażowanych w realizację różnych projektów, służących poprawie warunków życia Mieszkańców naszej gminy.

Słowa uznania kieruję także do organizacji pozarządowych i wszystkich grup nieformalnych, społeczników i działaczy, dzięki którym życie w naszej gminie dynamicznie się rozwija. Podziwiam determinację ruchów oddolnych, które działają z wielkim oddaniem realizując działania skierowane do lokalnej społeczności. Dziękuję także przedsiębiorcom, którzy każdego dnia swoją pracą budują potencjał Gminy Żary oraz promują naszą gminę na arenie ogólnopolskiej i międzynarodowej.

Przygotowanie raportu to z jednej strony obowiązek i wymóg prawny, opracowany zgodnie z art. 28 aa ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym, z drugiej zaś strony stanowi przejaw chęci i potrzeby zaprezentowania Mieszkańcom Gminy Żary informacji ukazujących zarówno potencjał i rozwój naszego samorządu, jak i zagrożenia z jakimi mierzymy się na co dzień.

Z zakresu treści, jaką autor niniejszego „Raportu” przyjął, to struktura i zakres rzeczowy, takie, aby możliwie jak najpełniej poinformować społeczność o działalności gminy we wszystkich interesujących ich aspektach. Przywołane w opracowaniu dokumenty i tabele w większości przykładów zostały przyjęte w trakcie minionego roku jako autonomiczne sprawozdania, raporty i już wcześniej istniała możliwość zapoznania się z tymi materiałami na stronach internetowych Gminy Żary. Zaletą Raportów o Stanie Gminy jest fakt, że w jednym miejscu, bez konieczności przeszukiwania archiwów, można prześledzić działania podejmowane przez gminę w poprzednich latach.

Zakres opracowania, kolejność treści, a nawet kształt tabel są spójne z analogicznymi dokumentami, jakie powstały w poprzednich latach, aby czytelnikowi łatwiej było dane zestawić i porównać.

Mam nadzieję, że przedstawiony raport będzie ciekawą lekturą, która pozwoli stwierdzić, iż rok 2023 był kontynuacją realizacji polityki zrównoważonego rozwoju Gminy Żary, której zasadniczym celem jest poprawa jakości życia Mieszkańców ich bezpieczeństwa. Dlatego zachęcam wszystkich Państwa do rzetelnej lektury niniejszego Raportu, dzięki czemu wszyscy będziemy wiedzieć, co dzieje się bardzo dobrego w naszej pięknej gminie. Pamiętajmy, że bez aktywnych Mieszkańców gminy następuje spowolnienie jej rozwoju, co nam nie grozi przy tak prężnie działających mieszkańcach. Wszystkim dziękuję za zaangażowanie i wszelkie działania na rzecz Gminy Żary.

Wójt Gminy Żary

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

1.1 POŁOŻENIE I POWIERZCHNIA GMINY

Gmina Żary jest gminą wiejską położoną w południowo-zachodniej części województwa lubuskiego, w granicach powiatu żarskiego, na pograniczu Niziny Śląskiej i Niziny Wielkopolskiej.

Gmina sąsiaduje z:

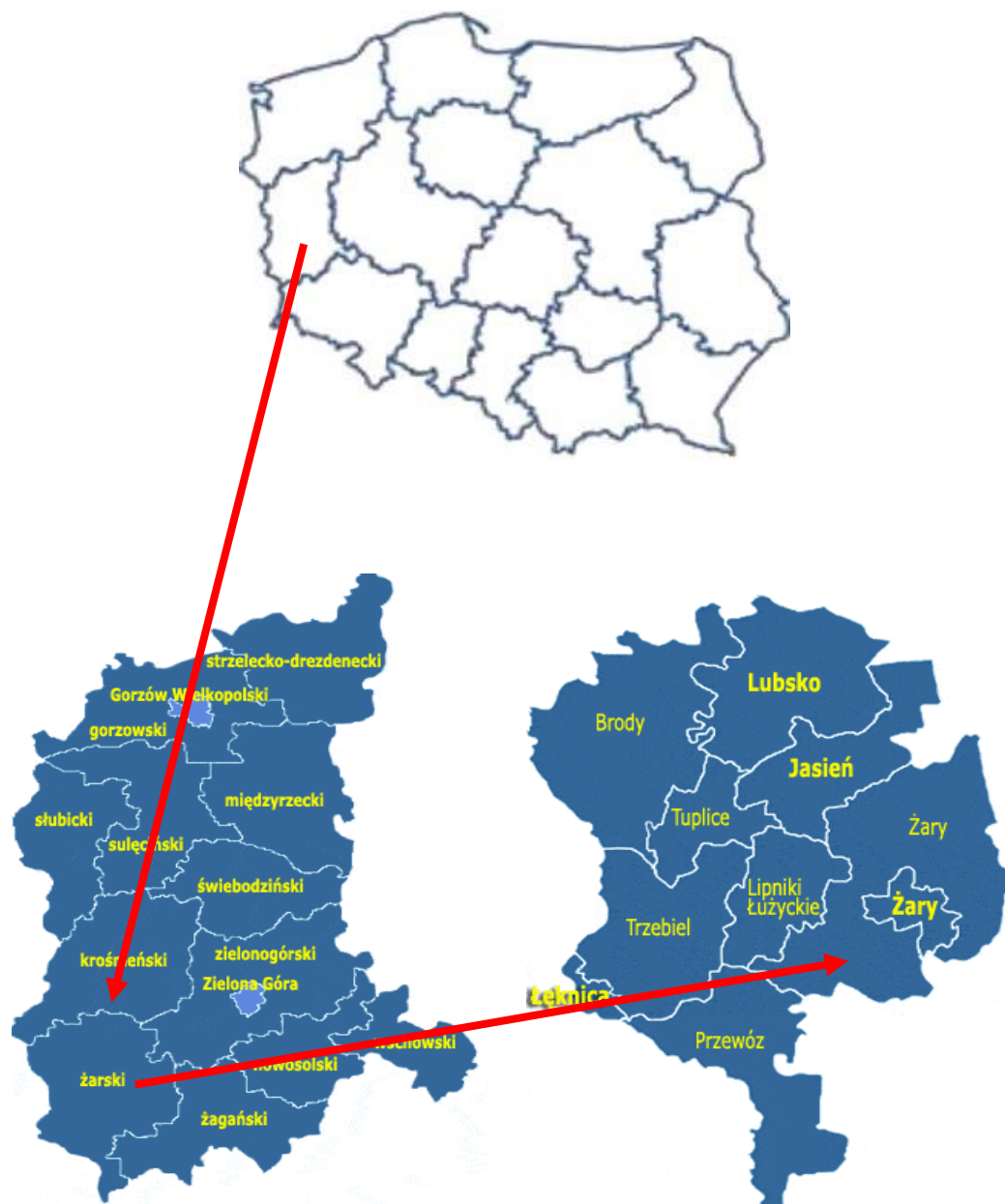
- gminą Jesień (od północnego zachodu) – powiat żarski,
- gminą Lipniki Łużyckie (od zachodu) - powiat żarski,
- gminą Przewóz (od południowego zachodu) – powiat żarski,
- gminą Wymiarki (od południa) – powiat żagański,
- gminą Iłowa (od wschodu) – powiat żagański,
- gminą Żagań (od wschodu/północnego wschodu) – powiat żagański,
- gminą Nowogród Bobrzański (od północy) – powiat zielonogórski
- miastem Żary i Żagań.

Gmina Żary zajmuje głównie tereny Wysoczyzny, która obejmuje Wzgórza Żarskie, leżące na północ od wsi Łaz i osiagające wysokość 229 m n.p.m.

Gmina położona jest w bliskiej odległości od przejść granicznych z Niemcami: w Przewozie (ok. 30 km), Olszynie (ok. 25 km) i Łęknicy (ok. 35 km). Teren Gminy Żary przecięty jest ważnymi szlakami komunikacyjnymi - drogami krajowymi nr: 12 i 27, umożliwiającymi dojazd do przejść drogowych na granicy, a także autostradą A18, łączącą dawne przejście w Olszynie z autostradą A4 prowadzącą w kierunku Przemyśla, na której zlokalizowano węzeł Żary.

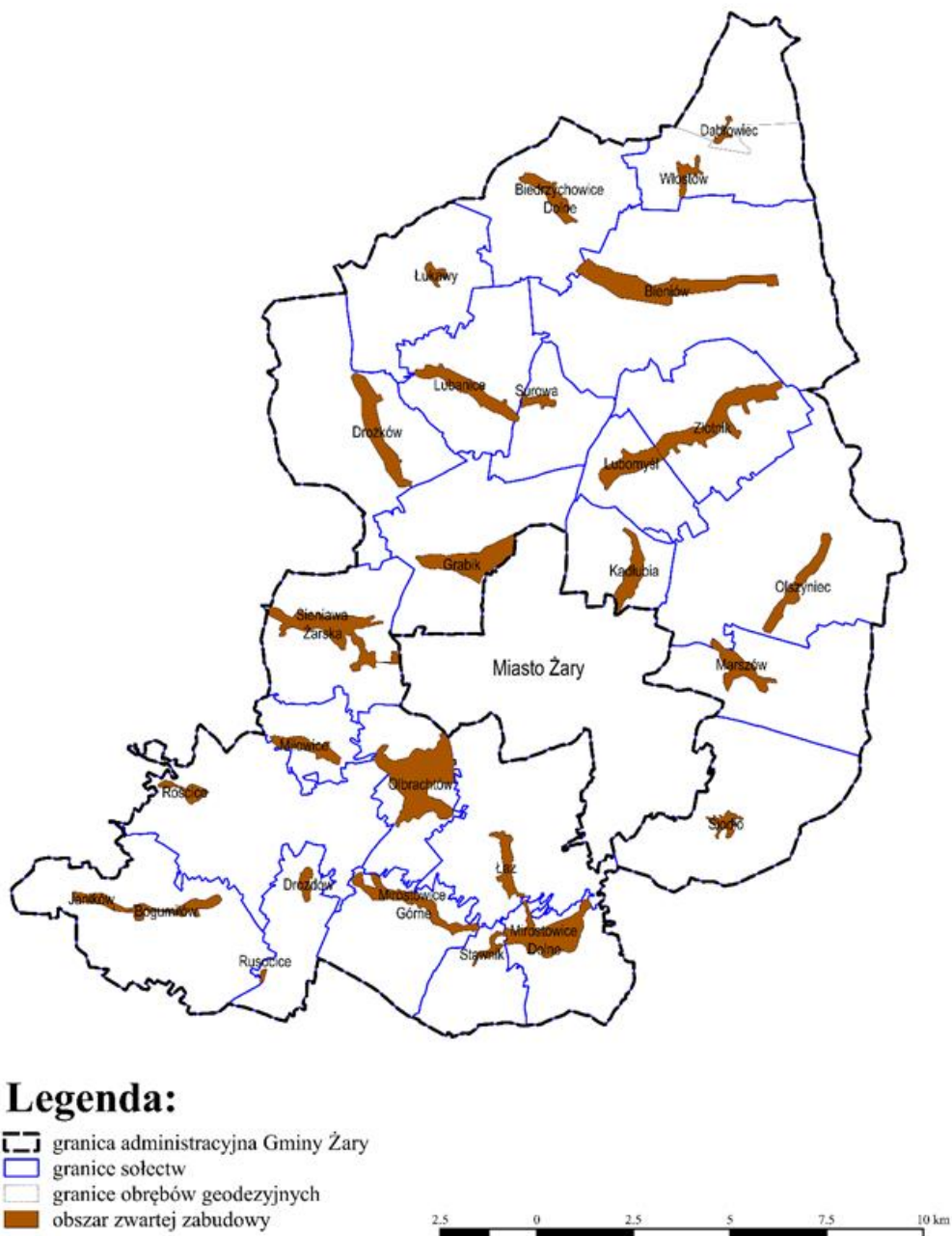

Rycina 1. Położenie Gminy Żary

1.2 WIELKOŚĆ GMINY I SOŁECTW

Gmina Żary jako jedna z największych gmin w województwie lubuskim zajmuje powierzchnię ok. 294 km² (29362 ha) i liczy ok. 12.000 mieszkańców, którzy zamieszkują 24 sołectwa. Sołectwami tymi są: Biedrzychowice Dolne, Bieniów, Bogumiłów-Janików, Drozdów-Rusocice, Drożków, Grabik, Kadłubia, Lubanice, Lubomyśl, Łaz, Łukawy, Marszów, Miłowice, Mirostowice Dolne, Mirostowice Górne, Olbrachtów, Olszyniec, Rościce, Sieniawa Żarska, Siodło, Stawnik, Surowa, Włostów-Dąbrowiec, Złotnik. Gmina stanowi 21,1 % powierzchni powiatu żarskiego. Gęstość zaludnienia wynosi: 42 osoby/km².

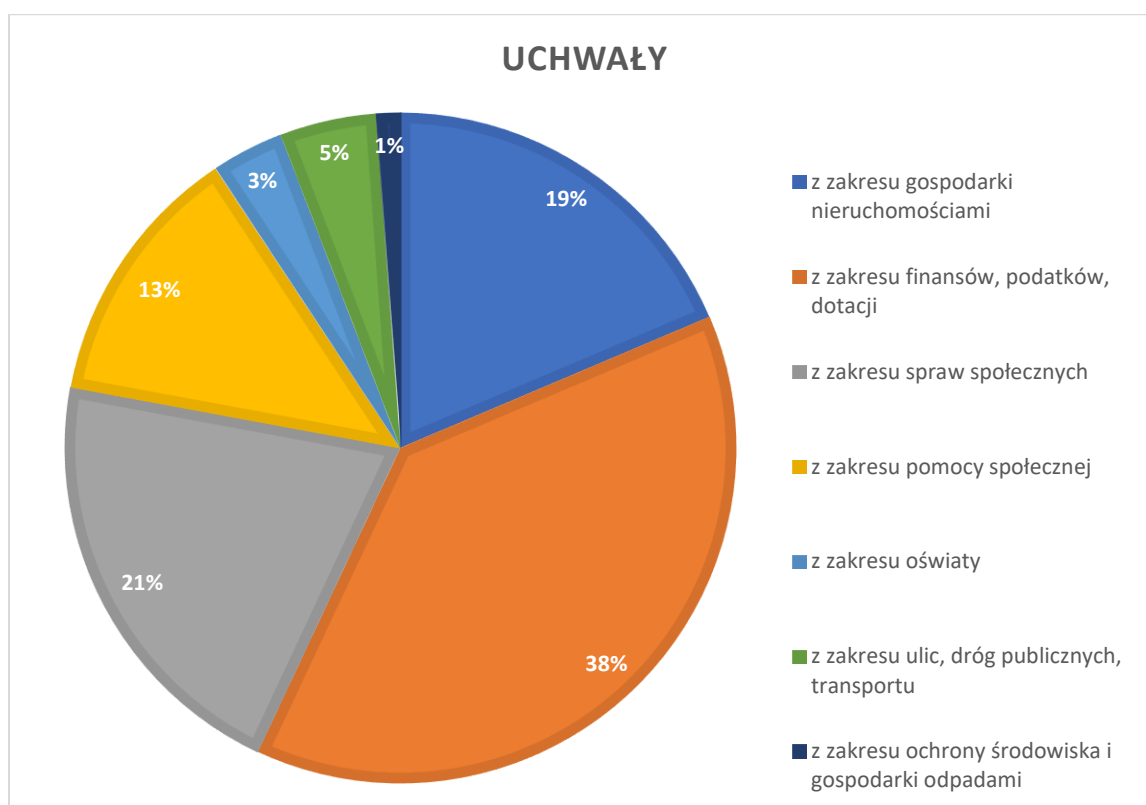
Pod względem obszaru Gmina zajmuje ponad 21% ogólnej powierzchni powiatu żarskiego i jest największą Gminą w tym powiecie.

1.3 GMINNE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarach;
- 2) Centrum Usług Wspólnych Gminy Żary;
- 3) Szkoła Podstawowa w Bieniowie;
- 4) Szkoła Podstawowa w Lubanicach;
- 5) Szkoła Podstawowa w Mirostowicach Dolnych;
- 6) Szkoła Podstawowa w Olbrachtowie;
- 7) Szkoła Podstawowa w Sieniawie Żarskiej;
- 8) Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Złotniku;
- 9) Zespół Szkół w Grabiku;

1.4 REALIZACJA UCHWAŁ RADY GMINY

W 2023r. Rada Gminy Żary na 10 posiedzeniach procedowała łącznie 86 uchwał.

Wszystkie akty prawne podjęte przez organ uchwałodawczy i przekazane do realizacji organowi wykonawczemu zostały pozytywnie zaopiniowane przez organ nadzoru, czyli Wojewodę Lubuskiego. Rada Gminy w liczbie 15 radnych jest organem stanowiącym i kontrolnym wybranym na pięcioletnią kadencję. Do właściwości Rady Gminy należą wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania gminy. Są to m.in.: uchwalanie statutu gminy, uchwalanie budżetu gminy, uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, podejmowanie uchwał w sprawach podatków i opłat w granicach określonych w odrębnych ustawach. Rada obraduje na sesjach zwołanych przez Przewodniczącą Rady.

Przy Radzie działają następujące stałe komisje:

- 1) Komisja Rewizyjna – 3 osoby
- 2) Komisja Polityki Gospodarczej i Budżetu – 4 osoby
- 3) Komisja Ochrony Środowiska i Rolnictwa – 3 osoby
- 4) Komisja Oświaty, Kultury i Zdrowia – 4 osoby
- 5) Komisja Skarg, Wniosków i Petycji- 3 osoby.

1.5 DEMOGRAFIA

WYKAZ ILOŚCIOWY MIESZKAŃCÓW GMINY ŻARY W LATACH 2022-2023

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały wg stanu na ostatni dzień roku	
		2022	2023
1	BIEDRZYCHOWICE DOLNE	289	290
2	BIENIÓW	814	811
3	BOGUMIŁÓW	217	215
4	DĄBROWIEC	77	76
5	DROZDÓW	90	88
6	DROŻKÓW	488	493
7	GRABIK	1038	1037
8	JANIKÓW	44	45
9	KADŁUBIA	541	547
10	LUBANICE	578	574
11	LUBOMYŚL	466	477
12	ŁAZ	457	457
13	ŁUKAWY	113	116
14	MARSZÓW	472	466
15	MIŁOWICE	293	290

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały wg stanu na ostatni dzień roku	
		2022	2023
16	MIROSTOWICE DOLNE	1112	1110
17	MIROSTOWICE GÓRNE	447	447
18	OLBRACHTÓW	1171	1212
19	OLSZYNIC	322	326
20	ROŚCICE	102	106
21	RUSOCICE	37	37
22	SIENIAWA ŻARSKA	1089	1082
23	SIODŁO	276	279
24	STAWNIK	186	185
25	SUROWA	185	183
26	WŁOSTÓW	204	202
27	ZŁOTNIK	860	859
	RAZEM	11968	12010

Źródło: Rejestr mieszkańców Gminy Żary

LICZBA URODZEŃ W GMINIE ŻARY Z PODZIAŁEM NA PŁEĆ W LATACH 2022-2023

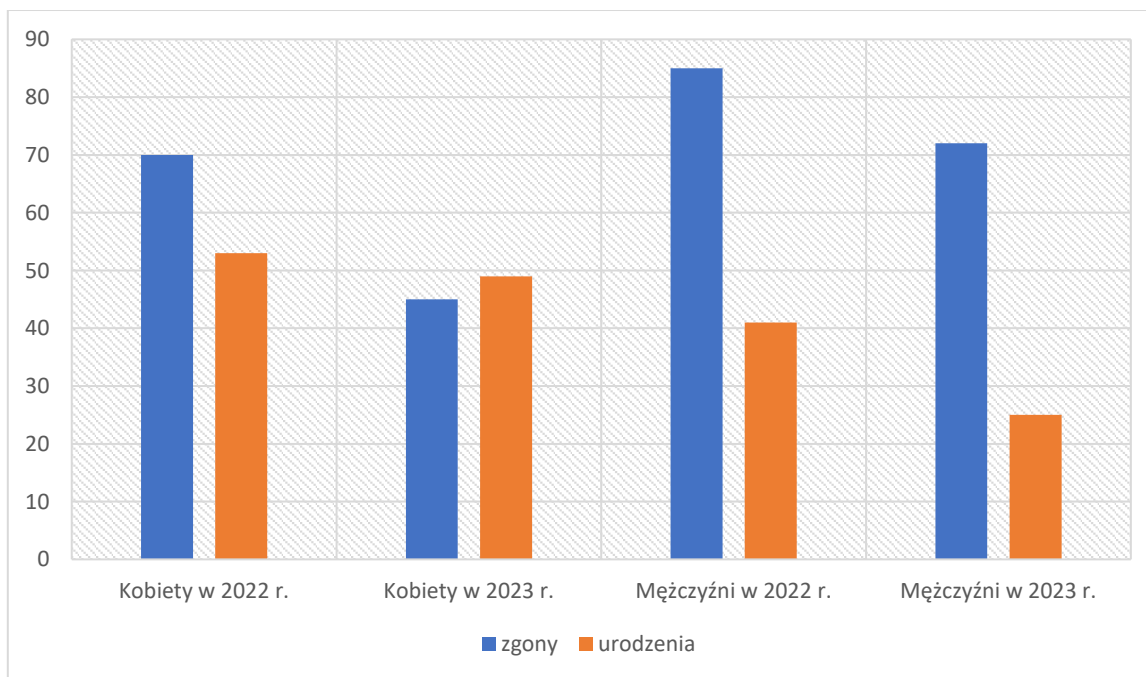
Płeć	Liczba urodzeń w 2022r.	Liczba urodzeń w 2023 r.
Żeńska	53	49
Męska	41	25
Razem	94	74

Źródło: Rejestr mieszkańców Gminy Żary

LICZBA ZGONÓW W GMINIE ŻARY Z PODZIAŁEM NA PŁEĆ W LATACH 2022-2023

Płeć	Liczba zgonów w 2022 r.	Liczba zgonów w 2023 r.
Żeńska	70	45
Męska	85	72
Razem	155	117

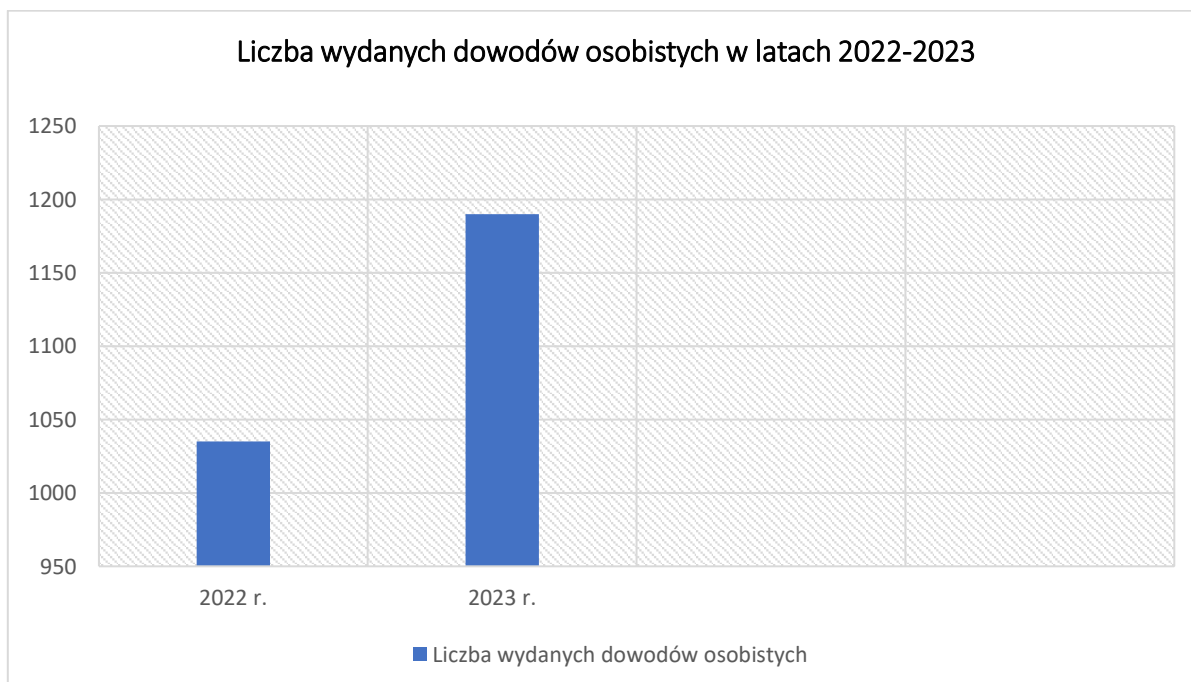
Źródło: Rejestr mieszkańców Gminy Żary

Źródło: Rejestr mieszkańców Gminy Żary

Liczba wydanych dowodów osobistych w latach 2022 - 2023

Rok 2022r.	Rok 2023r.
1035	1190

LICZBA ZAMELDOWAŃ/WYMELDOWAŃ W 2023 ROKU

W roku 2023r o zameldowanie na pobyt stały wnioski złożyło 308 osób- są to osoby, które zmieniły miejsce zamieszkania w obrębie Naszej Gminy oraz nowe osoby, które zameldowały się z innej gminy. Liczba osób wymeldowanych z pobytu stałego w Gminie Żary w 2023r. wynosiła 43.

W skład tej liczby wchodzi osoby, które na wniosek wymeldowały się z miejsca pobytu stałego oraz osoby wymeldowane decyzją administracyjną. Czas oczekiwania na dowód osobisty wynosi nie więcej niż 30 dni od dnia złożenia wniosku.

1.6 PROMOCJA GMINY ŻARY

Samorząd Gminy Żary stara się jak najlepiej promować naszą gminę. Stworzenie pozytywnego wizerunku gminy jest ważnym uwarunkowaniem powodzenia w działaniach na rzecz rozwoju. Funkcję pozytywnego wizerunku gminy wykorzystujemy w ubieganiu się o mieszkańców, inwestorów, środki pomocowe z różnego rodzaju programów.

Działania promocyjne podejmowane przez gminę:

1. Utworzenie strony internetowej gminy, który ma charakter lokalnej gazety. Najważniejszą dla nas rzeczą jest, aby nasza strona nie była statyczna ale często aktualizowane informacje dawały źródło wiedzy mieszkańcom i zainteresowanym osobom o wszystkich ważnych wydarzeniach z terenu gminy Żary.
2. Najważniejsze informacje o podejmowanych przez samorząd działaniach i wydarzeniach z życia lokalnej społeczności odzwierciedla m.in. wydawanie gazety gminnej pn. „Wiadomości z Gminy Żary” oraz aktualizowany codziennie gminny profil „fejsbukowy”. Często aktualizowane treści są dla mieszkańców źródłem wiedzy nt. wszystkich ważnych wydarzeń, ale i przydatnych informacji z życia gminy, czy nagłych awarii
3. Do przekazywania pilnych komunikatów dotyczących spotkań z organizacjami pozarządowymi, awarii systemów sieci wodociągowej służy obsługiwana przez gminę aplikacja pn. SMS-owy system powiadamiania mieszkańców. System pozwala praktycznie jednym „kliknięciem” wysłać informację do kilkuset zarejestrowanych w nim mieszkańców gminy o nagłych zdarzeniach, awariach, spotkaniach, zebraniach. Pozwala on na błyskawiczne przesłanie informacji do całych grup np. sołectw, sołtysów, radnych, prezesów OSP.
4. Zamieszczanie informacji w prasie, radio i lokalnej telewizji dotyczących najistotniejszych przedsięwzięć realizowanych przez Gminę np. programach ekologicznych, programach szczepień dla seniorów, programów osłonowych, w celu poprawy jakości obsługi mieszkańców.
5. Współpraca z przedsiębiorcami, instytucjami i firmami w zakresie wydania wspólnych publikacji np. Kalendarz imprez kulturalnych i sportowych, współfinansowany przez lokalnych reklamodawców.
6. Wydawanie własnych publikacji tj. folderów, ulotek, broszur, gminnego kalendarza oraz publikacji książkowych.
7. Umieszczenie czerwonych metalowych serc na plastikowe nakrętki przed wszystkimi sześcioma szkołami na terenie gminy z logo gminy. W Grabiku są dwa: jedno przed szkołą, drugie, „mruka” do wszystkich przed wejściem do przedszkola. Wrzucane do nich nakrętki

- sprzedawane w punktach skupu i zamieniane na gotówkę, która w całości przeznaczana jest na rehabilitację chorych dzieci z terenu gminy.
8. Nagradzanie za osiągnięcia mieszkańców gminy, którzy reprezentując ją zdobyli wysokie lokaty w zawodach, turniejach i konkursach rangi ogólnopolskiej czy międzynarodowej, przyczyniając się do promowania jej pozytywnego wizerunku.
  9. W ramach promocji gminy powstała platforma pn. Budżety JST, służąca w bardzo prosty i intuicyjny sposób prezentacji budżetu gminy dochodów i wydatków samorządu, ale i inwestycji, wyodrębniony jest też Fundusz Sołecki. Warto zauważyć, że skuteczna promocja gminy może przynieść liczne korzyści, między innymi zwiększenie napływu środków finansowych, poprawę wizerunku oraz wzrost atrakcyjności dla potencjalnych mieszkańców i inwestorów. Platforma pn. „Budżety JST” jest rokrocznie uaktualniana. Pozwala ona każdemu mieszkańcowi w prosty i przystępny sposób dotrzeć do informacji nt. wydatków gminy na poszczególne zadania, zobaczyć największe inwestycje.
  10. W ramach kampanii „Twój PIT dla Twojej Gminy” powstał baner i ulotki zachęcające mieszkańców gminy do meldowania się, a co za tym idzie „rozliczania” podatku w gminie. Wystarczy zaznaczyć w deklaracji PIT wpisać miejscowość, w której faktycznie mieszkają. Ulotki trafiają do mieszkańców wraz z korespondencją, dostępne są też na korytarzach urzędu. Wbudowany w aplikację umieszczoną na stronie internetowej gminy kalkulator, pozwala mieszkańcowi na obliczenie ile podatku z jego miesięcznego wynagrodzenia wpływa do samorządu.
  11. Nagradzanie za osiągnięcia mieszkańców gminy, którzy w danej dziedzinie osiągnęli wysokie wyniki i reprezentują gminę na zawodach, turniejach rangi ogólnopolskiej czy międzynarodowej, czy też w konkursach rangi gminnej (np. konkurs recytatorski, stypendia dla sportowców) to także jeden z elementów podejmowanych działań promocyjnych.

ROZGRYWKI W TENISIE STOŁOWYM DLA WOŚPW OLBRACHTOWIE

Pod hasłem „Gramy bo lubimy” 29.01.2023r. w Olbrachtowie odbyła się kolejna edycja Turnieju Tenisa Stołowego na rzecz 31 Finału WOŚP. Do orkiestrowej puszki zebrano 1101,00 zł.

Do zmagania przystąpiło 35 zawodników z: Zielonej Góry, Lubuska, Żagania, Zgorzelca, Jerzmanowa, Podmokle Małe, Grabika, Mirostowic Dolnych i Górnych, Żar, Lipinek i Olbrachtowa. Grano w 4 kategoriach. Zmagania rozpoczęły się o godz. 10.00 a zakończyły o 16.00. W sumie rozegrano 98 meczów. Najliczniejszą grupę stanowili zawodnicy zrzeszeni- 16 osób.

Najlepsi otrzymali statuetki i nagrody ufundowane przez Gminę Żary i LKS Błękitni Olbrachtów. Organizatorem i sędzią głównym był Dariusz Hawełka.

Zawodnicy turnieju tenisa stołowego

GMINNE OBCHODY DNIA SOŁTSA WE WOSTOWIE

Leszek Mrozek, Wójt Gminy Żary w dniu 10 marca 2023r. spotkał się z sołtysami w świetlicy wiejskiej we Włostowie, by podziękować im za wkład w rozwój gminy i oddanie lokalnym społecznościom. Gospodarze wsi otrzymali upominki oraz vouchery prezentowe.

Sołtys Kadłubii w gronie najlepszych sołtysów w Polsce

Elwira Wentlant, sołtys Kadłubii w gminie Żary, znalazła się w gronie laureatów ogólnopolskiego konkursu „Sołtys Roku 2022”.

Pani Elwira jest jednym z dziesięciu laureatów z całej Polski, którzy 15 czerwca 2023 r. w gmachu Senatu RP została uhonorowana tym zaszczytnym tytułem. Listę laureatów ogłosiła kapituła konkursu powołana przez organizatorów, tj. „Gazetę Sołecką” oraz Krajowe Stowarzyszenie Sołtysów.

Nasza laureatka funkcję sołtysa Kadłubii pełni od 9 lat. Odkąd wraz z radą wzięła sprawy sołectwa w swoje ręce miejscowość wypiękniła, udało się doposażyć plac zabaw, zakupić i zamontować oświetlenie uliczne, zakupić elementy monitoringu, ławki parkowe, stoły i ławki piknikowe, maszynę do popcornu wykorzystywaną przy okazji miejscowych festynów. Z jej inicjatywy powstały otwarte strefy aktywności, witacze czy wjeździe do miejscowości, zakupiono również pawilon gospodarczy przy boisku sportowym. Efektem współpracy pani sołtys z wójtem Gminy Żary jest, ogrodzenie boiska sportowego, zakup i nasadzenia drzew i krzewów, remont i doposażenie świetlicy wiejskiej. Jedną z ostatnich inwestycji była modernizacja dróg gminnych, montaż luster drogowych czy też drewnianych tablic informacyjnych w kilku punktach miejscowości. Szacunkowa wartość tych inwestycji to ponad 1 mln 240 tys. zł.

Nie sposób nie wspomnieć też ogromnej ilości imprez, koncertów, lokalnych świąt oraz wydarzeń organizowanych przez sołectwo dla mieszkańców. To również wspólne akcje charytatywne i zbiórki żywności artykułów przemysłowych na rzecz potrzebujących i najuboższych mieszkańców Kadłubii. Pani sołtys potrafi skrzyknąć mieszkańców do sprzątania i porządkowania ulic, co z kolei przekłada się na estetykę wsi. Działa w stowarzyszeniu „Babczki”, które także aktywizuje mieszkańców wsi, przyczynia się do organizacji wycieczek, przedstawień teatralnych. Zaslugą pani Elwiry jest też angażowanie dzieci z Kadłubii w życie schroniska dla zwierząt, ale i szeroko pojęta współpraca z miejscowymi firmami.

Elwira Wentlant w swojej działalności kieruje się przede wszystkim dobrem mieszkańców. Łączenie funkcji sołtysa i radnej Gminy Żary mocno pomagają jej w realizacji działań społecznych na szerszą skalę. Przekłada się na to także bardzo dobrą współpracę z władzami gminy, a jej głos doradczy w wielu ważnych sprawach jest cennym wsparciem dla Wójta Gminy Żary.

Delegacja Gminy Żary do Warszawy – odbiór nagrody przez Panią Sołtys Elwirę Wentlant

GMINNY DZIEŃ BIBLIOTEKARZA W ŻŁOTNIKU

W Filii Gminnej Biblioteki Publicznej w Żłotniku obchodzili w dniu 11 maja 2023r. swoje święto Bibliotekarze Gminnej Biblioteki Publicznej z siedzibą w Bieniowie. Uroczystość była okazją do spotkania się, wymianą doświadczeń, ale i podkreślenia roli czytelnictwa w gminie Żary.

Bibliotekarze Gminnej Biblioteki Publicznej

20-LECIE ZESPOŁU „SZYSZYNIANKI” Z BIEDRZYCHOWIC DOLNYCH

20 lat minęło...Tak z powodzeniem od roku mogą już śpiewać „Szyszynianki” z Zespołu Śpiewaczego w Biedrzychowicach Dolnych. Swoją Jubileusz obchodziły w sobotę, 13 maja 2023r. Wójt Gminy złożył serdeczne gratulacje jubilatkom, każdą z pań obdarował pamiątkowym listem gratulacyjnym i kwiatami. Na ręce Barbary Motyl złożył bon podarunkowy na kwotę 2 tys. zł, do wykorzystania na potrzeby zespołu.

„Szyszynianki” – Zespół Śpiewaczy w Biedrzychowicach Dolnych

PRZEGLĄD „MAŁY TALENT” W ŁAZIE

W tegorocznym Przeglądzie Małych Talentów w Łazie, o tytuł laureata walczyło 19 uczestników terenu gminy Żary. Mali artyści zaprezentowali swoje zdolności w dwóch kategoriach: piosenka oraz recytacja. Rywalizacji towarzyszyła fantastyczna zabawa, a uczestników zabawiał Bardzo Fajny Klaun Bodzio. W kategorii piosenka tytuł laureata „Mały Talent 2022” otrzymał Filip Zatylny z Oddziału Przedszkolnego w Lubanicach, natomiast w kategorii recytacja laureatem została Milena Stępień z oddziału przedszkolnego w Olbrachtowie.

Uczestnicy Przeglądu „Mały Talent”

DZIEŃ DZIECKA W SZKOŁACH GMINY ŻARY

Tanecznie, aktywnie i na słodko. Tak Dzień Dziecka świętowano w szkołach Gminy Żary. Atrakcji dla dzieci tego dnia nie brakowało. O słodkości zadbał Wójt gminy. Tradycyjnie już odwiedził wszystkie szkoły z prezentami, a wszystkie dzieci obdarował słodkościami! Do dzieci trafiło 1126 wafelków i zabawek. Dzieciakom złożył życzenia samych pogodnych dni, uśmiechu na twarzy.

Dzień Dziecka w szkołach

GMINNY DZIEŃ DZIECKA I SPORTU W GRABIKU

Roześmiane i szczęśliwe gromady dzieci oblegające dmuchane zamki, kolejki w strefie zabaw dla najmłodszych, do malowania twarzy, widzowie oklaskujący występy sceniczne uczniów Zespołu Szkół w Grabiku oraz zaproszonych gości. Impreza była strzałem w dziesiątkę. Jednym z elementów pikniku była licytacja fantów na rzecz Gracjanka chorego mieszkańca Grabika. Na ten sam cel społeczność Grabika przeznaczyła dochód ze sprzedaży przygotowanych przez siebie potraw.

Przedsięwzięcie zostało zorganizowane przez Leszka Mrożka, Wójta Gminy Żary, przy współudziale Romana Jabłońskiego, dyrektora OT KOWR w Gorzowie Wlkp.

Jednym z punktów imprezy było rozstrzygnięcie konkursu kulinarnego Bitwa Regionów, zorganizowanego przez Oddział Terenowy Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w Gorzowie Wlkp.

Dumni młodzi sportowcy z medalami

Dla uczestników przygotowano mnóstwo atrakcji. Wśród nich fotobudka, dmuchańce, malowanie twarzy animacje i zabawy sportowe, warsztaty garncarskie. Zobaczyć można było pokaz taneczny Mateusza Roli, finalisty programu You Can Dance Nowa Generacja, mecz skrząców Sparty Grabik, pokazy taneczne zwycięzców gminnego turnieju tanecznego.

Bitwa Regionów – konkurs kulinarny

Występy artystyczne

Gminna maskotka w otoczeniu dzieci

Sportowe zmagania dzieci i młodzieży

PRZEGLĄD PIOSENKI I PIEŚNI RELIGIJNEJ „ ANGELANA” W OLBRACHTOWIE

Na festiwalowej scenie XV Przeglądu Piosenki i Pieśni Religijnej w Olbrachtowie zaprezentowało się 16 zespołów nie tylko z gminy Żary, ale i spoza powiatu. Organizatorami imprezy od lat są: Leszek Mrozek, Wójt Gminy Żary, Rada Parafialna, Rada Sołecka, Koło Gospodyń Wiejskich w Olbrachtowie, a patronat medialny objęło w tym roku Radio Plus Zielona Góra. Nagrody finansowe w formie talonów, nie tylko dla zwycięzców i wyróżnionych, ale także za udział ufundowane zostały przez Wójta Gminy Żary Leszka Mrozka.

Gdy na scenie prezentowały się kolejne zespoły na placu można było posmakować pysznych ciast przygotowanych przez miejscowe gospodynie, skosztować pajdy chleba, grochówki czy myśliwskiego bigosu. Świetną atrakcją była loteria fantowa, której finał zawsze wzbudza mnóstwo emocji z uwagi na atrakcyjne nagrody.

Zespół śpiewaczy Olbrachtów

Zespół śpiewaczy Łaz

PUCHAR WÓJTA GMINY ŻARY POŁĄCZONY Z JUBILEUSZEM LZS „DELTY” SIENIAWA ŻARSKA

Turniej o Puchar Wójta Gminy Żary, który rozgrywany był na boisku sportowym w dniu 1 lipca 2023r. w Sieniawie Żarskiej. Zmierzyło się w nim 12 drużyn. Rozgrywki odbywały się w dwóch etapach (fazie grupowej i pucharowej) systemem „każdy z każdym” po 15 minut. Po rozgrywkach przyszedł czas na uroczystość 75-lecia działalności klubu Delta Sieniawa Żarska. W tym czasie na kartach jego historii zapisało się setki osób: zawodników, trenerów, działaczy i sponsorów. Gratulacje, wyrazy uznania i statuetki za 75 lat działalności wójt Leszek Mrożek wręczył działaczom klubu. Klub otrzymał także talon na kwotę 2 tys. zł do wykorzystania na potrzeby dzieci i młodzieży.

Otwarcie rozgrywek przez Wójta Gminy Żary

Sportowe zmagania młodzieży

Puchary zdobywają najlepsi

JUBILEUSZ ZESPOŁU MAŁA TĘCZA W OLBRACHTOWIE

Z tej okazji w dniu 31 lipca 2023r., w świetlicy wiejskiej w Olbrachtowie zorganizowano uroczystość, podczas której przypomniano najważniejsze wydarzenia z życia zespołu. Nie zabrakło gratulacji, życzeń, słodczy i urodzinowego tortu. Zespół powstał w 2003r. i jest znany z energicznych i pełnych pasji występów, które zawsze przyciągają tłumy widzów. Reprezentują naszą gminę nie tylko na lokalnych festiwalach, ale i ogólnopolskich. Obecnie zespół liczy 40 osób, tańczą i śpiewają w nim dzieci z czterech gmin: Gminy Żary, Miasta Żary, Gminy Wymiarki i Przewozu. Jego instruktorem i założycielem była Henryka Starosta, potem instruktorem została jej córka Krystyna Starosta. Pani Henryka od 20 lat szyje także stroje dla dzieciaków. Z okazji jubileuszu grupa otrzymała także talon o wartości 2.000 zł do wykorzystania na działalność.

Mała Tęcza podczas koncertu

Mała Tęcza w ludowych strojach

JUBILEUSZ GMINNEGO STOWARZYSZENIA „ ŚPIWAJMY RAZEM” W BIENIOWIE POŁĄCZONY Z FESTIWALEM PIOSENKI BIESIADNEJ I LUDOWEJ – 15 SIERPNI 2023R.

Tego dnia Bieniów stał się stolicą piosenki ludowej i biesiadnej. Kolejny już Festiwal Piosenki Ludowej i Biesiadnej był też okazją do świętowania 10-lecia Gminnego Stowarzyszenia „Śpiewajmy Razem”. Organizatorzy wydarzenia gościli nie tylko zespoły zrzeszone w stowarzyszeniu , ale także inne zaproszone. W sumie na scenie zaprezentowało się kilkanaście zespołów, Nie zabrakło też zdjęć pamiątkowych i pysznego tortu. Leszek Mrozek Wójt Gminy Żary, wręczając talon podarunkowy na kwotę 1 tys. zł szefowej stowarzyszenia Pani Teresie Kowalczewskiej pogratulował działalności i chęci pielęgnowania ludowych tradycji śpiewaczych.

Barwny korowód zespołów śpiewaczych

Zespoły śpiewacze Gminy Żary

DOŻYNKI GMINNE W DROŻKOWIE

Gminne święto plonów obchodzone 19 sierpnia 2023r. już po raz kolejny przyciągnęło tłumy mieszkańców z całej gminy Żary. Uroczyste świętowanie rozpoczął barwny korowód, prowadzony przez Zespół Górali Czadeckich Dolina Nowego Sołońca ze Złotnika, w którym gości na miejscowe boisko, poprowadzili starostowie dożynek: Anna Paszkiewicz oraz Michał Wilk, Wójt Gminy Żary Leszek Mrozek, samorządowcy, rolnicy, przedstawiciele organizacji rolniczych, sołtysi gminy Żary oraz delegacje poszczególnych sołectw, zespołów śpiewaczych, władze sąsiednich gminy i zaproszeni goście. W swoim wystąpieniu gospodarz gminy podziękował rolnikom za trud, jaki każdego dnia wkładają w pracę na roli, ale też za piękne pielęgnowanie tradycji rolniczych w 27 miejscowościach gminy Żary.

Korowód dożynkowy – Górale Czadeccy

Na gości czekało wiele atrakcji: począwszy od strefy dla najmłodszych, z festiwalem kolorów, fotobudką, klaunem, po wystawę zabytkowych samochodów, zaufek myśliwski, obóz rycerski, pokaz tresury psów, byka rodeo, czy alpacz ranczo. Były też stoiska produktów lokalnych, stoisko promocyjne GOPS, wystawę starego sprzętu, stoiska Łużyckiego Centrum Recyklingu w Marszowie. Niespodziewanie wśród gości pojawił się tyranozaur Rex i wiewiórka - maskotka naszej gminy rozdająca gościom upominki, a krążący nad boiskiem motolotniarz sypał z nieba cukierkami. W niepowtarzalny

klimat imprezy wpisał się występ - niespodzianka mieszkanek Drożkowa, które zatańczyły w rytmie Dzikiego Zachodu.

Korowód dożynkowy

Anna Paszkiewicz oraz Michał Wilk – Starostowie dożynek Wójt Gminy Żary Leszek Mrozek

Zespół Diabolinki z Drożkowa

Wiewiórka – atrakcja dożynek

Goście dożynek mogli podziwiać pieczołowicie wite wieńce dożynkowe, a zaraz po obradach jury kosztować przygotowane specjalnie na konkursy nalewki i domowe chleby. Komisje konkursowe nie miały łatwego zadania, bo ich ocenie poddano aż 25 wieńców dożynkowych zachwycających kunsztem,

starannością i pomysłowością, 14 smakowych chlebów i blisko 50 nalewek! Tradycyjnie też zwycięzcy w poszczególnych kategoriach otrzymali nagrody w formie talonów.

Wieńce dożynkowe

Stół konkursowy – „Na najlepszy chleb „

Jury konkursowe podczas degustacji chleba

Stół konkursowy – „ Na najlepszą nalewkę”

Zabawy kolorami

VII EDYCJA POLOWEJ ZAPRZĘGOWEJ DZIELNOŚCI KLACZY ŚLĄSKICH W SUROWEJ – 9 WRZEŚNIA 2023R.

W VII już edycji Polowej Zaprzęgowej Próbie Dzielności Klaczy Śląskich- jednej z największych imprez w środowisku hodowców klaczy śląskich w Surowej, rywalizowało pięć klaczy. Podczas próby jurorzy oceniają charakter konia, styl poruszania się, posłuszeństwo, chęć współpracy z człowiekiem. Organizatorem wydarzenia połączonego z piknikiem był Stanisław Perczyński, sołtys Surowej, oraz Wójt Gminy Żary.

Dyrektor biura Związku Hodowców Koni Ziemi Lubuskiej - Jacek Bednarek poinformował, że podczas tegorocznej edycji wszystkie klacze skończyły próbę z wynikiem bardzo dobrym, choć w przeszłości zdarzało się, że zaliczały ją np., z dostatecznym. Najlepiej oceniono klacz Iława – Książ, której właścicielem jest Witold Paluszkiewicz, drugie miejsce zajęła Balicja D Damiana Czerneckiego, trzecią lokatę wywalczyła Finezja MB Wiesława Błażejewskiego.

Prezentacja Klaczy Śląskich

Powoz – Stanisław Perczyński – Sołtys w. Surowa

JUBILEUSZ 25- LECIA ZESPOŁU „RODZINA MUZYKUJĄCA” Z ŁUKAW

28 października 2023 r. swój Jubileusz 25-lecia działalności świętowała Rodzina Muzykująca z Łukaw. Łukawy to niewielka wieś pomiędzy Lubanicami a Bieszkowem i dalej Wiciną, jest miejscem, gdzie w sposób jak najbardziej pokoleniowy muzykuje się w rodzie Banasiaków. Debiut miał miejsce w 1998 roku. Członkowie rodziny śpiewając i grając zaliczyli Biesiady Śpiewacze w Mirostowicach Górnych, Sieniawie Żarskiej i Lubanicach. Wszędzie spotykają się z ciepłym przyjęciem, bowiem oprócz piosenek typowo biesiadnych, a więc łatwo wpadających w ucho, śpiewają utwory cygańskie. Jubilatki odebrały gratulacje, kwiaty, prezenty i podziękowania za wieloletnią pracę na rzecz krzewienia kultury.

Rodzina Muzykująca z Łukaw

Wójt Gminy Żary Leszek Mrozek życzył kolejnych lat wypełnionych sukcesami, satysfakcji i radości ze wspólnej pasji, a także dużo pomyślności w życiu osobistym oraz przekazał zespołowi talon w wysokości 1000 złotych, który został wręczony na ręce kierowniczkii zespołu Pani Haliny Banasiak.

ZŁOTE GODY W GMINIE ŻARY

Od trzech lat w naszej gminie organizowana jest uroczystość „Złotych Godów” dla par obchodzących 50-lecie pożycia małżeńskiego. Każdy jubileusz jest okazją do świętowania, ale Złote Gody to rocznica niezwykła, tak jak niezwykli są ludzie, którzy przeżyli razem pół wieku i więcej. Odznaczenia przyznane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, w dowód społecznego uznania dla trwałości małżeństw z terenu gminy Żary, z rąk Leszka Mrożka, gospodarza gminy za Długoletnie Pożycie Małżeńskie otrzymały 23 pary małżeńskie.

Uroczystość odbyła się w czwartek, 7 listopada 2022r. w Centrum Spotkań Mieszkańców w Lubomyślu. Jubileusz Złotych Godów to symbol wierności i miłości rodzinnej, to dowód wzajemnego zrozumienia i istoty związku małżeńskiego. Medal za Długoletnie Pożycie Małżeńskie ustanowiono jako nagrodę dla osób, które przeżyły 50 lat i dłużej w jednym związku małżeńskim.

Po części oficjalnej oraz pamiątkowych zdjęciach, wszyscy obecni uroczyście wzniesli toast i odśpiewali tradycyjne "100 lat" i zasiedli do poczęstunku. Nie mogło na nim zabraknąć jubileuszowego tortu. Imprezę uświetnił występ. Imprezę uświetnił występ taneczno-wokalny uczniów z Zespołu Szkół w Grabiku.

Prawdziwe, zgodne i dobre małżeństwo to takie, które przetrwa wszystkie życiowe problemy i bolączki, by po latach zyskać wzajemne zrozumienie, tolerancję oraz wzajemny szacunek. Złote Gody, to niezwykle wydarzenie nie tylko dla Jubilatów, ale również dla ich rodzin oraz przyjaciół, to 50 lat nieprzerwanego, harmonijnego pożycia małżeńskiego. Oprócz medali Jubilaci otrzymali pamiątkowe listy gratulacyjne, kwiaty i okolicznościowe upominki.

Złote Gody- uroczystość wręczenia medali

Prawdziwe, zgodne i dobre małżeństwo to takie, które przetrwa wszystkie życiowe problemy i bolączki, by po latach zyskać wzajemne zrozumienie, tolerancję oraz wzajemny szacunek. Złote Gody, to niezwykle wydarzenie nie tylko dla Jubilatów, ale również dla ich rodzin oraz przyjaciół, to 50 lat nieprzerwanego, harmonijnego pożycia małżeńskiego. Oprócz medali Jubilaci otrzymali pamiątkowe listy gratulacyjne, kwiaty i okolicznościowe upominki.

TURNIEJ MIKOŁAJKOWY W GRABIKU „ ZACHOWAJ TRZEŻWY UMYSŁ” .

W sobotę, 2 grudnia 2023r. w Grabiku odbył się turniej piłki nożnej pn. “Zachowaj Trzeźwy Umysł” w kat. Żak i Trampkarz. W zmaganiach wzięły udział drużyny: Delt Sieniawa Żarska, Błękitnych Olbrachtów, Sparty Grabik oraz Mirostowiczanki.

Organizatorami był: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarach, Gmina Żary ora KS Sparta Grabik. Wójt Gminy Żary Leszek Mrozek wręczył każdemu klubowi nagrody w postaci sprzętu sportowego dla drużyn dziecięcych i młodzieżowych w następujących wysokościach: Sparta Grabik- 7.500 zł (6 drużyn), Błękitni Olbrachtów oraz Delta Sieniawa Żarska po 5.000 zł (4 drużyny), Mirostowiczanka Mirostowice Dolne 2.500 zł (2 drużyny).

Uczestnicy turnieju

MIKOŁAJKI W GMINNYCH SZKOŁACH

Pracowity dzień 6 grudnia miał Mikołaj ze swoimi pomocnikami. W jednego z nich wcielił się Leszek Mrozek, Wójt Gminy Żary, który ufundował słodkie paczki dla wszystkich dzieci w szkołach i przedszkolach gminy Żary. Słodkie prezenty otrzymało 1070 dzieciaków we wszystkich siedmiu placówkach. Przepięknie ubrane na czerwono dzieci witały gości uśmiechami, piosenkami i specjalnie przygotowanymi występami. Było wzruszająco, co pozwoliło poczuć atmosferę zbliżających się świąt!

Wszystkie dzieci czekały na Mikołaja

WIDOWISKO MIKOŁAJKOWE W M. ŁAZ

Mikołaj to magiczne słowo, które elektryzuje dzieci i dorosłych. Mikołajkowe Show, niezwykle widowisko, zorganizowane właśnie 6 grudnia w Łazie przez Leszka Mrożka Wójta Gminy Żary przeniosło wszystkich obecnych w bajkowy świat elfów, renifera Rudolfa, przygód niesfornych skrzatów. Klimat świąt dopełniły spadające z nieba płatki śniegu, a kto zmarzł mógł ogrzać się przy wielkim ognisku i upiec na nim kielbaski!

GALA WOLNTARIATU

W dniu 13 grudnia 2023r., podczas I Gminnej Gali Wolontariatu Leszek Mrożek, Wójt Gminy Żary podziękował za trud i wielkie serce 90 wolontariuszom działającym na terenie naszej gminy. Swoje życie poświęcają innym, niosąc bezinteresowną pomoc. Działają oni w różnych sferach, w klubach sportowych, zespołach ludowych, stowarzyszeniach, fundacjach. Łączy ich jedno- bezinteresowna pomoc tym, którzy jej najbardziej potrzebują. Do najaktywniejszych wolontariuszy trafiły listy gratulacyjne i upominki.

1.7. WSPÓŁPRACA Z INNYMI SPOŁECZNOŚCIAMI SAMORZĄDOWYMI

W ramach współpracy z innymi jednostkami, Gmina Żary od wielu lat jest członkiem Zrzeszenia Gmin Województwa Lubuskiego. Ponadto w ramach pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację projektów z partnerami niemieckimi, tj. z Gminą Neuhausen - Spree oraz Gablenz, Gmina Żary jest członkiem Stowarzyszenia Gmin RP Euroregion „Sprewa-Nysa-Bóbr” oraz Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Bory Dolnośląskie. Na walnych zebraniach członków podejmowane są uchwały w różnych sprawach dotyczących gmin.

Nie można również pominąć współpracy zagranicznej, która dla Gminy Żary jest bardzo ważna i od lat cieszy się wspólnymi przedsięwzięciami na pograniczu polsko – niemieckim. W dniu 29.02.2012 r. władze Gminy Żary i Gminy Gablenz z Saksonii podpisały ramowe porozumienie o współpracy, na mocy którego realizowane są wspólne projekty. Natomiast w dniu 25.06.2015r. z Gminą Neuhausen – Spree podpisana została umowa partnerska o wzajemnej współpracy m. in. w zakresie kultury, turystyki, sportu, edukacji, wymianie młodzieży, ochronie środowiska oraz zadań z zakresu bezpieczeństwa przeciwpożarowego realizowanego przez Ochotnicze Straże Pożarne. Co roku odbywają się spotkania konsultacyjne, na których obydwie samorządy przedstawiają swoje potrzeby dotyczące realizacji wspólnych projektów w danym roku.

Gminna delegacja z wizytą w Neuhausen Spree

W ramach spotkania noworocznego w dniu 25 stycznia 2023 delegacja z Gminy Żary na czele z Panem Wójtem – Leszkiem Mroźkiem oraz przedstawicielami Fundacji Natura Polska – Panem Tomaszem Żółkiewiczem i Krzysztofem Piasecznym uczestniczyła w kolejnym spotkaniu partnerskim w Gminie Neuhausen - Spree.

Rozmowy dotyczyły aktualnej sytuacji gospodarczej w obu Gminach, aktualnych projektów realizowanych z Fundacją Natura Polska oraz pomysłów Gmin na przyszłe przedsięwzięcia w zakresie turystyki, ochrony klimatu i edukacji oraz planowanych uroczystości organizowanych w 2023 po obu stronach granicy.

Z wizytą u niemieckich partnerów w Gablenz

W dniu 4 lutego 2023r. delegacja z Gminy Żary z Wójtem Leszkiem Mroźkiem uczestniczyła w Spotkaniu Noworocznym w Gminie Gablenz, na zaproszenie jej burmistrza Dietmara Noacka.

W lutym 2023 roku minęło 11 lat współpracy pomiędzy gminą Żary, a niemiecką gminą Gablenz z Saksonii. Dowodem tej owocnej współpracy jest realizacja wielu cennych inicjatyw polsko – niemieckich, min. dwujęzycznego oznakowania Parku Rododendronów w Kromlau, wydanie wspólnego folderu pn. „Gmina Żary i Gablenz zapraszają”. Więzy przyjaźni zacieśniają wyjazdy studyjne, wzajemne uczestnictwo w najważniejszych wydarzeniach z życia obu gmin, takich jak dożynki gminne, święta seniorów, spotkania z okazji Święta Parku w Kromalu.

W spotkaniu uczestniczył także wybrany we wrześniu 2022 r. Stephan Meyer, Starosta Görlitz. Na zaproszenie strony niemieckiej pojechali: Leszek Mrozek - Wójt Gminy Żary, Antoni Chabraszewski, Radny Gminy Żary, Anna Kochanowska Kierownik Referatu Spraw Społecznych i Zamówień Publicznych, Lucyna Makowska z promocji Gminy Żary, oraz Jarosław Ryś, nauczyciel języka niemieckiego i tłumacz.

Reprezentacja Gminy Żary gotowa do wyścigu w „Smoczej łodzi”

Rokrocznie w ramach współpracy partnerskiej Gmina Żary brała udział w wielu imprezach okolicznościowych zarówno w Gminie Gablenz jak i Neuhausen/Spree.

Delegacje obydwu partnerskich gmin były również zapraszane na wszystkie cykliczne imprezy organizowane rokrocznie przez Gminę Żary.

Wpisały się w to nie tylko liczne konferencje on-line z naszymi partnerami, ale i udział naszej delegacji w dniu 10 czerwca 2023r. w regatach na zbiorniku w Sprembergu w ramach Festiwalu Wody organizowanych przez gminę Neuhausen/Spree.

W regatach smoczyc łodzi uczestniczyła rekordowa ilość, bo aż 35 drużyn. Drużynę z gminy Żary na Festiwalu Wody reprezentowali w tym roku głównie ochotnicy z jednostek OSP z Lubanic, Marszowa i Mirostowic Dolnych. Nasz zespół zdobył 8 miejsce.

Reprezentacja Gminy Żary podczas wyścigu „Smoczyc łodzi”

"Smocze łodzie"

15 czerwca 2023 r. Panie i Panowie z Klubu Seniora z Mirostowic Górnych, zespół „Chabry” ze Złotnika oraz delegacja Urzędu Gminy Żary, pojechała z wizytą do naszej partnerskiej gminy Neuhausen/Spree w Brandenburgii. Jedną z atrakcji spotkania był rejs gondolą po parku w Branitz.

Delegacja Gminy Postomino

22 lutego 2023r. Gminę Żary na zaproszenie wójta Leszka Mroźka odwiedzili przedstawiciele nadmorskiej gminy Postomino. Była to rewizyta po odwiedzinach delegacji z naszej gminy w Postomino w listopadzie 2022 roku. Pierwsze relacje między samorządami zainicjowały Panie Krystyna Adamenko z Fundacji Pięknolesie z Sieniawy Żarskiej oraz Teresa Rysztak Prezes Postomińskiego Stowarzyszenia „Razem lepiej”. Samorządowcy poszli dalej i pracują nad podpisaniem partnerstwa obu gmin na wielu płaszczyznach działalności.

Goście z wójtem gminy Postomino - Januszem Bojkowskim na czele przyjechali do Żar już we wtorek, na podsumowanie projektu "Seniorze uwierz w siebie" realizowanego przez oba stowarzyszenia.

Drugi dzień rozpoczęła wizyta w Urzędzie Gminy Żary. Tematy rozmów dotyczyły działalności, realizowanych programów, przedsięwzięć, ale i turystyki czy wsparcia seniorów. Podczas wizyty studyjnej goście zwiedzili kompleks Zielonego Lasu, gdzie gmina Żary wraz z Fundacją Natura Polska wykonała szereg inwestycji. Zachwyciła ich także infrastruktura rekreacyjna naszej gminy, jej walory przyrodnicze.

Z ramienia Gminy Żary w spotkaniu uczestniczyli również: Barbara Karpowicz- skarbnik, Edyta Ciecierska- sekretarz, Leszek Kasprów- przewodniczący Rady Gminy, Anna Kochanowska- kierownik referatu spraw społecznych i zamówień publicznych, Maria Nowak- kierownik GOPS, Tomasz Żółkiewicz oraz Krzysztof Piaseczny z Fundacji Natura Polska, Krystyna Adamenko z Fundacji Pięknolesie.

Leszek Mrozek – Wójt Gminy Żary i Janusz Bojkowski – Wójt Gminy Postomino

Gminę Postomino reprezentowali: wójt Janusz Bojkowski, Daniel Pakos- przewodniczący Rady Gminy, Anita Mikołajczyk- kierownik GOPS w Postominie, oraz Teresa Rysztak i Marianna Zdrzeniecka ze stowarzyszenia „Razem lepiej”.

Kompleks Zielonego Lasu- zwiedzanie

Spotkanie z posłem Jerzym Materną

Problemy związane z nośnikami ciepła i energią, budownictwem modułowym, rozbudową dróg – to główne wątki rozmów, podczas wizyty posła Jerzego Materny w Urzędzie Gminy Żary w dniu 3 marca 2023 r.

Leszek Mrozek, wójt gminy poruszał temat trwającego od lat sporu dotyczącego ścieków w aglomeracji Żary, a konkretnie cen za ich odbiór z miejscowości Grabik i Mirostowice Dolne.

Samorządowcy rozmawiali również o budowach biogazowni na terenach gmin w kraju, możliwościach budownictwa modułowego i jego finansowania, ale i potrzebach mieszkańców.

Dyskutowano również na temat rozbudowy dróg krajowych i wojewódzkich, perspektywach rozwoju i potencjale gminy Żary.

„Myszki” z wizytą u Wójta Gminy Żary

Przedшкоlaki z Miejskiego Przedszkola nr 7 w Żarach w poniedziałek, 22 maja 2023r. złożyły miłą wizytę w Urzędzie Gminy Żary. 22 osobową grupę o wdzięcznej nazwie „Myszki” przywitał i ugościł Leszek Mrozek, Wójt Gminy Żary.

Dzieci odwiedziły gabinet wójta, sekretarz gminy- Edyty Ciecierskiej i skarbnik gminy – Barbary Karpowicz. Zajrzały również do kilku pokoi, ciekawe jak pracują i czym zajmują się urzędnicy. Dalsza część spotkania przebiegała w sali konferencyjnej urzędu, gdzie zwykle spotykają się radni. Były ciekawe rozmowy o pracy w samorządzie i funkcjonowaniu urzędu. Z racji tego że to grupa sześciolatków, gospodarza gminy wręcz zasypywały pytaniami. "Myszki" zobaczyły jak wygląda praca na niektórych stanowiskach i jakie sprawy można załatwić w urzędzie. Nie zabrakło też pysznego

poczęstunku i niespodzianek w postaci prezentów. Leszkowi Mroźkowi wręczyły własnoręcznie wykonany obrazek. Dzieciaki mogły też przybić „piątkę” wiewiórcze gminnej maskotce.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

W rocznym programie współpracy na 2023 rok zostały określone zasady, formy i priorytety współpracy Gminy Żary z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, a także sposób realizacji i monitorowania programu przez tutejszy samorząd.

W 2023 roku zawarto **27 umów** na łączną kwotę **328.000,00 zł** z czego wykonano **328.000,00 zł**.

Z wyżej wymienionych dotacji skorzystało 18 organizacji.

W poszczególnych zakresach w otwartym konkursie ofert przeznaczono następującą ilość środków:

- w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej zawarto 20 umów na łączną kwotę **252.500,00 zł, wydatkowano: 252.500,00 zł;**
- w zakresie wspierania rozwoju kultury i ochrony jej dóbr oraz podtrzymania tradycji narodowej zawarto 4 umowy na łączną kwotę **70.000,00 zł, wydatkowano: 70.000,00 zł;**
- w zakresie działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym zawarto 3 umowy na kwotę **6.000,00 zł, wydatkowano: 6.000,00 zł.**

Żarsko–Żagański Obszar Funkcjonalny (ŻŻOF)

W 2015 r. na mocy zawartego porozumienia o współpracy powołano Żarsko–Żagański Obszar Funkcjonalny, który zasięgiem obejmuje obszar miasta Żary i Żagań oraz gmin wiejskich Żary i Żagań. W 2020r. obszar został rozszerzony o gminę miejsko – wiejską Łłowa. Rdzeniem obszaru jest dwumiasto: Żary–Żagań jako obszar najsilniej oddziałujący na miejscowości położone w zasięgu wyznaczonego obszaru. Żarsko-Żagański Obszar Funkcjonalny jest jednym z najsilniejszych gospodarczo obszarów województwa lubuskiego (wymieniany jest jako trzeci, po ośrodkach wojewódzkich: Zielonej Górze i Gorzowie), posiadającym duży potencjał rozwojowy w tym zakresie ale i wspólne problemy, które partnerzy zamierzają rozwiązywać, podejmując wspólne działania na rzecz rozwoju obszaru. Główne cele ŻŻOF to:

- integracja systemu komunikacji miejskiej oraz poprawa dostępności komunikacyjnej,
- budowa wspólnego systemu ścieżek rowerowych,
- wspólna promocja gospodarcza i wsparcie szeroko rozumianej przedsiębiorczości,
- tworzenie oferty turystycznej w oparciu o zasoby kulturowe i przyrodnicze obszaru,
- wsparcie dla edukacji, regionalnego rynku pracy i zwiększania aktywności zawodowej,
- przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom klimatycznym i ochrona przyrody na obszarze ŻŻOF.

2. ROZWÓJ LOKALNY

Urząd jako gminna jednostka organizacyjna realizuje zadania należące do samorządu gminy i działa w oparciu o przyjęte dokumenty programowe:

2.1 STRATEGIA ROZWOJU GMINY ŻARY

Strategia Rozwoju Gminy Żary została opracowana na lata 2021-2030. Wyznacza ona kilka kierunków opracowanych na podstawie diagnozy społeczno-gospodarczej oraz konsultacji społecznych. Jednym z nich jest „Równomierny rozwój gminy i przeciwdziałanie niekorzystnym trendom demograficznym”. Realizowany jest poprzez działania w dwóch obszarach: podtrzymania wzrostu populacji i pozytywnych procesów demograficznych oraz rozwoju infrastruktury technicznej na rzecz społeczeństwa. W tej sferze działania gmina skupia się nad powstrzymaniem odpływu młodzieży z terenu gminy Żary, aktywizacji seniorów na rynku pracy i w życiu społecznym, wzmocnieniu sfery usług dla tej grupy. W zakresie rozwoju infrastruktury środki ciężkości przeniesione zostaną na budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury przedszkolnej, szkolnej, sportowo- rekreacyjnej, komunalnej i kulturalnej. Nacisk położony będzie na budowę infrastruktury technicznej w zakresie sieci wod-kan, gazowej, elektrycznej, oczyszczalni ścieków, przydomowych oczyszczalni ścieków, rozwoju usług publicznych (w tym elektronicznych), rozwoju sieci oświetlenia, sieci dróg i chodników.

Kolejnym kierunkiem będzie „Wzmocnienie i wykorzystanie kapitału społecznego”. Znajdzie się w nim wsparcie osób i środowisk w rozwoju indywidualnym i zbiorowym. Tu ogniskową będzie praca nad przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu, aktywizacją i integracją mieszkańców, wsparcie w pozyskiwaniu środków finansowych przez partnerów samorządu, udział partnerów społecznych w konsultowaniu kierunków rozwoju dla poszczególnych miejscowości, wzmacnianie współpracy między pokoleniami i działalności instytucji kultury na terenie gminy. W tym obszarze działania skupią się na rozwoju kształcenia dostosowanego do potrzeb rynku pracy. Tu ważne będzie śledzenie potrzeb edukacyjnych w poszczególnych miejscowościach, racjonalne inwestowanie w infrastrukturę oświatową, wsparcie systemu stypendialnego uczniów, ale i wykorzystanie rozwiązań technologicznych, organizacyjnych w nauczaniu. Istotnym punktem strategii jest również wspieranie przedsiębiorczości, lokalnej społeczności i organizacji III sektora.

Trzeci kierunek wyznaczają „Działania osób, firm i instytucji w trosce o środowisko”, począwszy od edukacji ekologicznej w przedszkolach i szkołach, promocję selektywnej zbiórki odpadów, poprawę gospodarki odpadami, działania zmierzające do likwidacji dzikich wysypisk, utrzymanie czystości

w miejscowościach oraz bezpieczeństwa i porządku publicznego, po rozwój gospodarki niskoemisyjnej i zielono- niebieskiej infrastruktury. W tym ostatnim nacisk przypadnie na niwelowanie emisji szkodliwych substancji w ciepłownictwie, rozwój małej retencji, rozwój ścieżek rowerowych, działania związane z usuwaniem azbestu, czy termomodernizację budynków publicznych i niepublicznych.

Jednym z celów strategii będzie też „Wzmocnienie współpracy z ościennymi gminami, partnerami i instytucjami”. Jego realizacja polegać będzie na monitoringu oraz pozyskiwaniu zewnętrznych funduszy dla przedsięwzięć na terenie gminy, ale i włączaniu partnerów społecznych i podmiotów gospodarczych do współpracy, aktywnej promocji gminy, ale i adaptacji obiektów dziedzictwa kulturowego. Istotnym elementem działań będzie też dalszy rozwój współpracy w ramach Żarsko-Żagańskiego Obszaru Funkcjonalnego a w nim integracja systemu komunikacji miejskiej, budowa wspólnych ścieżek rowerowych, wspólna promocja gospodarcza, tworzenie wspólnej oferty turystycznej jak również wzmacnianie współpracy zagranicznej z partnerami.

2.2 PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DO ROKU 2027

Niniejszy Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Żary do roku 2027 jest aktualizacją Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Żary do roku 2020, którego ostatnia aktualizacja została przyjęta Uchwałą Nr XXVII/198/17 Rady Gminy Żary z dnia 25 kwietnia 2017 r. zmieniającą uchwałę w sprawie wdrożenia Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Żary do roku 2020.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej jest narzędziem prowadzenia polityki ekologicznej na szczeblu lokalnym, którego głównym założeniem jest systemowe ograniczenie niskiej emisji. Przedmiotowy dokument powstał z potrzeby opracowania przejrzystej, kompleksowej i realistycznej strategii poprawy sytuacji i zgodnie z intencją powinien przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców, poprawy wizerunku gminy, zwiększenia dostępu do krajowych i europejskich funduszy a także zwiększenia bezpieczeństwa i niezależności energetycznej.

Gospodarka niskoemisyjna to gospodarka polegająca na prowadzeniu działań uwzględniających korzyści ekonomiczne, społeczne i środowiskowe a zmierzających do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza. Podczas tworzenia dokumentu przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie poszczególnych zagadnień. Niniejsze opracowanie zawiera między innymi rozpoznanie aktualnego stanu środowiska w gminie oraz wpływu jaki wywierają na nie poszczególne sektory a także przedstawia propozycje oraz opis zadań niezbędnych do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z gospodarką niskoemisyjną. **Celem nadrzędnym opracowania jest Poprawa warunków życia mieszkańców wraz z rozwojem gospodarczym Gminy Żary przy założeniu niskoemisyjności realizowanych działań.**

Pozostałymi celami opracowania jest wyznaczenie działań strategicznych i szczegółowych, których realizacja przybliży Gminę Żary do osiągnięcia celów określonych w polityce klimatyczno-energetycznej, do roku 2027 względem roku bazowego, tj.:

- redukcji zużycia energii finalnej o 4,64% do roku 2027,
- zwiększenia udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych do 28,47% do roku 2027,
- redukcji emisji dwutlenku węgla o 16,25% do roku 2027.
- redukcji emisji tlenku siarki (IV) SO₂ o 26,73%, tlenków azotu NO_x o 3,99%, pyłu PM10 o 49,48%, pyłu PM2,5 o 48,93% oraz benzo(a)pirenu o 29,83% względem roku bazowego 2015.

Cele powinny być osiągnięte głównie przez działania w sektorach na które władze lokalne mają bezpośredni lub pośredni wpływ. Działania są inspirowane i koordynowane przez podmioty lokalne w sektorach administracji, mieszkalnictwa i usług oraz w szeroko pojętej użyteczności publicznej

---

2.3 WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW ZEWNĘTRZNYCH, W TYM UNIJNYCH I KRAJOWYCH

W 2023 roku Gmina Żary realizowała następujące projekty dofinansowane ze środków zewnętrznych, w tym przede wszystkim środków unijnych:

---

1. w zakresie turystyki i sportu:

a) „Modernizacja przyszkolnego obiektu sportowego w m. Mirostowice Dolne oraz budowa bulodromu wraz z infrastrukturą w m. Bieniów”

Przedmiotem przedsięwzięcia była modernizacja przyszkolnego boiska sportowego w Mirostowicach Dolnych oraz budowa bulodromu w Bieniowie wraz z infrastrukturą, tj. dwoma ławo stołami i koszem na odpady. W ramach zadania na obiekcie sportowym w Mirostowicach Dolnych wykonano ogrodzenie i zamontowano piłko chwyty, natomiast w m. Bieniów powstał bulodrom do gry w pentaque lub inne związane z bulami. Zmodernizowane boisko sportowe będzie służyło społeczności szkolnej oraz zawodnikom Klubu Sportowego „Mirostowiczanka” a bulodrom w Bieniowie będzie sprzyjał aktywnemu spędzaniu czasu wolnego na świeżym powietrzu i integracji mieszkańców nie tylko Bieniowa ale również okolicznych wsi: Biedzychowic Dolnych, Włostowa czy Dąbrowca. Nowa jakość obiektów sportowych przyczyni się do rozwoju bazy sportowej, poprawy warunków do uprawiania sportów i zwiększy atrakcyjność obu miejscowości a tym samym Gminy Żary. Całkowita wartość zadania wyniosła 141.247,92 zł. Dofinansowanie ze środków budżetu Województwa Lubuskiego w ramach Programu inwestycyjnego „Lubuska Baza Sportowa” wyniosło 69.988,34 zł.

b) „Budowa i montaż infrastruktury turystyczno – rekreacyjnej na terenie Gminy Żary”

W ramach zadania wykonano 6 zestawów rekreacyjno-turystycznych w postaci zadaszonych ławo stołu, tablicy z opisem atrakcji turystycznych w danej miejscowości, stojak rowerowy i kosz na odpady. Infrastruktura została zamontowana w następujących miejscowościach: Biedrzychowice Dolne, Bieniów, Drożków, Lubanice, Olbrachtów, Rusocice. Nowa infrastruktura turystyczno-rekreacyjna jest odpowiedzią na potrzeby mieszkańców i turystów w zakresie spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu, szczególnie podczas wycieczek pieszych i rowerowych. Dzięki realizacji projektu podniosła się atrakcyjność miejscowości, w których zamontowano zestawy a tym samym wizerunek Gminy Żary pod kątem uprawiania turystyki pieszej i rowerowej, co przyczyni się do zwiększenia ruchu turystycznego w miejscowościach.

Infrastruktura w Biedrzychowicach

Infrastruktura w Lubanicach nad stawem

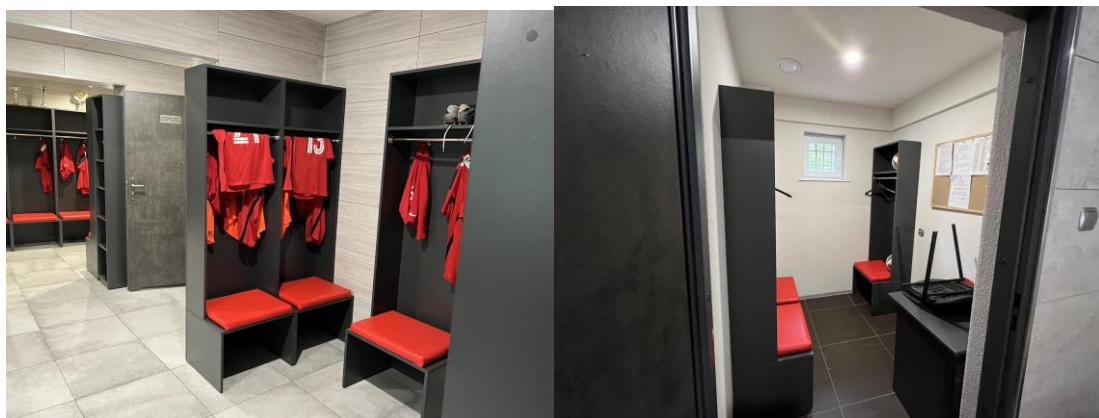
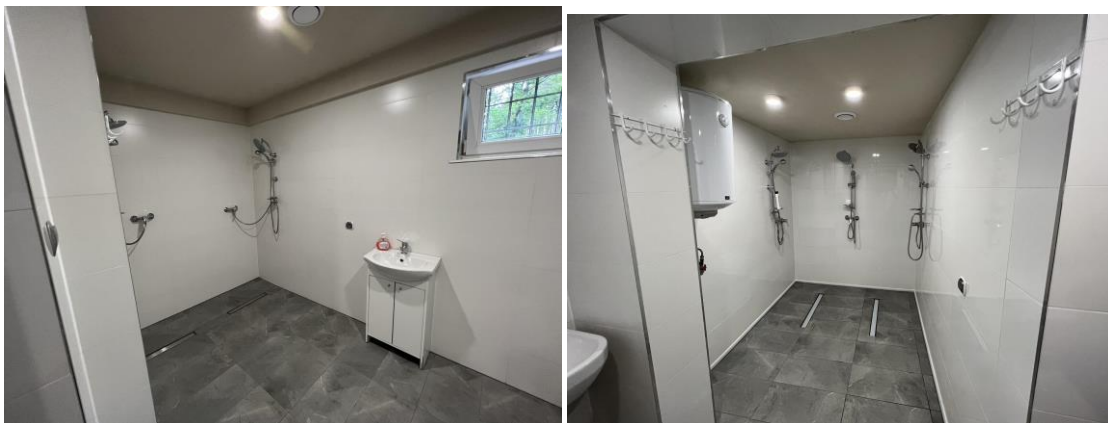
c) **„Opracowanie Programu Funkcjonalno-Użytkowego dla budowy trasy rowerowej relacji Żary-Lubomyśl-Surowa w ciągu dróg powiatowych nr 1076F i 1095F”.**

Przedmiotowy projekt dotyczył opracowania Programu Funkcjonalno – Użytkowego dla budowy trasy rowerowej relacji Żary – Lubomyśl – Surowa. Trasa przebiegałaby od ronda przy ulicy Zielonogórskiej w Żarach (od granicy Gminy wiejskiej Żary) w kierunku miejscowości Lubomyśl i Surowa na terenie Gminy wiejskiej Żary. Ścieżka rowerowa będzie łącznikiem z Gminą miejską Żary, poprzez istniejącą ścieżkę rowerową wzdłuż ulicy Zielonogórskiej. Planowany do budowy odcinek trasy rowerowej będzie biegł po rowerowym szlaku regionalnym nr 767 wyznaczonym w ramach projektu Odra Velo. Szlak ten będzie biegł z północy na południe, łącząc Gminę Jasień z Gminą Żary i dalej z powiatem żagańskim aż do granicy województwa dolnośląskiego. Wartość projektu wyniosła 140.000,00 zł a dofinansowanie ze środków Województwa Lubuskiego to kwota 133.000,00 zł.

d) **„Modernizacja szatni sportowej w m. Sieniawa Żarska”**

Realizację projektu zakończono w 2023 roku. Zakres zadania obejmował modernizację szatni sportowej, w tym naprawę pokrycia dachowego, wymianę stolarki drzwiowej, kompleksowy remont zaplecza sanitarno-szatniowego oraz remont ciągów komunikacyjnych i zaplecza sportowego. Ponadto położono nowe płytki, wymieniono parapety oraz zakupiono niezbędne wyposażenie szatni dla gospodarzy. Całkowita wartość zadania opiewała na kwotę 239.850,00 zł. Darowizna z Fundacji LOTTO wyniosła 191.880,00 zł.

Szatnia sportowa po kapitalnym remoncie

---

2. w zakresie transportu

a) „ Budowa drogi wewnętrznej w miejscowości Łaz dz. nr 274 i 276”

W ramach zadania zmodernizowano odcinek drogi o długości 582 mb. Wartość całkowita zadania to 651.704,37 zł; dotacja z budżetu Województwa Lubuskiego związana z wyłączeniem gruntów rolnych z produkcji rolniczej: 104.760,00 zł.

b) „ Budowa drogi wewnętrznej w miejscowości Surowa dz. nr 191 i 193”

W ramach zadania zmodernizowano odcinek drogi o długości 249 mb. Wartość całkowita zadania to 315.291,61 zł; dotacja z budżetu Województwa Lubuskiego związana z wyłączeniem gruntów rolnych z produkcji rolniczej: 44.820,00 zł.

c) „ Budowa drogi wewnętrznej w miejscowości Drozdów dz. nr 45/2 i 52”

W ramach zadania zmodernizowano odcinek drogi o długości 306 mb. Wartość całkowita zadania to 315.330,12 zł; dotacja z budżetu Województwa Lubuskiego związana z wyłączaniem gruntów rolnych z produkcji rolniczej: 55.000,00 zł.

---

3. w zakresie ochrony przeciwpożarowej

„Modernizacja pomieszczeń budynku remizy strażackiej w Sieniawie Żarskiej” to projekt dofinansowany ze środków budżetu Województwa Lubuskiego na dofinansowanie zadań własnych gminy z zakresu ochrony przeciwpożarowej. W ramach zadania wykonano modernizację sufitów oraz ścian wraz z wymianą instalacji elektrycznej oraz oświetlenia w pomieszczeniach remizy. Dodatkowo odmalowano wszystkie ściany boksów garażowych wraz ze ścianami pomieszczeń socjalnych. Poprzez modernizację budynku poprawiony został komfort służby strażaków ratowników w jednostce Ochotniczej Straży Pożarnej w Sieniawie Żarskiej. Całkowita wartość zadania wyniosła 29.800,00 zł. Dofinansowanie wyniosło 23.542,00 zł

---

4. w zakresie cyfryzacji

„Cyfrowa Gmina” – projekt dofinansowany ze środków unijnych w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020. Przedmiotem projektu była modernizacja i rozbudowa serwerowni polegająca na wymianie przestarzałych komputerów w Urzędzie Gminy Żary i w jednostkach podległych, wymiana stacji roboczych, zakup laptopów mających na celu bezpieczne użytkowanie sprzętu przez pracowników. Wymiana sprzętu zapewniła bezpieczeństwo systemów operacyjnych a także bezproblemową pracę zdalną. W 2023 roku przeprowadzono szkolenie dla pracowników urzędu z zakresu bezpiecznego użytkowania komputerów w miejscu pracy i poza nim oraz zagrożeń płynących z sieci. Całkowita wartość zadania wyniosła 307.708,55 zł. Dofinansowanie wynosi 307.708,55 zł.

---

5. w zakresie dostępności

a) „Dostosowanie budynku Urzędu Gminy Żary do potrzeb osób niepełnosprawnych”.

Na realizację inwestycji pozyskano w 2022r. dofinansowanie z PFRON-u. Celem projektu jest likwidacja barier architektonicznych przy wejściu do budynku Urzędu Gminy Żary i dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych. Realizację zadania zakończono w 2023 roku a przedmiotem inwestycji była likwidacja barier architektonicznych przy wejściu do budynku Urzędu poprzez rozbudowę istniejącego podjazdu dla osób z niepełnosprawnościami, rozbudowę schodów zewnętrznych oraz przebudowę drzwi wejściowych i wyposażenie ich w system wspomaganie otwierania z automatycznym domykaniem. Całkowita wartość zadania wyniosła 200.736,00 zł. Na realizację inwestycji pozyskano dofinansowanie z PFRON, które wyniosło 43.458,02 zł.

b) „Likwidacja barier informacyjno - komunikacyjnych w Gminie Żary”

Na realizację inwestycji pozyskano dofinansowanie z PFRON-u. Celem projektu było ułatwienie komunikacji i poruszania się po budynku osobom słabo widzącym i niedowidzącym. W ramach projektu zakupiono i zamontowano trzy tablice tyflograficzne przy wejściu na każde piętro budynku Urzędu Gminy Żary. Tablice przedstawiają rozkład pomieszczeń w sposób wizualny i dotykowy. Opatrzone są kontrastową grafiką, wypukłościami i treściami w alfabecie Braille’a, co ułatwi *załatwianie spraw administracyjnych przez osoby z dysfunkcjami wzroku*. Całkowita wartość zadania wyniosła 7.668,00 zł. Dofinansowanie wyniosło 4.800,00 zł.

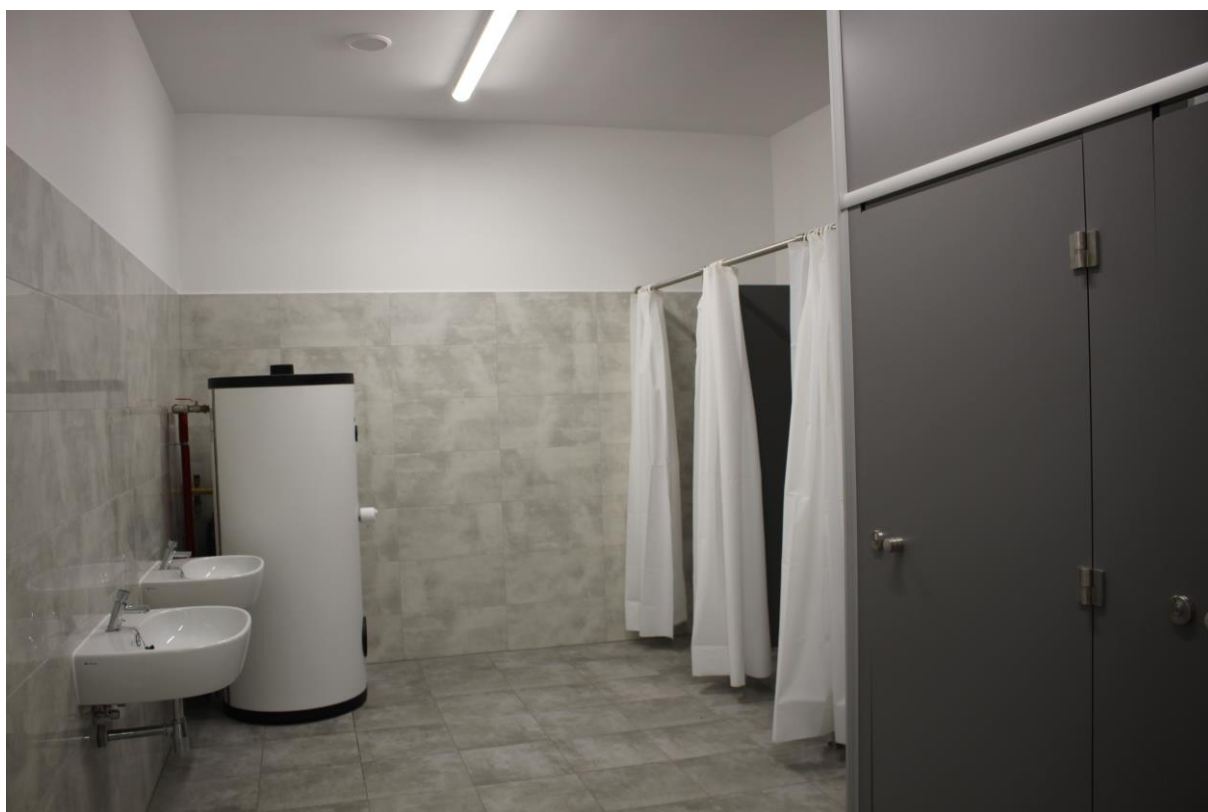
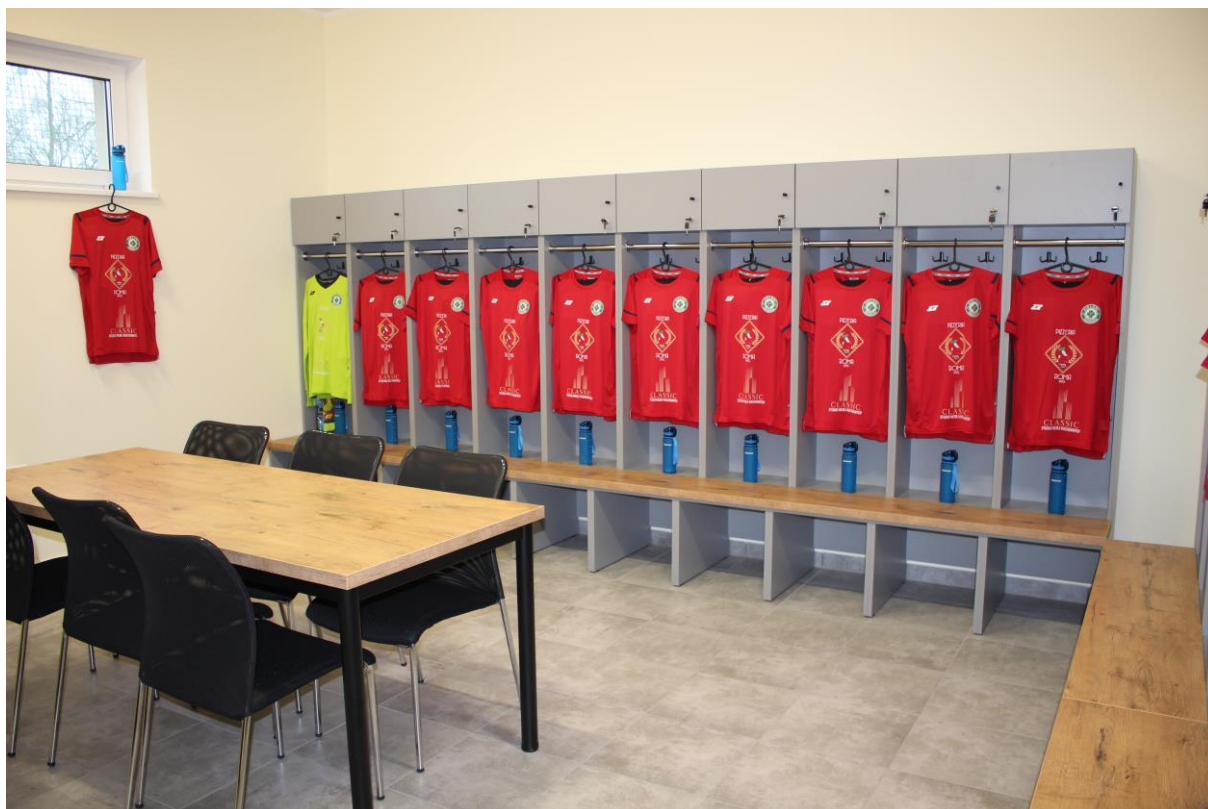

2.4 PROGRAM RZĄDOWY FUNDUSZ POLSKI ŁAD: PROGRAM INWESTYCJI STRATEGICZNYCH

a) „Budowa szatni sportowej w Drożkowie wraz z infrastrukturą”

Realizację projektu zakończono w 2023 roku. Zakres zadania obejmował budowę szatni sportowej wyposażonej w dwie szatnie, pomieszczenie dla sędziów z węzłem sanitarnym, pomieszczenie biurowe i gospodarcze, toaletę dla osób niepełnosprawnych, utwardzenie terenu przy budynku, ogrodzenie i oświetlenie obiektu. Całkowita wartość zadania opiewała na kwotę 2.386.322,14 zł. Dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład wyniosło 2.147.689,92 zł.

b) „Stworzenie Centrum Kulturalno – Edukacyjnego w m. Grabik”

Realizację projektu zakończono w 2023 roku. Przedmiotem inwestycji była rozbudowa i remont istniejącego budynku na cele kulturalno – turystyczno - edukacyjne w Grabiku z przeznaczeniem dla młodzieży, dorosłych i seniorów. Powstała biblioteka, sala edukacyjno-wystawowa, zaplecze higieniczno-sanitarne, Klub Seniora, siedziba KGW i Zespołu śpiewaczego oraz duża sala bankietowa. Zakres robót obejmował dobudowę sali, ocieplenie, montaż windy, montaż instalacji fotowoltaicznej, zagospodarowanie terenu wokół obiektu. Całkowita wartość zadania to 8.987.562,00 zł. Dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład wyniosło 8.001.000,00 zł.

c) „Budowa sieci wodociągowej i zbiornika wody zasilającej miejscowość Grabik”

Realizację zadania zakończono w 2023 roku. Przedmiotem projektu była budowa rurociągu wodociągowego tranzytowego doprowadzającego wodę z istniejącej stacji uzdatniania wody zlokalizowanej w m. Drożków do przepompowni strefowej, doprowadzającej wodę do m. Grabik. Całkowita wartość zadania opiewała na kwotę 1.775.000,00 zł. Dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład wyniosło 1.739.500,00 zł.

d) „Budowa przedszkola wraz z oddziałami szkolnymi I-III w miejscowości Olbrachtów”

Inwestycja realizowana w 2023 roku, której przedmiotem jest budowa przedszkola z oddziałami szkolnymi wraz z zapleczem socjalnym, gastronomicznym i higieniczno-sanitarnym oraz zagospodarowanie terenu wokół obiektu. Zakończenie prac budowlanych planowane jest na 14.05.2024r. Całkowita wartość zadania wynosi 10.436.315,82 zł. Dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład wynosi 8.870.868,45 zł.

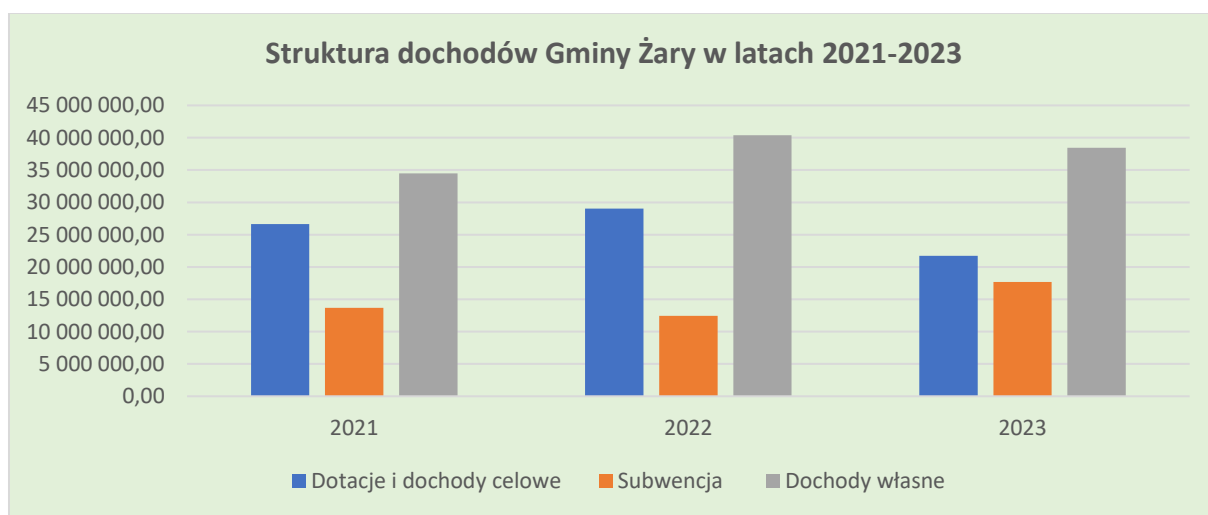
Budowa przedszkola wraz z oddziałami szkolnymi I-III w Olbrachtowie

3. BUDŻET GMINY / FINANSE GMINY

3.1 FINANSE

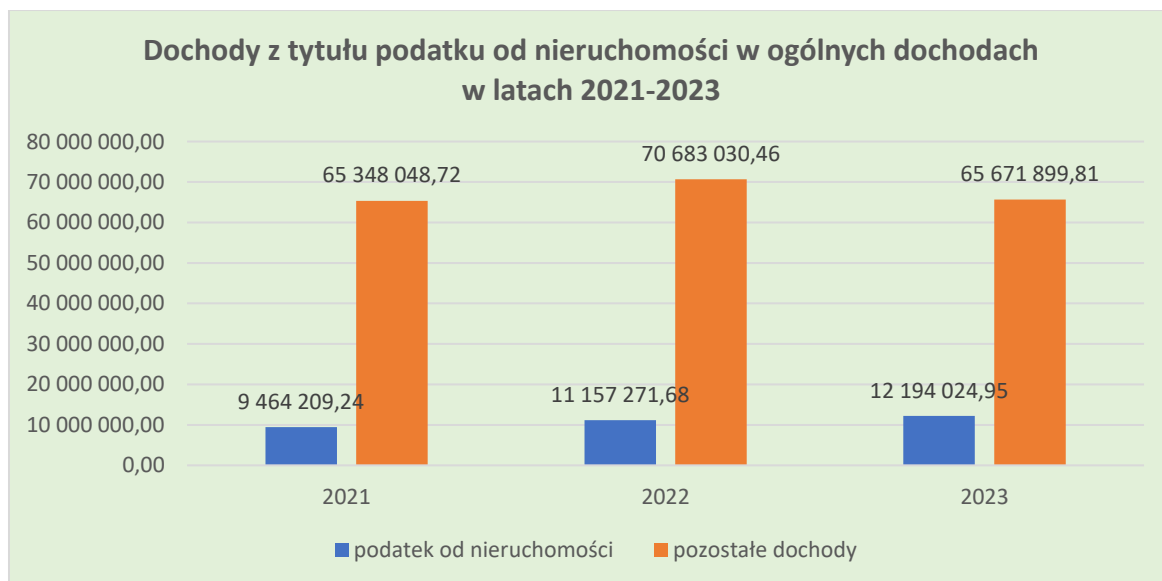
Polityka finansowa Gminy Żary realizowana jest w oparciu o uchwałę budżetową corocznie uchwalaną przez Radę Gminy, która określa źródła dochodów oraz kierunki wydatkowania środków. Realizacja inwestycji oparta jest o przedsięwzięcia wyszczególnione w Wieloletniej prognozie finansowej Gminy Żary oraz w uchwale budżetowej w ramach wydatków majątkowych.

Finansową pozycję Gminy określa wysokość osiągniętych dochodów budżetowych. Najwyższy udział w dochodach mają podatki:

- dochodowy od osób fizycznych – 9.680.337 zł,
- dochodowy od osób prawnych – 1.496.922 zł,
- od nieruchomości – 12.194.024,95 zł,
- rolny – 1.348.325,29 zł,
- leśny – 770.282 zł,
- od środków transportowych – 612.673,25 zł.
-

Największą pozycję w uzyskanych w 2023 roku dochodach bieżących zajmują: subwencje – 17.665.106,55 zł, udziały w PIT – 9.680.337 zł, dotacje i środki przeznaczone na cele bieżące wynosiły 10.100.960,29 zł, udziały w CIT – 1.496.922 zł, wpływy z podatków i opłat – 21.164.672,16 zł, pozostałe dochody – 5.911.783,94 zł.

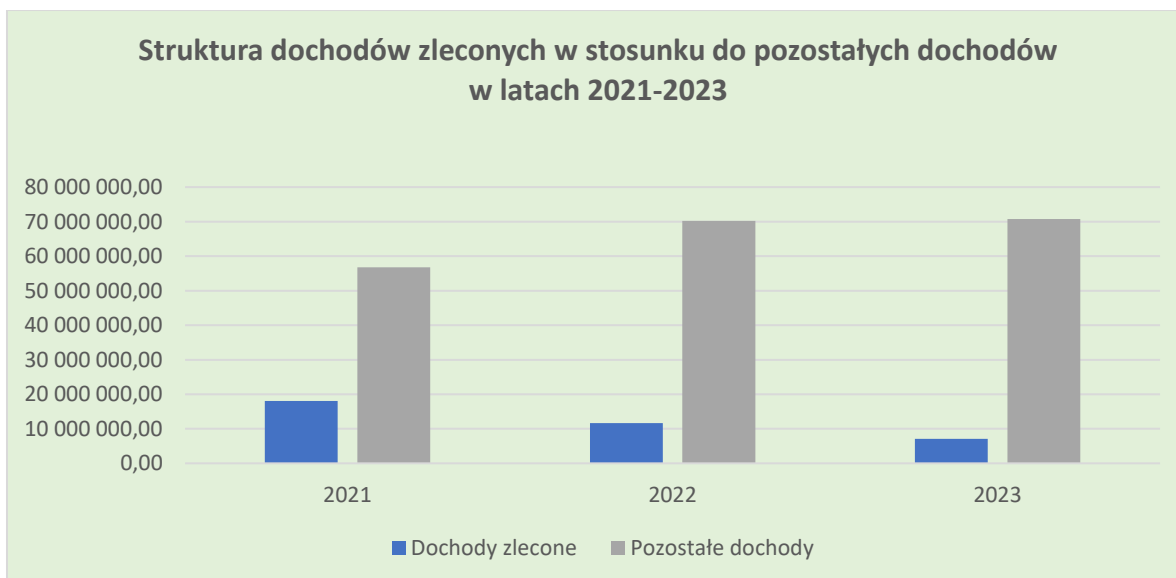

Wśród dochodów majątkowych największym źródłem były dotacje i środki na inwestycje – 11.642.106,10 zł. Dochody z majątku wynosiły – 177.960,72 zł, a pozostałe dochody – 26.076,00 zł.

W formie dotacji celowych na realizację zadań zleconych Gmina otrzymała środki m.in. na:

- zwrot części podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej;
- utrzymanie stanowisk wykonujących zadania z zakresu administracji rządowej,
- prowadzenie i aktualizacja stałego spisu wyborców w gminie,
- przeprowadzenie wyborów do Sejmu i Senatu oraz referendum ogólnokrajowego,
- przeprowadzenie wyborów uzupełniających do Rady Gminy,
- realizację świadczenia wychowawczego 500+;
- składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej;
- świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego;
- wynagrodzenie dla opiekuna prawnego;
- wyposażenie szkół w podręczniki oraz materiały edukacyjne i ćwiczeniowe;
- kartę dużej rodziny.

Zakres realizacji zadań zleconych przedstawia się następująco:

Na realizację zadań wynikających z przepisów ustrojowych Gmina w 2023 roku wydatkowała środki w wysokości 81.856.706,52 zł, w tym wydatki bieżące wynosiły 54.982.159,26 zł, natomiast wydatki majątkowe 26.874.547,26 zł. Strukturę wydatków bieżących na poszczególne obszary przedstawia poniższy wykres:

Obszarem, na który Gmina wydatkuje największą część środków jest oświata – 22.275.316,89 zł. Są to środki wydatkowane na utrzymanie szkół gminnych oraz wynagrodzenia nauczycieli. Znaczny udział

w wydatkach stanowi także obszar kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (m.in. utrzymanie, remonty oraz inwestycje w zakresie świetlic wiejskich) – 11.445.809,07 zł oraz wydatki na transport i łączność (m.in. utrzymanie, remonty oraz inwestycje w zakresie dróg) - 11.037.262,09 zł. Znaczna ilość środków została wykorzystana również na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (m.in. gospodarkę odpadami, utrzymanie zieleni, ochronę powietrza, schroniska dla zwierząt oraz oświetlenie ulic i dróg) – 8.904.422,15 zł.

Kolejnym obszarem jest rodzina – 6.213.122,56 zł. Są to środki otrzymane z dotacji celowych na zadania zlecone m.in. „Rodzina 500+”, świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego. Ważnym obszarem wydatkowania środków jest również realizacja zadań w zakresie polityki społecznej – 4.096.442,67 zł na które składają się przede wszystkim środki na działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Domy Pomocy Społecznej, zasiłki okresowe i celowe pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, dodatki mieszkaniowe, zasiłki stałe, usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, pomoc w zakresie dożywiania oraz zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W 2023 roku Gmina oprócz środków na wypłatę dodatków węglowych, do innych źródeł ciepła oraz elektrycznego w kwocie 180.540 zł wydatkowała również z Funduszu przeciwdziałania Covid-19 w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych łączną kwotę: 10.871.600,83 zł w tym:

- Budowa szatni sportowej w Drożowie wraz z infrastrukturą – 1.131.100,83 zł,
- Stworzenie Centrum Kulturalno-Edukacyjnego w m. Grabik – 8.001.000 zł,
- Budowa sieci wodociągowej i zbiornika wody zasilającej w m. Grabik – 1.739.500 zł.

Wydatkowano również środki z Funduszu Pomocy obywatelom Ukrainy w łącznej kwocie 440.276,92 zł w następującym zakresie:

- nadanie numeru PESEL, potwierdzenie tożsamości i wprowadzenie danych do rejestru danych kontaktowych – 499,13 zł,
- dodatkowe zadania oświatowe w związku z konfliktem na Ukrainie – 307.286 zł,
- zapewnienie posiłku dla dzieci i młodzieży – 2.520 zł,
- wypłata świadczeń pieniężnych w wysokości 40 zł oraz jednorazowego świadczenia 300 zł – 69.084 zł,
- wypłata świadczeń rodzinnych – 60.887,79 zł.

Inwestycje w latach 2019 – 2023 w poszczególne obszary działalności Gminy prezentuje poniższe zestawienie:

DZIAŁ	ROK					SUMA Z LAT 2019-2023
	2019	2020	2021	2022	2023	
Rolnictwo i łowiectwo	535 080,14	666 508,00	3 030 809,21	967 329,59	2 708 306,30	7 908 033,24
Transport i łączność	2 079 656,77	3 440 555,60	2 164 147,46	2 513 914,52	9 390 368,90	19 588 643,25
Gospodarka mieszkaniowa	373 923,99	947 603,70	259 686,03	253 603,79	182 581,28	2 017 398,79
Działalność usługowa	15 974,00	7 917,13	70 775,45	46 755,11	208 580,97	350 002,66
Administracja publiczna	46 690,80	155 525,65	108 548,00	243 147,40	93 099,00	647 010,85
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	382 667,00	544 405,00	50 000,00	72 000,00	100 740,00	1 149 812,00
Oświata i wychowanie	2 519 164,64	338 681,90	194 669,90	791 172,52	1 918 022,49	5 761 711,45
Ochrona zdrowia	100 000,00	-	25 000,00	-	-	125 000,00
Pomoc społeczna	242 309,88	-	-	29 999,00	-	272 308,88
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	-	69 987,07	-	-	-	69 987,07
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 204 559,21	1 476 952,77	1 653 231,55	2 538 148,07	1 726 369,52	8 599 261,12
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2 039 782,16	2 379 101,30	2 509 446,49	2 780 711,26	8 849 704,17	18 558 745,38
Kultura fizyczna	267 854,42	105 043,31	252 375,49	1 823 658,39	1 616 394,13	4 065 325,74
Turystyka	-	-	-	-	80 380,50	80 380,50
RAZEM	9 807 663,01	10 132 281,43	10 318 689,58	12 060 439,65	26 874 547,26	69 193 620,93

Z powyższego zestawienia wynika, iż obszarem w który Gmina najbardziej inwestuje są drogi gminne, budowa nowych dróg oraz modernizacja i przebudowa już istniejących dróg lokalnych.

W latach 2019-2023 Gmina wydatkowała na ten cel 19.588.643,25 zł. Drugim obszarem, na który Gmina Żary wydatkowała w ostatnich latach znaczne środki była kultura – 18.558.745,38 zł. Wydatki inwestycyjne w tym obszarze dotyczą budowy nowych oraz modernizacji istniejących świetlic wiejskich. Trzecim elementem, w który gmina najbardziej inwestowała była gospodarka komunalna i ochronę środowiska. W ciągu ostatnich 5 lat na ten cel przeznaczono 8.559.261,12 zł.

Jak wynika z powyższej analizy wydatków Gmina Żary inwestuje zarówno w obszary zapewniające mieszkańcom bezpieczeństwo, wpływające na zwiększenia standardu życia oraz zapewniające rozwój kulturalny wpływający na kształtowanie i umacnianie swojego dziedzictwa.

Mieszkańcy mają również wpływ na wydatkowanie środków poprzez funkcjonowanie Funduszu Sołectkiego w ramach którego sołectwa od 2010 r. mogą decydować na co przeznaczą przyznane środki. Z każdym rokiem na poszczególne sołectwa przyznawana jest coraz większa pula środków. Kwoty Funduszu Sołectkiego przypadające na poszczególne sołectwa w latach 2020 – 2024 przedstawia poniższa tabela:

Miejsce	ROK					Suma z lat 2020-2024
	2020	2021	2022	2023	2024	
Biedrzychowice Dolne	20 422,08	22 401,23	24 599,29	26 685,65	30 614,70	124 722,95
Bieniów	41 508,30	45 438,60	50 305,30	54 460,50	61 475,30	253 188,00
Bogumiłów-Janików	20 048,51	21 674,21	23 744,10	25 541,97	28 831,92	119 840,71
Włostów-Dąbrowiec	20 339,07	22 037,72	24 699,90	26 522,26	29 508,14	123 107,09
Drozdów-Rusocice	13 365,67	14 540,35	16 248,61	17 917,50	20 163,90	82 236,03
Drożków	29 636,93	31 625,27	35 968,29	38 122,35	42 540,91	177 893,75
Grabik	41 508,30	45 438,60	50 305,30	54 460,50	61 475,30	253 188,00
Kadłubia	30 633,13	32 852,11	37 276,23	41 117,68	46 598,28	188 477,43
Lubanice	33 331,16	35 805,62	39 489,66	42 043,51	47 704,83	198 374,78
Lubomyśl	27 478,49	30 171,23	34 006,38	36 379,61	41 618,78	169 654,49
Łaz	27 727,54	30 307,55	32 949,97	35 943,93	40 450,75	167 379,74
Łukawy	13 241,15	14 585,79	15 946,78	17 209,52	19 426,19	80 409,43
Marszów	27 769,05	30 580,18	33 352,41	36 543,00	41 557,30	169 801,94
Miłowice	20 754,15	22 719,30	25 454,48	27 284,71	30 737,65	126 950,29
Mirostowice Dolne	41 508,30	45 438,60	50 305,30	54 460,50	61 475,30	253 188,00
Mirostowice Górne	27 852,07	30 216,67	32 799,06	35 181,45	39 958,95	166 008,20
Olbrachtów	41 508,30	45 438,60	50 305,30	54 460,50	61 475,30	253 188,00
Olszyniec	22 040,91	24 173,34	26 812,72	28 537,30	32 704,86	134 269,13
Rościce	12 618,00	14 040,53	15 544,34	16 664,91	18 749,97	77 617,75
Sieniawa Żarska	41 508,30	45 438,60	50 305,30	54 460,50	61 475,30	253 188,00
Siodło	20 463,59	22 264,91	24 800,51	26 032,12	29 692,57	123 253,70
Stawnik	16 850,00	18 448,00	19 971,00	21 348,52	23 852,42	100 469,94
Surowa	16 478,80	17 539,30	19 065,71	20 858,37	23 790,94	97 733,12
Złotnik	41 508,30	45 438,60	50 305,30	54 460,50	61 475,30	253 188,00
Razem	650 100,10	708 614,91	784 561,24	846 697,36	957 354,86	3 947 328,47

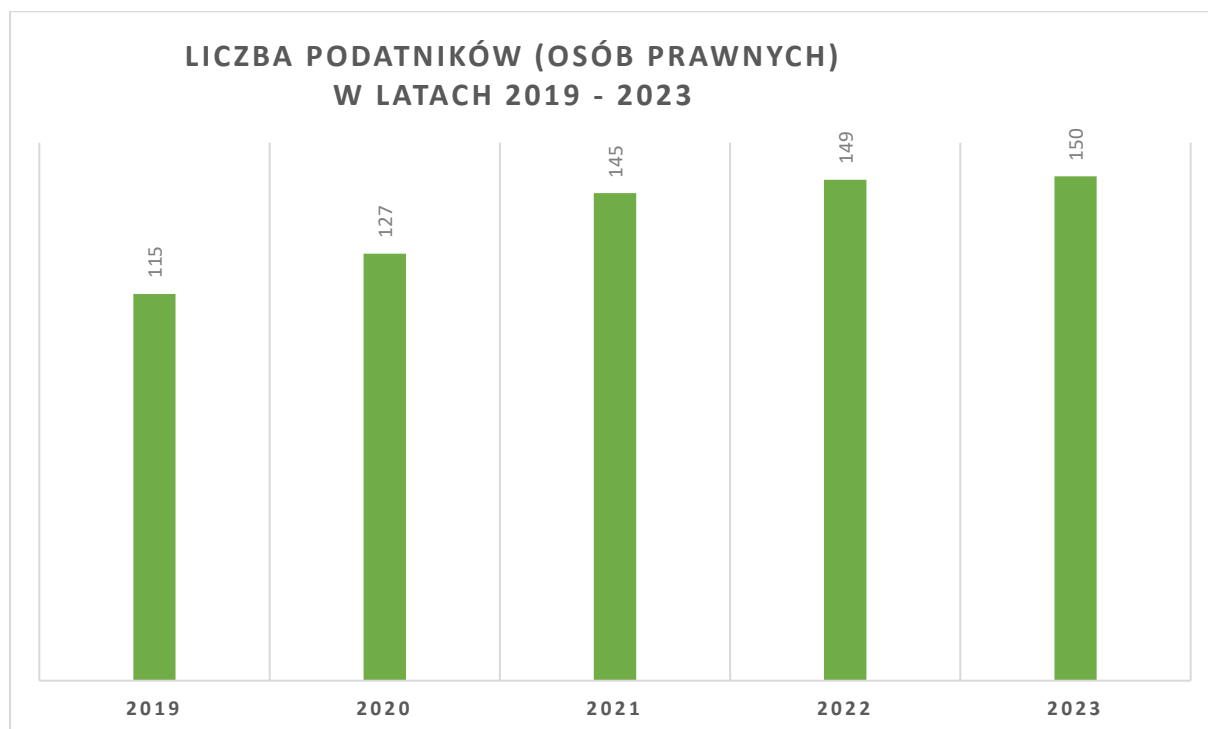
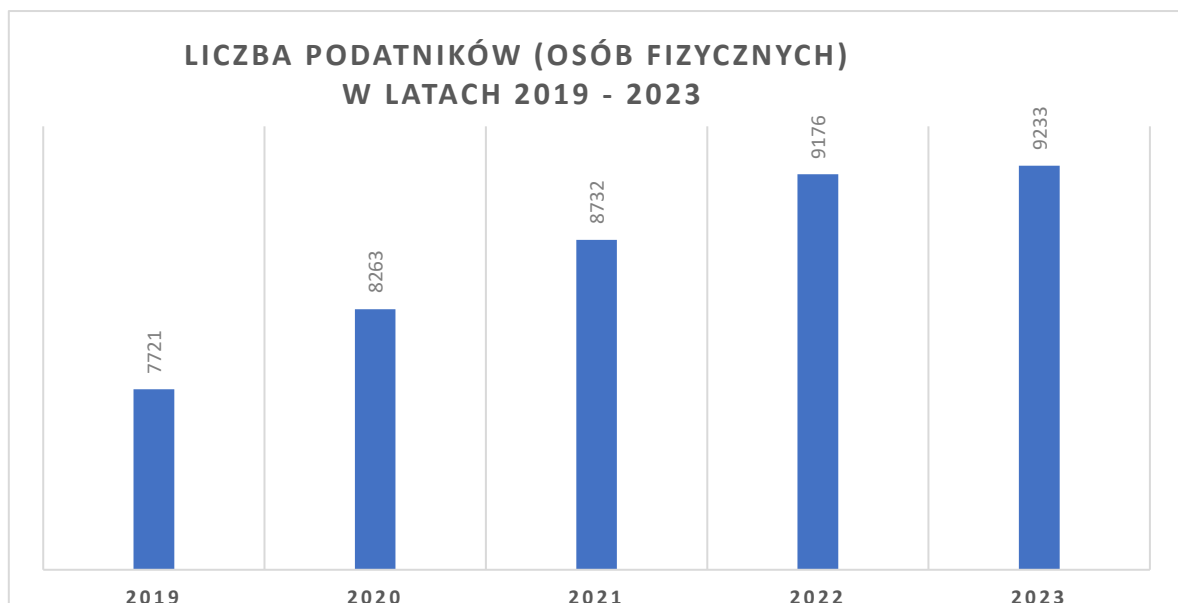
Jednocześnie Gmina co roku zwraca się z wnioskiem o częściowy zwrot z budżetu państwa środków wydatkowanych z ww. Funduszu. Wysokość poniesionych wydatków i kwoty otrzymanego zwrotu prezentuje poniższe zestawienie:

Rok	Wysokość FS	Zwrot w roku następnym
2010	316 126,00	83 146,94
2011	357 770,00	86 646,72
2012	326 573,00	91 175,96
2013	352 436,00	98 956,00
2014	384 258,79	134 569,81
2015	420 984,14	158 254,30
2016	462 465,45	154 962,45
2017	458 782,39	148 101,49
2018	590 840,23	164 124,18
2019	643 943,18	161 042,59
2020	650 100,10	156 821,84
2021	708 614,91	165 869,83
2022	784 561,24	180 877,80
2023	846 697,36	-
2024	957 354,86	-
Razem	8 261 507,65	1 784 549,91

3.2 PODATKI I OPŁATY LOKALNE

Ważnym elementem finansów Gminy jest polityka fiskalna kształtowana przez wysokość podatków i opłat lokalnych, o której w dużej mierze decyduje Rada Gminy, mając jednak na uwadze określone przez Ministra Finansów stawki maksymalne dla podatków lokalnych.

Liczba podatników na Gminie Żary od kilku lat systematycznie wzrasta, co świadczy o jej atrakcyjności pod względem decyzji o osiedleniu i inwestowaniu na terenie Gminy.

Jak widać na powyższych wykresach liczba podatników zwiększyła się w roku 2023 roku o 57 osoby fizyczne. Wzrost spowodowany jest zwiększoną liczbą osób zainteresowanych inwestycjami w nieruchomości na terenach wiejskich. Widać zwiększającą się atrakcyjność terenów w Gminie Żary zarówno pod budownictwo mieszkaniowe jak również na cele inwestycyjne. Natomiast u osób prawnych dynamika wzrostu jest nieco niższa, ale trend wzrostowy jest zachowany. Dzięki wzrostowi liczby podatników zwiększają się wpływy z podatków, w szczególności podatku od nieruchomości. Gmina może jeszcze więcej środków inwestować w infrastrukturę, co ma wpływ na komfort życia mieszkańców i zwiększenie atrakcyjności miejscowości pod kątem zakupu nieruchomości.

4. MIENIE KOMUNALNE

4.1 GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA

Gmina Żary prowadzi racjonalną politykę mieszkaniową zmierzającą do zwiększenia możliwości zabezpieczenia potrzeb mieszkaniowych najuboższych mieszkańców i poprawy stanu technicznego lokali komunalnych. Obecny stan techniczny zasobu komunalnego Gminy Żary wskazuje na potrzebę znacznych nakładów finansowych. W gminnym zasobie znajdują się budynki przedwojenne i powojenne o niskim standardzie, a ogólny stan lokali ocenia się jako średni. W miarę potrzeb i możliwości finansowych gminy wymienia się stolarkę okienną i drzwiową. Dokonuje się napraw instalacji elektrycznej, wodno-kanalizacyjnej, grzewczej, pokryć dachowych oraz drobnych napraw bieżących mając na uwadze przede wszystkim bezpieczeństwo lokatorów.

W 2023 roku przeprowadzono modernizację pokrycia dachowego budynku komunalnego w m. Bieniów ul. Górna 15C, wykonano odwodnienie podpiwniczenia budynku mieszkalnego w m. Łukawy 25, w którego zakresie było: wykonanie instalacji elektrycznej, zakup i montaż pompy, wykonanie 60mb kanalizacji i dwóch studni rewizyjnych, w lokalu gminnym znajdującym się w m. Mirostowice Dolne przy ul. Osiedle 1A/6 wymieniono instalację elektryczną, w lokalu komunalnym znajdującym się w m. Bogumiłów 14/3 zamontowano armaturę sanitarną i C.O., w lokalu gminnym znajdującym się w m. Grabik 97/10 naprawiono piec pokojowy poprzez wymianę uszkodzonych kafli, wymianę paleniska, wymianę rusztów, w zawilgoconym mieszkaniu komunalnym mieszczącym się pod adresem Bogumiłów 14/2 wykonano usługę ozonowania wraz z montażem wyciągu elektrycznego. Ponadto wykonano szereg innych prac w budynkach jak i w lokalach mieszkalnych.

Bieniów ul. Górna 15C – przed modernizacją pokrycia dachowego

Bieniów ul. Górna 15C – po modernizacji pokrycia dachowego

Łukawy 25 – wykonanie odwodnienia podpiwniczenia budynku

Grabik 97/10 – przed naprawą pieca

Grabik 97/10 – po naprawie pieca

W wielu przypadkach problemem jest brak dbałości, a nawet dewastacja przez Najemców zajmowanych lokali. W wyniku czego w przypadkach, gdy najemca kończy najem np. z powodu śmierci

lub innych powodów, lokale te rzadko nadają się bezpośrednio do oddania w najem nowym osobom, ponieważ wymagają kilkudziesięcio-tysięcznych nakładów finansowych.

Spółeczna Komisja Mieszkaniowa corocznie szczegółowo weryfikuje sytuację osób ubiegających się o przydział mieszkań. Ze względu na ograniczone możliwości lokalowe czas oczekiwania na lokal mieszkalny, przez osoby zakwalifikowane do przydziału lokalu, przez Spółeczną Komisję Mieszkaniową, wynosi około 1-2 lat. W roku 2023 do wpisania na listę osób oczekujących na przyznanie lokalu socjalnego lub komunalnego, zakwalifikowały się 3 osoby, w tym jedna z tych osób otrzymała lokal w tym samym roku.

Na koniec roku 2023 w zasobie nieruchomości Gminy Żary znajdowały się:

1. Lokale mieszkalne w ilości 60 szt. o łącznej powierzchni 2 766,78 m², z czego w najem oddanych było 48 szt., w tym 8 lokali oddanych w najem socjalny. Pozostałe lokale, nieoddane w najem oraz opuszczone przez dotychczasowych najemców są w złym stanie technicznym wymagającym dużego wkładu finansowego, aby spełniały kryteria niezbędne przy oddawaniu w najem, a także część nieruchomości przeznaczona jest do sprzedaży.

Trzy lokale o powierzchni 147,53 m² stanowią mieszkania chronione administrowane przez GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

2. Lokale użytkowe w ilości 8 szt. o łącznej powierzchni 485,45 m², z czego 5 szt. oddanych jest w najem z przeznaczeniem na:

- 2 ośrodki zdrowia,
- 1 aptekę,
- 1 salonik prasowy.

Wszystkie pozostałe przeznaczone są do remontu lub sprzedaży.

Grunty gminne są przeznaczane do sprzedaży zgodnie z wpływającymi wnioskami osób zainteresowanych. Ponadto w pierwszej kolejności wyznaczane do sprzedaży są nieruchomości objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego oraz te nieruchomości, dla których wydana jest decyzja o warunkach zabudowy. Sprzedaż odbywa się w trybie przetargowym, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

W 2023 r. w drodze bezprzetargowej sprzedano cztery nieruchomości o łącznej powierzchni 0,3139 ha, na poprawę warunków zagospodarowania sąsiednich działek oraz w celu uporządkowania stanów

prawnych gruntów, umożliwienia ich racjonalnego użytkowania oraz zapewnienia niezbędnej infrastruktury technicznej.

Dokonano również zbycia nieruchomości o łącznej powierzchni 0,5097 ha w drodze zamiany. W wyniku tych procedur pozyskano grunty o łącznej powierzchni 0,1843 ha. Pozyskanie tych gruntów pozwala na realizację zadań własnych Gminy Żary oraz reguluje stan prawny nieruchomości na gruncie.

W drodze przetargowej nie dokonano zbycia nieruchomości, z uwagi na brak zainteresowania potencjalnych nabywców.

Dzierżawa gruntów gminnych

Większość gruntów gminnych przeznacza się w dzierżawę głównie z przeznaczeniem na cel rolny, rekreacyjno-wypoczynkowy oraz na ogródek przydomowy. Gminne grunty oddane w dzierżawę zagospodarowywane są z przeznaczeniem na różne cele zgodnie z wytyczającymi wnioskami. W większości są to grunty o charakterze rolnym, wspomagające lokalnych rolników, pozwalające na powiększenie prowadzonych gospodarstw rolnych. Grunty gminne cieszą się dużą popularnością przy wykorzystaniu na cele rekreacyjne oraz na ogródki przydomowe, dzięki którym nasi mieszkańcy mają miejsce do wypoczynku lub uprawy warzyw na własny użytek. Do dzierżawy oddawane są również grunty dla wspólnot mieszkaniowych lub pod działalność gospodarczą.

Rok	Ogólna powierzchnia wydzierżawionych użytków (w ha)	Liczba wydzierżawionych działek	Uzyskana kwota z wpłat
2018	96,178	136	97 022,10 zł
2019	97,35	129	102 804,34 zł
2020	95,1834	149	121 223,81 zł
2021	86,6183	159	111 982,64 zł
2022	50,1204	145	163 372,39 zł
2023	85,4595	163	182 745,42 zł

4.2 UŻYTKOWANIE WIECZyste GRUNTÓW

Użytkowanie wieczyste jest prawem rzeczowym zbliżonym do prawa własności, jednak ograniczonym czasowo, a także związanym z obowiązkiem uiszczania opłaty rocznej. Z dniem 1 stycznia 2019 roku prawo użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe przekształciło się w prawo własności. Wójt Gminy Żary potwierdził zaświadczeniem przekształcenie z mocy prawa 8 nieruchomości. Względem pozostałych gruntów prawo to nadal funkcjonuje. Prawo użytkowania wieczystego ustanowione jest obecnie dla 31 użytkowników wieczystych figurujących w ewidencji gruntów i budynków, których prawo zostało nadane w latach poprzednich w tym dla:

- 23 osoby fizyczne
- 8 przedsiębiorstw

4.3 CMENTARZE KOMUNALNE NA TERENIE GMINY

Prowadzenie cmentarzy komunalnych stanowi zadanie własne gmin. Samorządy są zobowiązane do zapewnienia prawidłowego stanu sanitarnego i technicznego cmentarzy oraz do finansowania wydatków na ich utrzymanie. Wpływy z pobieranych opłat za usługi cmentarne stanowią dochód własny gminy i są wydatkowane na utrzymanie cmentarzy komunalnych. Cmentarze komunalne na terenie Gminy Żary są położone w miejscowościach Bieniów, Biedrzychowice Dolne, Grabik, Marszów, Mirostowice Dolne, Olbrachtów, Olszyniec, Włostów, Złotnik. W imieniu gminy bezpośredni nadzór w sprawach porządkowych na terenie cmentarzy pełni opiekun. Na każdym cmentarzu znajdują się budynki przycmentarne, który może być otwarty na życzenie rodziny osoby zmarłej, pod warunkiem odpowiedzialności materialnej za mienie znajdujące się w tym obiekcie oraz po uiszczeniu opłaty.

ZESTAWIENIE POWIERZCHNI DZIAŁEK CMENTARZY KOMUNALNYCH Z TERENU GMINY ŻARY

Lp.	Miejscowość	Nr działki	Powierzchnia budynku	Powierzchnia
1	Biedrzychowice Dolne	49	-	0,26 ha
2	Bieniów	102/1	44,90m ²	0,68 ha
3	Grabik	170/2	-	0,65 ha
4	Marszów	35	35,14m ²	1,12 ha
5	Mirostowice Dolne	391	40,43m ²	1,69 ha
6	Olbrachtów	269 270	54,90m ²	0,64 ha 0,5393 ha
7	Olszyniec	19	27,20m ²	1,20 ha
8	Włostów	67 68/2	63,40m ²	0,19 ha 0,2694 ha
9	Złotnik	381/1	-	0,66 ha
Razem			265,97m ²	7,8987 ha

Na podstawie prowadzonej dokumentacji tj. ksiąg spisowych osób pochowanych na cmentarzu w układzie rocznikowym wynika :

Lp.	Miejscowość- cmentarz	Liczba osób pochowanych 2020r.	Liczba osób pochowanych 2021r.	Liczba osób pochowanych 2022r.	Liczba osób pochowanych 2023r.
1.	Biedrzychowice Dolne	281	285	287	289

2.	Bieniów	146	155	164	170
3.	Grabik	490	504	519	532
4.	Marszów	189	197	200	203
5.	Miostowice Dolne	1293	1318	1344	1367
6.	Olbrachtów	626	635	646	667
7.	Olszyniec	147	152	155	158
8.	Włostów	176	179	180	180
9.	Złotnik	489	506	524	538
	Razem	3837	3931	4019	4104

Pod opieką Gminy znajduje się 9 nekropolii o łącznej powierzchni 7. 8987 ha. Cmentarze są ogrodzone, regularnie koszone i wszystkie wyposażone w bieżącą wodę

W 2023r. Gmina Żary ze środków własnych przeprowadziła inwestycje na terenie dwóch cmentarzy:

- modernizację budynku przy cmentarzu w Miostowicach Dolnych: uzupełnienie fug na elewacji, odnowiono powłoki malarskie na ścianach i sufitach, zlikwidowano wilgoć, uzupełniono brakujące dachówki na dachu oraz brakujące płytki na podłodze za kwotę **99 000,00 zł**;

Kaplica w Miostowicach Dolnych

Wnętrze kaplicy w Mirostowicach Dolnych

- modernizację nawierzchni asfaltowej na cmentarzu komunalnym w Mirostowicach Dolnych: wykonano nową nawierzchnię asfaltową na drodze od bramy w kierunku krzyża na pow. ok. 294 m² za kwotę---- **101 641,05 zł**

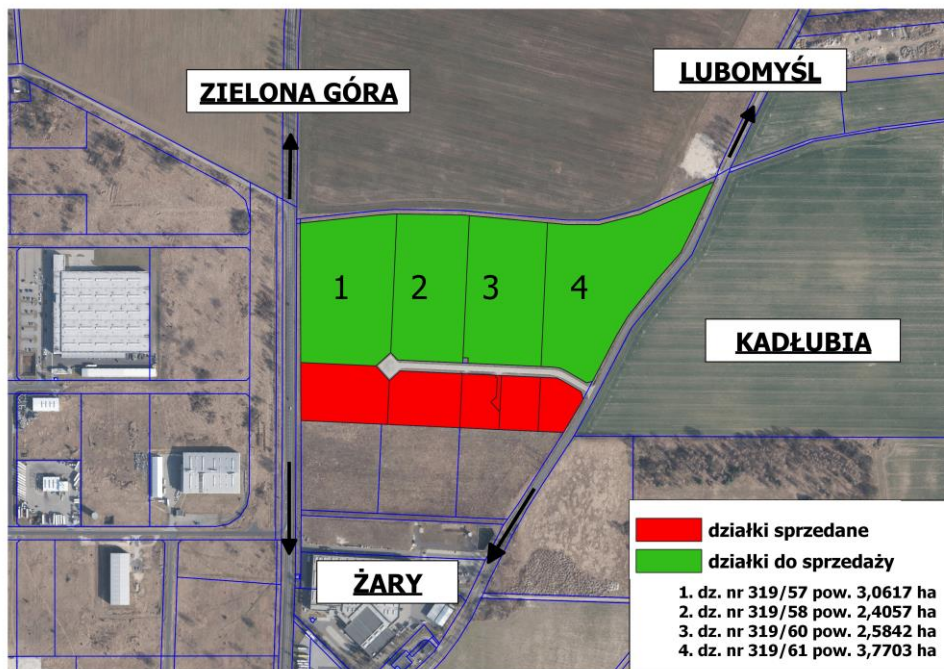
5. GOSPODARKA

5.1 STREFA INWESTYCYJNA GMINY ŻARY

Gmina Żary aktualnie posiada trzy obszary inwestycyjne. Pierwszy z nich znajduje się w obrębie ewidencyjnym Kadłubia. Położony jest przy Żarskiej Strefie Gospodarczej, pomiędzy drogą krajową nr 27 relacji Zielona Góra – Żary – Przewóz, a drogą powiatową 1076F relacji Żary – Lubomyśl – Złotnik. Wielkość obszaru strefy to ok. 16 ha.

Strefa została uzbrojona w:

- drogę wewnętrzną wraz z chodnikiem po obu stronach drogi o szerokości 1,5 m,
- plac manewrowy o wymiarach 25x25 m,
- sieć wodociągową,
- sieć kanalizacyjną,
- sieć elektroenergetyczną,
- oświetlenie drogowe.

Obecnie strefę stanowi dziewięć różnej wielkości działek inwestycyjnych objętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, który ustala przeznaczenie tych gruntów pod zabudowę produkcyjną. W latach poprzednich strefę stanowiło dziesięć działek, jednakże dwie z nich, które Gmina Żary zbyła, zostały połączone w jedną przez obecnego właściciela. W roku 2023 nie dokonano

sprzedaży działek. Aktualnie Gmina Żary posiada w swoim zasobach cztery działki inwestycyjne na tym terenie na tym terenie o powierzchni od 2,4057 ha do 3,7703 ha.

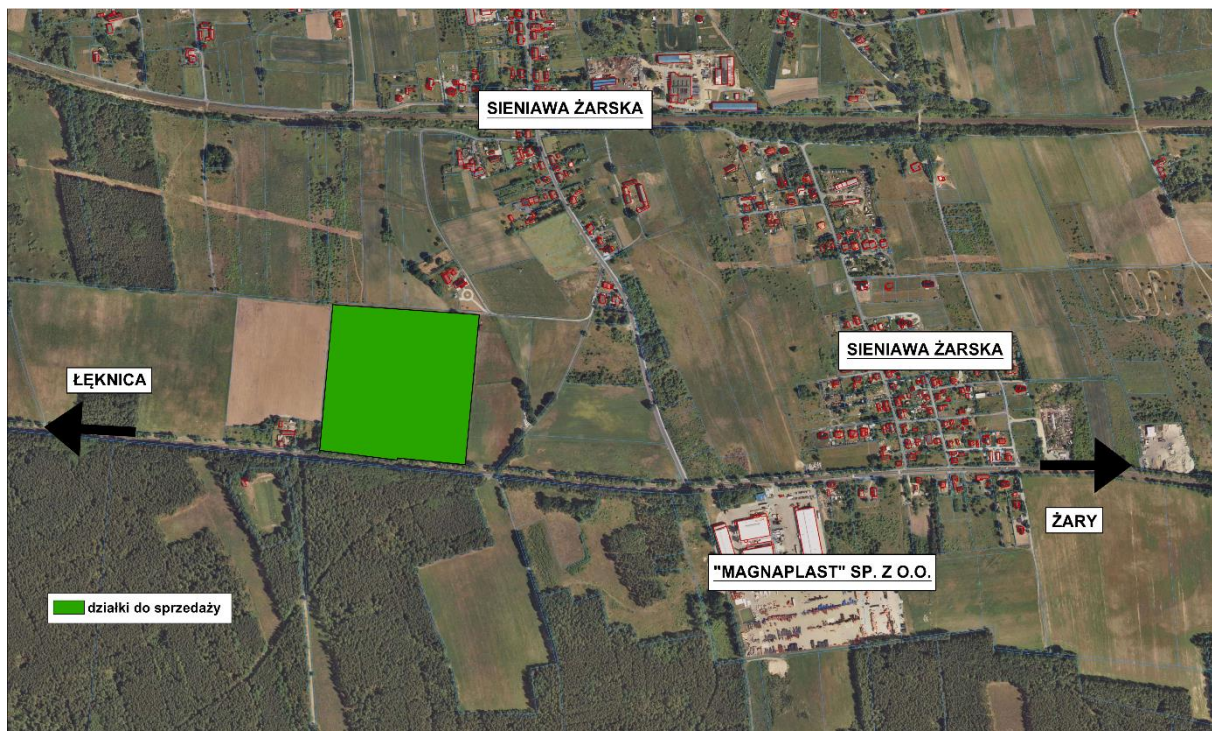
Drugi obszar inwestycyjny znajduje się w obrębie ewidencyjnym Sieniawa Żarska. Położony jest przy drodze krajową nr 12 relacji Głogów – Żagań – Żary – Łęknica. Wielkość obszaru strefy to ok. 9 ha. Strefa została uzbrojona w sieć wodociągową.

Ponadto planuje się:

- wydzielenie poszczególnych działek inwestycyjnych,
- wydzielenie dróg wewnętrznych,
- wydzielenie placu manewrowego.

Strefę stanowią aktualnie trzy różnej wielkości działki inwestycyjne, które w przyszłości podlegać będą podziałom.

Dla strefy obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, który ustala przeznaczenie pod tereny zabudowy produkcyjnej.

Z uwagi na duże zainteresowanie terenami inwestycyjnymi na terenie Gminy Żary, z końcem roku 2016, podjęto pierwsze działania mające na celu utworzenia trzeciej strefy inwestycyjnej, a dokładniej, przystąpiono do opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w Sieniawie

Żarskiej. Rada Gminy Żary we wrześniu 2022 roku uchwaliła plan miejscowy, który ustala przeznaczenie pod tereny zabudowy produkcyjnej i usługowej.

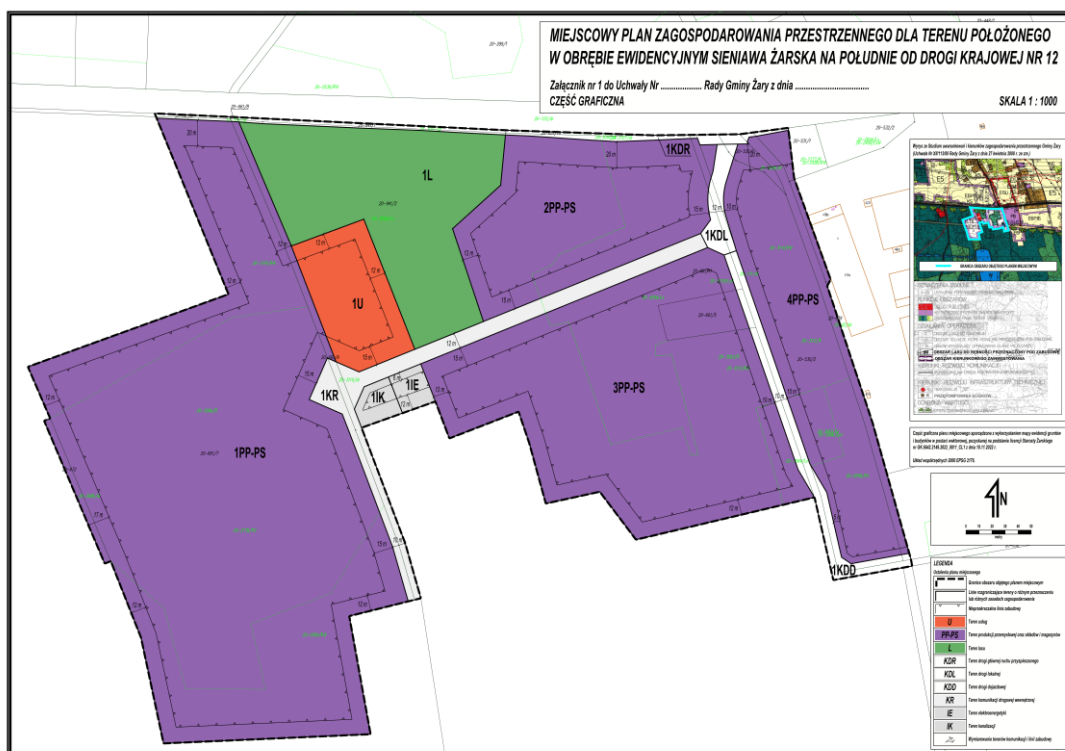
Trzeci obszar inwestycyjny znajduje się w obrębie ewidencyjnym Sieniawa Żarska. Położony jest przy zakładzie Magnaplast Sp. z o.o., przy drodze krajowej nr 12 relacji Głogów – Żagań – Żary – Łęknica. Wielkość obszaru strefy to ok. 16 ha. Strefa została uzbrojona w sieć wodociągową.

Ponadto planuje się:

- wydzielenie poszczególnych działek inwestycyjnych,
- wydzielenie dróg wewnętrznych,
- wydzielenie placu manewrowego.

Strefę stanowią aktualnie różnej wielkości działki inwestycyjne, które w przyszłości podlegać będą podziałom. W roku 2019 dwie działki zostały sprzedane.

Aktualnie prowadzona jest procedura uchwalenia nowego planu miejscowego dla wyżej wymienionej strefy, zakładającego inne rozwiązania komunikacyjne.

W 2022 roku rozpoczęto prace planistyczne zmierzające do wyznaczenia kolejnej strefy inwestycyjnej w Gminie Żary, zlokalizowanej w obrębie Drozdów w sąsiedztwie węzła autostradowego drogi krajowej nr 18. Przystąpiono do opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Wyznaczona strefa obejmuje obszar ok. 12,5 ha, z czego ok. 7,5 ha stanowi własność Gminy Żary. Projektowane kierunkowe przeznaczenie terenu określono jako tereny składów i magazynów, tereny usług, oraz tereny komunikacji i infrastruktury technicznej.

5.2 POZWOLENIA NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Zgodnie z art. 18 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży może być prowadzona tylko na podstawie zezwolenia wydanego przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), właściwego ze względu na lokalizację punktu sprzedaży, zwanego dalej "organem zezwalającym". Przedsiębiorca, prowadzący sprzedaż napojów alkoholowych obowiązany jest do złożenia, do dnia 31 stycznia każdego roku, pisemnego oświadczenia o wartości sprzedaży brutto (z uwzględnieniem VAT i podatku akcyzowego) poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych w punkcie sprzedaży, w roku poprzednim.

Na terenie Gminy Żary wartość sprzedaży przedstawia poniżej tabela:

Wartość alkoholu sprzedanego na terenie Gminy Żary na podstawie oświadczeń złożonych przez przedsiębiorców prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych				
Rok	do 4,5 % oraz piwa	od 4,5 % do 18% z wyjątkiem piwa	powyżej 18%	Razem
2018	2 295 171,11 zł	285 170,06 zł	2 060 522,27 zł	4 640 863,44 zł
2019	2 006 886,75 zł	261 737,00 zł	1 966 011,32 zł	4 234 635,07 zł
2020	2 880 818,84 zł	385 097,32 zł	2 963 450,59 zł	6 229 366,75 zł
2021	3 012 437 31 zł	655 627,09 zł	3 460 481,24 zł	7 128 545,64 zł
2022	4 123 260,46 zł	544 048,69 zł	4 305 737,96 zł	8 973 047,11 zł
2023	4 273 208,89 zł	560 909,49 zł	4 630 910,94 zł	9 465 029,32 zł

Jednorazowe zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych wydawane są na okres do 2 dni, wyłącznie przedsiębiorcom posiadającym zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. W roku 2023 wydano 12 zezwoleń jednorazowych na sprzedaż alkoholu podczas festynów rodzinnych.

Liczba zezwoleń oraz stałych punktów sprzedaży		
Rok	Liczba stałych punktów sprzedaży	Liczba zezwoleń jednorazowych
2018	27	21
2019	23	16
2020	23	0
2021	22	9
2022	21	10
2023	18	12

Przedsiębiorcom, których działalność polega na dostarczaniu żywności na imprezy zamknięte organizowane w czasie i miejscu wyznaczonym przez klienta, w oparciu o zawartą z nim umowę, zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych wydawane są na okres do 2 lat (zezwolenia cateringowe). Warunkiem prowadzenia sprzedaży napojów alkoholowych jest zgłaszanie organowi zezwalającemu zmian stanu faktycznego i prawnego, w stosunku do danych zawartych w zezwoleniu w terminie 14 dni od dnia powstania zmiany.

Poniższa tabela przedstawia wielkość opłat wpłaconych przez przedsiębiorców, którzy posiadali zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w poszczególnych latach.

Dokonane opłaty za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	
Rok	Kwota
2018	116 772,18 zł
2019	114 229,02 zł
2020	101 916,50 zł
2021	143 516,95 zł
2022	160 518,42 zł
2023	168 169,62 zł
Łącznie	805 122,69 zł

Ustawa z dnia 18 października 2019 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w art. 41 nakłada na samorządy lokalne szereg zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. Na sfinansowanie realizacji tych zadań zapewniono środki z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych. Dochody wpłacone przez przedsiębiorców posiadających zezwolenia mogą być przeznaczone wyłącznie na:

- realizację zadań wynikających z gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz gminnych programów,
- realizację zadań realizowanych przez placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz gminnych programów.

Podstawą do realizacji zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych jest gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, stanowiący część strategii rozwiązywania problemów społecznych. Program ten jest uchwalany corocznie przez radę gminy

i uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Gminny program jest realizowany przez ośrodek pomocy społecznej, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej, lub inną jednostkę wskazaną w tym programie.

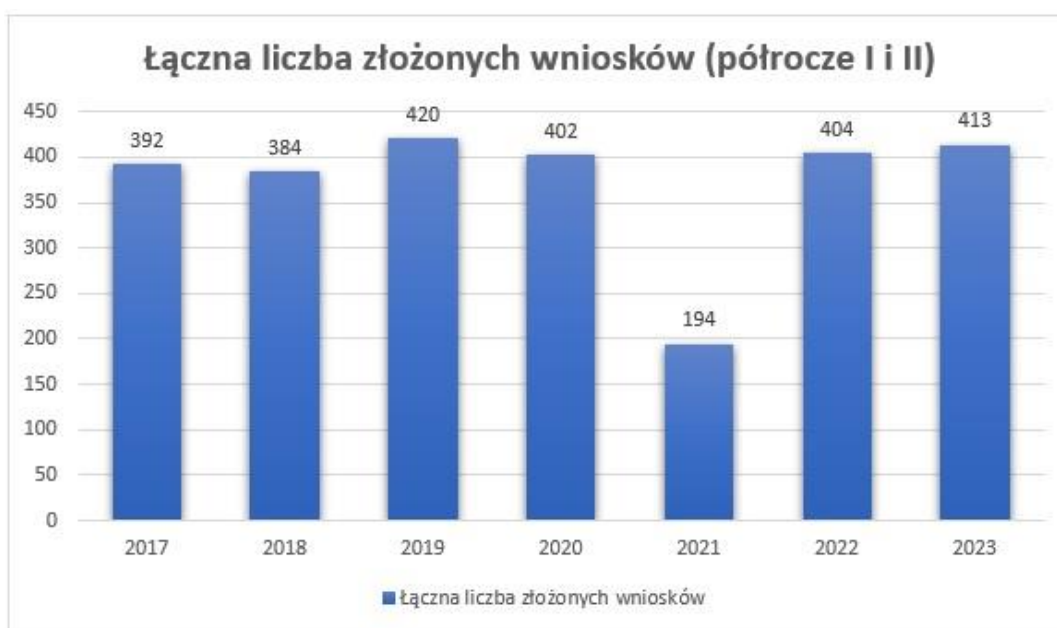
5.3 ZWROT PODATKU AKCYZOWEGO ZAWARTEGO W CENIE OLEJU NAPĘDOWEGO DO PRODUKCJI ROLNEJ

Wszyscy producenci rolni mieli możliwość odzyskania części środków finansowych poniesionych na zakup oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej. Wnioski składano w dwóch terminach:

- w terminie od 1 lutego 2023r. do 1 marca 2023 r. za zakup oleju napędowego w okresie od 1 sierpnia 2023r. do 31 stycznia 2024 r.,
- w terminie od 2 sierpnia 2023 r. do 31 sierpnia 2023r. za zakup oleju napędowego w okresie od 1 lutego 2023 r. do 31 lipca 2023 r. w ramach limitu zwrotu podatku określonego na 2023 r.

Zgodnie z ustawą z dnia 10 marca 2006 r. o zwrocie podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego do produkcji rolnej do Wójta Gminy Żary wpłynęły wnioski, które przedstawia poniższa tabela.

Rok	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba złożonych wniosków o zwrot podatku akcyzowego w I półroczu	195	213	215	194	200	212
Łączna liczba wniosków o zwrot podatku akcyzowego (I i II półrocze)	384	420	402	376	404	413
Łączna powierzchnia użytków rolnych zgłoszona przez producentów rolnych we wnioskach o zwrot podatku akcyzowego w ha	6846,5192	6383,7203	8244,7653	10 845,5869	11 522,613	12 609,6695
Średnia roczna liczba dużych jednostek przeliczeniowych bydła, zgłoszona przez producentów rolnych we wnioskach o zwrot podatku (w szt.)	0	496,97	491,65	617,26	713,88	673,87
Łączna kwota zwrotu	447 177,46 zł	547 194,19 zł	544 447,22 zł	509 877,61 zł	558 590,32 zł	865 647,66 zł

5.4 CENTRALNA EWIDENCJA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Przez jednoosobową działalność gospodarczą należy rozumieć zarobkową działalność wytwórczą, handlową, budowlaną, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i eksploatację zasobów mineralnych, wykonywane w sposób zorganizowany i ciągły. Osoba prowadząca jednoosobową działalność gospodarczą zawodowo, we własnym imieniu podejmuje i wykonuje działalność. Osobami fizycznymi prowadzącymi działalność gospodarczą są również przedsiębiorcy będący współnikami spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności.

Wnioski dotyczące działalności gospodarczej						
Rok	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Łączna ilość złożonych wniosków, w tym:	390	493	288	265	274	141
Ilość wniosków o założenie nowej działalności gospodarczej	110	95	55	69	39	25
Ilość wniosków o zamknięcie działalności gospodarczej	38	40	19	40	41	18
Ilość wniosków o dokonanie zmian we wpisach dotyczących działalności gospodarczej	152	273	157	96	118	59
Ilość wniosków o wznowienie działalności gospodarczej	28	22	21	16	20	11
Ilość wniosków o zawieszenie działalności gospodarczej	62	63	36	44	56	28

Zgodnie z raportem Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej zarejestrowanych jest 501 przedsiębiorców, którzy wskazali główne miejsce wykonywania działalności na terenie gminy Żary. Większa część działalności prowadzona jest przez mężczyzn. Odnotowano spadek w stosunku do roku poprzedniego, tj. 2022r. w którym było zarejestrowanych 628 przedsiębiorców.

Na terenie Gminy Żary w indywidualnych działalnościach gospodarczych najczęściej prowadzone są działalności z kategorii budownictwa. Największą część przedsiębiorstw budowlanych stanowią osoby

zajmujące się różnego rodzaju instalacjami w budynkach oraz pracami wykończeniowym. Drugą pod względem liczebności grupą jest motoryzacja, przede wszystkim transport drogowy towarów oraz konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych. Trzecią grupą pod względem liczebności jest branża handlowa, w której góruje sprzedaż detaliczna prowadzona przez Internet jak i stacjonarnie oraz handel samochodami i motocyklami. Kolejną grupę mikrofirm stanowią te, których działalność zaliczana jest do „działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej”. Przedsiębiorcy oferujący usługi księgowo, prawnicze i doradztwa podatkowego. Przybyło także przedsiębiorców świadczących usługi z zakresu kosmetyki oraz fryzjerstwa. W mniejszych grupach znajdują się też działalności związane ze: sportem, z produkcją m. in. wyrobów tekstylnych, maszyn, opakowań z tworzyw sztucznych, klejów, olejków, win, gotowej paszy itp.

Spadek składanych wniosków bezpośrednio w Gminie Żary wynika z możliwości samodzielnego dokonywania wszelkich zmian we wpisach za pośrednictwem strony biznes.gov.pl z wykorzystaniem profilu zaufanego bądź podpisu kwalifikowanego.

Oprócz działalności jednoosobowej na terenie Gminy Żary swoje siedziby posiada kilka dużych firm, w tym:

- **Baza Paliw Sp. z o.o. APEXIM AB** w Mirostowicach Dolnych od 1990 roku prowadzi działalność w dwóch głównych segmentach rynkowych:

- obrót detaliczny paliwami oraz produktami FMCG w ramach sieci stacji paliw oraz sieci punktów handlowych,
- działalność polegająca na świadczeniu usług magazynowych i przeładunkowych paliw oraz tworzenie i utrzymywanie rezerw obowiązkowych dla podmiotów zewnętrznych.

Zmodernizowana, nowoczesna Baza Paliw obejmuje powierzchnią 22 ha i daje możliwość magazynowania dużych zapasów paliw. Przeprowadzony proces modernizacji zapewnił spełnienie najwyższych norm bezpieczeństwa i ochrony środowiska. W latach 2008-2009 zostały wybudowane dwa zbiorniki o pojemności 20.000 m³ każdy, z przeznaczeniem na usługi magazynowania oraz tworzenia i utrzymywania zapasów obowiązkowych paliw dla producentów i importerów paliw płynnych. Obecnie baza dysponuje łączną pojemnością około 46.000 m³. Długość rurociągów technologicznych przekracza 5 km. Baza posiada nowoczesny terminal załadunkowy, na którym znajdują się linie do oddolnego nalewu autocystern dla produktów Pb 95, Pb 98 i ON wraz z elektronicznym systemem dozowania biokomponentów (bioetanol, estry kwasów tłuszczowych). Dzięki zastosowaniu najnowocześniejszej technologii średni czas załadunku autocysterny zajmuje do 30 minut. Baza posiada także własną bocznice kolejową o łącznej długości 516 m.

- **GEWIND Grabik Sp. z o.o.** jest częścią portugalskiego holdingu Gesfinu działającego w branży nieruchomości, ochrony środowiska oraz energetyki. Gewind w Polsce rozwijają projekty parków wiatrowych na terenie Polski. Celem Spółki jest znaczący udział w rozwoju zrównoważonego, trwałego i przyjaznego dla środowiska sektora „zielonej” energetyki w Polsce tzw. sektor Odnawialnych Źródeł Energii (OZE). Gewind kierowany jest przez grupę project menedżerów i specjalistów w zakresie finansów, którzy wraz ze współpracującymi zewnętrznymi doradcami w różnych dziedzinach technicznych rozwijają projekty parków wiatrowych na terenie Polski. Strategią Gewind jest realizacja inwestycji, a następnie eksploatacja i zarządzanie wybudowanymi parkami wiatrowymi. Na terenie Gminy Żary w miejscowości Lubanice powstały dwie siłownie wiatrowe.
- **FW Żary Sp. z o.o.** to firma zajmująca się m.in. rozwojem projektów energetyki wiatrowej w Polsce, jak i innych krajach europejskich. Na terenie Gminy Żary w miejscowości Drożków powstały trzy elektrownie wiatrowe oraz w miejscowości Lubanice powstały cztery elektrownie wiatrowe.
- **SUNDS TEXTILES POLAND Sp. z o.o.** swoją siedzibę ma w miejscowości Łaz i od 2002r. prowadzi działalność polegającą m.in. na produkcji materaców, sprzedaży detalicznej nowych wyrobów

- prowadzonej w wyspecjalizowanych sklepach, produkcji gotowych wyrobów tekstylnych, wykańczaniu wyrobów włókienniczych, produkcji dzianin metrażowych.
- **RELOPL Sp. z o.o.** jest znanym europejskim producentem przełączników, działającym w branży od 1958 roku. Produkty Relpol S.A. stosowane są w obszarach: automatyki przemysłowej i energetycznej, energoelektroniki, elektroniki przemysłowej i użytkowej, telekomunikacji, AGD i innych. Jeden z oddziałów położony jest na terenie Gminy Żary w miejscowości Mirostowice Dolne.
- **MAGNAPLAST Sp. z o.o.** wchodzi w skład niemieckiego holdingu zajmującego się przetwórstwem tworzyw sztucznych i jest liderem w produkcji systemów kanalizacyjnych. Firma swoją działalność prowadzi w miejscowości Sieniawa Żarska. Bardzo dobrze rozwinięta sieć dystrybucji sprawia, że produkty Magnaplast są łatwo dostępne w Polsce, a dzięki surowcom pozyskiwanym od najlepszych dostawców, charakteryzują się wysoką jakością.

Magnaplast Sp. zo.o. z siedzibą w Sieniawie Żarskiej

- **MK Sp. z o.o. MK Systemy Kominowe** to jeden z największych producentów systemów odprowadzania spalin ze stali szlachetnych w Polsce, firma wprowadza nowatorskie rozwiązania w tej dziedzinie. Firma oferuje systemy kominowe i indywidualne rozwiązania dla wszystkich rodzajów paliw i urządzeń, do budynków mieszkalnych i komercyjnych. Specjalizuje się również w produkcji systemów odprowadzania spalin z instalacji przemysłowych – z agregatów prądotwórczych i urządzeń kogeneracyjnych (turbiny). Zakład prowadzi działalność w miejscowości Kadłubia.

MK Sp. zo.o. z siedzibą w m. Kadzubia przy ul. Kominowej

- **DINO POLSKA S.A.** spółka posiadająca sklepy DINO, które zlokalizowane są głównie w małych i średnich miastach oraz peryferiach dużych miast. Dino to wiodący market segmentie średniej wielkości supermarketów zlokalizowanych w pobliżu miejsc zamieszkania klientów i jedna z najszybciej rosnących sieci, pod względem liczby sklepów i przychodów ze sprzedaży, na całym rynku handlu detalicznego artykułami spożywczymi w Polsce. Na terenie Gminy Żary w 2019 roku został oddany do użytku market w miejscowości Grabik, na początku roku 2020 w miejscowości Mirostowice Dolne, a w 2021r. w miejscowości Lubomyśl. W 2023r. otwarto sklep Dino w Olbrachtowie. W przyszłości nie wykluczone są inne miejscowości na terenie Gminy Żary.

Dino w m. Lubomyśl

- **PDC INDUSTRIAL CENTER 212 Sp. z o.o.**, która zajmuje się wznoszeniem hal produkcyjno-magazynowych przeznaczonych pod najem i dzierżawę dla innych firm. W Gminie Żary postawiła halę w obrębie Kadłubia, przy drodze krajowej nr 27.

Hala produkcyjno – magazynowa Panattoni

6. GOSPODARKA PRZESTRZENNA

W roku 2023 przeprowadzono 256 postępowań dotyczących ustalania warunków zabudowy, przy czym wydano 168 decyzji o warunkach zabudowy, natomiast pozostałe postępowania nie zostały zakończone decyzją albo dotyczyły zmian i przeniesień decyzji. W roku 2023 przeprowadzono również 46 postępowań dotyczących ustalania lokalizacji inwestycji celu publicznego, przy czym wydano 37 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, natomiast pozostałe postępowania nie zostały zakończone decyzją albo dotyczyły ich zmian. Zdecydowana większość wydanych decyzji o warunkach zabudowy, gdyż aż 116 decyzji, dotyczyła budynków mieszkalnych jednorodzinnych, natomiast 11 decyzji dotyczyło budowy instalacji fotowoltaicznych i magazynów energii.

Średni czas

uzyskania decyzji o warunkach zabudowy, od dnia złożenia wniosku, wynosi od około dwóch do trzech miesięcy.

Dla wszystkich ww. decyzji, w roku 2023, łącznie wydano 170 zaświadczeń o ostateczności decyzji.

Ponadto w roku 2023 wydano 427 zaświadczeń o przeznaczeniu nieruchomości, które zawierały informacje o wydanych decyzjach o warunkach zabudowy i decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, o przeznaczeniu w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz o rewitalizacji.

Gmina Żary ma w swoim zasobie 25 obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego o łącznej powierzchni ok. 11,65 km², co przy całej powierzchni gminy stanowi niespełna ok. 4% pokrycia planistycznego.

W roku 2023 wydano 8 wypisów i wyrysów z obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W roku 2022 została rozpoczęta procedura opracowania planu miejscowego dla terenu położonego w obrębie ewidencyjnym Sieniawa Żarska na południe od drogi krajowej nr 12, o pow. ok. 18,90 ha, który ma być przeznaczony pod tereny produkcji przemysłowej, składów i magazynów, pod tereny usług, pod tereny zieleni oraz pod tereny komunikacji i infrastruktury technicznej. Procedura trwa do chwili obecnej.

W roku 2023 została rozpoczęta procedura opracowania planu miejscowego dla terenu położonego w obrębach ewidencyjnych Bogumiłów i Drozdów, o pow. ok. 54,20 ha, który ma być przeznaczony pod tereny składów i magazynów, pod tereny usług, sportu i rekreacji, pod tereny zieleni, pod tereny zabudowy mieszkaniowej, oraz pod tereny komunikacji i infrastruktury technicznej. Procedura trwa do chwili obecnej.

W roku 2023 została rozpoczęta procedura opracowania planu miejscowego dla terenu położonego w rejonie Zespołu Szkół w Grabiku, o pow. ok. 3,90 ha, który ma być przeznaczony pod tereny usług, sportu i rekreacji oraz pod tereny komunikacji. Procedura trwa do chwili obecnej.

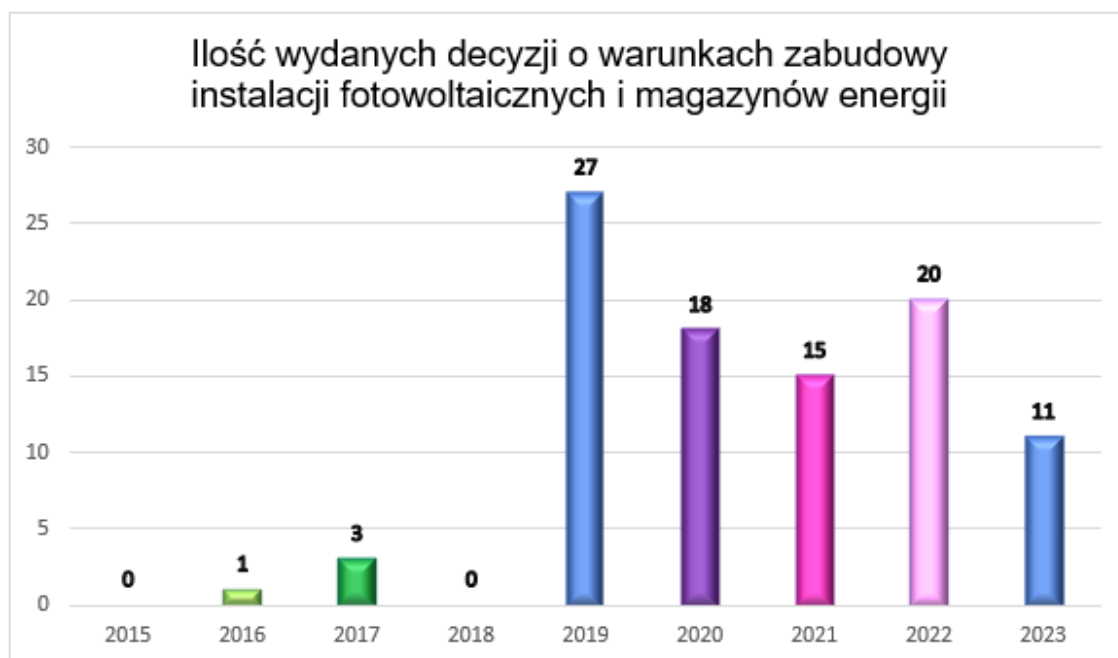

Z poniższego wykresu wynika, że w okresie 2015-2023, największy ruch inwestycyjny dot. zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, inicjowany decyzjami o warunkach zabudowy, był w latach 2022 (159), 2021 (162) oraz w mniejszym stopniu w latach 2020 (124), 2019 (136), 2018 (135), 2017 (142), 2016 (131). W roku 2020 (124) zauważyć można było niewielki spadek wydanych decyzji, jednakże w roku 2021 widać znaczny wzrost, który w roku 2022 pozostał na podobnym poziomie. Natomiast w roku 2023 widać wyraźny spadek, wynikający najpewniej z kryzysu gospodarczego, zwiększenia oprocentowania kredytów hipotecznych i wzrostu kosztów budowy, co w sposób bezpośredni dotknęło potencjalnych inwestorów indywidualnych. Jednakże w dalszym ciągu jest to bardzo wysoki poziom, co świadczy o niezmiennej atrakcyjności Gminy Żary, w szczególności w zakresie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Z poniższego wykresu wynika, że w okresie 2015-2018 było bardzo małe zainteresowanie inwestycjami związanymi z farmami fotowoltaicznymi i magazynami energii. Natomiast od roku 2019 do chwili obecnej jest znacznie większy popyt na tego typu przedsięwzięcia.

7. GOSPODAROWANIE ODPADAMI

Ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych ustaw, nałożyła na samorzady władztwo nad odpadami wytwarzanymi na terenie Gminy. Od 1 lipca 2013 roku obowiązuje nowy system gospodarki odpadami. Gmina zorganizowała odbiór odpadów komunalnych od nieruchomości zamieszkałych. Rada Gminy Żary ustaliła, że najbardziej optymalną opłatą spełniającą zasadę „wytwarzający płaci” za gospodarowanie odpadami będzie opłata naliczana od liczby osób zamieszkałych na terenie nieruchomości.

Gospodarka odpadami 2017 – 2023

Poniżej przedstawiono zestawienie odebranych odpadów zmieszanych i segregowanych z terenu Gminy Żary od 2017 r. do 2023 r. oraz koszt ich odbioru i zagospodarowania:

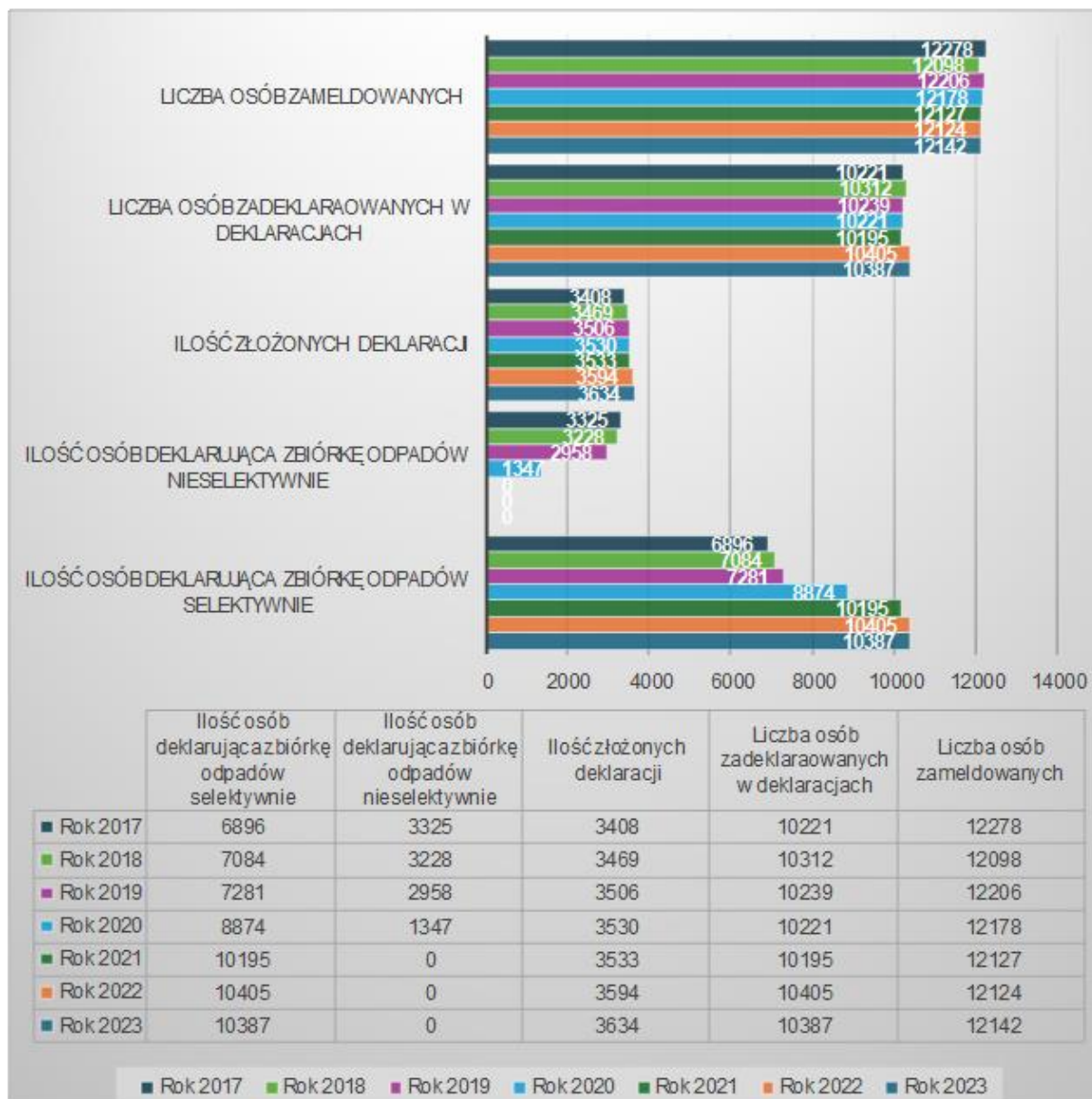
Rok	Odpady zmieszane	Odpady segregowane	PSZOK	Koszt zagospodarowania odpadów w ZZO Marszów	Koszt odbioru odpadów przez przedsiębiorstwo komunalne PEKOM S.A.	Wydatki razem
2017	2182,78 [Mg]	685,74 [Mg]	43,77 [Mg]	641 213,45 zł	733 482,55 zł	1 374 696,00 zł
2018	2260,78 [Mg]	708,54 [Mg]	38,84 [Mg]	664 126,73 zł	767 136,80 zł	1 431 263,53 zł
2019	2262,34 [Mg]	908,75 [Mg]	111,924 [Mg]	768 450,89 zł	1 024 453,96 zł	1 792 904,85 zł
2020	2177,62 [Mg]	1166,78 [Mg]	131,98 [Mg]	856 028, 09 zł	1 132 631,97 zł	1 988 660,06 zł
2021	1988,64 [Mg]	1568,10 [Mg]	192,14 [Mg]	3 123 545,97 zł		
2022	1934,48 [Mg]	1525,28 [Mg]	183,08 [Mg]	3 218 345,34 zł		
2023	1981,94 [Mg]	1593,52 [Mg]	180,57 [Mg]	4 065 702,19 zł		

Wydatki i dochody z tyt. gospodarki odpadami w poszczególnych latach:

Rok	Dochody	Wydatki	
		Odbiór i zagospodarowanie odpadów	Administracja
2017	1 359 875,04 zł	1 374 696,00 zł	72 707,10 zł
2018	1 356 599,61 zł	1 431 263,53 zł	91 833,18 zł
2019	1 830 429,88 zł	1 792 904,85 zł	156 003,30 zł
2020	2 285 301,91 zł	1 988 660,06 zł	166 557,23 zł

2021	2 922 425,15 zł	3 123 205,92 zł	104 205,92 zł
2022	3 533 015,00 zł	3 218 345,34 zł	175 452,66 zł
2023	4 093 376,04 zł	4 065 702,19 zł	176 509,19 zł

Tabela /Wykres nr 3 przedstawia liczbę mieszkańców pod względem ewidencji ludności oraz zadeklarowanych w złożonych przez mieszkańców deklaracjach, a także wyszczególnienie ilości osób, które zadeklarowały zbiórkę odpadów w sposób selektywny i zmieszany.

Zestawienie ilości odebranych odpadów komunalnych z terenu Gminy Żary w latach 2017-2022.

(Tabela nr 4)

Rok	Ilości odpadów niesegregowanych [Mg]			Ilości odpadów wielkogabarytowych [Mg]				Ilości odpadów ulegających biodegradacji [Mg]				Ilości odpadów selektywnie zbieranych [Mg]		
	tereny zamieszkałe 2003 01	tereny nie zamieszkałe 200301	Σ 20 03 01	tereny zamieszkałe 200307	tereny nie zamieszkałe 200307	PSZOK 200307	Σ 20 03 07	tereny zamieszkałe 200201	tereny nie zamieszkałe 200201	PSZOK 200201	Σ 20 02 01	papier	tworzywa sztuczne i metale	szkło
2017	2183	276,14	2 458,92	169,7	13,88	10,7	194,26	129,54	29	0	158,56	39,00	190,3	150,66
2018	2261	262,43	2 523,21	155,44	0	7,88	163,3	145,02	0	0	145,02	38,7	219,4	162,1
2019	2262	253,82	2 516,16	235,96	21,42	69,6	327	184,81	2	17,6	204,41	55,4	274,4	181,91
2020	2178	332,66	2 510,28	272,30	22,24	39,52	334,06	252,60	5,14	14,32	272,06	83,39	317,29	243,46
2021	1974	387,92	2361,92	277,44	10,70	82,60	370,74	468,84	1,58	16,85	487,27	109,62	399,63	313,77
2022	1934	366,00	2300,00	237,00	10,22	78,96	326,18	462,80	0,60	23,74	487,14	103,86	401,06	320,56
2023	1982	341,98	2323,92	230,32	1,36	73,21	304,89	534,50	0,92	18,14	553,56	107,02	427,98	293,70

Tabela przedstawia stawki opłat za gospodarowanie odpadami w poszczególnych latach, porównanie z wybranymi gminami.

		Gmina Żary	Miasto Żary	Miasto Lubsko	Gmina Lipinki Łużyckie
2017	Odpady segregowane	9 zł/os.	12,50 zł/os.	10 zł/os.	10 zł/os.
	Odpady zmieszane	16 zł/os.	19,50 zł/os.	16 zł/os.	18 zł/os.
2018	Odpady segregowane	9 zł/os.	12,50 zł/os.	10 zł/os.	10 zł/os.
	Odpady zmieszane	16 zł/os.	19,50 zł/os.	16 zł/os.	18 zł/os..
2019	Odpady segregowane	14 zł/os.	17 zł/os.	17 zł/os.	14 zł/os.
	Odpady zmieszane	19 zł/os.	24 zł/os.	25 zł/os.	24 zł/os.
2020	Odpady segregowane	17 zł/os.	od 1 września 24 zł/os.	od 1 września 25 zł/os.	od 1 czerwca 24 zł/os.
	Odpady zmieszane	34 zł/os.	od 1 września 48 zł/os. (sankcja)	od 1 września 50 zł/os. (sankcja)	od 1 czerwca 48 zł/os. (sankcja)

2021	Odpady segregowane	25 zł/os.	24 zł/os.	25 zł/os.	24 zł/os.
	Odpady zmieszane	75 zł/os. (sankcja)	48 zł/os. (sankcja)	50 zł/os. (sankcja)	48 zł/os. (sankcja)

Informacja o masie poszczególnych rodzajów odebranych odpadów komunalnych z obszaru Gminy Żary w 2023 r. oraz sposób ich zagospodarowania.

Nazwa i adres instalacji, do której zostały przekazane odpady komunalne	Kod odebranych odpadów komunalnych	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]	Sposób zagospodarowania odebranych odpadów komunalnych
a) Informacja o odebranych odpadach komunalnych nieulegających biodegradacji				
Łużyckie Centrum Recyklingu Sp. z o.o. Marszów 50A 68-200 Żary	15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	431,6600	R12
	15 01 07	Opakowania ze szkła	296,9600	R12
	20 02 03	Inne odpady nie ulegające biodegradacji	26,6800	D5
	20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	2 323,9200	R12
	20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	231,6800	R12
c) Informacja o selektywnie odebranych odpadach komunalnych ulegających biodegradacji				
Nazwa i adres instalacji, do której zostały przekazane odpady komunalne ulegające biodegradacji	Kod odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	Masa odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji [Mg]	Sposób zagospodarowania odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji
Łużyckie Centrum Recyklingu Sp. z o.o. Marszów 50A 68-200 Żary	15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	108,1600	R12
	20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	535,4200	R3

Nazwa i adres instalacji, do której zostały przekazane odpady komunalne	Kod odebranych odpadów komunalnych	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]	Sposób zagospodarowania odebranych odpadów komunalnych
a) Informacja o odebranych odpadach komunalnych nieulegających biodegradacji				
Zakład Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o. Marszów 50A 68-200 Żary	15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	408,2400	R12
	15 01 07	Opakowania ze szkła	321,6800	R12
	20 02 03	Inne odpady nie ulegające biodegradacji	29,7200	D5
	20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	2 300,3600	R12
	20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	238,5200	R12
	17 01 01	Odpady z betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	45,3600	
	17 01 02	Gruz ceglany	2,3200	
	17 09 04	Zmieszane odpady z budowy i remontów	8,2200	
b) Informacja o selektywnie odebranych odpadach komunalnych ulegających biodegradacji				
Nazwa i adres instalacji, do której zostały przekazane odpady komunalne ulegające biodegradacji	Kod odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	Masa odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji [Mg]	Sposób zagospodarowania odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji
Zakład Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o. Marszów 50A 68-200 Żary	15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	105,0900	R12
	20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	463,4000	R3

Informacja o masie poszczególnych rodzajów odebranych odpadów komunalnych z obszaru Gminy Żary w 2023 r. oraz sposób ich zagospodarowania.

Nazwa i adres instalacji, do której zostały przekazane odpady komunalne	Kod odebranych odpadów komunalnych	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]	Sposób zagospodarowania odebranych odpadów komunalnych
a) Informacja o odebranych odpadach komunalnych nieulegających biodegradacji				
Łużyckie Centrum Recyklingu Sp. z o.o. Marszów 50A 68-200 Żary	15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	431,6600	R12
	15 01 07	Opakowania ze szkła	296,9600	R12
	20 02 03	Inne odpady nie ulegające biodegradacji	26,6800	D5
	20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	2 323,9200	R12
	20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	231,6800	R12
b) Informacja o selektywnie odebranych odpadach komunalnych ulegających biodegradacji				
Nazwa i adres instalacji, do której zostały przekazane odpady komunalne ulegające biodegradacji	Kod odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	Masa odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji [Mg]	Sposób zagospodarowania odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji
Łużyckie Centrum Recyklingu Sp. z o.o. Marszów 50A 68-200 Żary	15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	108,1600	R12
	20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	535,4200	R3

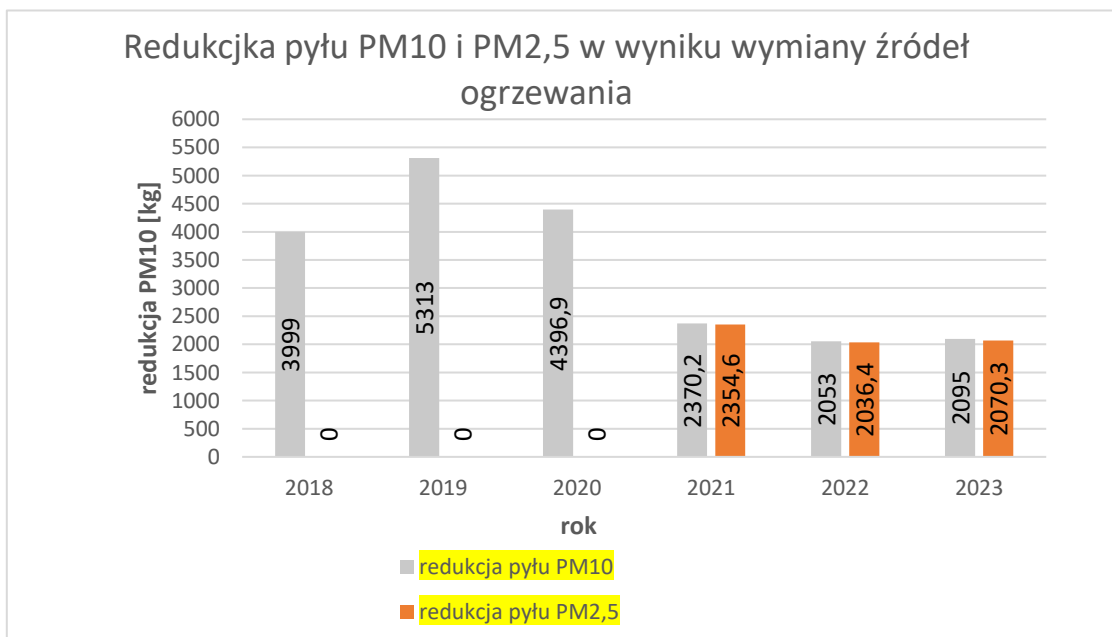
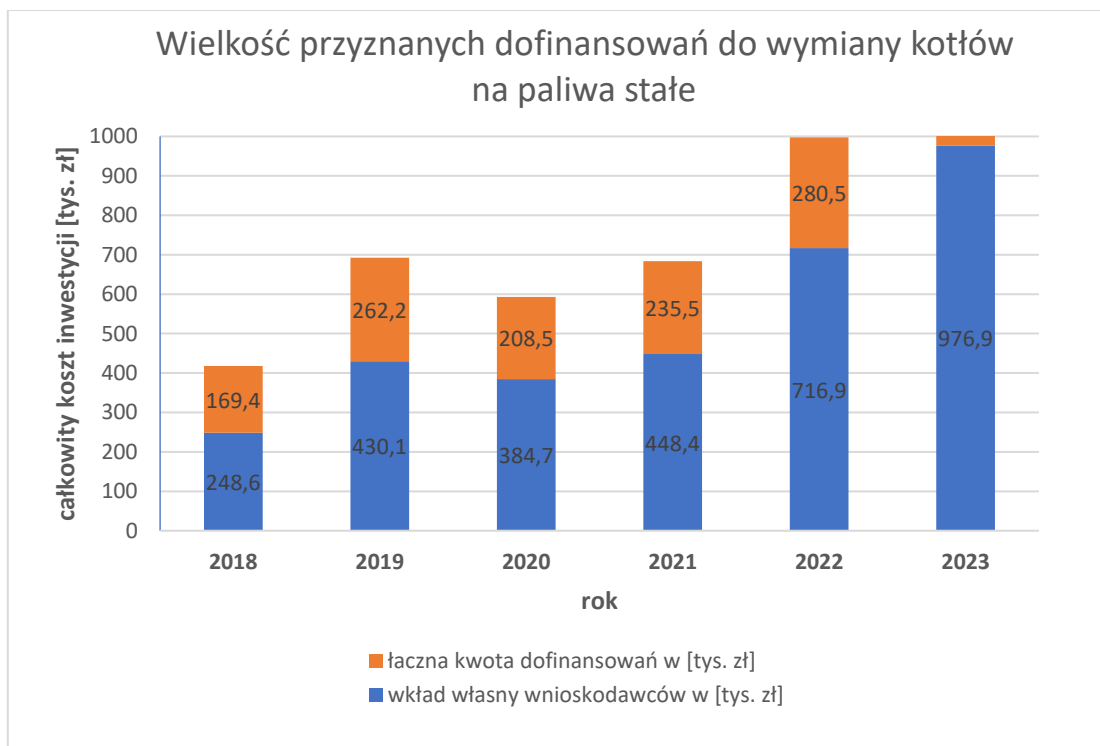
8. OCHRONA ŚRODOWISKA

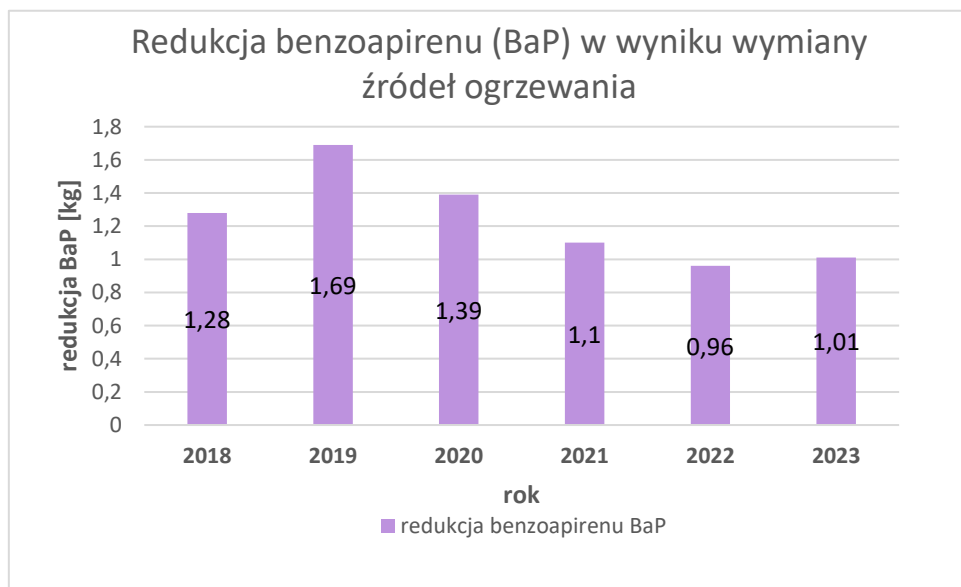
8.1 OCHRONA POWIETRZA I ŚRODOWISKA

W Gminie Żary obowiązuje Program Ochrony Powietrza dla strefy lubuskiej przyjęty uchwałą nr XLII/626/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 26 lutego 2018 r. zaktualizowany uchwałą nr LVII/885/23 z dnia 9 października 2023 r. W celu realizacji obowiązków wynikających z ww. programu gmina podjęła uchwały Rady Gminy Żary nr XXX/228/17 z dnia 24 sierpnia 2017 r., nr XL/311/18 z dnia 23 sierpnia 2018 r. oraz nr X/128/19 z dnia 29 sierpnia 2019 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej na zadania ograniczenia niskiej emisji poprzez dofinansowanie do wymiany źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych w Gminie Żary. Dofinansowanie przysługuje osobom fizycznym przy wymianie starego pieca na paliwo stałe na nowy ekologiczny, w budynkach lub lokalach mieszkalnych. Działając na podstawie ww. uchwał w 2023 r. przyznano dotację 33 wnioskodawcom na demontaż starych pieców i instalację nowych, ekologicznych pieców c.o. spełniających wymagania minimum 5 klasy. Łączna kwota przyznanych dotacji wyniosła 195,5 tys. zł, natomiast całkowite koszty inwestycji poniesione przez wnioskodawców wyniosły 1.172,4 tys. zł. W wyniku ww. działań osiągnięto efekt ekologiczny polegający na redukcji pyłu PM10 w ilości 2095 kg/rok, pyłu PM 2,5 w ilości 2070,3 kg/rok oraz benzopirenu (BaP) w ilości 1,01 kg/rok BaP. Od początku działania ww. programu w gminie w ramach dofinansowań wymieniono łącznie 230 kotłów na paliwa stałe, a łączna kwota udzielonych dofinansowań wynosi 1 351 600 zł.

Na poniższych wykresach przedstawiono ilość wykonanych inwestycji, kwoty udzielonych dotacji oraz efekt ekologiczny uzyskany na przełomie lat 2018-2023.

Mierzą jakość powietrza w Marszowie

Na budynku OSP w Marszowie zamontowany został sensor jakości powietrza, dzięki któremu możliwe jest sprawdzenie aktualnego stopnia zanieczyszczenia powietrza.

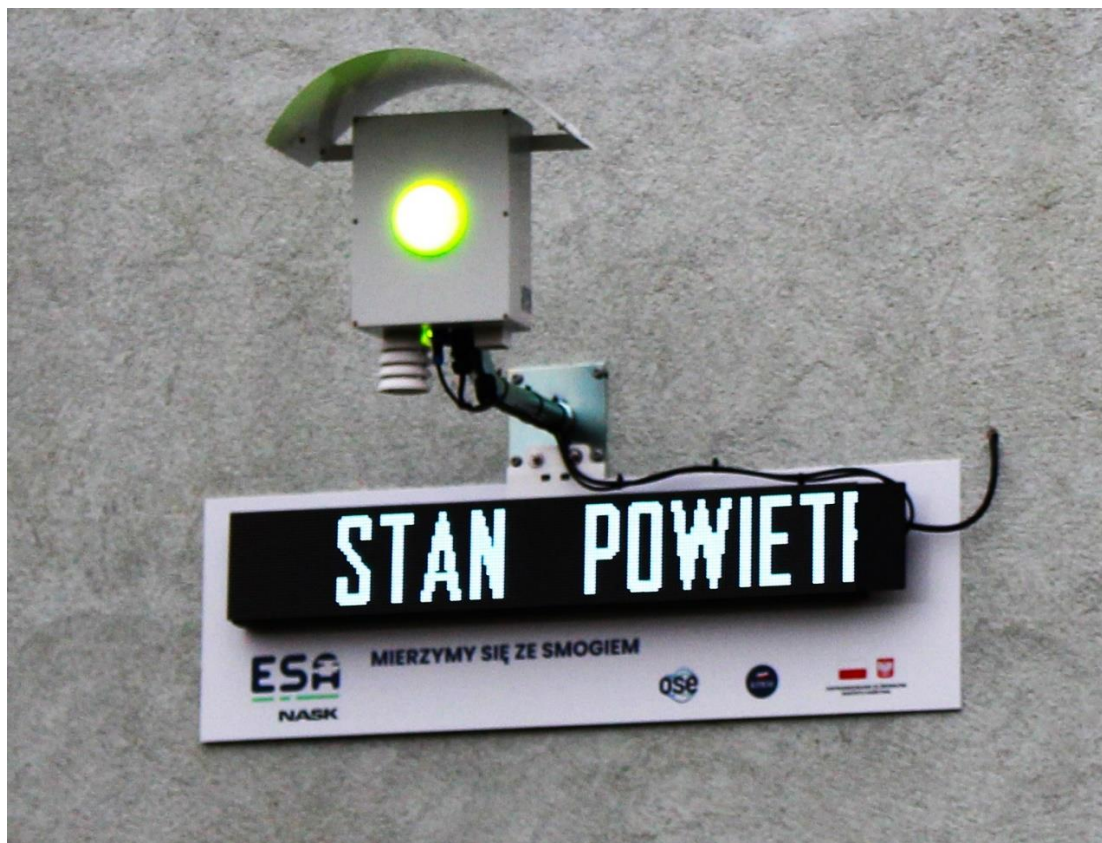
Bieżące odczyty pomiarów można sprawdzać online klikając w link:

<https://airly.org/map/pl/#51.633717,15.215643,i100424>

Sensory prowadzą pomiar stężenia pyłów zawieszonych PM2.5 oraz PM10, temperatury i wilgotności powietrza oraz ciśnienia atmosferycznego. W oparciu o te dane sensory za pomocą barwnej skali w przystępny sposób informują o aktualnym stanie powietrza.

Mierniki jakości powietrza przy szkołach Gminy Żary

Przy szkołach w Lubanicach i Złotniku na terenie Gminy Żary zamontowano mierniki jakości powietrza. Placówki otrzymały je w ramach ogólnopolskiej akcji "ESA dla OSE".

W projekcie organizowanym przez Edukacyjną Sieć Antysmogową – NASK (Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa) brały udział dwie nasze szkoły: Szkoła Podstawowa w Lubanicach oraz Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Złotniku. Nagrodami były urządzenie pomiarowe, szkolenia dla nauczycieli i dostęp do platformy e-learningowej z materiałami interaktywnymi.

Dyrektor Szkoły Podstawowej w Złotniku – Agnieszka Rydel przesłała zgłoszenie do programu w marcu 2021 roku. Żeby się do niego zakwalifikować trzeba było spełnić szereg warunków. Udało się i we wrześniu 2022 r. szkoła otrzymała i miernik i materiały edukacyjne. Nauczyciele realizują z uczniami zajęcia pod kątem dbałości o jakość powietrza w naszej miejscowości. Ale i mieszkańcy mocno się w to zaangażowali.

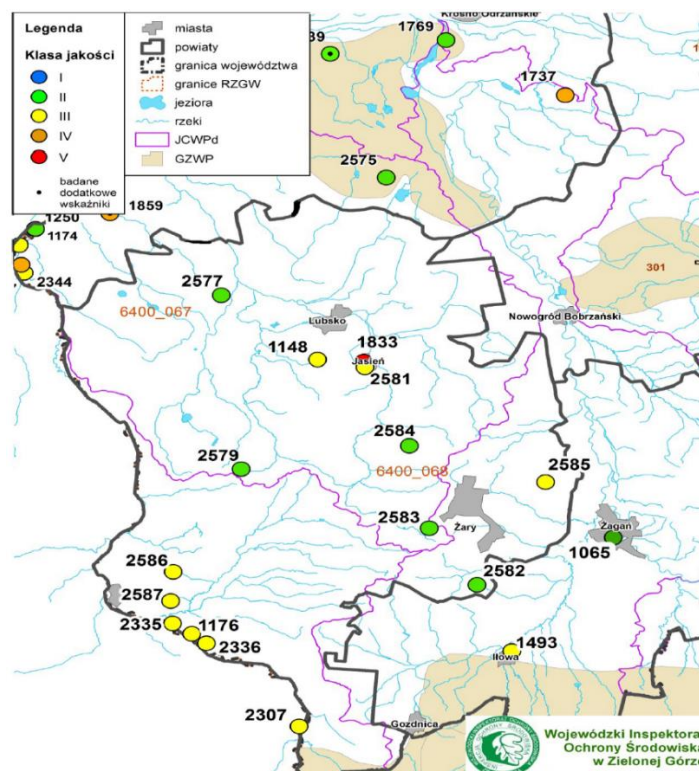
Czujnik w Lubanicach też się sprawdza. Jakość powietrza w naszej miejscowości jest dobra, a nawet bardzo dobra, przez ten cały okres zaledwie raz czujnik wskazywał umiarkowaną jego jakość – jak poinformowała Katarzyna Dominiak, p.o. Dyrektora Szkoły w Lubanicach.- Urządzeniem interesują się nie tylko uczniowie, ale również rodzice odbierający swoje pociechy ze szkoły. Społeczny odzew jest bardzo pozytywny, tym bardziej teraz, gdy stan powietrza zwłaszcza zimą w całym kraju pozostawia wiele do życzenia.

Czujniki badają zanieczyszczenie powietrza pod kątem pyłu zawieszonego PM 2,5, czyli najbardziej niebezpiecznych cząstek sadzy.

To doskonałe narzędzie, dobrze wiedzieć czym oddychamy. Zaangażowanie szkół jest budujące. Gmina mocno sprzyja takim działaniom, czego przykładem jest zamontowanie na budynku OSP w Marszowie podobnego miernika jakości powietrza. Chcemy edukować mieszkańców by skuteczniej walczyć z wszechobecnym smogiem – mówił Leszek Mrozek, Wójt Gminy Żary.

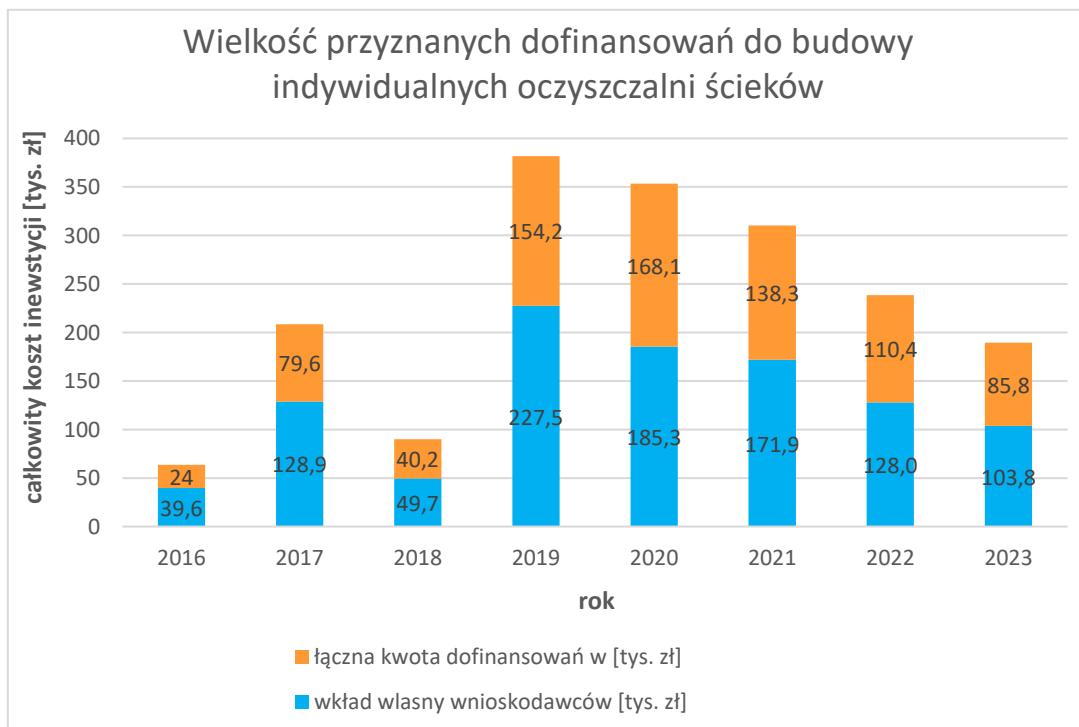
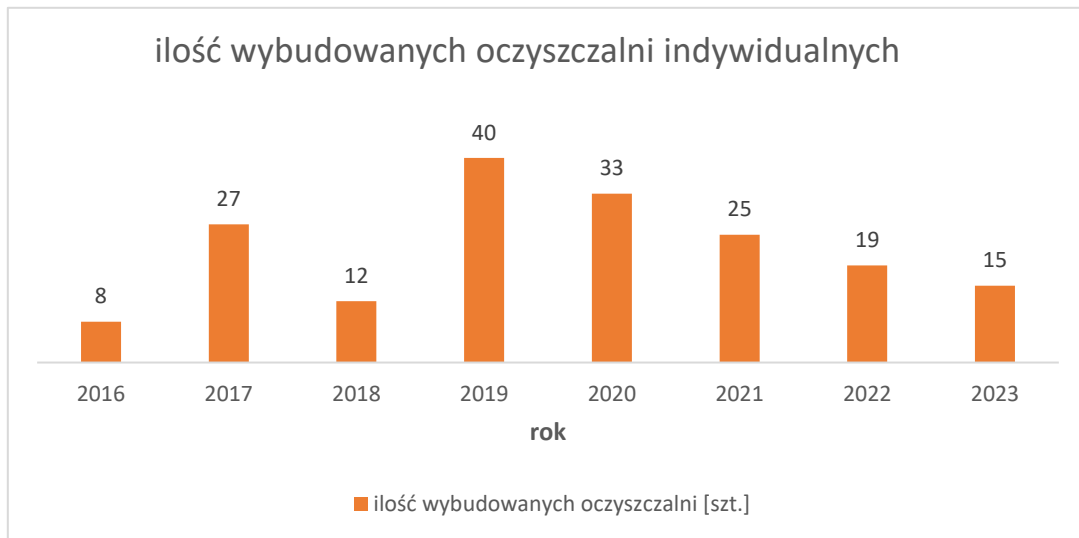
8.2 OCHRONA GOSPODARKI WODNEJ

Gmina Żary wchodzi w skład Łużyckiego Związku Gmin, dla którego aktualnie obowiązuje „Program Ochrony Środowiska dla Łużyckiego Związku Gmin na lata 2018 – 2021 z perspektywą na lata 2022 – 2025”, który zakłada realizację działań m.in. z zakresu ochrony gospodarki wodno-ściekowej i środowiska gruntowo-wodnego oraz ochrony wartości przyrodniczych. Ogólnie stan wód podziemnych na terenie Gminy, które stanowią źródła wody pitnej jest w stanie dobrym i klasyfikuje się do II i III klasy czystości. Poniższa mapa przedstawia stan wód podziemnych w okolicach Gminy Żary.

Gmina realizuje założenia ww. programu od 2011 r. m.in. na podstawie Uchwał Rady Gminy Żary nr: VIII/40/11 z dnia 5 maja 2011 r. oraz nr XL/312/18 z dnia 23 sierpnia 2018 r. i nr XIII/157/19 z dnia 28.11.2019r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji z budżetu Gminy Żary na realizację zadań służących ochronie gospodarki wodnej poprzez dofinansowanie do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe lub gnojówkę i płyt gnojowych. Aktualnie o dofinansowanie mogą ubiegać się właściciele budynków mieszkalnych, których wiek przekroczył 5 lat, do budowy oczyszczalni o wydajności do 7,5 m³/dobę lub zbiornika bezodpływowego o pojemności do 10 m³. Działając na podstawie ww. uchwały Gmina w 2023 r. przyznała dotację 15 wnioskodawcom na łączną kwotę 85,8 tys. zł. W wyniku realizacji działania powstało 15 nowych indywidualnych oczyszczalni ścieków, obsługujących budynki mieszkalne. Od 2011 r. gmina sfinansowała budowę łącznie 352 przydomowych oczyszczalni.

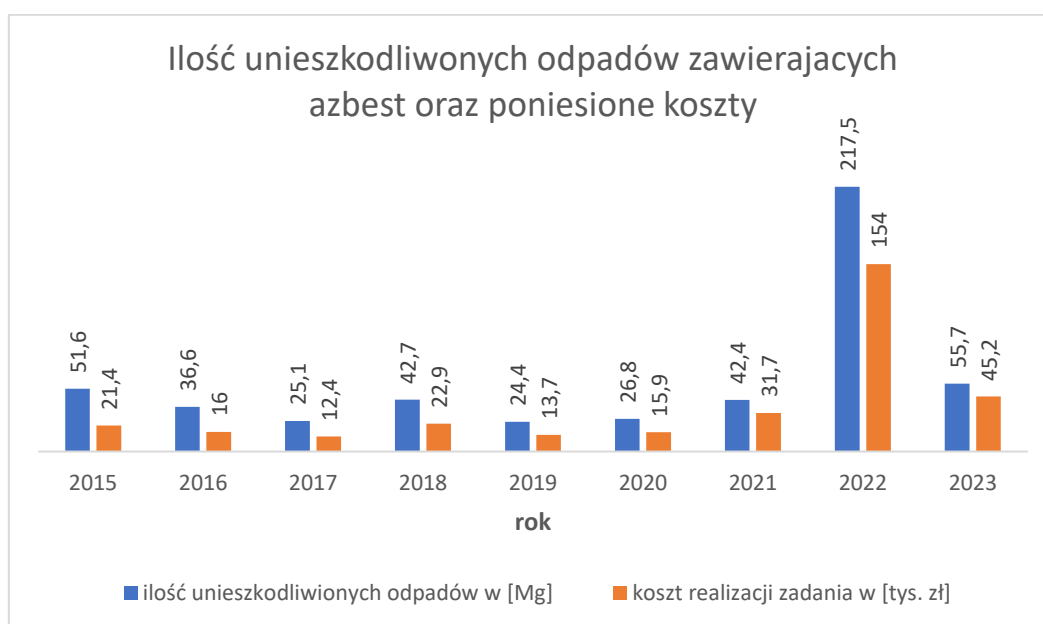
Na poniższych wykresach zilustrowano ilość wykonanych oczyszczalni ścieków i wartości inwestycji dla poszczególnych lat.

8.3 PROGRAM USUWANIA AZBESTU

Gmina Żary posiada program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Żary wraz z wykonaniem inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Żary, podjęty uchwałą Rady Gminy Żary nr XXVII/265/12 z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie przyjęcia „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Żary” na lata 2012-2032. W 2020 r. Gmina Żary dokonała aktualizacji programu usuwania azbestu na lata 2020-2032 wraz z inwentaryzacją wyrobów azbestowych. Działając na podstawie uchwał Rady Gminy Żary nr XXXV/391/13 z dnia 19 grudnia 2013 r. oraz nr V/35/19 z dnia 27 lutego 2019 r. w sprawie regulaminu dofinansowania kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Żary oraz ww. programu, przy wsparciu finansowym Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska, od 2015 r. finansuje w 100% koszty związane z usuwaniem i utylizacją wyrobów azbestowych z gospodarstw domowych na terenie gminy. O dofinansowanie mogą ubiegać się właściciele nieruchomości, na których znajdują się wyroby azbestowe składowane luzem lub stanowiące pokrycia dachowe, którzy powierzają wykonanie zadania firmie działającej na zlecenie Gminy Żary. W ramach programu w 2023 r. sfinansowano usunięcie i utylizację łącznie 55,7 Mg (tony) wyrobów azbestowych z terenów gospodarstw domowych osób fizycznych, na łączną kwotę 45,2 tys. zł. Od 2015 r. łącznie usunięto 522,8 Mg odpadów azbestowych na kwotę 333,2 tys. zł.

Na wykresie poniżej przedstawiono natomiast ilości oraz koszty utylizacji wyrobów zawierających azbest w poszczególnych latach:

8.4 ŚRODOWISKOWE UWARUNKOWANIA REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ

W 2023r. Wójt Gminy Żary jako organ właściwy terytorialnie, działając na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, wydał 13 decyzji środowiskowych, zezwalających na realizację przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Większość planowanych przedsięwzięć w ramach wydanych decyzji dotyczy budowy farm fotowoltaicznych, natomiast pozostałe przedsięwzięcia dotyczą zabudowy produkcyjno-magazynowej, dróg oraz zbierania i przetwarzania odpadów. Jedenaście postępowań dotyczyło inwestycji mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obowiązek przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko nakłada organ właściwy do wydania zezwolenia, natomiast dwa postępowania dotyczyły inwestycji mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obowiązek przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko jest obligatoryjny. Pośród wydanych decyzji w dwóch przypadkach stwierdzony został obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania i sporządzenia raportu oddziaływania inwestycji na środowisko, w pozostałych przypadkach na podstawie kart informacyjnych przedsięwzięć stwierdzono, że planowane inwestycje nie będą oddziaływać na środowisko lokalne w znacznym stopniu, wymagającym przeprowadzania dodatkowej analizy oddziaływania na środowisko.

Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach wydawane są dla przedsięwzięć dla których wymagane jest pozwolenie na budowę i stanowią pierwszy etap realizacji inwestycji.

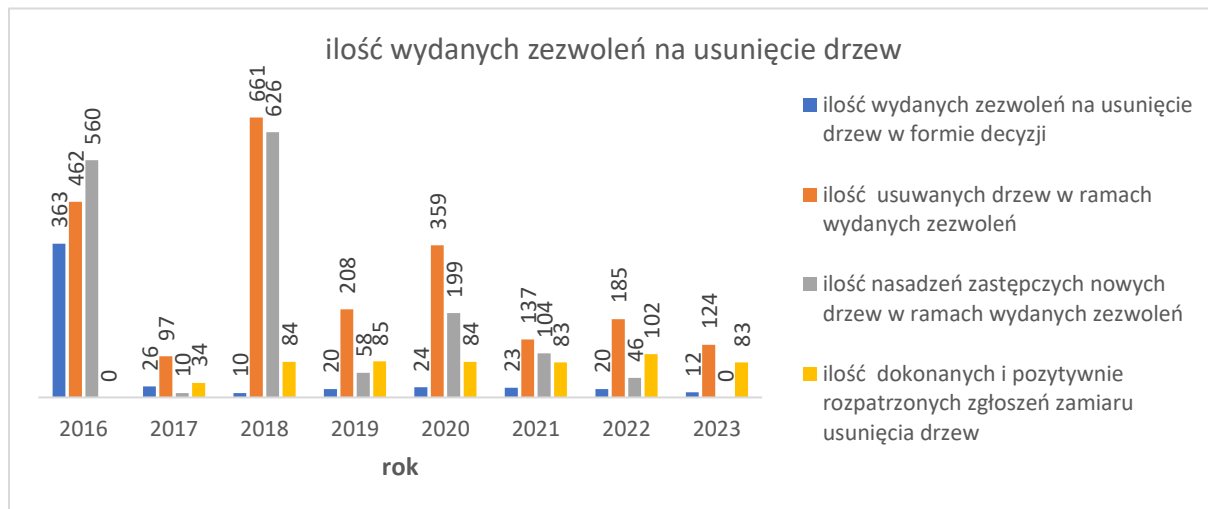
Na poniższym wykresie przedstawiono ilości wydanych decyzji środowiskowych z podziałem na lata.

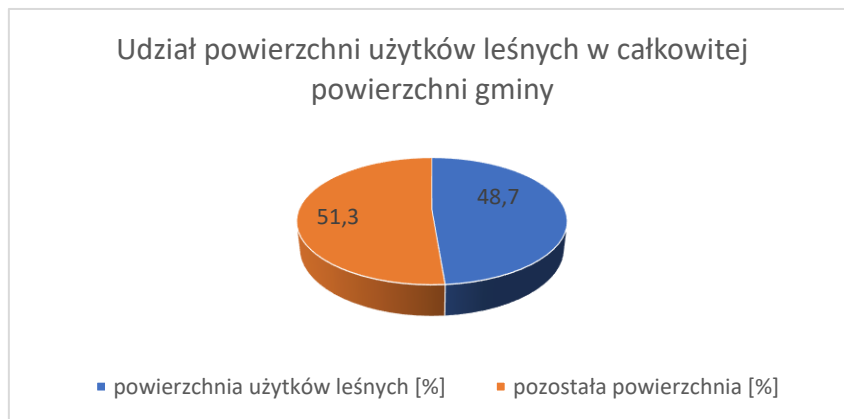
8.5 OCHRONA PRZYRODY

W roku 2023 działając na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody wydano dla firm, zarządców dróg i podmiotów prowadzących działalność gospodarczą zezwolenia w formie decyzji na wycinkę łącznie 124 szt. drzew. Na gruntach będących we własności gminy dokonano także wycinki łącznie 77 szt. drzew z warunkiem dokonania nasadzeń 41 szt. drzew na podstawie otrzymanych zezwoleń od Starosty Żarskiego. Drzewa w większości stanowiły jednostki w złym stanie zdrowotnym (obumarłe i spróchniałe), a ich usunięcie bezwzględnie podyktowane było poprawą bezpieczeństwa w miejscach publicznych (drogi publiczne, skwery). W większości przypadków drzewa były całkowicie obumarłe i nie brały czynnego udziału w ekosystemie oraz z powodów braku bezkolizyjnych miejsc do nasadzeń (wąskie pasy dróg publicznych), dlatego też nie nakładano w tych przypadkach na wnioskodawców obowiązku dokonania nasadzeń zastępczych

Na poniższym wykresie przedstawiono ilość wydawanych decyzji na usunięcie drzew oraz ilości usuwanych drzew i ilości drzew do nasadzeń w ramach zezwolenia z podziałem na lata.

Usuwane w ciągu roku drzewa na terenie gminy stanowią mały odsetek w stosunku do powierzchni zalesionych, które stanowią prawie 50% całkowitej powierzchni gminy, co przedstawiono na poniższym wykresie.

8.6 POMNIKI PRZYRODY

Pomniki przyrody na terenie Gminy Żary, ustanowione na mocy Uchwał podjętych przez Radę Gminy Żary:

Uchwałą nr XII/118/08 Rady Gminy Żary z dnia 28 lutego 2008r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (5szt.)

- 1) **dąb szypułkowy „HIERONIM”** o obwodzie pnia **380cm** zlokalizowany na działce ozn. Nr ewidencyjnym 212z, obręb **Włostów**, będącej własnością Skarbu Państwa, pozostającej w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Krzystkowice, nad którą nadzór sprawuje Nadleśnictwo Krzystkowice w Nowogrodzie Bobrzańskim Leśnictwo **Biedrzychowice**;
- 2) **dąb szypułkowy „BOGDAN”** o obwodzie pnia **440cm** zlokalizowany na działce ozn. Nr ewidencyjnym 213y, obręb **Włostów**, będącej własnością Skarbu Państwa, pozostającej w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Krzystkowice, nad którą nadzór sprawuje Nadleśnictwo Krzystkowice w Nowogrodzie Bobrzańskim Leśnictwo **Biedrzychowice**;
- 3) **sosna zwyczajna „KRYSTYNA”** o obwodzie pnia **300cm** zlokalizowana na działce ozn. Nr ewidencyjnym 226c, obręb **Włostów**, będącej własnością Skarbu Państwa, pozostającej w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Krzystkowice, nad którą nadzór sprawuje Nadleśnictwo Krzystkowice w Nowogrodzie Bobrzańskim Leśnictwo **Biedrzychowice**;
- 4) **lipa szerokolistna „STEFAN”** o obwodzie pnia **351cm** zlokalizowana na działce ozn. Nr ewidencyjnym 226f, obręb **Włostów**, będącej własnością Skarbu Państwa, pozostającej w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Krzystkowice, nad którą nadzór sprawuje Nadleśnictwo Krzystkowice w Nowogrodzie Bobrzańskim Leśnictwo **Biedrzychowice**;
- 5) **dąb szypułkowy „WŁADYSŁAW”** o obwodzie pnia **405cm** zlokalizowany na działce ozn. Nr ewidencyjnym 213f, obręb **Włostów**, będącej własnością Skarbu Państwa, pozostającej w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Krzystkowice, nad którą nadzór sprawuje Nadleśnictwo Krzystkowice w Nowogrodzie Bobrzańskim Leśnictwo **Biedrzychowice**.

Uchwałą nr XXI/184/09 Rady Gminy Żary z dnia 30 kwietnia 2009r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody. (11szt.)

- 1) **dąb szypułkowy**, o obwodzie pnia **445 cm** zlokalizowany na działce ozn. nr ewidencyjnym 565, Oddz. Pododdział 333 b, obręb **Łaz**, będącej własnością Skarbu Państwa, pozostającej w zarządzie oraz w nadzorze Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Lipinki;
- 2) **dąb szypułkowy** o obwodzie pnia **520 cm** zlokalizowany na działce ozn. nr ewidencyjnym 529, Oddz. Pododdział 306 c, obręb **Łaz**, będącej własnością Skarbu Państwa, pozostającej w zarządzie oraz w nadzorze Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Lipinki;
- 3) **dąb szypułkowy** o obwodzie pnia **400 cm** zlokalizowany na działce ozn. nr ewidencyjnym 269, Oddz. Pododdział 269 I, obręb **Rościce**, będącej własnością Skarbu Państwa, pozostającej w zarządzie oraz w nadzorze Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Lipinki;
- 4) **dąb szypułkowy** o obwodzie pnia **400 cm** zlokalizowany na działce ozn. nr ewidencyjnym 237, Oddz. Pododdział 237 j, obręb **Rościce**, będącej własnością Skarbu Państwa, pozostającej w zarządzie oraz w nadzorze Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Lipinki

- 5) **buk zwyczajny** o obwodzie pnia **385 cm** zlokalizowany na działce ozn. nr ewidencyjnym 550, Oddz. Pododdział 304 f, obręb **Łaz**, będącej własnością Skarbu Państwa, pozostającej w zarządzie oraz w nadzorze Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Lipinki;
- 6) **dąb szypułkowy** o obwodzie pnia **320 cm** zlokalizowany na działce ozn. nr ewidencyjnym 3, obręb **Włostów**, Gm. Żary, będącej własnością Skarbu Państwa, pozostającej w zarządzie oraz w nadzorze Agencji Nieruchomości Rolnej, Oddział Terenowy w Gorzowie Wlkp., Filia w Zielonej Górze;
- 7) **dąb szypułkowy** o obwodzie pnia **380 cm** zlokalizowany na działce ozn. nr ewidencyjnym 3, obręb **Włostów**, Gm. Żary, będącej własnością Skarbu Państwa, pozostającej w zarządzie oraz w nadzorze Agencji Nieruchomości Rolnej, Oddział Terenowy w Gorzowie Wlkp., Filia w Zielonej Górze;
- 8) **dąb szypułkowy** o obwodzie pnia **410 cm** zlokalizowany na działce ozn. nr ewidencyjnym 3, obręb **Włostów**, Gm. Żary, będącej własnością Skarbu Państwa, pozostającej w zarządzie oraz w nadzorze Agencji Nieruchomości Rolnej, Oddział Terenowy w Gorzowie Wlkp., Filia w Zielonej Górze.
- 9) **dąb szypułkowy** o obwodzie pnia **460 cm** zlokalizowany na działce ozn. nr ewidencyjnym 3, obręb **Włostów**; Gm. Żary, będącej własnością Skarbu Państwa, pozostającej w zarządzie oraz w nadzorze Agencji Nieruchomości Rolnej, Oddział Terenowy w Gorzowie Wlkp., Filia w Zielonej Górze.
- 10) **dąb szypułkowy** o obwodzie pnia **530 cm** zlokalizowany na działce ozn. nr ewidencyjnym 3, obręb **Włostów**, Gm. Żary, będącej własnością Skarbu Państwa, pozostającej w zarządzie oraz w nadzorze Agencji Nieruchomości Rolnej, Oddział Terenowy w Gorzowie Wlkp., Filia w Zielonej Górze;
- 11) **dąb szypułkowy** o obwodzie pnia **300 cm** zlokalizowany na działce ozn. nr ewidencyjnym 3, obręb **Włostów**, Gm. Żary, będącej własnością Skarbu Państwa, pozostającej w zarządzie oraz w nadzorze Agencji Nieruchomości Rolnej, Oddział Terenowy w Gorzowie Wlkp., Filia w Zielonej Górze.

Nad wyżej wymienionymi pomnikami sprawuje obecnie zarząd i nadzór Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w Gorzowie Wlkp., Filia w Zielonej Górze w miejsce zlikwidowanej Agencji Nieruchomości Rolnych.

Uchwałą Nr XXI/133/97 Rady Gminy Żary z dnia 30 kwietnia 1997r. w sprawie uznania drzew za pomniki przyrody oraz uchwałą Nr XX/203/12 Rady Gminy Żary z dnia 21 czerwca 2012r. w sprawie nadania nazwy pomnikowi przyrody ustanowionemu w drodze uchwały Rady Gminy Żary Nr XXI/133/97 z dnia 30 kwietnia 1997r. (25szt.)

- 1) **Platan klonolistny** o obwodzie **355cm** zlokalizowany - Park w Kadłubi (oddz. 79 m)
- 2) **Platan klonolistny** o obwodzie **340cm** Park w Kadłubi (oddz. 79 m)
- 3) **Dąb szypułkowy** o obwodzie **370cm** zlokalizowany -Park w Kadłubi (oddz. 79 m)
- 4) **Dąb szypułkowy** o obwodzie **350cm** zlokalizowany -Park w Kadłubi (oddz. 79 m)

- 5) **Lipa drobnolistna** o obwodzie 315cm zlokalizowana -Park parafialny w Bieniowie
- 6) **Dąb szypułkowy** o obwodzie **500cm** zlokalizowany -Drożków (na dz. nr 79)
- 7) **Dąb szypułkowy** o obwodzie **355cm** zlokalizowany -Surowa (droga gminna dz. nr 192)
- 8) **Dąb szypułkowy** o obwodzie **470cm** zlokalizowany -Drożków (na dz. nr 363)
- 9) **Dąb szypułkowy** o obwodzie **350cm** zlokalizowany -Drożków (na dz. nr 79)
- 10) **Dąb szypułkowy** o obwodzie **425cm** zlokalizowany -Park w Lubanicach (dz. nr 394/10)
- 11) **Dąb szypułkowy** o obwodzie **350cm** zlokalizowany -Park w Lubanicach (dz. nr 394/10)
- 12) **Dąb szypułkowy** o obwodzie **430cm** zlokalizowany -Lubance (droga gminna dz. nr 602)
- 13) **Żywotnik** /dwa pnie/o obwodzie **94 i 126** zlokalizowany -Zielony Las (oddz. 294 h)
- 14) **Dąb szypułkowy** o obwodzie **375cm** zlokalizowany -Park parafialny w Bieniowie
- 15) **Kasztanowiec** o obwodzie **335cm** zlokalizowany -Park w Olbrachtowie (dz. nr 370)
- 16) **Buk pospolity** o obwodzie **320cm** zlokalizowany -Park w Olbrachtowie (dz. nr 370)
- 17) **Klon pospolity** o obwodzie **280cm** zlokalizowany -Park w Olbrachtowie (dz. nr 370)
- 18) **Dąb szypułkowy** o obwodzie **375cm** zlokalizowany -Park w Biedrzychowicach (oddz. 240 f)
- 19) **Dąb szypułkowy „MACIEJ”** o obwodzie **630cm** zlokalizowany -Park w Biedrzychowicach (oddz. 240 f)
- 20) **Dąb szypułkowy** o obwodzie **410cm** zlokalizowany - Park w Biedrzychowicach (oddz. 240 f)
- 21) **Lipa drobnolistna** o obwodzie **340cm** zlokalizowana -Park w Kadłubi (oddz. 79 m)
- 22) **Dąb szypułkowy** o obwodzie **360cm** zlokalizowany -Park w Biedrzychowicach (oddz. 240 f)
- 23) **Dąb szypułkowy** o obwodzie **400cm** zlokalizowany -Park w Biedrzychowicach (oddz. 240 f)
- 24) ~~**Klon pospolity** o obwodzie **350cm** zlokalizowany -Park w Biedrzychowicach (oddz. 240 f)~~

Zniesiony -Uchwałą NR XL/450/14 Rady Gminy Żary z dnia 25 września 2014r. w sprawie zniesienia formy ochrony przyrody tj. pomnika przyrody ustanowionego w drodze uchwały Rady Gminy Żary Nr XXI/133/97 z dnia 30 kwietnia 1997r.

- 25) **Dąb szypułkowy** o obwodzie **410cm** zlokalizowany -Park w Biedrzychowicach (oddz. 240 f)

Pomniki przyrody na terenie Gminy Żary, ustanowione na mocy rozporządzeń Wojewody Lubuskiego:

- 1) Rozporządzenie Wojewody Lubuskiego Nr 27 z 19 maja 2006r. (Dz.Urz.Woj.Lub. Nr 38 poz. 827 z dn. 05.06.2006 r.) **(1szt.)**

Skupienie drzew – 2 szt. Buk pospolity (Fagus sylvatica) o obwodzie 360cm i 330cm zlokalizowane – na działce ozn. Nr ewidencyjnym 370, obręb **Olbrachtów**, Gm. Żary, będącej własnością Gminy Żary Rośnie w Parku w Olbrachtowie.

- 2) Rozporządzenie Wojewody Lubuskiego Nr 31 z 19 maja 2006r. (Dz.Urz.Woj.Lub. Nr 38 poz. 831 z dn. 05.06.2006 r.) **(1szt.)**

Dąb szypułkowy (*Quercus robur*) o nazwie **BARTEK** o obwodzie **490cm** zlokalizowany – na działce ozn. Nr ewidencyjnym 642, obręb **Bieniów**, Gm. Żary, będącej własnością Skarbu Państwa, pozostającej w zarządzie oraz w nadzorze Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Lubsko (obr. leśny Jasień, L-ctwo Łukawy, oddz. 380 a)

- 3) Rozporządzenie Wojewody Lubuskiego Nr 35 z 19 maja 2006r. (Dz.Urz.Woj.Lub. Nr 38 poz. 835 z dn. 05.06.2006 r.) **(2szt.)**

Choina kanadyjska (*Tsuga canadensis*) o obwodzie **187cm** zlokalizowana – na działce ozn. Nr ewidencyjnym 551, obręb **Łaz**, Gm. Żary, będącej własnością Skarbu Państwa, pozostającej w zarządzie oraz w nadzorze Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Lipinki (L-ctwo Zielony Las, oddz. 294 h. Drzewo rośnie przy ruinach pałacu)

Skupienie drzew – 2 szt. Dąb szypułkowy / Quercus robur / o obwodzie **495cm** i **403cm** zlokalizowane – na działce ozn. Nr ewidencyjnym 551, obręb **Łaz**, Gm. Żary, będącej własnością Skarbu Państwa, pozostającej w zarządzie oraz w nadzorze Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Lipinki (L-ctwo Zielony Las, oddz. 294 h)

- 4) Rozporządzenie Wojewody Lubuskiego Nr 39 z 19 maja 2006r. (Dz.Urz.Woj.Lub. Nr 38 poz. 839 z dn. 05.06.2006 r.) **(2szt.)**

Dąb szypułkowy /Quercus robur/ o nazwie **RUDOLF** o obwodzie **690cm** zlokalizowany – na działce ozn. nr ewidencyjnym 9/5, obręb **Olszyniec**, Gm. Żary

Dąb szypułkowy /Quercus robur/ o obwodzie **600cm** zlokalizowany – na działce ozn. Nr ewidencyjnym 278, obręb **Olszyniec**, Gm. Żary, będącej własnością Skarbu Państwa, pozostającej w zarządzie oraz w nadzorze Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Lipinki (obr. leśny Żary, L-ctwo Olszyniec, oddz. 113 A j).

*Pomnik przyrody w Biedrzychowicach Dolnych
– dąb szypułkowy "Maciej" o obwodzie pnia ponad 440 cm*

8.7 GMINNY PUNKT KONSULTACYJNO-INFORMACYJNY PROGRAMU "CZyste POWIETRZE"

Gmina Żary 31 maja 2021r. podpisała porozumienie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze i przystąpiła do obsługi Programu Priorytetowego "Czyste Powietrze". To kompleksowy program, którego celem jest zmniejszenie lub uniknięcie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery przez domy jednorodzinne. Program skupia się na termomodernizacji budynków jednorodzinnych oraz wymianie starych pieców i kotłów na paliwo stałe, w celu ekologicznego i efektywnego zarządzania energią. Mieszkańcy naszej Gminy mogą za pośrednictwem tutejszego Urzędu złożyć wniosek o dotację oraz otrzymać bezpłatną pomoc w zakresie weryfikacji wniosku pod kątem wymagań programu.

Rzeczpospolita
Polska

Sfinansowane przez
Unię Europejską
NextGenerationEU

Gmina Żary 31 maja 2021 r. podpisała porozumienie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze i przystąpiła do obsługi Programu Priorytetowego "Czyste Powietrze". Mieszkańcy naszej Gminy mogą za pośrednictwem tutejszego Urzędu złożyć wniosek o dotację oraz otrzymać bezpłatną pomoc w zakresie weryfikacji wniosku pod kątem wymagań programu.

W Urzędzie Gminy Żary przy al. Jana Pawła II 6 68-200 Żary, w pokoju nr 207 dla mieszkańców Gminy Żary funkcjonuje punkt konsultacyjno-informacyjny rządowego Programu „Czyste powietrze”, prowadzony w ramach porozumienia podpisanego 31 maja 2021 roku, pomiędzy Gminą Żary, a Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze. Punkt czynny jest od poniedziałku do piątku w godzinach 13:00 – 15:00. W punkcie można uzyskać informacje na temat Programu i możliwości skorzystania z dofinansowania m.in. na wymianę starego kotła na nowy ekologiczny system ogrzewania oraz na ocieplenie budynku, a także pomoc w wypełnianiu i składaniu

wniosek o dofinansowanie do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze.

Dzięki porozumieniu nasza gmina jest pośrednikiem pomiędzy mieszkańcami, a Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska. Prowadzenie Punktu zostało powierzone pracownikom Urzędu Gminy Żary, do którego zadań należy udzielanie informacji na temat Programu oraz pomoc w wypełnianiu wniosków.

Spotkanie z mieszkańcami GMINY ŻARY w sprawie Programu „Czyste Powietrze”

Wójt Gminy Żary zaprosił wszystkich zainteresowanych mieszkańców na spotkanie konsultacyjne w ramach Programu „Czyste Powietrze”, które odbywało się w dniu 28 lutego 2023 r. o godz. 13:00 w Urzędzie Gminy. W trakcie spotkania można było zapoznać się z założeniami programu, rodzajami przedsięwzięć, na które można uzyskać dofinansowanie, jak również ze sposobem składania wniosków o dofinansowanie oraz zasad realizacji i rozliczania przedsięwzięć.

Podczas spotkania został omówiony zakres programu i możliwości, jakie się z nim wiążą, a także jak poprawnie wypełnić wnioski o dofinansowanie i wnioski o płatność, jaką wysokość dofinansowania można uzyskać, jakie warunki powinien spełniać budynek oraz kto może aplikować w ramach programu.

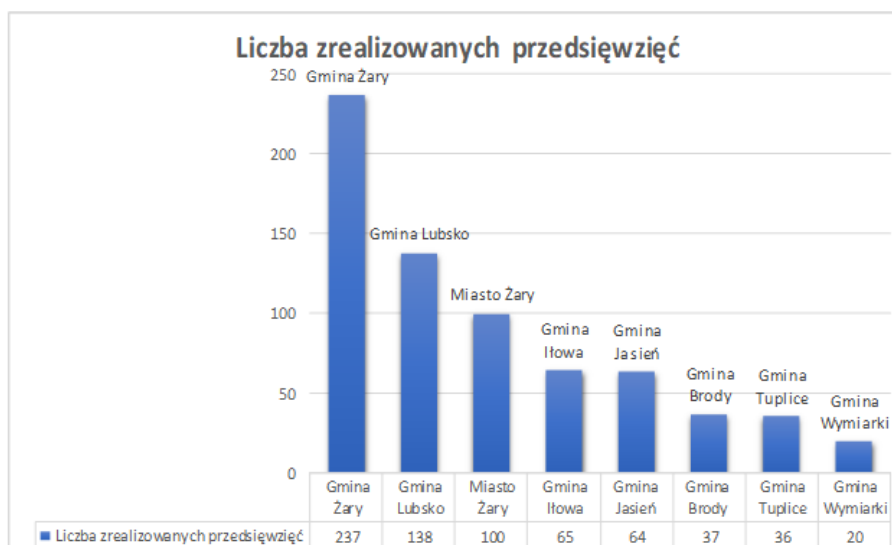

O dofinansowanie mogą ubiegać się właściciele/współwłaściciele budynku mieszkalnego jednorodzinnego lub wydzielonego w budynku jednorodzinnym lokalu mieszkalnego z wyodrębnioną księgą wieczystą, których roczny dochód nie przekracza 135 000 zł. Wysokość dofinansowania uzależniona jest od dochodów i od rodzaju planowanej inwestycji.

Zmiana źródła ogrzewania na nowe bardziej efektywne przy jednoczesnej termomodernizacji budynku (ocieplenie ścian i wymiana stolarki okiennej) to przede wszystkim korzyści ekonomiczne płynące ze zmniejszenia zapotrzebowania na paliwo i energię elektryczną niezbędne do funkcjonowania systemu ogrzewania.

Dane z realizacji Programu „Czyste powietrze” na terenie Gminy Żary, według stanu na dzień 31.12.2023 r.:

- liczba złożonych wniosków o dofinansowanie: 427,
- liczba zrealizowanych przedsięwzięć: 237,
- sumaryczna kwota wypłaconych dotacji: 4 727 579,89 zł.

Na podstawie podpisanych porozumień, z danych otrzymanych z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Zielonej Górze wynika, że według stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku, mieszkańcy Gminy Żary są najchętniej korzystającymi z Programu Czyste Powietrze w powiecie Żarskim.

8.8 OPIEKA ND ZWIERZETAMI BEZDOMNYMI

Rada Gminy Żary do końca marca każdego roku uchwała program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Żary.

Program ma na celu:

- zapewnienie bezdomnym zwierzętom miejsca i opieki w schronisku dla zwierząt;
- opiekę nad wolno żyjącymi kotami, w tym ich dokarmianie;
- odławianie bezdomnych zwierząt;
- poszukiwanie właścicieli dla bezdomnych zwierząt;
- usypianie ślepych miotów;
- ograniczenie populacji zwierząt;
- ustanowienie gospodarstwa rolnego zapewniającego miejsca dla zwierząt gospodarskich odebranych właścicielom;
- zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej.

Na rok 2023 taki program został przyjęty uchwałą nr XLVII/453/23 z dnia 23 lutego 2023 r. i zawierał poniższe zadania:

1) Zapewnienie bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt oraz ich odłowienie. Zadanie było realizowane zgodnie z podpisaną umową ze Schroniskiem dla zwierząt w Piotrowie. Wydano środki na ten cel w kwocie 186 081,69 zł. W schronisku przebywało 15 psów z terenu naszej Gminy.

2) Opieka nad wolno żyjącymi kotami w tym ich dokarmianie:

a) karma dla kotów, na wnioski mieszkańców Gminy była zakupiona i wydawana -koszt zadania to 435,28zł.

b) sterylizacja lub kastracja kotów wolno żyjących odbywała się również na wnioski mieszkańców -na ten cel wydano 3 100,00 zł.

Kastrację i całodobową opiekę weterynaryjną, zapewnił zgodnie z podpisaną umową Gabinet Weterynarii Rafał Rafalski w Lubsku.

3) Obligatoryjna sterylizacja albo kastracja zwierząt w schronisku - wszystkie zwierzęta, trafiające do schroniska są kastrowane, chyba że ich stan zdrowia lub wiek na to nie pozwala. Ponadto każdy pies, który trafił do schroniska został zaczipowany.

4) Poszukiwanie właścicieli dla bezdomnych zwierząt.

Informacje o bezdomnych zwierzętach, dla których gmina poszukuje właścicieli zamieszczane są na stronie www.gminazary.pl, biuletynie informacyjnym wydawanym przez Urząd Gminy oraz poprzez współpracę z sołtysami wsi z terenu gminy. Dodatkowo schronisko w Piotrowie podejmuje działania zmierzające do pozyskania właścicieli i oddawania do adopcji bezdomnych zwierząt.

5) Usypianie ślepych miotów - w 2023 r. nie zostały podjęte działania mające na celu usypianie ślepych miotów.

6) Zadaniem Gminy jest również wskazanie gospodarstwa rolnego w celu zapewnienia miejsca dla zwierząt gospodarskich z terenu Gminy Żary. W związku z powyższym podpisano umowę z gospodarstwem rolnym we Włostowie. W 2023 r. nie było potrzeby zapewnienia miejsca dla zwierząt gospodarskich.

7) Gmina Żary w 2023 r. miała podpisaną, umowę na realizację usuwania i utylizację martwych zwierząt i ich szczątków z terenu Gminy z Firmą Wielobranżową EKOLOG w Złotniku. Poniesiony przez Gminę koszt na ten cel to 5 940,00 zł.

Całkowity koszt opieki nad zwierzętami wyniósł 200 956,77 zł, a wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację programu zgodnie z uchwałą określony był na wartość 190 200,00 zł.

Zestawienie wydatków na opiekę nad zwierzętami z podziałem na lata 2020 – 2023

	2020	2021	2022	2023
Poniesione koszty na utrzymanie psów w schronisku	148.898,08 zł	199.101,43 zł	238.894,90 zł	200.956,77 zł
Psy przebywające w schronisku	20	23	24	15
Adopcje	4	5	8+7 szczeniaków	7
Usypianie ślepych miotów	0	0	0	0

Ustawa o ochronie zwierząt reguluje sprawę bezdomnych psów – zgodnie z którą wyłapywanie bezpańskich psów i opieka nad nimi należy do zadań gminy, na której terenie takie zwierzęta występują. Nie ma tak naprawdę znaczenia czy psy zostały porzucone, zabłąkały się, czy same uciekły,

gmina powinna wziąć za nie odpowiedzialność i umieścić je w schronisku. Najtrudniejszą sprawą wydaje się wyłapywanie psów z tak zwanych niebezpiecznych i agresywnych ras, psów zastraszonych, które były źle traktowane przez poprzedniego właściciela. Problemem jest też wolne miejsce w schronisku, którego często brakuje, co świadczy m.in. o skali porzucania zwierząt.

Warto także wspomnieć o obowiązkach właścicieli czworonogów, które również regulowane są ustawowo. W ustawie o ochronie zwierząt znajdują się również zasady utrzymywania zwierząt domowych zobowiązujące właścicieli do zapewnienia ochrony i dbania o nieuciążliwość psów dla innych ludzi, wyprowadzanie psów na smyczy i sprząkanie po nich.

Czarus szuka domu

Problem bezdomności zwierząt jest bardzo ważnym zagadnieniem w naszej gminie. Brak zmian w prawie związanych z zabezpieczeniem bezdomnych zwierząt, w tym stworzeniem obowiązku powszechnego chipowania psów i specjalnego rejestru oznaczonych zwierząt jest przyczyną rosnących wydatków. Stworzenie obowiązku powszechnego chipowania psów i wprowadzenie centralnego systemu ich ewidencji przyczyniłyby się do ograniczenia liczby zwierząt nieposiadających właściciela.

Nasze szkoły zbierały karmę dla zwierząt schroniska w Piotrowie

Kilkadziesiąt kilogramów karmy, koców i innych akcesoriów dla zwierząt trafiło do „Schroniska dla bezdomnych zwierząt” w Piotrowie. Jakiś czas temu Wójt Gminy Żary apelował do szkół gminnych

o pomoc w zbiórce oraz akcesoriów dla bezdomnych zwierząt, aby mogły godnie przetrwać okres zimowy. Reakcja zaskoczyła nie tylko nas ale i prowadzącego schronisko, a zbiórka trwała zaledwie miesiąc. Na apel odpowiedziały: Szkoła Podstawowa w Lubanicach, Szkoła Podstawowa w Bieniowie, Zespół Szkół w Grabiku, Szkoła Podstawowa oraz punkt Przedszkolny w Olbrachtowie.

W darach przyniesionych przez dzieci znalazły się: karma mokra w puszkach, karma sucha, koce, ręczniki, pościel, legowiska, ręczniki papierowe, rękawiczki jednorazowe, środki czystości typu: płyny do mycia podłóg, proszki do prania, akcesoria dla psów: smycze, obroże, miski, zabawki, smakołyki itp. Dzieciom ze szkół, które wzięły udział w zbiórce wójt przekazał torby ze słodkimi upominkami.

9. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

9.1 ZAOPATRZENIE MIESZKAŃCÓW W WODĘ

Sieć wodociągowa na terenie Gminy Żary obejmuje 176 km wodociągów, które pozwalają Gminie świadczyć usługi w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie 27 miejscowości Gminy Żary. Wskazane usługi świadczone są na rzecz ok. 12 124 tys. mieszkańców. Na potrzeby realizacji usług w zakresie dostarczania wody, Gmina Żary eksploatuje 9 ujęć wody (Bieniów, Bogumiłów, Drożków, Łaz, Mirostowice Dolne, Sieniawa Żarska, Olbrachtów, Olszyniec, Złotnik) i 7 stacji uzdatniania wody (SUW Bogumiłów, SUW Drożków, SUW Łaz, SUW Mirostowice Dolne, SUW Sieniawa Żarska, SUW Olbrachtów, SUW Olszyniec). Łączna sprzedaż wody w roku 2023 kształtowała się na poziomie 397 610 m³ i przyniosła Gminie dochód w wysokości ok. 1 501 932,45 zł netto.

Rok sprawozdawczy	Ilość wody sprzedanej w m ³	Dochód ze sprzedaży wody
2021	343 685	1 501 932,45 zł
2022	367 118	1 705 981,33 zł
2023	397 610	1 639 059,90 zł

Sieć wodociągowa od 2015 roku jest systematycznie modernizowana i rozbudowywana. Wprowadzone zostały nowe systemy sterowania pracą na stacjach uzdatniania wody, poprzez zmianę z systemów analogowych na cyfrowe. Systematycznie wykonywane są wymiany złóż filtrujących, a także modernizowane procesy uzdatniania wody. Kontynuowany jest również proces wymiany liczników do odczytu wody z tradycyjnych, odczytywanych przez konserwatorów na radiowe umożliwiające odczyt bez konieczności wchodzenia na posesję. Wszystkie te działania mają na celu usprawnienie procesu dostarczania wody mieszkańcom oraz podniesienie jakości wydobytej wody. W 2023 roku dokonano zakupu i montażu wodomierzy zdalnego odczytu dla odbiorców wody w Olszyńcu, Marszowie i Sieniawie Żarskiej za kwotę 246.981,00 zł.

Z najważniejszych inwestycji przeprowadzonych w 2023r. wpływających na poprawę funkcjonowania infrastruktury wodociągowej należy wymienić:

- modernizację wraz z wymianą kolumny filtrującej studni głębinowej na ujęciu wody w Bieniowie;
- wymianę układu stabilizacji ciśnienia wody w sieci wodociągowej w m. Kadłubia;
- wymianę zasilania i sterowania pomp na ujęciu wody w Sieniawie Żarskiej;
- wymianę pompy wody PJM 18 kW na przepompowni w Lubomyślu;
- rozbudowę sieci wodociągowej w m. Łaz;
- wymianę rurociągu zawieszenia agregatu głębinowego w studni głębinowej na ujęciu wody w m. Bieniów oraz Bogumiłów;
- wymianę skorodowanego przyłącza do budynku nr 22 przy ul. Żarskiej w Mirostowicach Dolnych;
- renowację studni głębinowej na ujęciu wody w m. Olbrachtów;

SUW w Olbrachtowie

- wymianę transformatora przy stacji uzdatniania wody w m. Mirostowice Dolne;
- opracowanie dokumentacji na budowę nowej studni głębinowej w na ujęciu wody w Sieniawie Żarskiej;
- opracowanie dokumentacji na wykonanie zbiornika retencyjnego wody pitnej na SUW Sieniawa Żarska.

Łączny koszt tych przedsięwzięć zamknął się kwotą 980.633,50, - zł.

łącznie w latach 2015 – 2023 na infrastrukturę wodociągową na terenie Gminy Żary przeznaczono ponad 11 mln zł.

9.2 INFRASTRUKTURA DROGOWA

Sieć dróg gminnych publicznych przebiega na łącznej długości 75,5 km. Stanowią one sieć uzupełniającą, zaspokajającą elementarne potrzeby i dostęp do dróg powiatowych i wojewódzkich oraz krajowych. Dodatkowo na terenie Gminy znajduje się ok. 1000 km dróg gminnych stanowiących uzupełnienie sieci drogowej, są to tak zwane drogi wewnętrzne. Często służą jedynie miejscowym potrzebom lokalnym, w większości posiadając nawierzchnię gruntową.

Drogi powiatowe (63 km) to ciąg 16 dróg, których przebieg określono w Rozporządzeniu Ministra Komunikacji:

- nr F1076 Żary – Lubomyśl - Złotnik- Niemcza,
- nr F 1077 Świbna – Bieszków- Biedrzychowice Dolne- Bieniów – Gorzupia,
- nr F 1080 Żary - Mirostowice Dolne – Jankowa Żagańska – Lubieszów,
- nr F 1087 Wicina – Bieszków – Lubanice,
- nr F 1089 Złotnik – Olszyniec – Marszów – Żary – Kunice,
- nr F 1090 Żary – Kadłubia – Lubomyśl,
- nr F 1091 Żary – Siodło,
- nr F 1092 Drozdów – Mirostowice Górne - Mirostowice Dolne,
- nr F 1093 Żary – Łaz – Mirostowice Dolne,
- nr F 1094 Cisowa – Suchleb – Miłowice- Olbrachtów - Łaz,
- nr F 1095 Cielmów – Pietrzyków - Lubanice – Lubomyśl,
- nr F 1115 Janików - Bogumińców – Drozdów,
- nr F 1116 Lipinki Łużyckie - Górka – Sieniawa Żarska – do drogi krajowej nr 12,
- nr F 1117 Brzostowa – Sieciejów - Górka - Grabik,
- nr 1119 od drogi krajowej nr 27 – do drogi powiatowej nr F 1076.

W ciągu zaliczanym do kategorii dróg wojewódzkich leży droga nr 287 Dychów – Lubsko - Żary (8 km), natomiast wśród dróg krajowych przebiegających przez teren Gminy Żary (45,8 km) przebiegają drogi:

- nr 12 Żary - Żagań oraz Żary - Łęknica,
- nr 18 Olszyna - Wrocław (przyszła autostrada A18),
- nr 27 Przewóz - Zielona Góra (przez Żary).

Droga po modernizacji w Sieniawie Żarskiej

Droga po modernizacji w Grabiku

W ramach modernizacji gminnej infrastruktury drogowej na terenie gminy na odcinkach dróg wewnętrznych w miejscowościach: Olbrachtowie, Sieniawie Żarskiej, Mirostowicach Dolnych i Lubomyślu ułożono nowe dywaniki asfaltowe. Łącznie zmodernizowano 3,72 km dróg. Ponadto utwardzono nowe odcinki dróg w m. Łaz, Lubanice, Surowa, Grabik – 3 odcinki oraz Drozdów o łącznej długości 1614 mb.

9.3 INFRASTRUKTURA OŚWIETLENIOWA (OŚWIETLENIE DROGOWE - ULICZNE)

Na infrastrukturę oświetleniową na terenie Gminy składa się oświetlenie drogowe zainstalowane w 27 miejscowościach przy drogach krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych (w tym też wewnętrznych). Na koniec roku 2023 zamontowanych było łącznie we wszystkich miejscowościach 2603 szt. punktów świetlnych na które składało się:

L.p	Oświetlenie drogowe	2020	2021	2022	2023
1.	oprawy sodowe	1353 szt.	1353szt.	1375	1375
2.	energooszczędne oprawy LED	308 szt.	622 szt.	826	1014
3.	hybrydowe lampy solarne	131 szt.	164 szt.	185	214
4.	kablowe linie zasilające (nowe odcinki oświetleniowe)	Ok. 12 km	Ok. 19 km	26,12 km	34,22
Razem punktów świetlnych		1792	2139	2386	2603

Powyższa tabela obrazuje, że na przestrzeni lat 2020 – 2023 ilość punktów świetlnych wzrosła w Gminie Żary o 811 sztuk.

W roku 2023 infrastruktura oświetleniowa rozbudowana została, o 29 szt. hybrydowych lamp solarnych oraz 188 szt. energooszczędnych opraw LED, do zasilania których wykonano ponad 8,1 km kablowych linii zasilających. Dzięki tym inwestycjom bezpieczeństwo na Gminie Żary z roku na rok wzrasta, przyczyniając się jednocześnie do podniesienia standardu życia na terenach wiejskich.

9.4 KOMUNIKACJA ZBIOROWA

W ramach świadczenia usług przewozowych na terenie Gminy Żary regularną komunikacją zbiorową określone trasy, na których frekwencja spada poniżej możliwości ekonomicznych świadczenia usługi przez przewoźnika konieczne jest dotowanie kursów nierentownych umożliwiającym mieszkańcom dojazd do Żar, do szkół, pracy, służby zdrowia, urzędów, sklepów itp.

Z takiej możliwości na wybranych tylko trasach i kursach (godzinach) mogą skorzystać mieszkańcy min. Bogumiłowa, Miłowic, Rościc, Olbrachtowa, Mirostowic Dolnych i Górnych, Stawnika, Łazu, Łukaw, Lubanic, Surowej, Grabika, Kadłubii, Marszowa, Olszyńca, Lubomyśla i Złotnika .

Wójt Gminy Żary zawarł umowę z Wojewodą Lubuskim na dopłatę do 10 linii komunikacyjnych ze środków Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej z dnia 15 grudnia 2022 r. na okres od 01.01.2023 r. do 31.12.2023 r.

Symbol	Opis linii komunikacyjnej objętej dopłatą
081110610 U	Żary – Siodło – Żary
081110620 U	Żary – Lubomyśl – Złotnik – Żary
081110630 U	Żary – Bieniów – Biedrzychowice Dolne – Żary
081110640 U	Żary – Olbrachtów – Mirostowice Dolne – Żary
081110650 U	Żary – Lubanice – Żary
081110660 U	Żary – Kadłubia – Złotnik - Żary
081110670 U	Żary – Mirostowice Dolne – Żary
081110680 U	Żary – Marszów – Olszyniec – Żary
081110700 U	Żary – Bogumiłów – Rościce – Olbrachtów – Żary
081110710 U	Żary – Olbrachtów – Żary

Umowa z Urzędem Marszałkowskim Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze z dnia 19.01.2023 r. określająca zasady przekazywania przez Województwo na rzecz Organizatora rekompensat w części stanowiącej zwrot utraconych przychodów z tytułu stosowania ustawowych uprawnień do ulgowych przejazdów w publicznym transporcie zbiorowym do wysokości poniesionej z tego tytułu straty przez Operatora publicznego transportu zbiorowego.

Gmina Żary w 2023 roku wydatkowała 775 417,92 zł, natomiast kwota dopłat w 2023 roku wyniosła 427 620,00 zł, a kwota przekazanej rekompensaty – 186 999,96 zł.

Usługi przewozu osób na terenie Gminy Żary świadczy Feniks V Sp.zo.o.

10. KULTURA, SPORT I TURYSTYKA

10.1 SPORT I TURYSTYKA

Gmina Żary posiada dobrze rozbudowaną bazę sportowo-rekreacyjną. Funkcjonuje 13 pełnowymiarowych boisk piłkarskich, 6 boisk wielofunkcyjnych zlokalizowanych przy szkołach, 9 boisk do plażowej piłki siatkowej, kompleks sportowy „Orlik” w Mirostowicach Dolnych oraz jeden obiekt lekkoatletyczny w miejscowości Grabik.

Na terenie gminy funkcjonują obecnie 23 siłownie zewnętrzne, 23 place zabaw, z których jeden w Rościcach został doposażony w 2023r. w nowe elementy i urządzenia zabawowe. Większość tych obiektów stanowi kompleksy sportowo-rekreacyjne.

10.2 KULTURA

Na terenie Gminy Żary działa 13 Kół Gospodyń Wiejskich, 12 Zespołów Śpiewaczych oraz zespół folklorystyczny Górali Czadeckich „Dolina Nowego Sołońca” ze Złotnika.

Dodatkowo licznie działające na terenie Gminy stowarzyszenia realizują szeroki zakres zadań poprzez upowszechnianie, promocję i popularyzację lokalnej twórczości oraz organizowanie wszelkiego rodzaju imprez kulturalnych i sportowych.

Zespół śpiewaczy Karolinki z Grabika

Zespół Złoty Kłos z Marszowa

Na terenie Gminy Żary funkcjonują 23 świetlice wiejskie. W każdej z nich zatrudniony jest opiekun świetlicy, odpowiedzialny za terminarz najmu, utrzymanie porządku i czystości, zgłaszanie awarii, odczyty liczników. Działalność świetlic wiejskich ma na celu integrację środowiska lokalnego, inicjowanie aktywności mieszkańców na rzecz rozwoju miejscowości oraz prowadzenie działalności kulturalnej, edukacyjnej i sportowej. Cieszą się one coraz większym zainteresowaniem i wraz z rozwojem samorządności lokalnej umacnia się ich rola i pozycja w społeczności lokalnej. Świetlice wiejskie są małymi centrami lokalnej kultury, urozmaicają czas wolny i integrują społeczność lokalną, służąc dzieciom i dorosłym.

W grudniu 2023r, ukończone zostały prace polegające na stworzeniu Centrum Kulturalno – Edukacyjnego w m. Grabik. Przedmiotem inwestycji była rozbudowa i remont istniejącego budynku na cele kulturalno – turystyczno - edukacyjne w Grabiku z przeznaczeniem dla młodzieży, dorosłych i seniorów. Powstała biblioteka, sala edukacyjno-wystawowa, zaplecze higieniczno-sanitarne, Klub Seniora, siedziba KGW i Zespołu śpiewaczego oraz duża sala bankietowa.

10.3 GMINNA BIBLIOTEKA PUBLICZNA GMINY ŻARY Z/S W BIENIOWIE

Na terenie Gminy Żary funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna z siedzibą w Bieniowie, która jest Biblioteką Centralną z 10 filiami (w miejscowościach: Drożków, Grabik, Kadłubia, Lubanice, Łaz, Mirostowice Dolne, Mirostowice Górne, Olbrachtów, Sieniawa Żarska, Złotnik) oraz 2 punktami bibliotecznymi (Lubomyślu, Siodle), zatrudniająca 13 osób na 11,75 etatach. Zbiory oferowane użytkownikom to m.in.: książki z różnych dziedzin, czasopisma bieżące, księgozbiór regionalny, teczki zagadnieniowe. Zbiory biblioteczne wypożyczane są na zewnątrz oraz udostępniane na miejscu w czytelnich. Biblioteka to centrum kulturalne i oświatowe danej miejscowości. Odbývają się tam: liczne konkursy, wystawy, spotkania opłatkowe, spotkania autorskie, różnego rodzaju zebrania oraz inne imprezy.

W Gminnej Bibliotece Publicznej oraz Filiach gościło 29 310 czytelników, którzy łącznie wypożyczyli 27 865 książek.

W ciągu roku przybyły bibliotece 1221 pozycje książkowe z dotacji Gminy Żary oraz 740 woluminów z Biblioteki Narodowej.

W bibliotekach gminnych są organizowane liczne wydarzenia kulturalne, takie jak spotkania autorskie, lekcje biblioteczne, wystawy i spektakle teatralne, które wzbogacają życie kulturalne gminy i przyciągają zarówno lokalną społeczność jak i gości z zewnątrz. Propozycje kulturalne to między innymi: Gala Przyjaciół Bibliotek w której uczestniczyli zaproszeni przyjaciele bibliotek. Spotkanie uświetnił występ przygotowany przez teatr *Tak czy Siak* ze Złotnika, działający przy złotnickiej bibliotece i prowadzony przez bibliotekarkę Urszulę Golec. Koncert zespołu Vox Wojciecha Furtaka poderwał gości do tańca. Każdy z przyjaciół na pożegnanie otrzymał drobny upominek oraz wiosenne kwiaty.

Teatr „Tak czy Siak” na scenie

II Gminny Piknik Czytelniczy - 27.V.2023r. w Bieniowie

Przygotowane zostały liczne zabawy i atrakcje m.in.: gry, zabawy zręcznościowe, malowanie na folii, ozdabianie gipsowych figurek, brokatowe tatuaże, bańki mydlane. Swoich sił można było spróbować również przy rzucaniu piłką do buta. Jedną z głównych atrakcji na naszym spotkaniu była obecność bohatera książek edukacyjnych dla dzieci – Fenka i jego przyjaciela Maksa. Zasady bezpieczeństwa przedstawione w formie zabawy, wspólna integracja i możliwość wykonania przypinki z własnym imieniem i logo Fenka cieszyły się dużym zainteresowaniem. Na Pikniku swoją obecnością zaszczyty nas lokalne pisarki Katarzyna Zychła oraz Agnieszka Kotuńska, autorki poczytnych książek dla dzieci i dorosłych. Była możliwość zakupu książek z autografem oraz zrobienia pamiątkowego zdjęcia z pisarkami. Mieliśmy przyjemność gościć również panią bibliotekarkę w stroju elfa z zaprzyjaźnionej Biblioteki Miasta i Gminy w Jasieniu. Pomoc w organizacji pikniku otrzymaliśmy ze strony sołtysa Bieniowa Anety Winnickiej, młodzieży z ZMW Koło w Bieniowie, Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej i OSP w Bieniowie.

Gminny Piknik Czytelniczy

Pracownicy Biblioteki Gminnej aktywnie uczestniczą również w ogólnopolskich akcjach, takich jak Noc Andersena, Noc Biblioteki czy Narodowe Czytanie. Biorą również udział w programie „Mała Książka - Wielki Człowiek”.

Noc bibliotek

Pracownicy biblioteki angażują się w proces edukacji i rozwoju osobistego mieszkańców gminy poprzez organizację różnorodnych zajęć i warsztatów. Biblioteki czynnie włączają się i biorą udział w gminnych konkursach świątecznych. Nasze prace często są nagradzane i dostrzegane na tle innych prac. Dla dzieci i młodzieży prowadzone są lekcje biblioteczne, konkursy czytelnicze oraz warsztaty artystyczne, które wspierają rozwój umiejętności czytelniczych, badawczych i twórczych. Regularnie odbywają się zajęcia

plastyczne podczas Kreatywnych Piątków oraz Twórczych Śród. Dla dorosłych biblioteki oferują kursy językowe, szkolenia z zakresu obsługi komputera oraz warsztaty rękodzielnicze, które umożliwiają rozwój umiejętności oraz poszerzanie horyzontów osobistych.

W dniach 12-13.X.2023r. w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze uczestniczyliśmy w szkoleniu pt. „Kształtowanie zdolności rezyliencji” którego tematem było „Wsparcie osób z depresją, jak znaleźć sens w życiu i uchronić przed próbą samobójczą”. Zajęcia prowadzone były przez Ewę Kramarczyk z Polskiego Towarzystwa Biblioterapeutycznego.

Biblioteki są ważnym miejscem integracji społecznej dla mieszkańców gminy. Organizują spotkania klubów czytelniczych, dyskusyjnych klubów książki oraz zajęcia dla seniorów, które umożliwiają nawiązywanie kontaktów społecznych i wymianę doświadczeń. W naszych bibliotekach funkcjonuje 9 Dyskusyjnych Klubów Książki. Ponadto biblioteki angażują się w aktywizację lokalną poprzez wspieranie inicjatyw społeczności lokalnej, promocję lokalnych tradycji i kultury oraz udział w wydarzeniach społecznych i kulturalnych organizowanych w gminie. Przykładem jest finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy w Złotniku oraz współpraca z Doliną Nowego Sołońca i szkołami z terenu gminy.

Gminne biblioteki aktywnie promują czytelnictwo i kulturę poprzez różnorodne akcje i inicjatywy. Organizują konkursy czytelnicze, czytanie na głos dla dzieci, *Jesienne poczytajki* wystawy książek oraz biorą udział w wydarzeniach kulturalnych, które zachęcają mieszkańców do korzystania z książek i uczestnictwa w życiu kulturalnym gminy.

Lekcja biblioteczna w SP w Mirostowicach Dolnych

Jesienne poczytajki

VI Turnieju Wiedza bez prądu

W grudniowy dzień w świetlicy wiejskiej w Lubanicach spotkali się uczniowie szkół podstawowych na z Olbrachtowa, Grabika, Sieniawy Żarskiej i Lubanic, by zmierzyć się w konkursie *Wiedza bez prądu*. Ich zadaniem było odnalezienie odpowiedzi na pytania w przygotowanych encyklopediach i słownikach.

Przed startem można było obejrzyć przygotowane przez uczestników plakaty, zachęcające do intensywnych, intelektualnych rozgrywek. Te fantastyczne dzieci wykazały się niebywałą bystrością, a odszukiwanie poszczególnych haseł nie sprawiało im większego problemu. Na szczególną uwagę zasługują kibice, którzy wspierali swe drużyny mając możliwość zdobywania dla nich dodatkowych punktów. Nowością w VI Turnieju były dodatkowe zadania dla publiczności. Tym razem publiczność musiała odgadnąć do czego służyły stare przedmioty zgromadzone na sali. Było tam stare „żelazko na duszę”, maselniczka, zgrzebło do rozczesywania lnu i wiele innych.

Od nitki słowa do kłębka książki

09.02.2024r w świetlicy w Drożkowie miało miejsce spotkanie z debiutującą, młodzieńką autorką Leną Femlak. Nastolatka wydała swoją pierwszą książkę dla młodzieży, pt. „Our common path.” Nie jest to pierwsza próba pisarska, ponieważ nastolatka od dłuższego czasu dzieli się swoimi opowiadaniem na popularnym portalu pisarskim wattpad i doczekała się tam już sporego grona wiernych obserwatorów i czytelników.

Z autorką rozmawiała inna autorka Katarzyna Zychła. Pisanie nie jest jedyną pasją Leny. Jak sama zdradziła, uwielbia czytać, a jej niewątpliwą pasją są również konie i śpiewanie.

Nie sposób nie zauważyć, że w tej wyjątkowej chwili towarzyszyli Lenie Rodzice i przyjaciele oraz licznie obecni mieszkańcy Drożkowa. Piękna oprawa sali (tu należą się serdeczne podziękowania Radzie Sołectwej, Stowarzyszeniu „Diabolinki”, Kołu Gospodyń Wiejskich, a także GBP z/s w Bieniowie – Filia w Drożkowie), atmosfera, wystrój sali – wszystko pięknie harmonizowało z celem spotkania, lecz najważniejsza była oczywiście Autorka i jej pierwsza książka.

Dyrektor GBP Żary z siedzibą w Bieniowie, Jagoda Bakalarska, powitała przybyłych na ten wyjątkowy wieczór gości, a także zakończyła spotkanie, podsumowując jego cel oraz debiut Leny.

Swoją obecnością zaszczytili również: Wójt Gminy Żary – Leszek Mrozek, Radni Gminy Żary, Wacław Maciuszonek – przewodniczący Sejmiku Lubuskiego, Anna Kochanowska, Cezary Rewaj, Grzegorz Moliński ze Stowarzyszenia: „Najpiękniejsza wieś Mirostowice Dolne 2012”.

Wieczór taki jak ten potwierdza, że nie tylko warto czytać książki – warto mieć pasję, przelewać na papier emocje, wyznaczając sobie cele i spełniać marzenia – nie tracąc wrażliwości na otaczający świat, na człowieka obok. I mimo wszystko wierzyć w dobro, przyjaźń i miłość.

Wieczór autorski Leny Femlak

Biblioteki w gminie Żary adaptują się do nowych wyzwań współczesności, oferując dostęp do zasobów elektronicznych, takich jak Academia. Wdrażają także nowoczesne technologie i narzędzia, które umożliwiają lepszą obsługę użytkowników oraz dostęp do wiedzy i kultury w sposób dostosowany do współczesnych potrzeb. To także centra życia kulturalnego, edukacyjnego i społecznego. Ich działalność wspiera rozwój społeczności lokalnej, promuje czytelnictwo i kulturę oraz integruje mieszkańców, tworząc tym samym otwarte i aktywne środowisko społeczne. Czynnicy braliśmy udział w Dożynkach Gminnych, Kartoflady, piknikach organizowanych przez poszczególne wsie. Zorganizowaliśmy zajęcia podczas ferii zimowych i letnich wakacji dla naszych młodych czytelników.

Kartolada – Bieniów 2023

11. ZABYTKI

11.1 ZŁOTNIK

Dwór sołtysi w Złotniku (gm. Żary) jest mało znanym, ale niezwykle cennym zabytkiem na terenie historycznych Dolnych Łużyc. Wzniesiony w roku 1534 obiekt, za wyjątkiem niewielkich napraw prowadzonych w kolejnych stuleciach, przetrwał do naszych czasów w praktycznie niezmienionym stanie. Szczególnie cennymi elementami decydującymi o jego wartości są oryginalna więźba dachowa i drewniane stropy z XVI w. oraz ceramiczne pokrycie dachu, którego dachówki powstały w okresie od XVI do XIX w. Ostatni remont-przełożenie dachu był przeprowadzony prawdopodobnie w 1722 r. z wykorzystaniem starszych, zachowanych w dobrym stanie dachówek. W kolejnych wiekach na dachu dokonywano jedynie miejscowych uzupełnień i tym samym dwór sołtysi w Złotniku posiada obecnie od strony północnej, prawdopodobnie najstarsze oryginalne ceramiczne pokrycie dachu in situ w województwie lubuskim.

Po II wojnie światowej w nieużytkowany i opuszczony kościół uderzył piorun, który spowodował pożar wieży. Od tej chwili kościół zaczął popadać w ruinę, zawaleniu uległo późnogotyckie sklepienie nawy, a później dachy. Wokół kościoła pierwotnie założony został cmentarz otoczony kamiennym murem z budynkiem bramnym, przy którym wzniesiono w roku 1534 budynek o bliżej nieokreślonym przeznaczeniu. Wśród różnych jego funkcji podaje się, że mógł on pełnić rolę spichlerza, dworu sołtysiego, szpitala czy klasztoru. Kościół, mur cmentarny z budynkiem bramnym i przylegająca do nich tajemnicza budowla z XVI w., stanowią rzadki przykład wiejskiej architektury obronnej, która umożliwiała schronienie się miejscowej ludności w wypadku nadciągającego zagrożenia. We wnętrzach kościoła możemy zobaczyć zachowane późnogotyckie drzwi, fragmenty malowideł czy wsporniki sklepienne w kształcie ludzkich twarzy. Wnętrza tajemniczego budynku z 1534 r. posiadają oryginalne drewniane stropy, które spoczywają na ciesielsko opracowanym dębowym słupie. Romantyczne ruiny złotnickiego kościoła przypominają nam architekturę słonecznej Toskanii, która podkreślona jest wiekowymi żywotnikami rosnącymi na otaczającym go cmentarzu. Dzięki wsparciu finansowemu przyznanemu przez Niemiecko-Polską Fundację Ochrony Zabytków Kultury i rząd federalny Niemiec w wysokości 100.000 zł, dotację Lubuskiego Konserwatora Zabytków w wysokości 25.000 zł, oraz dzięki środkom własnym Gminy Żary (właściciela obiektu) i Stowarzyszenia „Region Łużyce” (obecnego użytkownika obiektu) na przełomie 2019/2020 udało się przeprowadzić fachowe prace konserwatorsko-budowlane przy więźbie dachowej, pokryciu dachowym i drewnianym stropie nad parterem.

Szczególnym elementem wyróżniającym tę inwestycję był sposób konserwacji dachu. W przeciwieństwie do wielu innych remontów polegających na wymianie poszycia dachowego na nowe, w Złotniku zdecydowano się na całkowite zachowanie oryginalnej dachówki wraz z minimalną ingerencją w mocno zdeformowaną konstrukcję więźby dachowej. Do uzupełnienia poszycia użyto specjalnie zakupionych w tym celu różnych rodzajów historycznej dachówki karpiołki. Dodatkowo na połaci południowej możemy znaleźć historyczne dachówki ze zniszczonych w ostatnich latach dachów zamku Czocho, baszty bramy lubańskiej we Lwówku Śl. czy kościoła w Niwnicach. Natomiast drewniany strop belkowy na parterze został uzupełniony z wykorzystaniem historycznego materiału. W ten sposób remont dworu sołtysiego w Złotniku można uznać za wzorowy z punktu widzenia maksymalnego zachowania substancji zabytkowej.

W 2020r. wykorzystując rusztowania postawione do prac przy dachu, prowadzone były jeszcze prace przy punktowej naprawie elewacji dworu. Ponadto dzięki przyznanej dotacji z budżetu Gminy Żary i środkom własnym Stowarzyszenia „Region Łużyce”, w następnym roku zostanie zrealizowany kolejny etap prac remontowo-konserwatorskich związanych z zabezpieczeniem i uzupełnieniem stropu belkowego na piętrze dworu.

Późnogotyckie drzwi Kościoła w Złotniku fot. A. Gutka

Konserwacja dachu Złotnik Fot. A. Gutka

11.2 WŁOSTÓW – PAŁAC

Pałac znajduje się w środkowej części Włostowa, na wschód od drogi prowadzącej z Żar do Zielonej Góry., w północnej części zespołu parkowo-folwarcznego. Po południowej stronie obiektu rozciąga się park krajobrazowy. Natomiast po zachodniej i północnej zabudowania gospodarcze i rozległe podwórze o nieregularnym rzucie. Pałac powstał prawdopodobnie pod koniec XV w. lub na początku XVI w., poddano go gruntownej przebudowie w stylu klasycystycznym w 1803 r. Pierwotny obiekt o charakterze obronnym, otoczony był fosą, wzniesiony z cegły i kamienia, na rzucie zbliżonym do kwadratu, podpiwniczony, o przynajmniej dwóch kondygnacjach naziemnych i dwutraktowym układzie wnętrza. W ramach XIX-wiecznej przebudowy pałacu, zachowano pierwotny plan budynku, znacznie jednak przekształcając jego elewacje oraz wnętrza. Nowy dwór był budowlą piętrową, podpiwniczoną nakrytą wysokim dachem mansardowym z lukarnami, zwieńczonym drewnianą wieżyczką z zegarem. Pod koniec XIX w. do bocznych elewacji korpusu głównego dostawiono parterowe przybudówki, nakryte dachami mansardowymi. Pałac wykorzystywany był od 1945 r. przez Państwowe Gospodarstwo Rolne Bieniów do końca lat 60-tych XX w. Opuszczony pod koniec lat 60-tych popadł w ruinę, przy czym do lat 90-tych, czyli do czasu komunalizacji stanowił własność Skarbu Państwa. W chwili przejęcia przez Gminę Żary, czyli w 1991 r. stanowił już kompletną ruinę, praktycznie obiekt przedstawiał stan techniczny taki jak obecnie. Pozostałości ścian pałacu są silnie zawilgocone, z licznymi pęknięciami i ubytkami warstwy tynku, ponadto miejscami występują braki w konstrukcji nadproży, ubytki w licu muru i luźne cegły w koronie. Teren pałacu był zagruzowany, porośnięty trawą oraz samosiejkami drzew i krzewów. Gmina Żary w 2019 r. uzyskała dotację celową z Urzędu Marszałkowskiego w wysokości 10 tys. zł na opracowanie ekspertyz technicznych i konserwatorskich, badań konserwatorskich oraz wykonanie projektu budowlanego. W 2020 r. na podstawie posiadanej dokumentacji uzyskano pozwolenia na budowę od Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz Starosty Powiatowego oraz złożono wnioski do Urzędu Marszałkowskiego o dotację celową na pierwszy etap prac wynikający z dokumentacji projektowej. Gmina Żary otrzymała dotację w wys. 41 tys. zł. Całkowity koszt prac został oszacowany na podstawie kosztorysu inwestorskiego na kwotę ok. 167 tys. zł. Pozostałe środki pochodziły z budżetu Gminy Żary, a zadanie było realizowane do końca 2020 r. W marcu 2020 r. został również złożony wniosek do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego o dotację celową na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków w ramach programu „Ochrona Zabytków 2020”. Uzyskanie dotacji pozwoliłoby na rozpoczęcie kolejnego etapu prac przy zabytku we Włostowie. Niestety, Gmina nie uzyskała dofinansowania, ze względu na zbyt małą atrakcyjność zabytku. W 2020 r. w ramach prac nad zabytkiem wykonano m.in. zabezpieczenie ruin pałacu, jego otoczenia i wnętrza, wykarczowano wieloletnie zakrzaczenia, oczyszczono i uprzątnięto teren, usunięto gruz z otoczenia

i wnętrza pałacu, zabezpieczono ogrodzenie, zmieniono lokalizację wjazdu na nieruchomość, zerwano nawierzchnię z płyt chodnikowych kamiennych na podsypce piaskowej, przygotowano cegły pełne całe na zaprawie wapiennej z rozbiórki do użytku, udroźniono i zabezpieczono wejścia do piwnic, wykonano plantowanie terenu ze ścięciem wypukłości oraz rozebrano podłogę drewnianą. Ponadto na terenie nieruchomości postawiono tablicę informacyjną dot. „Zabezpieczenie ruin pałacu we Włostowie otoczenia ruin i wnętrza pałacu”. W roku 2021 r. przystąpiono do kolejnego etapu prac pn. „Zabezpieczenie ruin pałacu we Włostowie – stabilizacja i zabezpieczenie ścian z konstrukcji stalowych”, podczas którego zabezpieczona została ściana szczytowa. Gmina Żary złożyła wniosek do Urzędu Marszałkowskiego o dotację celową na realizację ww. etapu prac i uzyskała na ten cel dofinansowanie w wys. 27,5 tys. zł. Całkowity koszt prac został oszacowany na podstawie kosztorysu inwestorskiego na kwotę ok. 103 tys. zł. Pozostałe środki pochodziły z budżetu Gminy Żary, a zadanie było realizowane do końca 2021 r. W ramach realizacji zadania wykonano m.in. poprawę murowania na ścianach podporowych zewnętrznych, uzupełniono spoiny i wykonano poduszki betonowe, na ścianie środkowej wymurowano nadproże łukowe ze schowaną wewnątrz belką żelbetową, której zadaniem jest wzmocnienie muru, w ścianie szczytowej, w miejscach montażu ceowników, wybrano resztki zmurszałych belek drewnianych, będących wcześniej elementem konstrukcji dachu, w oczyszczonych miejscach uzupełniono murowanie, stosując co trzecią warstwę cegieł pręty żebrowane dla uzyskania większej sztywności i wytrzymałości, w warsztacie przygotowano pod wymiar i zabezpieczono antykorozyjnie poszczególne elementy konstrukcji stalowej, którą przy pomocy dźwigu posadowiono na murze i zamocowano szpilami stalowymi, poprawiono malowanie farbą antykorozyjną, wykonano pozostałe prace murowe i wykończeniowe polegające na obmurowaniu konstrukcji stalowej na jednej ze ścian nośnych, uzupełniono fugi z zaprawy przy zamontowanych blachach, oczyszczono konstrukcję. Po zakończonym etapie prac, na terenie nieruchomości postawiono tablicę informacyjną dot. „Zabezpieczenia ruin pałacu we Włostowie – stabilizacja i zabezpieczenie ścian z konstrukcji stalowych” – ściana zachodnia. W roku 2022 Gmina Żary wykonała kolejny etap prac pn. „Zabezpieczenie ruin pałacu we Włostowie – stabilizacja i zabezpieczenie ścian z użyciem rusztowań zewnętrznych – ściana szczytowa”. Całkowity koszt prac wyniósł ok. 82 tys. zł. Etap ten nie był dofinansowany, a środki pochodziły wyłącznie z budżetu Gminy Żary. Wykonano prace polegające na uzupełnieniu ubytków cegieł oraz przemurowaniu uszkodzonych fragmentów muru i korony z użyciem odzyskanego historycznego materiału budowlanego. Dzięki temu dokonano stabilizacji ściany szczytowej przygotowując ją do wzmocnienia za pomocą konstrukcji stalowej. W roku 2023 realizowano zadanie inwestycyjne polegające na wzmocnieniu ściany szczytowej zachodniej poprzez uzupełnienie brakujących cegieł, przemurowania uszkodzeń fragmentów murów, wzdłuż korony murów oraz montaż konstrukcji stalowej wzmocniającej ścianę szczytową wschodnią. Wartość inwestycji wyniosła 106 253,83 zł brutto, w tym z dotacji celowej udzielonej przez Województwo Lubuskie – Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze: 50 000,00 zł. Po zakończonym etapie prac, na terenie nieruchomości postawiono tablicę informacyjną dot. „Wzmocnienia ściany szczytowej zachodniej-uzupełnienie brakujących cegieł oraz przemurowania uszkodzeń fragmentów murów” z informacją, iż zrealizowano przy pomocy finansowej Województwa Lubuskiego. Całość prac przy zabytku prowadzona jest na podstawie pozwolenia Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz została objęta nadzorem konserwatorskim.

Założenie dworskie rodu von Wiedebach, wymienianych po raz pierwszy w dokumencie z 1381(arch. LWKZO)

Założenie dworskie rodu von Wiedebach, lata 60 (arch. LWKZ)

Włostów, przed remontem 2019r. Fot. Edyta Ciecierska

Włostów, po remoncie 2020r.

Stabilizacja i zabezpieczenie ścian z konstrukcji stalowych 2021r.

11.3 PARK PETZOLDA

Park we Włostowie o powierzchni 10,5 ha znajduje się w południowej części wsi. Jego granice wyznaczają od północy zabudowania wsi, od wschodu i południa otwarty krajobraz pól, od zachodu droga krajowa nr 27. Wjazd na dawny dziedziniec dworski znajduje się w środkowej części wsi od strony północnej, na wprost wjazdu znajduje się ruina dworu. Tuż przy nim zachował się relikw fontanny. Dalszą część terenu zajmuje park krajobrazowy z bogatym układem wodnym, obejmującym cztery stawy i kanały wodne. W 1864 r. właścicielem majątku była rodzina Tülff, na zlecenie której słynny projektant E. Petzold zaprojektował włostowski park. Kolejnym właścicielem dóbr włostowskich był Georg Lucke, władający nim w latach 1869-1894. Układ parku znany jest z planu projektu E. Petzolda z 1864 r. Obszar parku o nieregularnym kształcie, wydłużonym jest na osi północ-południe. Po stronie północnej znajduje się dwór, dawniej poprzedzony zieleńcem. Przy parkowej elewacji dworu znajdowała się fontanna. Z tego miejsca w głąb parku wyznaczono oś widokową, pozwalającą na daleki wgląd w park. Charakterystycznym elementem parku był bogaty układ wodny, znajdowały się tu aż cztery stawy parkowe. Drogi parkowe poprowadzone były swobodnie i pozwalały spacerować po każdym zakątku parku. Należy zwrócić uwagę, że do pałacu można było dojechać przez podwórze folwarczne, ale także drogą przez park, która prowadziła do niego od strony zachodniej (dzisiaj DK nr 27). Po przeciwnej stronie tej drogi wśród otwartych pól, znajdowała się dworska winnica. Mapa topograficzna z 1939 r., ukazuje park o nieznacznie powiększonym obszarze po stronie zachodniej. Jednak kompozycja parku od czasów działań E. Petzolda nie została zmieniona. W 2011 r., wykonana została szczegółowa inwentaryzacja drzew i krzewów. W drzewostanie parku dominują: lipa drobnolistna, dąb szypułkowy oraz głóg jednoszyjkowy. W tym miejscu warto wspomnieć, że parki E. Petzolda prócz malowniczych kompozycji, wyróżniały się również nietypowym drzewostanem. Do dziś

w parku we Włostowie przetrwały m.in.: klon, jawor o trójklapowych liściach, dąb szypułkowy o nietypowo powycinanych liściach, lipa drobnolistna, odmiana brzoźlistna, a także malownicza lipa zrosnięta z dwóch drzew tak, że dziś pół drzewa ma liście gęsto owłosione, a druga część ma liście podobne do winorośli. Gmina Żary stara się pozyskać zewnętrzne środki finansowe w postaci dofinansowania na opracowanie dokumentacji projektowej zagospodarowania niniejszego parku.

Staw w parku , Fot. Archiwum LWKZ

12. OŚWIATA

12.1 OGÓLNA SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

W 2023 roku na terenie gminy Żary funkcjonowały Szkoły Podstawowe w Bieniowie, Lubanicach, Mirostowicach Dolnych, Olbrachtowie, Sieniawie Żarskiej i Złotniku oraz Szkoła Podstawowa w Grabiku.

W ramach Zespołu Szkół w Grabiku obok szkoły podstawowej funkcjonuje także gminne przedszkole – 5 grup. Jest to jedyne przedszkole na terenie naszej gminy, w pozostałych miejscowościach przy szkołach funkcjonują obecnie oddziały przedszkolne. Przy szkołach podstawowych w Bieniowie (2 grupy, w tym 2 w wydłużonym pobycie), Mirostowicach Dolnych (2 grupy, w tym 1 w wydłużonym pobycie), Lubanicach (2 grupy, w tym 1 w wydłużonym pobycie), Olbrachtowie (3 grupy, w tym 2 w wydłużonym pobycie), Sieniawie Żarskiej (1 grupa w wydłużonym pobycie) i Złotniku (1 grupa, od kwietnia 2023 roku- w wydłużonym pobycie).

Tabela 1 Liczba dzieci w placówkach gminnych, stan na 30.09.2023 r.

	Oddział Przedszkolny	Szkoła Podstawowa	Razem
Bieniów	42 (2 grupy)	100	142
Grabik	116 (5 grup)	181	297
Lubanice	36 (2 grupy)	54	90
Mirostowice Dolne	42 (2 grupy)	118	160
Olbrachtów	59 (3 grupy)	142	201
Sieniawa Żarska	23	53	76
Złotnik	22	91	113
razem	340	739	1 079

Źródło: Dane z Systemu Informacji Oświatowej, stan na 30.09.2023 r.

Tabela 2 Ilość urodzeń ogółem w latach 2017-2023

Ilość urodzeń ogółem						
2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
128	118	117	119	99	92	69

Źródło: Dane z meldunków, stan na 20.02.2024 r.

Stale spadająca liczba urodzeń, która uzyskała krytycznie niski poziom 69 urodzeń (według osób zameldowanych) w roku 2023, co daje nam o 59 urodzeń mniej w stosunku do roku 2017.

Tabela 3 Porównanie liczby dzieci w szkołach podstawowych i wychowaniu przedszkolnym na terenie gminy Żary w roku szkolnym 2021/2022 -2023/2024

Liczba dzieci szkoły podstawowe				Liczba dzieci wychowanie przedszkolne			
2021/2022	2022/2023	2023/2024	2021-2023	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2021-2023
SP Bieniów							
121	118	100	-21	24	42	42	+18
SP Lubanice							
75	58	54	-21	22	36	36	+14
SP Grabik							
152	162	181	+29	121	123	116	-5
SP Mirostowice Dolne							
135	124	118	-17	44	44	42	-2
SP Olbrachtów							
125	145	142	+17	54	56	59	+5
SP Sieniawa Żarska							
68	66	53	-15	25	20	23	-2
SP Złotnik							
114	98	91	-23	18	19	22	+4

Źródło: Dane z Systemu Informacji Oświatowej, stan na 30.09.2023 r.

Stosunkowo dobrą i stabilną sytuację mają szkoły w Grabiku i Olbrachtowie, ilość osób stale wzrasta lub utrzymuje się na dość wysokim poziomie w porównaniu do pozostałych szkół gminnych. Znaczny spadek ilości uczniów odnotowują szkoły w Bieniowie, Lubanicach, Mirostowicach Dolnych, Sieniawie Żarskiej oraz Złotniku. Spadek ilości przedszkolaków odnotowały placówki w Mirostowicach Dolnych i Sieniawie Żarskiej.

Mniejsza ilość dzieci w przedszkolu w Grabiku spowodowana była naborem do dwóch oddziałów z pięciu funkcjonujących, a nie do jednego jak co roku (podwójna grupa po programie „Mamo, Tato! Chcę do przedszkola!").

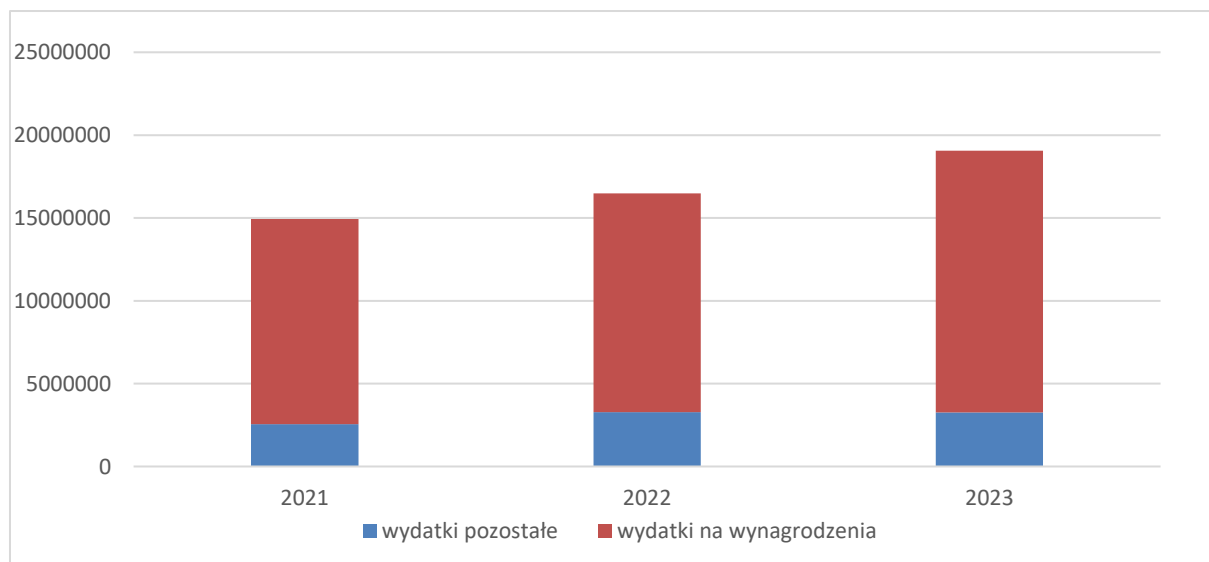
Szkoła w Złotniku utrzymała wraz ze szkołami w Lubanicach i Sieniawie Żarskiej status „małej szkoły”, co oznacza, że średnia liczebność klas wynosi poniżej 12 uczniów.

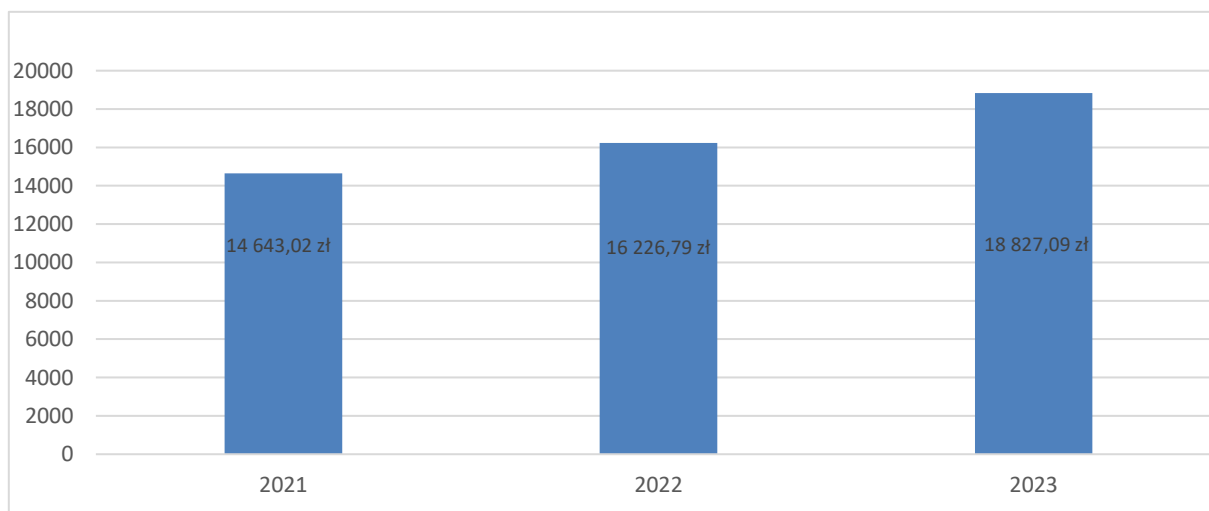
Tabela 4 Wydatki szkół gminnych w latach 2021-2023

Szkoła	2021	2022	2023
SP Bieniów	2.121.009,52	2.468.204,75	2.844.529,36
ZS Grabik	3.550.289,13	3.996.461,42	4.592.777,04
SP Lubanice	1.492.060,28	1.453.610,88	1.911.796,73
SP Mirostowice Dolne	2.386.432,26	2.703.787,17	3.115.549,07
SP Olbrachtów	2.352.240,73	2.641.266,16	3.022.007,64
SP Sieniawa Żarska	1.400.425,00	1.438.244,35	1.593.946,52
SP Złotnik	1.637.100,04	1.788.809,58	1.981.021,93
Razem szkoły	14.939.556,96	16.490.384,31	19.061.628,29
W tym wynagrodzenia	12.388.439,26	13.213.242,38	15.793.887,27
Wydatki CUW i dowozy	1.240.975,08	1.391.533,22	1.648.1783,85
Ogółem wydatki na oświatę	16.180.532,04	17.881.917,53	20.709.802,14
Średnia liczba uczniów	1105	1102	1100

Źródło: Budżet gminy, stan na 31.12.2023 r.

Wykres nr 1 Wydatki na wynagrodzenia w kosztach szkół ogółem w latach 2021-2023

Źródło: Budżet gminy, stan na 31.12.2023 r.

Wykres nr 2 Wydatki na oświatę w przeliczeniu na 1 ucznia w latach 2021-2023

Źródło: Budżet gminy, stan na 31.12.2023 r.

Inne wydatki ponoszone z zakresu oświaty i opieki przedszkolnej:

Dowóz uczniów do szkół to koszt 1.029.050,13 zł, w tym przewóz ok. 295 dzieci miesięcznie to roczny koszt w wysokości 678.197,12 zł. Od września 2023 roku opiekę w autobusie zapewnia przewoźnik. Dodatkowo ponosimy koszt utrzymania autobusu zakupionego w 2017 roku. Ogółem dzieci dowożone są na 9 trasach przez Feniks V sp. z o.o. (w tym 2 do szkół specjalnych w Żarach) oraz realizowane są 2 trasy autobusem gminnym. Największą odległość do szkoły (do naszych szkół obwodowych) pokonują dzieci z Rusolic, ponieważ do szkoły w Olbrachtowie jadą przez Drozdów, Bogumiłów, Rościce i Miłowice, pokonując blisko 20 km w jedną stronę.

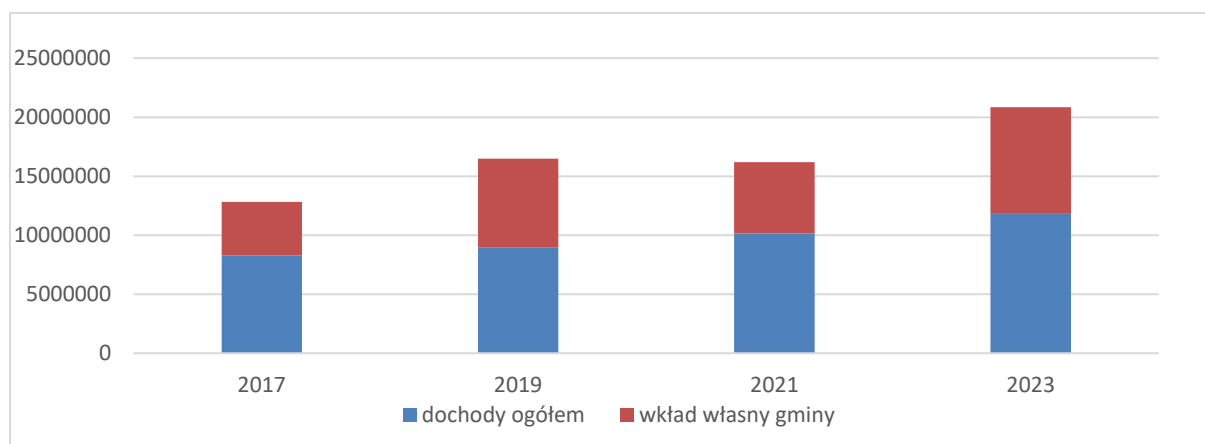
Znacznym wydatkiem dla gminy są koszty pobytu naszych dzieci w innych przedszkolach w roku 2023 zapłaciliśmy innym gminom – 485.980,33 zł, a za żłobki – 112.832,82 zł.

Dochody uzyskane z zakresu oświaty i opieki przedszkolnej:

Gmina uzyskuje także dochody, na które w zakresie oświaty składają się subwencja, dotacja przedszkolna, dotacja podręcznikowa, dochody szkół, np. za wydłużony pobyt czy dochody za pobyt dzieci z innych gmin w naszych przedszkolach.

Dochody a koszty całkowite, w tym inwestycje:

Ogółem wydatki na oświatę (wraz z inwestycjami) wyniosły **20.857.190,23 zł**, a dochody ogółem 11.883.457,06 zł, co oznacza, że bezpośrednio **z własnych środków gmina wydała 8.973.733,17 zł**.

Wykres nr 3 Udział wkładu własnego gminy w kosztach oświaty ogółem w latach 2017-2023

Źródło: Budżet gminy, stan na 31.12.2023 r.

Nauka uchodźców z Ukrainy:

Na terenie naszej gminy po 24 lutego 2022 r. pojawili się uchodźcy z Ukrainy, którzy uciekali przed wojną na Ukrainie. Każda szkoła zmierzyć się musiała z nową i jakże trudną sytuacją. Dzieci nie znały języka polskiego, często posługiwały się wyłącznie cyrylicą, co jeszcze mocniej utrudniało kontakt i naukę. W roku szkolnym 2022/2023 oraz 2023/2024 w miarę potrzeb uczniów i możliwości szkoły nadal prowadzona była dodatkowa nauka języka polskiego. Obecnie sytuacja się ustabilizowała i do naszych szkół i przedszkoli uczęszcza około 15 dzieci z Ukrainy.

Dochody i wydatki związane z sytuacją na Ukrainie:

Placówki oświatowe oraz CUW otrzymały środki w ramach Funduszu Pomocy z przeznaczeniem na edukację uczniów z Ukrainy w łącznej kwocie: 307.286,00 zł. Zostały one wydatkowane na opłacenie godzin dodatkowej nauki języka polskiego, zatrudnienie pomocy nauczyciela jak również zakup pomocy dydaktycznych; materiałów biurowych, środków czystości i brakującego wyposażenia w postaci ławek, szafek ubraniowych, krzesełek czy drukarek i komputerów.

12.2 INWESTYCJE W OŚWIACIE

W 2023 roku w szkołach gminnych wykonano liczne remonty, m.in.:

- modernizacja dachu, wykonanie wejścia schodowego wraz z podjazdem dla niepełnosprawnych przy Szkole Podstawowej w Mirostowicach Dolnych oraz modernizacja kotłowni;
- modernizacja placu zabaw wraz z podłożem i wymianą elementów w Szkole Podstawowej w Lubanicach;
- zagospodarowanie terenu wokół szkoły poprzez modernizację parkingu, uzupełnienie ogrodzenia oraz montaż piłko chwyków przy Szkole Podstawowej w Olbrachtowie;

-
- ekspertyza techniczna budynku oraz modernizacja nawierzchni placu zabaw przy Szkole Podstawowej w Bieniowie;
- montaż klimatyzacji w budynku przedszkola w Zespole Szkół w Grabiku.

Na realizację tych zadań przeznaczone zostało: 343.575,12 zł.

12.3 DOPOSAŻENIE BAZY DYDAKTYCZNEJ I ROZWÓJ KOMPETENCJI KADRY:

Szkoły w ramach posiadanych budżetów oraz możliwości finansowych na bieżąco wyposażane były w potrzebne pomoce dydaktyczne, a kadra stale podnosiła swoje kompetencje na licznych kursach, szkoleniach czy studiach podyplomowych.

Do szkół w 2023 roku zakupione zostało m.in.:

- Bieniów: dywany do klas i oddziałów przedszkolnych;
- Grabik: meble i wyposażenie do gabinetu terapeutycznego oraz zakup osłon na słupy na sali gimnastycznej;
- Olbrachtów: montaż klimatyzacji oraz rozbudowa sieci Wi-Fi;
- Lubanice: modernizacja kotłowni poprzez wymianę rur przy zbiornikach, montaż piłkochwyłów oraz wymiana lamp w dwóch gabinetach;
- Sieniawa Żarska: meble i montaż rolet w klasach, wymiana płytek na korytarzu;
- Mirostowice Dolne: remont pomieszczeń, wymiana balustrady przy schodach wewnętrznych, zakup kserokopiarki oraz mebli (krzeselka, ławki do klas i do szafki świetlicy).

Program „Laptop dla ucznia” i bony dla nauczycieli:

W roku 2023 po raz pierwszy uczniowie klas czwartych otrzymali na własność laptopy w ramach programu „Laptop dla ucznia”. W naszej gminie rozdane zostały 84 laptopy w związku realizacją ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o wsparciu rozwoju kompetencji cyfrowych uczniów i nauczycieli, laptopy zakupione były przez Ministerstwo Edukacji i Nauki.

W oparciu o w/w ustawę także nauczyciele objęci zostali wsparciem- uprawnionych do otrzymania bonu o wartości 2500 zł na zakup laptopa było 100 nauczycieli z naszych szkół.

12.4 STYPENDIA I NAGRODY FINANSOWE

W 2023 roku uczniowie i absolwenci otrzymywali stypendia za wypracowane sukcesy. W okresie styczeń – czerwiec stypendium otrzymywało 3 uczniów na kwotę 475,00zł miesięcznie; w okresie wrzesień - grudzień- 2 uczniów na kwotę łączną 200,00zł miesięcznie.

Stypendyści Gminnych Szkół Podstawowych

Wypłacono również jednorazową nagrodę Wójta dla absolwentów szkół. W czerwcu wypłacono 400,00 zł dla 1 ucznia, a we wrześniu natomiast wypłacono jednorazowe stypendium dla mieszkańców Gminy w łącznej kwocie 11.000,00 zł dla 26 osób.

Stypendia dla mieszkańców Gminy Żary – artystyczne i sportowe

Dodatkowo od czerwca 2017 roku na gminnym zakończeniu roku szkolnego uczniowie otrzymują nagrody (karty podarunkowe do sieci Empik) za średnią ocen oraz za sukcesy w różnych konkursach (koszty ujęte w zestawieniu jako pozostałe koszty).

Wyniki sprawdzianów w klasach ósmych szkół podstawowych:

W roku szkolnym 2022/2023 odbyły się po raz kolejny egzaminy w klasie ósmej szkoły podstawowej. Poniżej wyniki naszych szkół wraz z porównaniem do wyników powiatu i województwa.

Tabela 5 Wyniki sprawdzianów w klasach ósmych szkół podstawowych

Szkoła	Ilość osób piszących egzamin	Język polski		Matematyka		Język angielski		Język niemiecki	
		Średni wynik gminy	Wynik szkoły	Średni wynik gminy	Wynik szkoły	Średni wynik gminy	Wynik szkoły	Średni wynik gminy	Wynik szkoły
Bieniów	18	61,00	55,00	46,00	33,00	57,00	50,00	60,00	47,00
Grabik	28		65,00		47,00		59,00		-
Lubanice	12		64,00		34,00		52,00		-
Mirostowice Dolne	22		59,00		53,00		53,00		67,00
Olbrachtów	17		72,00		49,00		60,00		74,00
Sieniawa Żarska	16		54,00		36,00		50,00		-
Złotnik	18		59,00		59,00		69,00		80,00
Średni wynik powiatu	1 256		64,00				50,00		
Średni wynik województwa	13 435	62,00		47,00		62,00		50,00	

Źródło: Dane ze strony Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu

Najlepiej w egzaminie wypadli uczniowie Szkoły Podstawowej w Olbrachtowie i Złotniku. Uczniowie z Bieniowa i Sieniawy Żarskiej osiągnęli najniższe wyniki. Wyniki w stosunku do roku poprzedniego zmieniły się, ponieważ w zeszłym roku to uczniowie z Bieniowa wypadli najlepiej. Obecnie, po analizie wyników z kolejnych lat można wyciągać wstępne wnioski – nie ma wiodącej szkoły, która rokrocznie

zdobywa wysokie lub niskie wyniki, sytuacja jest dynamiczna, można zaryzykować stwierdzenie, że obecnie na wynik przełożenie ma głównie skład grupy, liczebność klasy, ilość orzeczeń i opinii z poradni psychologiczno-pedagogicznych. Na pewno dobry wynik nie zwalnia szkoły z dalszych działań w celu utrzymania go, a szkoły ze słabszym wynikiem powinny podjąć działania w celu przeanalizowania przyczyn i wyeliminowania ich na przyszłe lata.

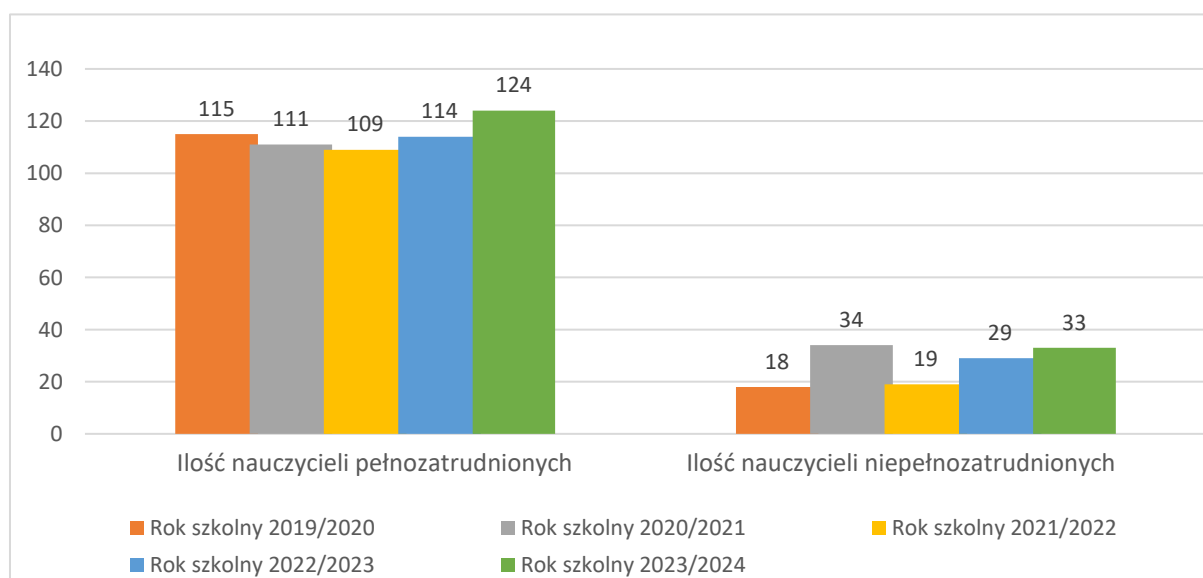
12.5 ZATRUDNIENIE W SZKOŁACH

Głównym kosztem są nadal zasadniczo koszty wynagrodzeń nauczycieli, znacznemu wzrostowi ulegają także koszty wynagrodzeń pracowników niepedagogicznych. Struktura zatrudnienia stanowi coraz większy problem, coraz więcej nauczycieli musi dokształcać się i uczyć kilku przedmiotów lub pracować w kilku szkołach co może wpływać na jakość kształcenia. Średni wiek pracowników dydaktycznych jest coraz wyższy, zatrudniamy mało młodych nauczycieli.

Na przestrzeni ostatnich lat zmienia się struktura zatrudnienia, znów większość nauczycieli ma godziny ponadwymiarowe- spowodowane jest to brakiem nowych chętnych do podjęcia pracy w szkole i koniecznością dokształcania się już zatrudnionych.

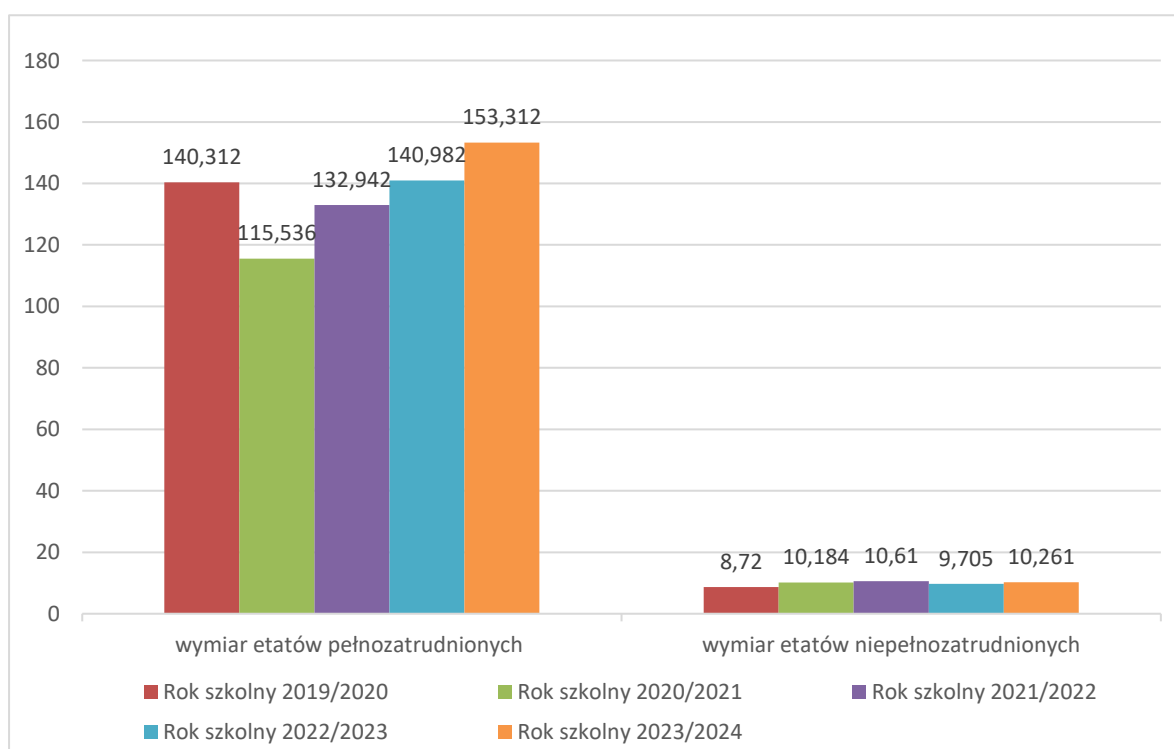
W roku szkolnym 2016/2017 w całej gminie było 141,424 etatów (jeszcze roczniki gimnazjów), w roku 2018/2019 już 154,875, a w roku 2023/2024 już 171,625 etatów, przy czym wzrost spowodowany jest koniecznością zatrudnienia nauczycieli specjalistów według limitów narzuconych przez ministerstwo oraz konieczności zatrudniania nauczycieli wspomagających dla uczniów z orzeczeniami.

Wykres nr 4 Ilość osób pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w latach szkolnych 2019/2020 – 2023/2024 według stanów na 30.09.

Źródło: Dane z Systemu Informacji Oświatowej stan na 30.09.2023 r.

Zauważyć można minimalny wzrost ilości osób pełnozatrudnionych – wpływ na to ma konieczność zatrudnienia nauczycieli wspomagających, ale także zatrudnienie nauczycieli na zastępstwo za nieobecnych z powodu urlopów macierzyńskich czy zdrowotnych. Osoby niepełnozatrudnione najbardziej wpływają na ryzyko nie wyrobienia limitów średniego wynagrodzenia i wypłaty dodatków wyrównujących tzw. czternastek, dlatego tak ważne jest dbanie o zbilansowaną politykę kadrową.

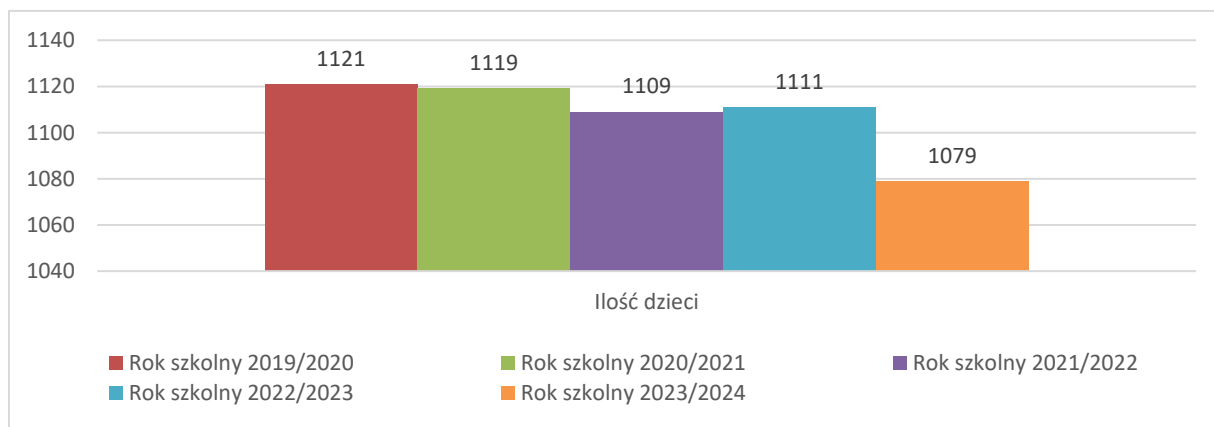

Źródło: Dane z Systemu Informacji Oświatowej stan na 30.09.2023 r.

Obecna sytuacja w szkołach:

Reforma oświaty wprowadzona od roku szkolnego 2016/2017 spowodowała spore zmiany w strukturze zatrudnienia oraz liczebności uczniów w poszczególnych szkołach. Liczba uczniów sukcesywnie spada (2019/2020- 1121, w roku 2023/2024- 1 079), mimo zwiększonych naborów do wychowania przedszkolnego. Problemem, jaki wywołała reforma jest także to, że część szkół boryka się z brakiem miejsca (Olbrachtów, Grabik- gabinety małe, a klasy coraz liczniejsze), a część ma niewykorzystane pomieszczenia (Bieniów, Mirostowice Dolne- przestronnych gabinetów sporo, a oddziały coraz mniejsze).

Wykres nr 6 Ilość dzieci w latach szkolnych 2019/2020 – 2023/2024*

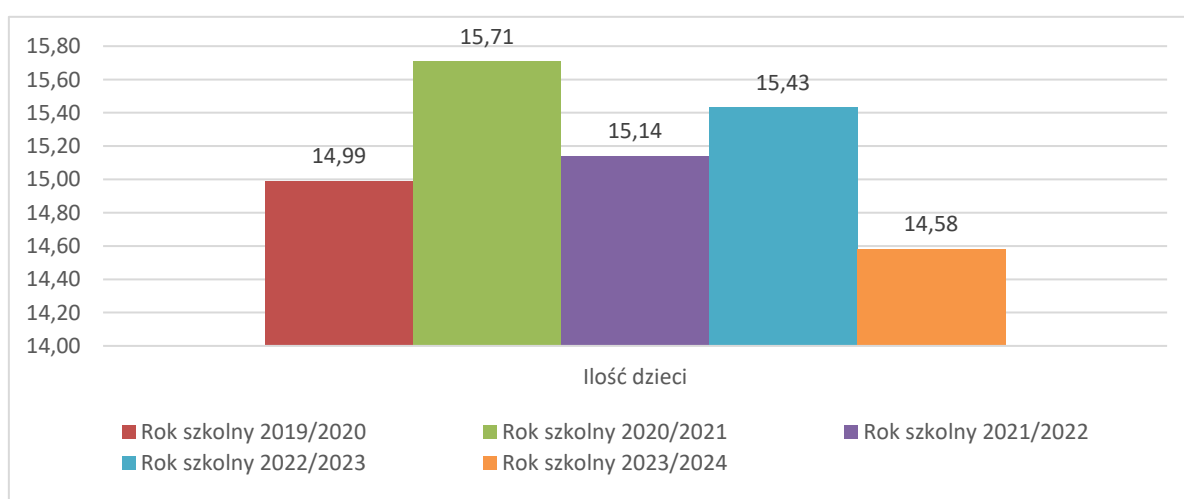
* ilość dzieci w szkołach oraz grupach wychowania przedszkolnego

Źródło: Dane z Systemu Informacji Oświatowej, stan na 30.09.2023 r.

W obecnym roku szkolnym zaobserwować można dość znaczny spadek liczby dzieci w stosunku do lat poprzednich - stan na 30.09.2023 r. Niestety w liczbie tej tylko 739 osób to uczniowie szkół, 340 to dzieci korzystające z wychowania przedszkolnego.

Spadek ten spowodowany jest wyjściem ze szkół dzieci z 2 roczników tj. urodzonych w drugiej połowie 2008 roku oraz urodzonych w 2009 roku, którzy rozpoczęli naukę w szkole podstawowej w wieku 6 lat. Nabory do oddziałów przedszkolnych są mniejsze niż roczniki, które opuszczają mury naszych szkół.

Obecnie jest duża rotacja dzieci w ciągu całego roku szkolnego, nie tylko we wrześniu, co przekłada się na różnice w liczbie subwencyjnej i rzeczywiście uczęszczających do szkół.

Wykres nr 7 Ilość dzieci na 1 oddział w latach szkolnych 2019/2020 – 2023/2024*

*ilość dzieci na oddział łącznie w szkołach oraz grupach wychowania przedszkolnego

Źródło: Dane z Systemu Informacji Oświatowej

W roku 2019/2020 średnia liczba dzieci na oddział wynosiła 14,99, w kolejnych latach minimalnie wzrastała, by spaść w obecnym roku szkolnym poniżej poziomu sprzed 5 lat. Na zbliżonym poziomie utrzymuje się liczba oddziałów, niestety ich liczebność stale spada. Powoduje to konieczność rozszerzenia łączenia zajęć i ograniczenia otwierania małych klas. Dużą uwagę zaczęto przywiązywać także do rekrutacji przedszkolnej, ponieważ zauważono, że dzieci chętniej zostają w szkole, przy której chodziły już wcześniej do przedszkola.

Podsumowanie: baza lokalowa i dydaktyczna jest na dość wysokim poziomie, kadra podnosi swoje kwalifikacje, dobierany jest optymalny zestaw zajęć dodatkowych dla uczniów, zapewniona jest opieka z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Nadal głównym problemem z jakim mierzą się szkoły jest stale malejąca liczba uczniów i spadek średniej liczebności oddziałów, co bezpośrednio przekłada się na wysokie koszty utrzymania szkół. Coraz większe problemy są także z zatrudnieniem wykwalifikowanej kadry, znaczna część kadry na przestrzeni 5 lat nabędzie prawa emerytalne lub prawa do wcześniejszej emerytury.

Szczegółowa informacja z zakresu oświaty i wychowania składana jest co roku w terminie do końca października w ramach Informacji o stanie realizacji zadań oświatowych za poprzedni rok szkolny.

12.6 WYDARZENIA W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH

Każda szkoła jest gospodarzem 1 konkursu gminnego dla uczniów szkół gminnych, a w przypadku niektórych, także dla dzieci z oddziałów przedszkolnych.

Współzawodnictwo prowadzone jest w wielu dziedzinach: od śpiewu, przez taniec, po sprawdzenie wiedzy teoretycznej i praktycznej z wielu obszarów.

Turniej szachowy w Mirostowicach Dolnych

Gminne współzawodnictwo w 2023 roku otworzyła szkoła w Mirostowicach Dolnych organizując turniej szachowy. Wśród uczestników znaleźli się uczniowie Szkoły Podstawowej w Bieniowie, Lubanicach, Olbrachtowie, Zespołu Szkół w Grabiku oraz reprezentanci gospodarzy spotkania. Mistrzem Gminy Żary w I Turnieju Szachowym zostali uczniowie Szkoły Podstawowej w Mirostowicach Dolnych w składzie: Dorota Bett, Zofia Dobek, Wiktor Grządka. W czasie turnieju został również wyłoniony Najlepszy Indywidualny Wynik. Tytuł ten otrzymała Zofia Dobek ze Szkoły Podstawowej w Mirostowicach Dolnych.

Uczestnicy turnieju szachowego z Wójtem Gminy i kadrą pedagogiczną SP w Mirostowicach D.

Wójt Gminy Żary oraz dyrektor Szkoły w Mirostowicach D. z Zosią Dobek, która uzyskała najlepszy wynik w turnieju szachowym

Konkurs kolęd i pastorałek w Sieniawie Żarskiej

Styczeń obfitował w gminne spotkania uczniów, bo jeszcze w tym miesiącu sieniawska szkoła była gospodarzem konkursu kolęd i pastorałek. Jury wysłuchało 18 prezentacji. Na scenie świetlicy wiejskiej w Sieniawie Żarskiej wystąpiło w sumie 31 wykonawców.

Komisja konkursowa wyłoniła 6 laureatów, przyznała także 4 wyróżnienia. Oto one.

Laureaci:

- Kategoria I – wychowanie przedszkolne: Zespół „Żabki” – ZS Grabik oraz Filip Zatylny – SP Lubanice
- Kategoria II – klasy I - IV: Laureat: Zespół „Oremus” (Oliwia Rewaj, Milena Staszko, Dominik Rewaj) – SP Złotnik oraz Gabriela Zatylna – SP Lubanice
- Kategoria III – klasy IV - VIII: Zespół „Bez Nazwy” (Natalia Piter, Oliwia Zdunek, Vanessa Jurczak) – SP Olbrachtów oraz Lena Femlak – ZS Grabik

Wyróżnienia:

- Kategoria I: Igor Chadajski – SP Bieniów
- Kategoria II: Zespół „Kaja i Błażej” (Kaja Peszek, Błażej Paszkiewicz) – SP Sieniawa Żarska oraz Lena Femlak – ZS Grabik
- Kategoria III: Zespół „Oremus” (Kinga Strzelczak, Karolina Kuros) – SP Złotnik.

Wszyscy uczestnicy Konkursu Kolęd i Pastorałek w Sieniawie Żarskiej

Laureaci konkursu kolęd i pastorałek

Laureaci i wyróżnieni w Konkursie Kolęd i Pastorałek

Konkurs Kolęd i Pastorałek

Potyczki językowe w Olbrachtowie

W lutym z kolei szkoły mierzyły się z potyczkami językowymi, jakie zorganizowała im szkoła w Olbrachtowie. Uczniowie zmagali się w rozmaitych konkurencjach, takich jak kalambury, rebusy, dyktando (biegające), łamańce językowe, rozpoznawanie tytułów i autorów książek, a także znajomość słownictwa z języka niemieckiego. Celem spotkania nie była tylko rywalizacja, ale przede wszystkim integracja i nauka poprzez zabawę.

Ostateczna klasyfikacja wyglądała następująco:

I miejsce – Zespół Szkół w Grabiku

II miejsce – Szkoła Podstawowa w Olbrachtowie

III miejsce – Szkoła Podstawowa w Lubanicach.

Nagrodzeni finaliści konkursu

Gminny konkurs ortograficzny w Żłotniku

Marzec natomiast to zmagania z ortografią, od wielu lat gospodarzem jest szkoła w Żłotniku, w 2023 roku uczestniczyliśmy w jubileuszowym XX Gminnym Konkursie Ortograficznym. W tej edycji uczestnicy konkursu pracowali w zespołach, zmagali się z dyktandem oraz zadaniami i zabawami ortograficznymi, wykazując się doskonałą znajomością reguł ortograficznych. Ostateczna klasyfikacja wyglądała następująco:

I miejsce – Zespół Szkół w Grabiku

II miejsce – Szkoła Podstawowa w Olbrachtowie

III miejsce – Szkoła Podstawowa w Lubanicach.

Wszyscy uczestnicy XX Gminnego Konkursu Ortograficznego

I Konkurs "Mam Talent - Taniec" w Grabiku

W kwietniu 2023r. po raz pierwszy odbył się taneczny konkurs pn."Mam Talent - Taniec", którego pomysłodawcą i organizatorem był Zespół Szkół w Grabiku. Jury po obejrzeniu 13 występów zarówno zespołów jak i solistów w trzech kategoriach wiekowych wyłoniło najlepszych.

A oto efekty pracy jury. Tytuł laureata wywalczyli:

- I kategoria – wychowanie przedszkolne – „Żabki” z ZS w Grabiku
- II kategoria – klasy I- IV- grupa „My 3” z ZS w Grabiku oraz Team Jumbo z SP w Złotniku
- III kategoria- klasy V-VIII – zespół „Matrix” z ZS w Grabiku

Wyróżnienia wytańczyli:

- I kategoria – wychowanie przedszkolne - „Minionki” SP Lubanice
- II kategoria – klasy I- IV- grupa „Roztańczone ” z SP w Olbrachtowie
- III kategoria- klasy V-VIII – zespół „ViZuMa” z SP w Olbrachtowie

Danuta Semenków, Dyrektor Zespołu Szkół w Grabiku ufundowała nagrodę specjalną dla Urszuli Kuczak z SP w Sieniawie Żarskiej.

Zwycięzcy konkursu

Zwycięzcy Konkursu „Mam talent – taniec”

Konkurs Udzielania Pierwszej Pomocy Przedmedycznej w Bieniowie

Konkurs w maju natomiast od wielu lat jest połączony z przygotowaniem uczniów do wakacji. Szkoła w Bieniowie organizuje wtedy konkurs udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, podczas którego uczestnicy muszą się wykazać nie tylko wiedzą teoretyczną, ale przede wszystkim praktyczną. Jego poziom był bardzo wyrównany, a o klasyfikacji końcowej decydowały minimalne różnice w punktacji (w tym podwójna dogrywka o 3 miejsce).

W klasyfikacji końcowej drużyny zajęły następujące miejsca:

I miejsce- Zespół Szkół w Grabiku

II miejsce- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Złotniku

III miejsce- Szkoła Podstawowa w Olbrachtowie (po dogrywce z SP Bieniów i SP Mirostowice Dolne).

Szkoła w Bieniowie - konkurs udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej

Udzielanie pierwszej pomocy -zadanie konkursowe

Przeгляд Pieśni Patriotycznych w Lubanicach

Szkoła w Lubanicach jest pomysłodawcą i gospodarzem przeglądu pieśni patriotycznych. Niezmiennie cieszy się on dużym zainteresowaniem, a uczestnicy oprócz tradycyjnych pieśni i piosenek patriotycznych przygotowują także równie piękne współczesne, dzięki czemu nie sposób się tam nudzić. W przeglądzie wzięło udział 18 wykonawców w trzech kategoriach wiekowych. Wśród nich byli soliści oraz zespoły- uczniowie szkół z terenu gminy Żary. Dla jury przeglądu nagrodzenie i wyróżnienie

niektórych uczestników nie było sprawą prostą, gdyż poziom wszystkich wykonań był wysoki. Ostatecznie nagrodzono:

- w I kategorii wykonawczej (dzieci przedszkolne i klasa I) - zespół „Parka” z Lubanic,
- w II kategorii wykonawczej (klasy II-IV) – zespół „Oremus Junior” ze Złotnika ,
- w III kategorii wykonawczej (klasy V-VIII) – solistkę Gabrielę Zatylną (SP Lubanice) i zespół „Oremus”(SP Złotnik).

Wyróżnienia przyznano: Hannie Sobańskiej (SP Bieniów), zespołowi Hania-Sofi-Milena (SP Bieniów), Wiktorii Łach (ZS Grabik), Konradowi Myślińskiemu (SP Mirostowice Dolne), Zofii Terleckiej (SP Olbrachtów).

Dodatkowo szkoły uczestniczą w rozgrywkach sportowych w ramach Lubuskiej Olimpiady Dzieci i Młodzieży. Najpierw na szczeblu gminnym, gdzie walczą o awans do powiatu - a w przypadku kolejnego zwycięstwa - w rozgrywkach rangi wojewódzkiej.

Z zakresu sportu 6 szkół uczestniczy także w programie „Szkolny Klub Sportowy” - jest to projekt przygotowany przez Ministerstwo Sportu i Turystyki, którego celem jest promocja zdrowia i aktywnego stylu życia, stymulowanie i podejmowanie aktywności fizycznej.

Działalność szkół – projekty i programy:

Szkoły oprócz działalności dydaktycznej starają się zapewniać jak najlepsze warunki do rozwoju swoim uczniom. Pomagają im w tym różnego rodzaju projekty i programy.

Bardziej szczegółowy opis programów i projektów znajduje się w informacji z zakresu oświaty i wychowania składanej co roku w terminie do końca października w ramach Informacji o stanie realizacji zadań oświatowych za poprzedni rok szkolny.

Poniżej kilka najciekawszych przedsięwzięć prowadzonych przez gminne szkoły. Jednym z takich, o których warto tu wspomnieć, jest udział Szkoły Podstawowej w Mirostowicach Dolnych w programie w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa. Jest to akcja rozpowszechniona przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. W ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa Priorytet

III dotyczącego rozwijania zainteresowań uczniów przez promowanie i wspieranie rozwoju czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży, w tym zakup nowości wydawniczych, na co szkoła otrzymała dotację w wysokości 4 000,00zł. Przez cały rok szkolny organizowała różnego rodzaju akcje, które miały zainteresować uczniów sięganiem po książki, uczniowie także mieli wpływ na wybór publikacji, które pojawiły się w związku z otrzymaną dotacją.

Uczestnicy Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa

Projekt naukowy uczniów z Grabika niemieckiej szkoły z Döbern

Uczniowie klasy 7 z Zespołu Szkół w Grabiku uczestniczyli w projekcie naukowym realizowanym wspólnie z niemiecką szkołą z Döbern. Warsztaty odbyły się w Centrum Badawczym DLR_School_Lab przy Uniwersytecie Technicznym w Dreźnie. Podczas interesujących eksperymentów uczniowie samodzielnie zbudowali superkondensator, własną raketę, pozyskiwali prąd z materiałów organicznych. Inni poznawali codzienne życie astronautów w stanie nieważkości lub przeprowadzali próbę na zawartość cukru, tłuszczu, białka w pożywieniu kosmonautów. Młodzież mogła dowiedzieć się, jak wygląda praca badawcza naukowca.

Poznaj Polskę na Sportowo

Kolejnym, którym warto się pochwalić, jest ogólnopolski projekt Poznaj Polskę na Sportowo, w ramach którego w Zielonej Górze 27.10.2023r. odbył się II Finał Wojewódzki Konkursu Wiedzy o Piłce Nożnej. Do rywalizacji przystąpiła 8 osobowa ekipa ze Szkoły Podstawowej w Olbrachtowie. Walczono o udział w ogólnopolskim finale w studiu TVP w Warszawie oraz o wyjazd na mecz Polska- Łotwa.

W ogólnopolskim finale województwo lubuskie reprezentował 4- osobowy zespół, a wśród nich połowę reprezentacji województwa stanowiły uczennice Szkoły Podstawowej w Olbrachtowie - Aleksandra Hryńczuk i Zuzanna Gostawska. Drużyna wystąpiła pod przewodnictwem kapitana drużyny - Andrzeja Suprona.

Etap wojewódzki Konkursu Poznaj Polskę na Sportowo

Rozgrywki ogólnokrajowe - Poznaj Polskę na Sportowo

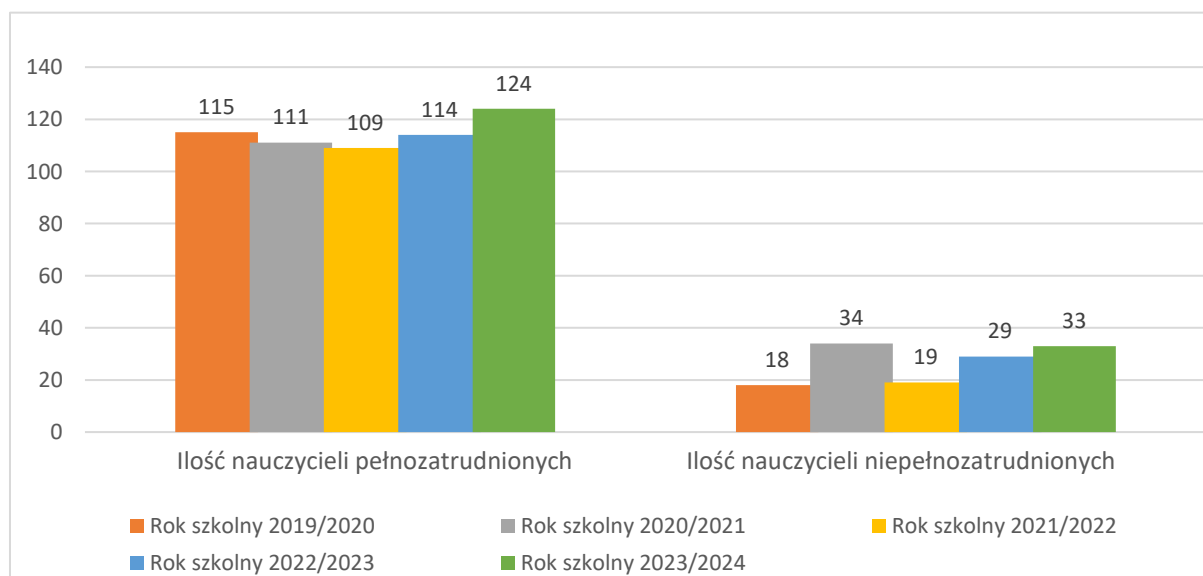
12.7 ZATRUDNIENIE W SZKOŁACH

Głównym kosztem są nadal zasadniczo koszty wynagrodzeń nauczycieli, znacznemu wzrostowi ulegają także koszty wynagrodzeń pracowników niepedagogicznych. Struktura zatrudnienia stanowi coraz większy problem, coraz więcej nauczycieli musi dokształcać się i uczyć kilku przedmiotów lub pracować w kilku szkołach co może wpływać na jakość kształcenia. Średni wiek pracowników dydaktycznych jest coraz wyższy, zatrudniamy mało młodych nauczycieli.

Na przestrzeni ostatnich lat zmienia się struktura zatrudnienia, znów większość nauczycieli ma godziny ponadwymiarowe- spowodowane jest to brakiem nowych chętnych do podjęcia pracy w szkole i koniecznością dokształcania się już zatrudnionych.

W roku szkolnym 2016/2017 w całej gminie było 141,424 etatów (jeszcze roczniki gimnazjów), w roku 2018/2019 już 154,875, a w roku 2023/2024 już 171,625 etatów, przy czym wzrost spowodowany jest koniecznością zatrudnienia nauczycieli specjalistów według limitów narzuconych przez ministerstwo oraz konieczności zatrudniania nauczycieli wspomagających dla uczniów z orzeczeniami.

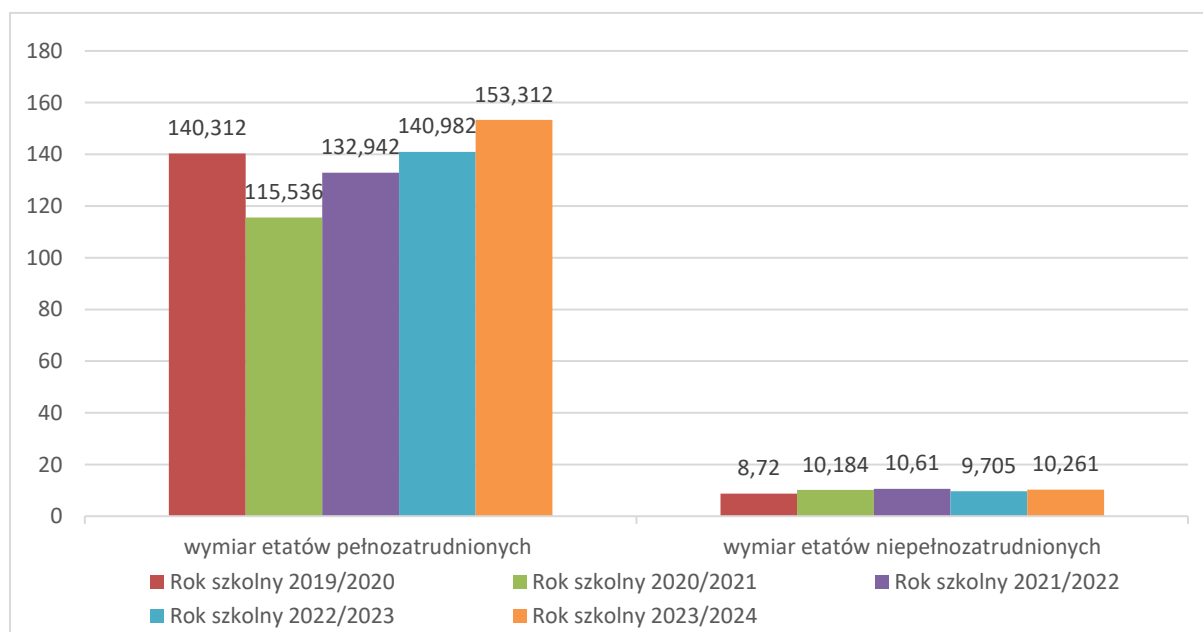
Wykres nr 4 Ilość osób pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w latach szkolnych 2019/2020 – 2023/2024 według stanów na 30.09.

Źródło: Dane z Systemu Informacji Oświatowej stan na 30.09.2023 r.

Zauważyć można minimalny wzrost ilości osób pełnozatrudnionych – wpływ na to ma konieczność zatrudnienia nauczycieli wspomagających, ale także zatrudnienie nauczycieli na zastępstwo za nieobecnych z powodu urlopów macierzyńskich czy zdrowotnych. Osoby niepełnozatrudnione

najbardziej wpływają na ryzyko nie wyrobienia limitów średniego wynagrodzenia i wypłaty dodatków

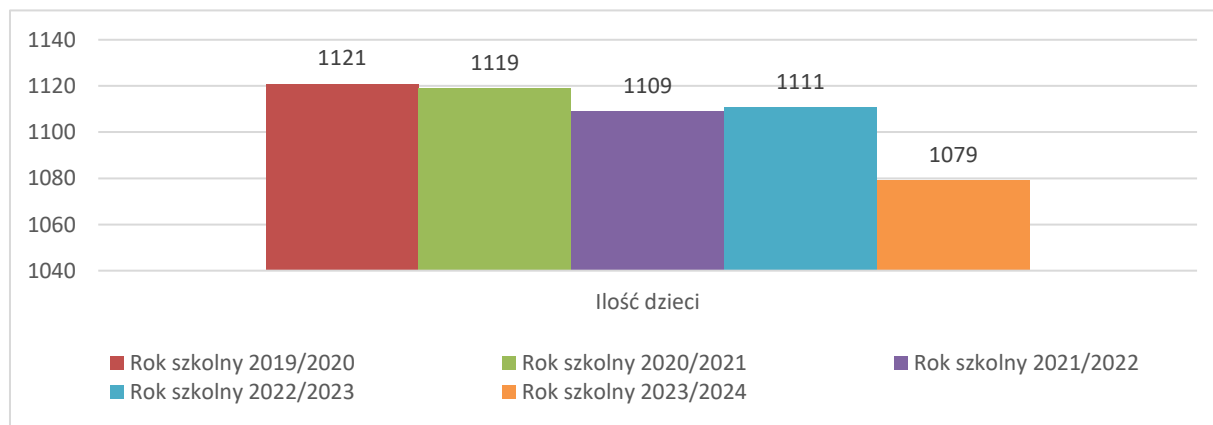
wyrównujących tzw. czternastek, dlatego tak ważne jest dbanie o zbilansowaną politykę kadrową.

Źródło: Dane z Systemu Informacji Oświatowej stan na 30.09.2023 r.

Obecna sytuacja w szkołach:

Reforma oświaty wprowadzona od roku szkolnego 2016/2017 spowodowała spore zmiany w strukturze zatrudnienia oraz liczebności uczniów w poszczególnych szkołach. Liczba uczniów sukcesywnie spada (2019/2020- 1121, w roku 2023/2024- 1 079), mimo zwiększonych naborów do wychowania przedszkolnego. Problemem, jaki wywołała reforma jest także to, że część szkół boryka się z brakiem miejsca (Olbrachtów, Grabik- gabinety małe, a klasy coraz liczniejsze), a część ma niewykorzystane pomieszczenia (Bieniów, Mirostowice Dolne- przestronnych gabinetów sporo, a oddziały coraz mniejsze).

Wykres nr 6 Ilość dzieci w latach szkolnych 2019/2020 – 2023/2024*

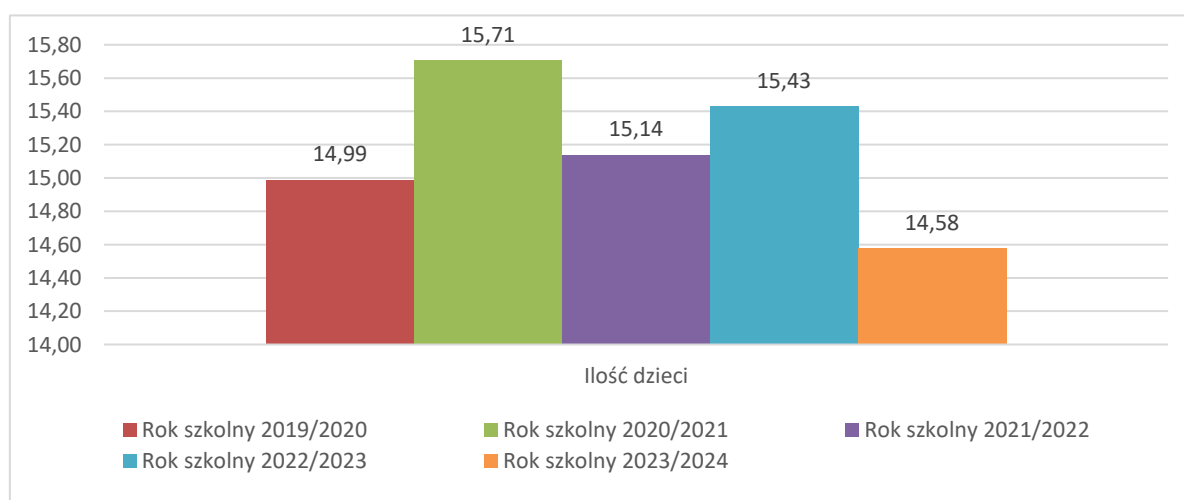
* ilość dzieci w szkołach oraz grupach wychowania przedszkolnego

Źródło: Dane z Systemu Informacji Oświatowej, stan na 30.09.2023 r

W obecnym roku szkolnym zaobserwować można dość znaczny spadek liczby dzieci w stosunku do lat poprzednich - stan na 30.09.2023 r. Niestety w liczbie tej tylko 739 osób to uczniowie szkół, 340 to dzieci korzystające z wychowania przedszkolnego.

Spadek ten spowodowany jest wyjściem ze szkół dzieci z 2 roczników tj. urodzonych w drugiej połowie 2008 roku oraz urodzonych w 2009 roku, którzy rozpoczęli naukę w szkole podstawowej w wieku 6 lat. Nabory do oddziałów przedszkolnych są mniejsze niż roczniki, które opuszczają mury naszych szkół. Obecnie jest duża rotacja dzieci w ciągu całego roku szkolnego, nie tylko we wrześniu, co przekłada się na różnice w liczbie subwencyjnej i rzeczywiście uczęszczających do szkół.

Wykres nr 7 Ilość dzieci na 1 oddział w latach szkolnych 2019/2020 – 2023/2024*

*Ilość dzieci na oddział łącznie w szkołach oraz grupach wychowania przedszkolnego

Źródło: Dane z Systemu Informacji Oświatowej

W roku 2019/2020 średnia liczba dzieci na oddział wynosiła 14,99, w kolejnych latach minimalnie wzrastała, by spaść w obecnym roku szkolnym poniżej poziomu sprzed 5 lat. Na zbliżonym poziomie utrzymuje się liczba oddziałów, niestety ich liczebność stale spada. Powoduje to konieczność rozszerzenia łączenia zajęć i ograniczenia otwierania małych klas. Dużą uwagę zaczęto przywiązywać także do rekrutacji przedszkolnej, ponieważ zauważono, że dzieci chętniej zostają w szkole, przy której chodzą już wcześniej do przedszkola.

Podsumowanie: baza lokalowa i dydaktyczna jest na dość wysokim poziomie, kadra podnosi swoje kwalifikacje, dobierany jest optymalny zestaw zajęć dodatkowych dla uczniów, zapewniona jest opieka z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Nadal głównym problemem z jakim mierzą się szkoły jest stale malejąca liczba uczniów i spadek średniej liczebności oddziałów, co bezpośrednio przekłada się na wysokie koszty utrzymania szkół. Coraz większe problemy są także z zatrudnieniem

wykwalifikowanej kadry, znaczna część kadry na przestrzeni 5 lat nabędzie prawa emerytalne lub prawa do wcześniejszej emerytury.

Szczegółowa informacja z zakresu oświaty i wychowania składana jest co roku w terminie do końca października w ramach Informacji o stanie realizacji zadań oświatowych za poprzedni rok szkolny.

12.8 FUNKCJONOWANIE CENTRUM USŁUG WSPÓLNYCH GMINY

Centrum zostało wskazane jako jednostka obsługująca do prowadzenia obsługi merytorycznej, administracyjnej, finansowej, księgowej i organizacyjnej jednostek, dla których organem prowadzącym jest Gmina Żary, a także organizowania i nadzorowania prac związanych z realizacją zadań Gminy w zakresie oświaty.

Pod bieżącą nazwą funkcjonuje od 01 stycznia 2017 r, wcześniej nosiło nazwę Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Żarach.

Do zadań Centrum należy m.in.:

- prowadzenie obsługi finansowo-księgowej szkół i Centrum, organizowanie wypłat wynagrodzeń oraz ewidencjonowanie danych o zatrudnieniu i wynagrodzeniach; - ocena w zakresie przestrzegania dyscypliny finansów publicznych oraz efektywnego gospodarowania środkami finansowymi i składnikami majątkowymi w szkołach;
- opiniowanie i ocena realizacji zatwierdzonych arkuszy organizacyjnych w danym roku szkolnym;
- organizacja dowozu uczniów do szkół, w tym dowozu uczniów niepełnosprawnych;
- przygotowywanie projektów uchwał Rady Gminy Żary i zarządzeń Wójta, dotyczących oświaty i wychowania oraz edukacyjnej opieki wychowawczej;
- współpraca z organem sprawującym nadzór pedagogiczny;
- przeprowadzanie procedury oceny pracy dyrektorów placówek oświatowych;
- przeprowadzanie procedur związanych z nauczycielskimi awansami zawodowymi;
- prowadzenie spraw związanych z dofinansowaniem kształcenia pracowników młodocianych;
- prowadzenie bazy danych oświatowych w zakresie zadań przewidzianych dla organu prowadzącego;
- prowadzenie ewidencji spełniania obowiązku nauki przez młodzież w wieku 16-18 lat;
- przygotowywanie projektów rozstrzygnięć w sprawach nagród i stypendiów Wójta Gminy Żary;
- współpraca z placówkami oświatowymi w zakresie zachowania prawidłowej polityki kadrowej w oświacie;
- prowadzenie spraw związanych z pomocą materialną dla uczniów.

Oznacza to, że Centrum wykonuje czynności związane z zadaniami organu prowadzącego szkoły, wynikające z ustawy o systemie oświaty oraz ustawy Karta Nauczyciela, a także zadania z zakresu oświaty i wychowania oraz edukacyjnej opieki wychowawczej powierzone przez Wójta Gminy Żary. Centrum ma strukturę bez wydziałową i zatrudnia 6 pracowników w pełnym wymiarze godzin. Kwestie finansowe zostały opisane w dziale dotyczącym oświaty, w tabeli ukazującej wydatki na oświatę, w tym na koszty utrzymania szkół w latach 2021 – 2023.

13. POMOC SPOŁECZNA W GMINIE ŻARY

13.1 OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA WYDATKÓW

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarach, jest jednostką budżetową Gminy Żary, utworzoną celem realizacji własnych i zleconych gminie zadań z zakresu pomocy społecznej.

Głównym celem działalności Ośrodka jest:

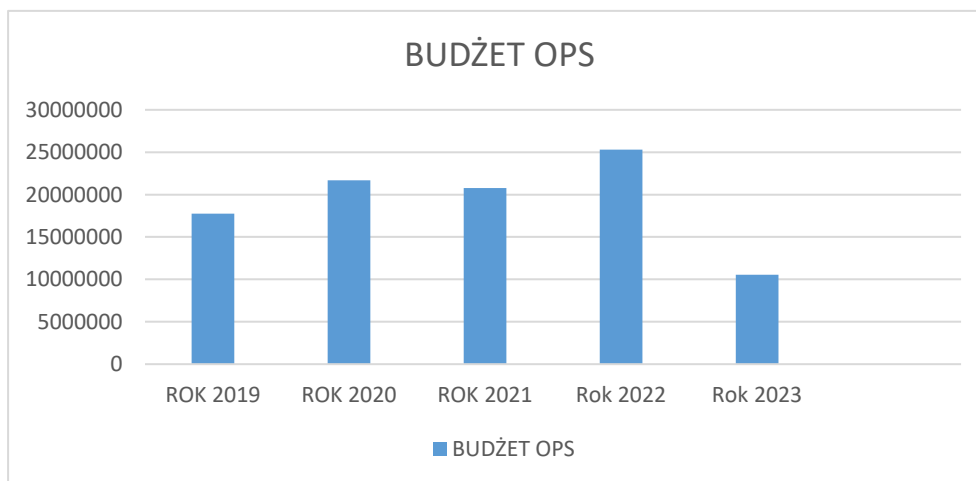
- 1) Kompleksowa pomoc osobom i rodzinom w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, przede wszystkim poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem;
- 2) Zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Ośrodek realizuje zadania z zakresu: zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym, zadań własnych gminy oraz zadań zleconych z zakresu administracji rządowej.

Do zadań Ośrodka realizowanych na podstawie odrębnych ustaw należy w szczególności:

- 1) prowadzenie postępowań i wydawanie decyzji administracyjnych w sprawach świadczeń rodzinnych i wychowawczych;
- 2) prowadzenie postępowań w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego, w tym postępowań wobec wierzycieli i dłużników alimentacyjnych, wraz z wydawaniem decyzji administracyjnych w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego.
- 3) wykonywanie zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu i wykonywanie zadań w zakresie przeciwdziałania narkomanii;
- 4) wykonywanie zadań związanych ze wspieraniem rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 5) wykonywanie zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie;
- 6) wykonywanie zadań związanych z realizacją Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- 7) wykonywanie zadań związanych z profilaktyką zdrowotną w tym realizacja programów zdrowotnych.

Poza zadaniami określonymi powyżej Ośrodek realizuje zadania opracowanych i skierowanych przez Radę Gminy Żary lokalnych programów pomocy społecznej, w tym programów z zakresu Europejskiego Funduszu Społecznego. Całkowity budżet GOPS Żary w 2023r. wyniósł 10.548 333,59zł, na przestrzeni

ostatnich lat obserwowaliśmy stały wzrost budżetu, natomiast w 2021 był on mniejszy w porównaniu z 2020 r. wiąże się to głównie z przejściem do ZUS płatności świadczenia jednorazowego związanego z rozpoczęciem roku szkolnego (300+). Natomiast od roku 2022 obserwujemy dalszy wzrost wydatków co wiązało się z dodatkowymi zadaniami realizowanymi przez Ośrodek takimi jak wypłata dodatków węglowych i innych źródeł ciepła, osłonowych czy pomoc dla obywateli Ukrainy. Corocznie wzrastają wydatki na opłatę pobytu w domach pomocy społecznej i na organizację usług opiekuńczych, co związane jest ze zjawiskiem starzenia się społeczeństwa na terenie Gminy Żary.

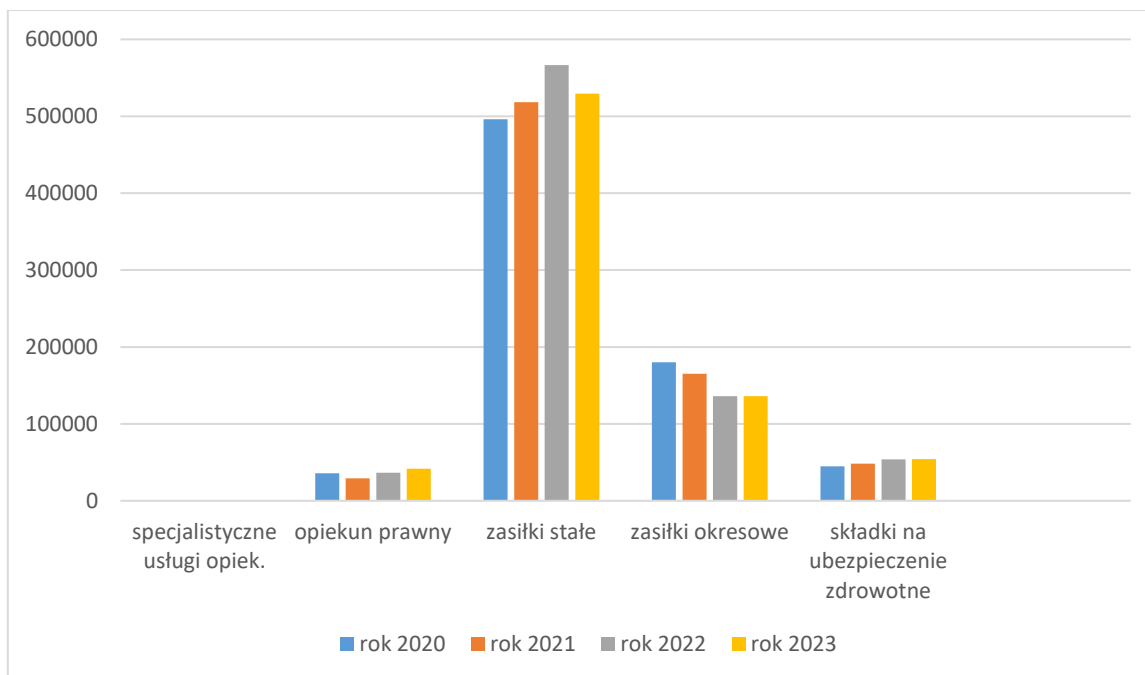
13.2 POMOC SPOŁECZNA

Wydatki na poszczególne formy pomocy w zaokrągleniu do 1 zł oraz liczba osób korzystających.

Zadania GOPS Żary z zakresu pomocy społecznej finansowane z budżetu państwa:

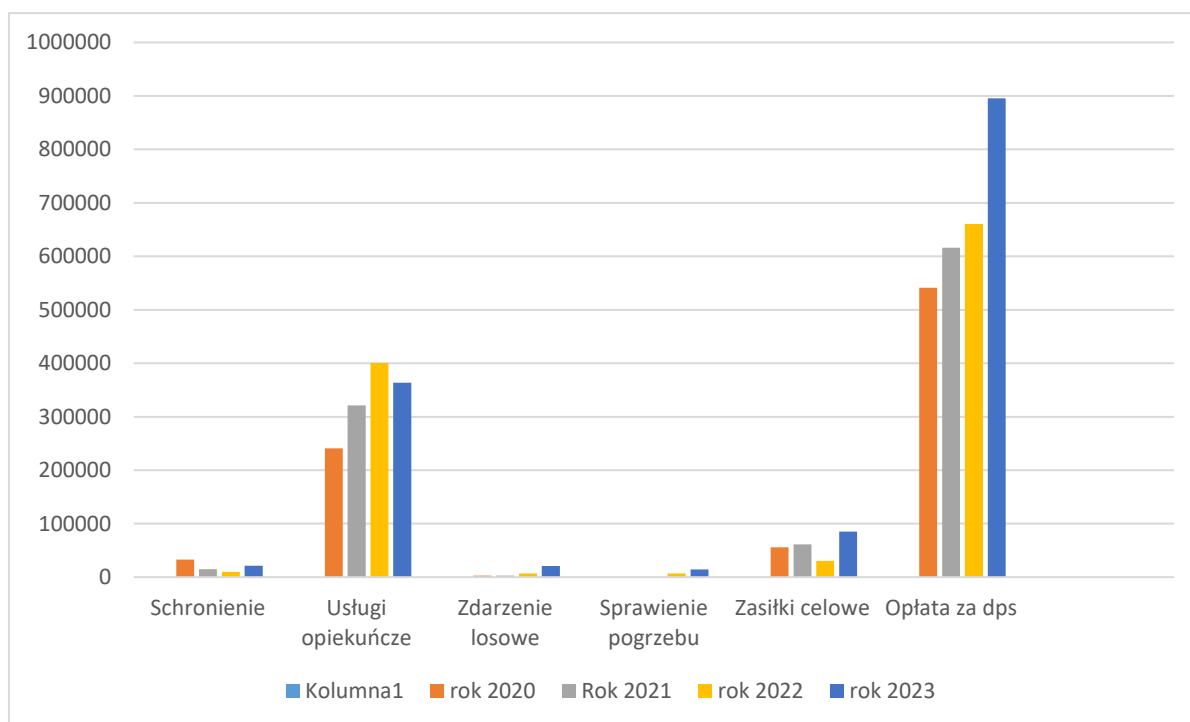
LP.	Formy pomocy	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
1	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0
2	Wynagrodzenie należne opiekunowi prawnemu z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	35 698	29 000	36492	41650
3	Zasiłki stałe	496 040	518 439	566406	529528
4	Zasiłki okresowe	179 998	165 130	135947	136118
5	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające zasiłek stały oraz objęte indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego w Centrum Integracji Społecznej	44 720	48 140	53775	54103

Wydatki GOPS w latach 2020 – 2023

Liczba osób korzystających z pomocy

LP.	Formy pomocy	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2023	Rok 2023
1.	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1	0	0	0
2.	Wynagrodzenie należne opiekunowi prawnemu z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	8	12	12	12
3.	Zasiłki stałe	99	83	87	81
4.	Zasiłki okresowe	100	98	92	76
5.	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające zasiłek stały oraz objęte indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego w Centrum Integracji Społecznej	101	80	83	73

Wydatki w zł**Zadania GOPS Żary z zakresu pomocy społecznej finansowane ze środków własnych Gminy:**

Formy pomocy	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Schronienie	32 975	15 146	10 120	21 209
Usługi opiekuńcze	241 044	321 473	400 330	363 416
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	2 800	2 930	7 000	20 780
Sprawienie pogrzebu	0	0	7 000	14 560
Zasiłki celowe	56 034	61 569	30 551	85 049
Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	541 428	616 077	660 527	895 454

Liczba osób korzystających z różnych form pomocy- wydatki w zł

Formy pomocy	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Schronienie	9	4	2	3
Usługi opiekuńcze	37	39	42	41
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	3	1	2	3
Sprawienie pogrzebu	0	0	2	3
Zasiłki celowe	118	106	85	70
Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	16	17	19	19

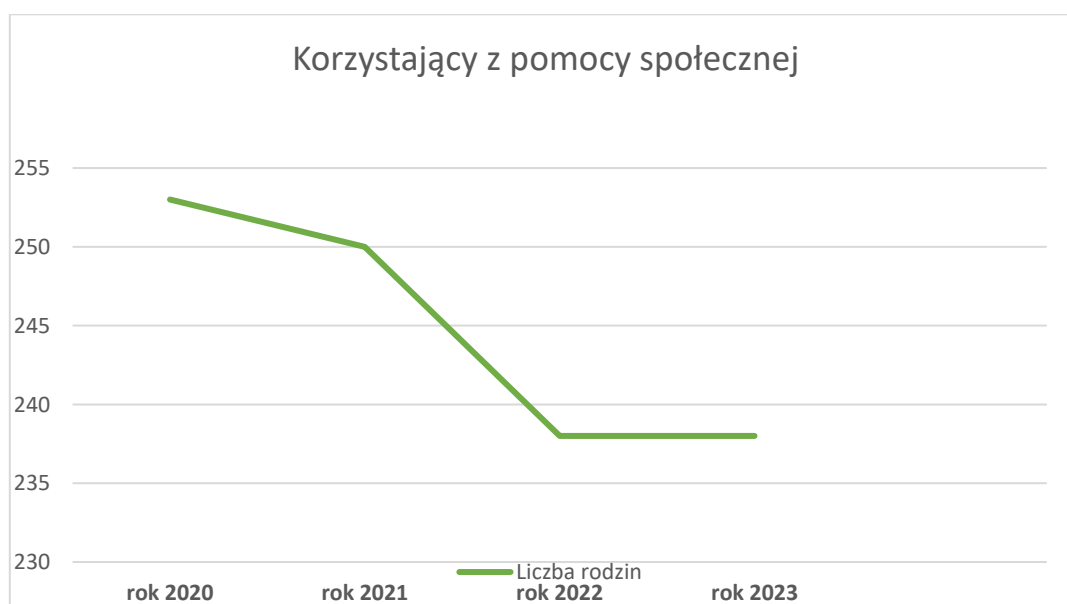
W 2023 r. na pomoc w formie usług opiekuńczych wydatkowano ogólną kwotę 363.416 zł, z czego ze środków własnych Gminy 236.073 zł, na pozostałą kwotę 127.344zł pozyskano dotację w ramach rządowego programu Usługi Opiekuńcze 75+.

Wydatki na odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej ulegają stałemu wzrostowi, w 2023r. w porównaniu do 2022 wydatki wzrosły o kwotę 234.927 zł. Liczba osób, za które Gmina ponosi częściową odpłatność za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej od wielu lat pozostaje na podobnym poziomie, natomiast zwiększone wydatki na to zadanie wiążą się przede wszystkim ze wzrostem średniego kosztu utrzymania w domach pomocy społecznej, ustalanego przez organ prowadzący. W 2023 r pełen koszt pobytu w domach pomocy społecznej wahał się od 5000-7000zł.

Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych oraz pobytu w DPS utrzymuje się na zbliżonym poziomie z minimalnym trendem wzrostowym, jednak obserwuje stały wzrost kosztów związanych z podnoszeniem stawek i opłat przez firmę realizującą usługi a w przypadku DPS kosztem miesięcznego pobytu ustalonego przez organy prowadzące dany DPS. Podwyżki te wiążą się ze wzrostem kosztów zatrudnienia oraz wydatków na utrzymanie w DPS. Duże zapotrzebowanie i zwiększone wydatki na te formy pomocy wiążą się ze zjawiskiem starzenia się społeczeństwa.

Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej

ROK	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2020	253	478
2021	250	470
2022	238	402
2023	238	422

Liczba rodzin korzystających z pomocy Ośrodka po dużym spadku obecnie utrzymuje się na podobnym poziomie, natomiast zmienił się charakter udzielanej pomocy. Dotychczas była to przede wszystkim pomoc finansowa, od kilku lat obserwujemy zwiększenie się udziału pomocy w formie różnego rodzaju usług społecznych, pracy socjalnej.

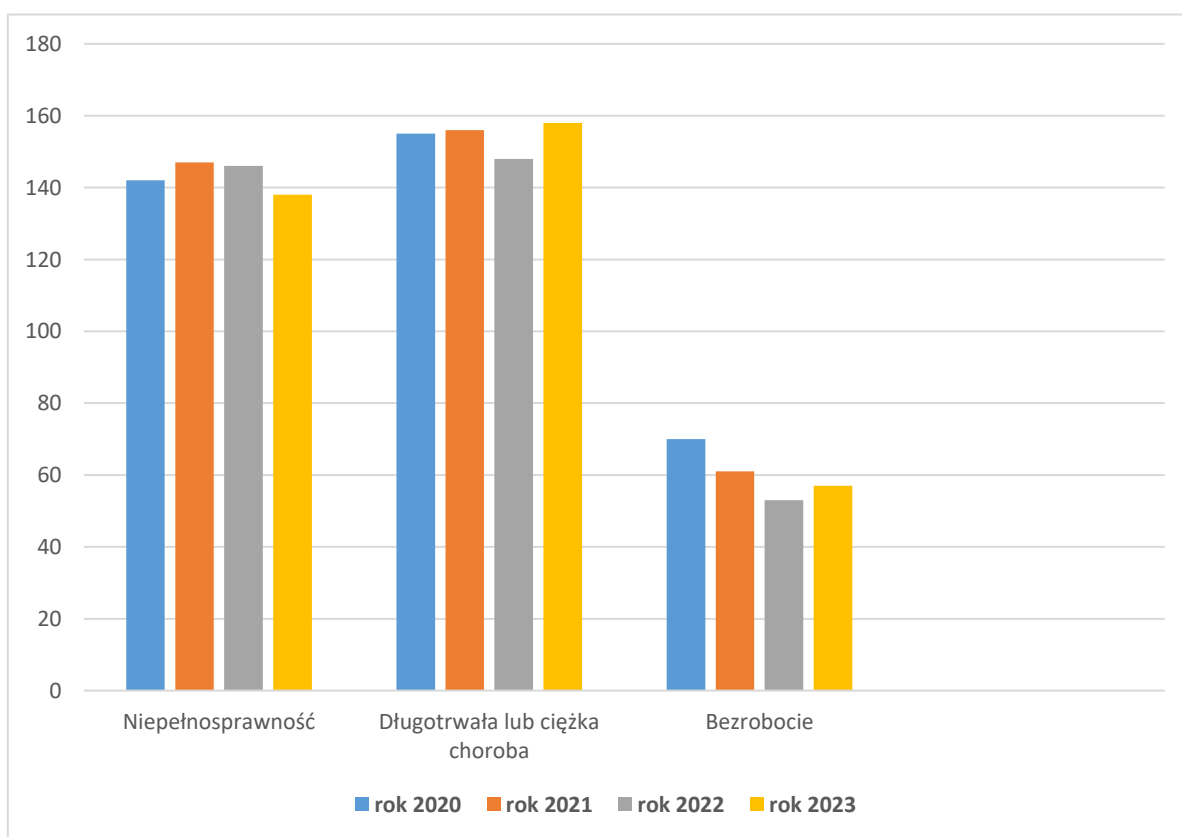
O ile liczba rodzin uległa zmniejszeniu zwłaszcza dotyczy to rodzin z dziećmi, to jednak obecnie są to rodziny z bardziej złożonymi problemami, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej. Ośrodek

zatrudnia jednego asystenta rodziny, który ma pod opieką kilkanaście zagrożonych rodzin (w 2023r. – 17 rodzin).

Zmieniła się struktura rodzin korzystających z pomocy GOPS Żary i problemy występujące w rodzinie. Przez wiele lat najwięcej rodzin i osób korzystało z powodu problemu bezrobocia, od kilku lat głównymi powodami udzielenia pomocy jest niepełnosprawność i długotrwała choroba.

Ośrodek realizuje coraz więcej nowych zadań związanych z pomocą społeczną, zabezpieczeniem społecznym, pieczę zastępczą, ochroną zdrowia oraz profilaktyką uzależnień i przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Głównymi przyczynami korzystania z pomocy społecznej w Gminie Żary są niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba i bezrobocie.

Liczba osób korzystających z powodu niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby i bezrobocia

Pozostałe powody przyznania pomocy społecznej – liczba rodzin:

Powód trudnej sytuacji	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Ubóstwo	170	171	170	158
Bezdomność	12	11	8	11
Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietność	27	26	18	22
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, w tym rodziny niepełne i wielodzietne	50	45	46	54
Przemoc domowa	6	5	4	4
Alkoholizm	33	28	34	39
Narkomania	2	1	2	2
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	5	0	0
Zdarzenie losowe	3	1	5	4
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	2	0

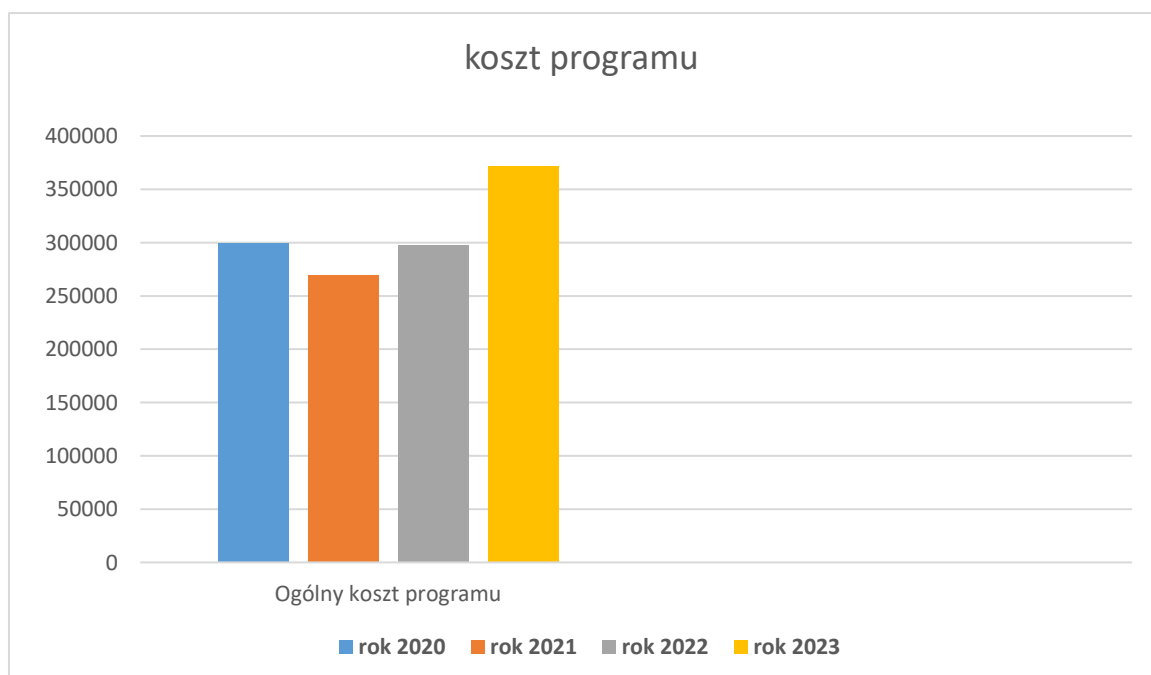
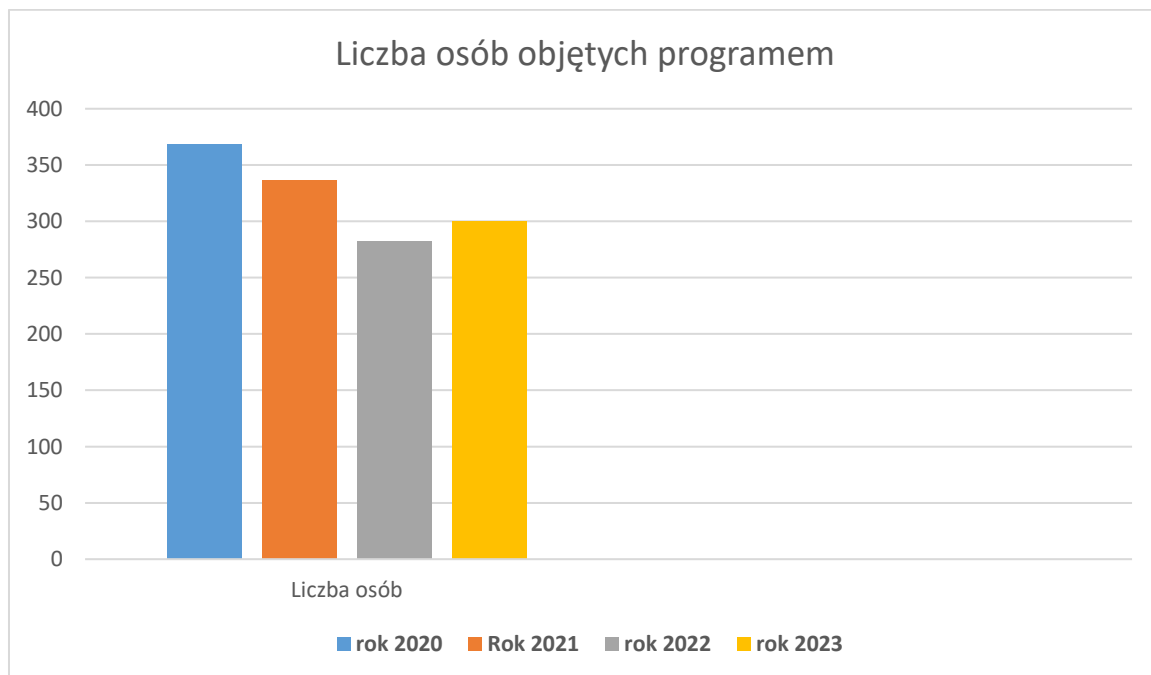
Program „Posiłek w szkole i w domu”

Program skierowany jest zarówno do dzieci, uczniów, jak i osób starszych. Program przewiduje wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Pomoc taka trafia do dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych – spełniających warunki otrzymania pomocy wskazane w ustawie o pomocy społecznej oraz kryterium dochodowe, tj. 200 proc. kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z pomocy społecznej.

W 2023 wydatkowano ogólną kwotę 372.223zł, w tym:

- zasiłki na zakup żywności z programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” na kwotę 229.126zł dla 136 rodzin- 262 osób;
- posiłki w szkołach dla dzieci i osób dorosłych – przyznana dla 97 osób na kwotę 143.097 zł.

Dofinansowanie programu z budżetu Państwa wyniosło 241.945zł.

13.3 ZADANIA REALIZOWANE Z USTAWY O ŚWIADCZENIACH RODZINNYCH I FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO

Ośrodek realizując ustawę o świadczeniach rodzinnych w 2023r. przyznał i wypłacał następujące świadczenia;

- zasiłek rodzinny wraz z dodatkami na kwotę 516.338 zł dla 190 osób,
- zasiłek pielęgnacyjny na kwotę 1.282.306 zł dla 470 osób,
- świadczenie pielęgnacyjne na kwotę 2.813.158 zł dla 110 osób,
- specjalny zasiłek opiekuńczy na kwotę 43.400 zł dla 6 osób,
- zasiłek dla opiekuna na kwotę 25.420 zł dla 4 osób,
- świadczenie rodzicielskie na kwotę 121.352 zł dla 25 osób,
- świadczenie z funduszu alimentacyjnego na kwotę 177.728 zł dla 30 osób,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka na kwotę 25.000zł dla 25 osób.

Razem na świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny wydatkowaliśmy 5.004.702 zł

Liczba świadczeń w kolejnych latach

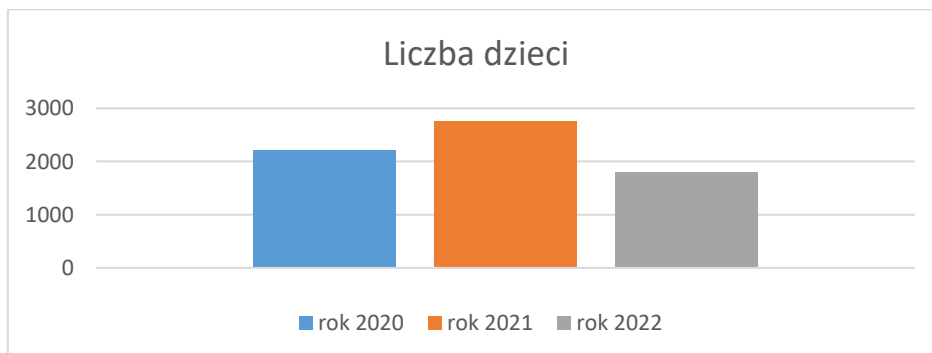
Świadczenie opiekuńcze	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Zasiłek pielęgnacyjny ogółem	6210	6058	7128	5941
Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka	1122	1142	1325	1221
Zasiłek pielęgnacyjny – osoba niepełnosprawna powyżej 16 rz. o znacznym stopniu niepełnosprawności	3522	3301	4049	3092
Zasiłek pielęgnacyjny osoba, która ukończyła 75 lat	12	11	10	0
Zasiłek pielęgnacyjny – osoba niepełnosprawna powyżej 16 rz. legitymująca się umiarkowanym stopniem niepełnosprawności powstałej przed ukończeniem 21 rz.	1554	1604	1754	1628
Świadczenie pielęgnacyjne	716	814	973	1159
Specjalny zasiłek opiekuńczy	210	120	126	70

Dodatkowo zostały przyznane i wypłacone świadczenia dla mieszkańców w formie:

- dodatków mieszkaniowych wypłacono kwotę w wys. 20.190 zł , dla 8 rodzin;

13.4 ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE 500+

Od czerwca 2022r. realizacja świadczenia przejęta została przez ZUS, jednak Ośrodek nadal wypłaca świadczenia za okres zasiłkowy 2021/2022 na podstawie decyzji przekazywanych przez Wojewodę Lubuskiego – koordynacja. W roku 2023 wypłacono świadczenia wychowawcze na łączną kwotę 18.500zł.

13.5 KARTA DUŻEJ RODZINY

Ogólnopolski program realizowany jest od 2012 r. W roku 2022 wydano 345 nowych kart dla 157 rodzin. Od roku 2018 karty DR mogą otrzymać rodzice, którzy kiedykolwiek mieli na 3 dzieci czyli rodzice dzieci dorosłych dlatego liczba tych kart sukcesywnie wzrasta.

Karta Dużej Rodziny uprawnia do zniżek, które oferowane są zarówno przez instytucje państwowe, jak i firmy prywatne na terenie całego kraju. Lista miejsc i wysokość zniżek dostępna jest na stronie: www.rodzina.gov.pl. Miejsca, w których przysługują zniżki oznaczone są specjalnym znakiem "Tu honorujemy Kartę Dużej Rodziny". Aby skorzystać ze zniżki należy w tak oznaczonym punkcie okazać kartę.

13.6 POZOSTAŁE ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ OŚRODEK

Obsługa organizacyjno-techniczna działań Zespołu Interdyscyplinarnego

Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno – pomocowych jest usprawnienie systemu, szybsze i skuteczniejsze podejmowanie działań oraz reagowanie na zidentyfikowane problemy społeczne a w szczególności przemoc domową w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych.

Dzięki systematycznemu monitoringowi i współpracy z poszczególnymi instytucjami sytuacja rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy uległa znacznej poprawie i obecnie rodziny te funkcjonują prawidłowo. Działania grupy diagnostyczno-pomocowej polegają przede wszystkim na przywróceniu prawidłowych relacji między ofiarą a sprawcą przemocy oraz zapobieganiu dalszemu zjawisku występowania przemocy w danej rodzinie. Ważnym aspektem jest również pomoc w unormowaniu sytuacji prawnej ofiary poprzez ukierunkowanie działań. Członkami grupy diagnostyczno-pomocowej są najczęściej: pracownik socjalny z danego terenu, dzielnicowy, kurator, pedagog, członek Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W 2023r. Zespół prowadził procedurę Niebieskiej Karty w 35 rodzinach, w tym 26 przypadkach sprawcami przemocy byli mężczyźni, w pozostałych 9 – kobiety.

Obsługa działań Gminnej Komisji Rozwiązywania problemów alkoholowych realizacja działań profilaktyki uzależnień w szkołach.

Ze środków pochodzących z pozwoleń na sprzedaż alkoholu prowadzone są przede wszystkim działania z zakresu profilaktyki uzależnień w szkołach oraz finansowanie otwartych konkursów ofert z zakresu pomocy społecznej i profilaktyki uzależnień. W roku 2023 wydatkowaliśmy z tych środków kwotę 157.153zł. Dodatkowo w tym roku otrzymaliśmy środki pochodzące z sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml. Środki te zostały przeznaczone na realizację programów profilaktycznych w szkołach z terenu Gminy Żary.

W ramach realizacji programów profilaktycznych współpracowaliśmy z miejscowymi placówkami służby zdrowia tj. Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej, Ośrodek Terapeutyczny „Profil” oraz Centrum Usług Psychologicznych, Pedagogicznych i Logopedycznych „EGO” Żary, a także z Komendą Powiatową Policji w Żarach. Dodatkowo współpracujemy z firmami zajmującymi się ogólnopolskimi kampaniami profilaktycznymi z zakresu profilaktyki uzależnień od alkoholu, dopalaczy, narkotyków, przemocy w rodzinie oraz kampanii „Przeciw pijanym kierowcom”.

W ramach środków pochodzących z pozwoleń na sprzedaż alkoholu działa Punkt konsultacyjny przy GOPS w Żarach. Najczęściej z wsparcia korzystają osoby doznające przemocy w rodzinie, sprawcy przemocy w także inne osoby wymagające wsparcia terapeuty uzależnień i psychologa.

Prace społeczno – użyteczne

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żarach nadzoruje realizację Programu prac społeczno-użytecznych na terenie Gminy Żary. Uwzględniając potrzebę aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców powiatu żarskiego- bezrobotnych bez prawa do zasiłku, korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej.

łącznie podjęło pracę w okresie od 02-11.2023 r. – 89 osób. (średniomiesięcznie po 8-9 osób.) Kwota wydatkowana przez Gminę to 14.545,60 zł, co stanowi 40% całkowitych kosztów realizacji zadania.

„Gminna Karta Seniora” jest elementem polityki społecznej realizowanej przez Gminę Żary i obejmuje system zniżek, ulg oferowanych przez partnerów programu (podmioty gospodarcze), preferencji i uprawnień skierowanych do seniorów.

Adresatami programu są seniorzy, za których uznaje się osoby zameldowane w Gminie Żary w wieku

co najmniej 65 lat. W 2023r. wydaliśmy 63 sztuki nowych kart. Od początku realizacji programu wydano kartę dla 560 osób.

Celami programu są:

- 1) ułatwienie seniorom dostępu do dóbr kultury, sportu i rozrywki,
- 2) kształtowanie pozytywnego wizerunku seniorów,
- 3) wzmacnianie kondycji fizycznej seniorów,
- 4) podniesienie aktywności i sprawności seniorów.

Dzięki „Gminnej Karcie Seniora” seniorzy Naszej Gminy mogli skorzystać:

- z pływalni „Wodnik” w Żarach poprzez zastosowanie 100% zniżki od obowiązującej ceny biletu. Zniżka obowiązuje na pierwszą godzinę pobytu na basenie. Osoba może skorzystać ze zniżki 4 razy w miesiącu (4 godz. m-nie). W 2023 na ten cel wydatkowaliśmy kwotę - **9.910zł.**
- z możliwości zwiedzania Muzeum Pogranicza Śląsko-Łużyckiego w Żarach poprzez zastosowanie 100% zniżki na wstęp do placówki.
- z gwarantowanych usług w zakresie rehabilitacji leczniczej poprzez zastosowanie 100% zniżki na zabiegi rehabilitacyjne- koszt w 2023r. 37.441zł.

Asystent osoby niepełnosprawnej

Gmina Żary w 2023 roku przystąpiła do realizacji Programu Osłonowego „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” - finansowanego ze środków pochodzących z Funduszu Solidarnościowego, od tego momentu program jest corocznie kontynuowany na terenie Gminy Żary.

Na realizację działania w 2023r. Gmina wydatkowała kwotę 418.844zł pochodzącą w całości z Funduszu Solidarnościowego z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej (obecna nazwa Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej). W roku 2023 zrealizowano łącznie 9376 godzin usług asystenckich. Wsparciem asystenta osobistego w 2023r. objęliśmy 29 osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy Żary, tj. o 10 osób więcej niż w roku 2022. Wsparcie w ramach Programu miało na celu zapewnienie dostępności do usługi asystenta tj. wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym osób niepełnosprawnych. Celem rozpowszechnienia usług asystenta było zwiększenie szans osób niepełnosprawnych na prowadzenie bardziej samodzielnego i aktywnego życia. Tak więc nadrzędnym celem usług asystenta było dążenie do poprawy funkcjonowania osoby niepełnosprawnej w jej środowisku.

Korpus wsparcia seniorów - Moduł II

W roku 2023 program był kontynuowany i wydatkowano na ten cel kwotę 15.616zł, w tym 12.200zł z dotacji. W ramach programu zakupiono 4 nowe opaski telemedyczne dla mieszkańców Gminy Żary oraz opłacano abonamenty miesięczne dla 24 osób.

Kierownik GOPS przekazuje opaskę seniorce

Opaski dla seniorów

Boże Narodzenie - Gminna Wigilia

Dla osób najstarszych i samotnych z terenu Gminy Żary, zorganizowano po raz pierwszy w 2023 roku Wigilię w 2 miejscowościach: Lubomyślu i Mirostowicach Dolnych. W ramach przedsięwzięcia zorganizowano posiłek oraz drobne upominki dla 150 osób, któremu towarzyszyła oprawa artystyczna – występ dzieci ze szkół w Żłotniku i Mirostowicach Dolnych, które przygotowały Jasełka. Koszt zadania wyniósł 19.799zł.

Wigilia 2023- Wójt Gminy Żary i Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żarach witają uczestników wigilii

Wspólna modlitwa wigilijna

Mikołajowe prezenty

Programy profilaktyczne- przemoc uzależnia

W 2023 roku na programy i kampanie w ramach profilaktyki uzależnień i przemocy domowej wydatkowano łącznie kwotę 99.960zł, w tym 59.000zł na paczki profilaktyczne dla dzieci z gminnych szkół.

Punkt konsultacyjny

W ramach Punktu konsultacyjnego, od wielu lat prowadzone jest bezpłatne poradnictwo psychologiczne i terapeutyczne dla mieszkańców Gminy. Koszt zadania w 2023r. wyniósł 12.240zł.

Gminny tydzień seniora

9 października 2023r. uroczystym wręczeniem klucza seniorom przez Wójta Gminy Żary Leszka Mrożka w Mirostowicach Górnych, rozpoczęto Tydzień Seniora. Po raz pierwszy w naszej gminie był obchodzony tak uroczystość w dwóch miejscowościach: w Bieniowie oraz w Mirostowicach Górnych. Dla naszych seniorów zostały przygotowane liczne atrakcje. Codziennie czekały na nich zajęcia: pogadanki z psychologiem, policjantem czy strażakiem. Podczas rozmów seniorzy dowiedzieli się jak zachować się w obliczu zagrożenia pożarem, jak nie dać się oszukać, czy też w jaki sposób budować relacje rodzinne i o tym jak ważne jest dobre słowo. W wesołe nastroje wprowadził ich Teatr „Tak czy Siak” spektaklem komediowym pt. "Rodryg postrach Paryża". Największym zainteresowaniem okazały się zajęcia pod hasłem „Modny Senior”, podczas których stylistki mody wydobyły piękno z każdej seniorki. Wszyscy zainteresowani mieli również możliwość zbadania słuchu przez wykwalifikowany personel.

Uczestnicy Gminnego tygodnia seniora

Programy profilaktyki i ochrony zdrowia

W 2023 roku rozpoczęliśmy po raz trzeci realizację programu z zakresu ochrony zdrowia „Program profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) w gminie Żary na lata 2021-2023”. Celem głównym programu było zmniejszenie liczby zachorowań na raka szyjki macicy poprzez wdrożenie profilaktyki polegającej na przeprowadzeniu edukacji zdrowotnej oraz szczepieniach ochronnych przeciwko wirusowi HPV w określonej populacji mieszkańców Gminy Żary.

W ramach akcji szczepień ambulatoryjnych w 2023 skorzystało 30 dziewcząt w wieku 13 lat zamieszkałych na terenie Gminy Żary. Koszt kampanii informacyjno- edukacyjnej i szczepień w 2023 roku wyniósł 33.500zł.

W 2023 roku kontynuowaliśmy realizację programu z zakresu ochrony zdrowia - „Program polityki zdrowotnej w zakresie rehabilitacji leczniczej dla mieszkańców Gminy Żary w wieku powyżej 65 roku życia”. Jest to program na lata 2023-2025.

W programie w 2023 roku mogły uczestniczyć osoby ,które są zameldowane na stałe na terenie Gminy Żary, mają skończone 65 lat, posiadały skierowania na rehabilitację wystawione przez lekarzy z narodowego funduszu zdrowia oraz posiadające gminną Kartę seniora 65 +.

Na realizację programu w 2023r. wydatkowaliśmy kwotę 37.441,- zł . Z programu skorzystało 60 osób.

W 2021 roku rozpoczęliśmy realizację programu polityki zdrowotnej który również skierowany był do seniorów pt. ” Program szczepień profilaktycznych przeciwko grypie dla mieszkańców Gminy Żary w wieku 65 lat i więcej na lata 2021-2025”. W programie mogły uczestniczyć osoby, które są zameldowane na stałe na terenie Gminy Żary, mają skończone 65 lat oraz posiadają gminną Kartę seniora 65 +. Koszt realizacji programu w 2023r. wyniósł 6.503zł, w okresie od września do grudnia zaszczepiono 57 seniorów.

Ośrodki wsparcia prowadzone przez GOPS Żary

Klub Senior+ w Mirostowicach Górnych rozpoczął swoją działalność od stycznia 2020r., gdzie osoby nieaktywne zawodowo w wieku 60+ mają możliwość nawiązania kontaktów towarzyskich, spotkania się z liderami społecznymi, specjalistami z różnych dziedzin, uczestniczenia w różnego rodzaju zajęciach. Grupa seniorów w Mirostowicach Górnych działała początkowo pod skrzydłami „Stowarzyszenia Mirostowia”. W roku 2023 całkowity koszt prowadzenia placówki wyniósł 64.441zł, z czego kwota 28.360,55zł została pozyskana w ramach rządowego Programu Wieloletniego na lata 2021-2025 -Moduł II. Środki te zostały wykorzystane na bieżące wydatki związane z działalnością Klubu, opłaty oraz wynagrodzenie opiekuna Klubu. W 2022 roku do Klubu uczęszczało 20 osób.

Zajęcia: wypłatanie wieńców adwentowych

Zajęcia: w Klubie Seniora

Prowadzenie przez Ośrodek Placówki wsparcia dziennego w Bieniowie

Ośrodek prowadzi również Placówkę wsparcia dziennego w formie opiekuńczej i podwórkowej w Bieniowie” Świetlica Środowiskowa”. Placówka działała w terminie od III-XII 2023. Na działalność tej placówki w 2023 wykorzystaliśmy kwotę 9.195zł,-zł (zatrudnienie na umowę zlecenie jednego opiekuna , zakup żywności i doposażenie placówki. Do placówki uczęszczało w 2023r. 15 dzieci. Placówka była czynna raz w tygodniu przez 3 godziny.

Dodatkowe zadania w 2023r.

W okresie 2022- 2023r. Ośrodek realizował nowe zadania związane z sytuacją na rynku paliw oraz wojną w Ukrainie. W związku ze wzrostem cen paliw stałych i kosztów ogrzewania, gospodarstwa domowe oraz podmioty wrażliwe w okresie 2022/2023r. objęte zostały pomocą w postaci różnego rodzaju dodatków : datek osłonowy, dodatek elektryczny.

Lp	Nazwa i rodzaj pomocy	Rok 2022		Rok 2023	
		Liczba osób	Kwota	Liczba osób	kwota
1	<i>Dodatek osłonowy</i>	943	618 574zł	0	0
2	<i>Dodatek elektryczny</i>	0	0	106	113 500zł

W 2023r. w ramach Funduszu Pomocy Ukrainie GOPS Żary udzielał pomocy uchodźcom obywatelom Ukrainy przebywającym na terenie naszej Gminy. Pomoc udzielana przez Ośrodek to przede wszystkim pomoc finansowa w formie jednorazowego świadczenia w wys. 300zł oraz inne kategorie pomocy tożsame do tych, z których uprawnieni są także obywatele Polski tj. świadczenia rodzinne oraz zasiłki z pomocy społecznej. Dodatkowo w ramach funduszu finansowano pomoc psychologiczną dla uchodźców oraz posiłki dla ukraińskich dzieci uczęszczających do polskich szkół.

Ośrodek przez cały rok wypłacał również świadczenie pieniężne za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia uchodźcom z Ukrainy osobom tego udzielającym schronienia.

Lp.	Rodzaj pomocy	Rok 2022		Rok 2023	
		Liczba osób	Kwota	Liczba osób	Kwota
1	Jednorazowe świadczenie dla osób, które opuściły Ukrainę w związku z konfliktem zbrojnym	276	82 800zł	18	5400zł
2	Bezpłatna pomoc psychologiczna dla obywateli Ukrainy	11	14 769zł	11	4200zł
3	Zapewnienie posiłku dla dzieci i młodzieży obywatelom Ukrainy	30	13 233zł	2	2520zł
4	Świadczenia rodzinne, świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek pielęgnacyjny, inne dla obywateli Ukrainy	12	37 408zł	5	60 888zł
5	Zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy	299	833 360zł		

13.7 PODSUMOWANIE DZIAŁALNOŚCI GOPS

Na podstawie analizy danych za rok 2023 i porównaniu ich z latami poprzednimi wynika, że:

- 1) liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej utrzymuje się na stałym poziomie;
- 2) wrasta zapotrzebowanie oraz wydatki na pomoc w formie wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych w formie usług opiekuńczych (w 2018- 35osób w 2019- 39 osób w 2020 roku- 37osób, w 2021- 39, w 2022 - 42 osoby, rok 2023 – 41 osób), usług asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej, teleopieka itp.;
- 3) zwiększyły się wydatki na pobyt w Domach Pomocy Społecznej ze względu na podniesienie kosztów utrzymania w DPS ;
- 4) zmieniają się przyczyny korzystania z pomocy społecznej, obecnie niepełnosprawności i długotrwała choroba klientów pomocy społecznej jest najczęstszą przyczyną korzystania ze świadczeń , przez wiele lat bezrobocie było najczęstszą przyczyną korzystania z pomoc

5) wśród osób korzystających z pomocy zauważamy wzrost liczby korzystających z pomocy gdzie przyczyną ubiegania się o pomoc jest niepełnosprawność i długotrwała choroba nie rzadko jest to choroba psychiczna. Trend wzrostowy spowodowany starzeniem się i pogarszaniem się stanu zdrowia społeczeństwa, oraz niskimi świadczeniami z ZUS i KRUS skutkuje to koniecznością zmiany trendów pomocy społecznej. Osoby te najczęściej objęte są pomocą w formie zasiłków stałych, usług opiekuńczych, zasiłków na zakup leków zakup opału oraz w formie pobytu w domu pomocy społecznej. Obserwujemy też zapotrzebowanie ze strony osób starszych na placówki dziennego pobytu takie jak domy dziennego pobytu czy kluby seniora które oferują usługi:

- zajęcia o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym, towarzyskim;
- możliwość korzystania z warsztatów kulinarnych, zajęć sportowych, edukacyjnych, zajęć rękodzieła i wielu innych zajęć;
- możliwość wzięcia udziału w rozwijaniu swoich pasji i umiejętności, a także w rozwoju ruchu samopomocy na rzecz osób potrzebujących w tym seniorów.

W związku z tym realizujemy coraz więcej programów dla osób starszych a także osób niepełnosprawnych;

6) liczba rodzin niewydolnych wychowawczo utrzymuje się na podobnym poziomie, jednak wzrasta liczba osób objętych wsparciem asystenta rodziny- w roku 2023 było 17 rodzin. Powodem zwiększenia liczby rodzin są wnioski kierowane przez Sąd Rejonowy w Żarach zobowiązujące rodziny do współpracy z asystentem rodziny;

7) liczba dzieci objętych instytucjonalną lub nieinstytucjonalną formą pieczy zastępczej kształtowała się na podobnym poziomie w porównaniu do roku 2022.

14. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I OBRONA CYWILNA

14.1 OCHRONA PRZECIWPÓŻAROWA

W zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego na terenie Gminy wszelkie działania koordynowane są przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej, której działania wspiera 6 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej z terenu naszej Gminy tj. OSP Bieniów, OSP Lubanice, OSP Marszów, OSP Mirostowice Dolne, OSP Sieniawa Żarska i OSP Złotnik.

Spośród wszystkich jednostek gminnych 4 jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych (Bieniów, Lubanice, Sieniawa Żarska, Złotnik) są zintegrowane z Krajowym Systemem Ratowniczo-Gaśniczym. Wszystkie gminne jednostki OSP w miejscowościach stacjonowania, posiadają remizy strażackie, wyposażone w profesjonalne środki łączności, tj. syreny elektryczne z możliwością zdalnego uruchamiania, z selektywnym wywoływaniem oraz radiostacje nasobne i samochodowe.

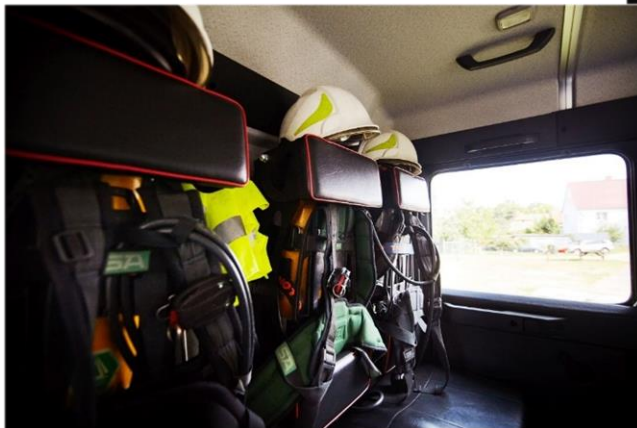
Liczba członków zwyczajnych gminnych jednostek OSP aktualnie wynosi 198, w tym 163 mężczyzn i 35 kobiet, członków honorowych 4 i 48 członków wspierających. Bezpośrednio w akcjach ratowniczo-gaśniczych może uczestniczyć łącznie 130 (w tym 19 kobiet) ochotników OSP z terenu Gminy Żary.

Pasja działalności społecznej w zakresie ochrony przeciwpożarowej przekazywana jest młodszemu pokoleniom. Do prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych w swojej dyspozycji mają:

OSP Bieniów – średni pojazd gaśniczy INVECO (2019 r.), lekki pojazd gaśniczy VW T4 (1999 r.), 25 czynnych członków biorących udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych, jednostka włączona do KSRG (Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego);

OSP Lubanice – średni pojazd gaśniczy IVECO (2016 r.), lekki pojazd gaśniczy VW T4 (1999 r.), 28 czynnych członków biorących udział w akcjach ratowniczo -gaśniczych, jednostka włączona do KSRG;

OSP Marszów – średni pojazd gaśniczy RENAULT (2020 r.), 23 czynnych członków biorących udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych

OSP Mirostowice Dolne – średni pojazd gaśniczy IVECO (2016 r.), lekki pojazd gaśniczy VW T4 (1992 r.), 15 czynnych członków biorących udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych;

OSP Sieniawa Żarska – średni pojazd gaśniczy RENAULT (2018 r.) MERCEDES (1982 r.), lekki pojazd gaśniczy VW T4 (1997 r.) LUBLIN (1997 r.), 17 czynnych członków biorących udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych, jednostka włączona do KSRG;

OSP Złotnik – średni pojazd gaśniczy MAN TGM 18320 (2020 r.) zakupiony w miejsce pojazdu , który uległ spaleniowi podczas akcji ratowniczo-gaśniczej w lipcu 2019 r., lekki pojazd gaśniczy VW T4 (1998). Ponadto OSP posiada 22 czynnych członków biorących udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych, jednostka włączona do KSRG;

Ponadto 5 jednostek OSP wyposażonych jest w specjalistyczny sprzęt hydrauliczny do usuwania kataklizmów budowlanych i wypadków drogowych, natomiast wszystkie jednostki OSP posiadają na swoim wyposażeniu aparaty powietrzne do ochrony dróg oddechowych, torby medyczne R1-PSP, agregaty prądotwórcze, maszty oświetleniowe, pompy szlamowe, pólśzlamowe pływające, pilarki do drewna, betonu i stali.

Członkowie Ochotniczych Straży Pożarnych wciąż podnoszą swoje kwalifikacje i umiejętności przydatne do działań ratowniczo-gaśniczych. Posiadają kursy kwalifikacyjne w kategoriach pożarniczych tj. Dowódcy OSP, Naczelnicy OSP, Strażacy ratownicy OSP, kursy przedmedyczne, kierowcy i konserwatora sprzętu ratowniczego, także kursy z zakresu ratownictwa technicznego.

„Młodzież Zapobiega Pożarom”

W 2023 r. zorganizowano eliminacje gminne Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej „Młodzież Zapobiega Pożarom”. Eliminacje odbyły się w Mirostowicach Dolnych. W turnieju wzięło udział 41 uczniów ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Zwycięzcy otrzymali karty pucharowe. Dużym sukcesem okazał się udział Huberta Winnickiego z Bieniowa, który wygrał eliminacje powiatowe i reprezentował nas na szczeblu wojewódzkim. Konkurs od lat cieszy się dużym zainteresowaniem uczniów. Zachęca dzieci i młodzież do interesowania się sprawami bezpieczeństwa, kształtuje ekologiczne postawy, uczy zasad postępowania w sytuacjach pożaru czy innego zagrożenia, ale pozwala też poznać tradycje ruchu strażackiego oraz zyskać wiedzę na temat technik pożarniczych. Mimo, że testy, z którymi muszą zmierzyć się kandydaci do eliminacji powiatowych wcale do łatwych nie należą

„Młodzież Zapobiega Pożarom” – nagrodzeni uczestnicy

Gminne Święto Rycerzy Św. Floriana

Gospodarzem Gminnych obchodów Dnia Strażaka w 2023 roku była OSP w Bieniowie. Rozpoczęła je msza w miejscowym kościele, a tuż po niej strażacy i zaproszeni goście przemaszerowali na plac przed świetlicą wiejską, gdzie odbył się uroczysty apel.

Msza św. w intencji strażaków koncelebrowana była przez kapelana gminnego ks. Ziemowita Katulskiego oraz proboszcza bieniowskiej parafii ks. Ryszarda Walnera.

Apel, już na placu przed świetlicą, rozpoczęto od złożenia meldunku druhowi Andrzejowi Staroszczukowi- wiceprezesowi Zarządu Oddziału Wojewódzkiego ZOSP RP przez dowódcę uroczystości druha Henryka Sienkiewicza. Następnie prezes Zarządu Oddziału Gminnego ZOSP RP w Żarach Wójt Gminy Żary Leszek Mrozek podziękował wszystkim jednostkom Straży Pożarnych z Gminy Żary za nieocenioną pomoc i stałą gotowość bojową. Prezesom wręczył oraz wręczył talony pieniężne.

Obchody Dnia Strażaka to również okazja do wręczenia odznaczeń. Złoty Medal „ Za zasługi dla Pożarnictwa” otrzymała drużna Katarzyna Żak z jednostki OSP w Złotniku oraz druha Adam Krawczyk z jednostki OSP w Marszowie.

Srebrny medal „ Za zasługi Dla Pożarnictwa” otrzymała drużna Justyna Krasowska. Wójt Gminy Żary Leszek Mrozek wręczył również indywidualne wyróżnienia w postaci upominków dla strażaków z jednostek OSP w Gminie Żary.

Wyróżnienia otrzymali druh Krzysztof Kamelski z OSP w Bieniowie, druh Gabriel Gardziejewski z OSP w Marszowie, druh Daniel Miciniowski z OSP w Lubanicach, druh Zbigniew Witka z OSP w Mirostowicach Dolnych i druh Jan Chomont z OSP w Złotniku.

W uroczystości udział wzięli wicemarszałek województwa Lubuskiego Stanisław Tomczyszyn, Wiceprezes Zarządu Oddziału Wojewódzkiego ZOSP RP druh Andrzej Staroszczuk, Prezes Zarządu Oddziału Powiatowego ZOSP RP Józef Radzion, Komendant Powiatowy Państwowej Straży Pożarnej w Żarach mł. Bryg. Mariusz Morawski, Zastępca Komendanta Powiatowego Policji w Żarach młodszy inspektor Tomasz Białek, przedstawiciel Lasów Państwowych Nadleśnictwa Krzystkowice Krzysztof Con, Komendant Gminny Ochrony Przeciwpożarowej druh Henryk Sienkiewicz, sekretarz gminy Żary Edyta Ciecierska, kierownik Referatu Spraw Społecznych i Zamówień Publicznych Anna Kochanowska, druh Jerzy Hryniewicz, Delegacja z Gminy Lubrza jednostki OSP Nowa Wioska, Przewodniczący Rady Gminy Leszek Kasprów, Radny Antoni Chabraszewski i sołtys Biedzychowic Dolnych Roman Rutkowski.

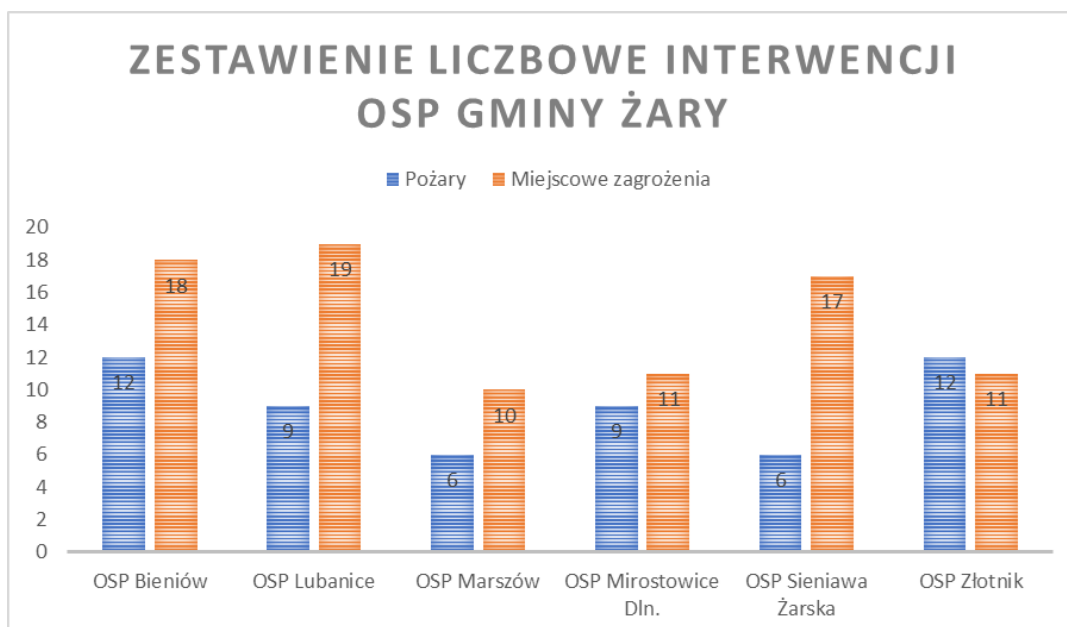

Msza Św. w Bieniowie- Wójt Gminy Żary i zaproszeni goście

Msza św. w intencji strażaków

W 2023 roku gminne jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej brały udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych dot. miejscowych zagrożeń i pożarów. Łącznie jednostki OSP gminy Żary interweniowały 143 razy, z czego 82 interwencji stanowiły wyjazdy do miejscowych zagrożeń.

Pierwszy raz po pandemii drużyny z terenu Gminy Żary rywalizowały w Powiatowych Zawodach Sportowo Pożarniczych, które odbyły się w Trzebielu. Drużyny seniorów zmagaly się w sztafecie

i ćwiczeniu bojowym, natomiast w kategorii młodzieżowej zawody zostały rozegrane według regulaminu CTIF. Najlepszymi drużynami w każdej kategorii okazały się drużyny z Gminy Żary. Dużym sukcesem był występ MDP dziewcząt ze Złotnika, które zajęły drugie miejsce na Wojewódzkich Zawodach Sportowo Pożarniczych organizowanych w Gorzowie Wielkopolskim.

W roku 2023 został zakupiony lekki samochód Volkswagen T-5 na potrzeby jednostek OSP gminy Żary. Samochód został przekazany pod opiekę Ochotniczej Straży Pożarnej w Sieniawie Żarskiej natomiast znajdujący się samochód WV T-4 został przekazany dla jednostki OSP Marszów, która jako jedyna jednostka z Gminy Żary nie posiadała samochodu lekkiego.

14.2 ZARZĄDZANIE KRYZYSOWE

Bezpieczeństwo to jedna z podstawowych potrzeb człowieka. Odznacza się brakiem ryzyka utraty rzeczy dla człowieka najcenniejszych: życia, zdrowia, pracy, szacunku, uczuć dóbr materialnych i dóbr niematerialnych. Człowiek, grupa społeczna, państwo, organizacje międzynarodowe starają się oddziaływać na swoje otoczenie zewnętrzne i sferę wewnętrzną, by usuwać a przynajmniej oddalać zagrożenia. Wójt Gminy Żary na mocy ustawy o samorządzie terytorialnym odpowiada za bezpieczeństwo, porządek oraz koordynację działań służb w sytuacjach zagrożeń na danym terenie administracyjnym. W myśl zasady jednoosobowego kierowania w sytuacjach kryzysowych Wójt jest Przewodniczącym Gminnego Zespołu Reagowania Kryzysowego, w skład, którego wchodzi Sekretarz Gminy, Kierownicy Referatów, Kierownicy jednostek organizacyjnych Gminy, Komendant Gminny OSP oraz przedstawiciel KP PSP w Żarach.

Ustawa z dnia 27 października 2022r. o zakupie preferencyjnym paliwa stałego dla gospodarstw domowych przewidywała możliwość pośrednictwa gminy w sprzedaży węgla. W terminie 3 dni roboczych od dnia wejścia ustawy gminy, które zdecydowały się prowadzić sprzedaż węgla zobowiązane były podać taką informację w Biuletynie Informacji Publicznej. Mieszkańcy na podstawie złożonego wniosku w Urzędzie Gminy otrzymywali informację o możliwości zakupu węgla po cenie preferencyjnej. Gmina mogła prowadzić sprzedaż węgla po cenie nie wyższej niż 2 000 zł. W 2022r. do mieszkańców Gminy Żary trafiło 153,20 t węgla. Sprzedaż węgla była kontynuowana w 2023r. Podsumowując sprzedaż, do mieszkańców gminy Żary trafiło 848,66 ton węgla. W podziale na asortyment sprzedano 288,27 ton groszku i 560,39 ton orzecha. Sprzedaż węgla była prowadzona za pośrednictwem prywatnej firmy. Gmina Żary jako jedna z nielicznych gmin sprzedała w całości zamówiony węgiel.

15. INWESTYCJE

15.1 REALIZACJA INWESTYCJI NA TERENIE GMINY

Od 2015 roku Gmina Żary sukcesywnie zwiększa pulę środków na inwestycje gminne. Rozpoczynając w 2015 roku kwotą 2.927.145 zł zabezpieczoną w uchwale budżetowej, a kończąc w 2023 roku kwotą **26 874 547,26zł** (w 2021r. 10.318.689,58 zł, w 2022r. 12.060.440,35 zł). Co istotne, wszystkie inwestycje są realizowane bez zadłużania Gminy, ze środków własnych oraz pozyskanego dofinansowania zewnętrznego, bądź to ze środków krajowych bądź środków UE.

Inwestycjami w 2023 roku objęte zostały wszystkie sektory działalności gminy wpływające na poprawę i standard życia na wioskach i obejmowały one min. Obiekty komunalne (boiska, place zabaw, siłownie), świetlice, szkoły, drogi, oświetlenie drogowe, wodociągi.

15.2 INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ WODOCIĄGOWĄ

Łącznie na infrastrukturę wodociągową w 2023 roku przeznaczono **2.708.306,30 zł**, z czego najważniejszą inwestycją było wykonanie:

- modernizacji wraz z wymianą kolumny filtracyjnej studni głębinowej na ujęciu wody w m. Bieniów za kwotę 130.000,00 zł;
- renowacja studni głębinowej na ujęciu wody w m. Olbrachtów za kwotę 85.595,70 zł
- wykonanie układu stabilizacji ciśnienia wody w sieci wodociągowej w m. Kadłubia za kwotę 78.080,40zł;
- wymiana rurociągu zawieszenia agregatu głębinowego w studni głębinowej w m. Bieniów i Bogumiłów za kwotę 64 999,98 zł;
- wymiana transformatora przy stacji uzdatniania wody w m. Mirostowice Dolne za kwotę 64.974,75zł;
- budowa sieci wodociągowej i zbiornika wody zasilającej w m. Grabik (PGR Polski Ład) za kwotę 58.300,00 z;

Każdego roku podejmowanych jest szereg przedsięwzięć komunalnych w infrastrukturze wodociągowej, tak by w perspektywie najbliższych lat przyczynić się do zapewnienia ciągłych dostaw wody o wymaganej jakości. Ponadto w 2023 roku zostało wykonane:

- wymiana wodomierzy umożliwiających zdalny odczyt w m. Sieniawa Żarska, Marszów, Olszyniec na kwotę 246.981,00 zł.

Program „GMINA ŻARY ŁAPIE DESZCZ”

W maju 2023 r. ruszyła kolejna edycja Programu „Gmina Żary łapie Deszcz, będącego kontynuacją . działania z 2020 r. kiedy to został uruchomiony Program „Gmina Żary łapie Deszcz”. Celem programu jest propagowanie postaw ekologicznych wśród mieszkańców gminy Żary: przeciwdziałanie skutkom suszy, promowanie mikroretencji w celu ochrony zasobów wodnych poprzez montaż na nieruchomościach mieszkańców gminy Żary naziemnych zbiorników na wodę opadową, ogrodów deszczowych w pojemniku bądź w gruncie. Dzięki tym działaniom następuje zatrzymanie i wykorzystanie wody opadowej w miejscu jej powstania, a następnie jej gospodarcze wykorzystanie. Mieszkańcy gminy będą mogli wykorzystywać wodę opadową na swojej posesji do podlewania ogrodu, trawnika, tym samym oszczędzać naturalne zasoby wód poprzez ograniczanie wykorzystywania w tym celu wody z gminnego wodociągu co jest tym bardziej cenne w sytuacji zagrożenia suszą.

Wnioski były przyjmowane od 02 kwietnia do 30 września 2023 roku i były rozpatrywane w kolejności zgłoszeń. Na dzień 30 września 2023 r. wpłynęło do Urzędu Gminy Żary 84 wnioski. Podpisano 80 umów, tym samym wyczerpując pierwotny budżet tegorocznej edycji programu. 4 wnioski zostały wycofane przez wnioskodawców.

Wysokość udzielonych dotacji wyniosła 70. 407,25 zł.

Najczęściej wybieraną instalacją do zatrzymywania deszczu okazały się pojemniki naziemne połączone z systemem rynnowym budynków.

Deszczówka to nieodpłatne źródło wody, dzięki któremu możemy żyć oszczędniej i bardziej ekologicznie. Zachowując naturalny obieg wody w przyrodzie, wpływamy pozytywnie na mikroklimat i bioróżnorodność. Umiejętne wykorzystanie deszczówki niesie za sobą również walory ekonomiczne.

15.3 INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ DROGOWĄ I OŚWIETLENIOWĄ

W ramach modernizacji, przebudowy i budowy gminnej infrastruktury drogowej na terenie gminy przeprowadzono za kwotę 9.390.368,90 zł szereg inwestycji na odcinkach dróg wewnętrznych, chodnikach, mostkach, zjazdach, przepustach i rowach w celu poprawy komunikacji i bezpieczeństwa. Wybudowano 9 nowych odcinków dróg: w m. Grabik, Łaz Olbrachtów, Drozdów, Lubanice, Surowa za kwotę ok. 2 mln. 370 tys. zł. W Mirostowicach Dolnych wykonano modernizację chodnika przy pl. Kościelnym za kwotę 16.360,00 zł, natomiast modernizacja mostku miała miejsce w m. Biedrzychowice Dolne i Lubanice za łączną kwotę 75.030,00 zł.

Opracowano również szereg dokumentacji projektowych na budowę dróg oraz programów funkcjonalno – użytkowych m.in. na budowę trasy rowerowej relacji Żary – Lubomyśl- Surowa w ciągu dróg powiatowych Nr 1076 F i 1095F za kwotę 140.000,-zł, Opracowanie PFU na budowę i remont dróg wewnętrznych w m. Grabik za kwotę 30.750,- zł.

Wykonano ponadto m.in.

- Budowa drogi w m. Drozdów z kwotą 318.159,12 zł
- Budowa drogi w m. Łaz- koszt 674.736,56 zł

Droga w m. Łaz

- Opracowanie PFU na modernizację dróg gminnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz termomodernizacją świetlicy w Bieniowie za kwotę 24.600,00 zł
- Budowa drogi w Surowej – koszt 308.571,15 zł
- Przebudowa drogi wewnętrznej w Olbrachtowie- koszt 750.404,00 zł

- Przebudowa drogi wewnętrznej w Sieniawie Żarskiej – koszt 1.046.494,00 zł
- Przebudowa drogi wewnętrznej w Mirostowicach Dolnych – koszt 1.076.461,00 zł
- Przebudowa drogi wewnętrznej w Lubomyślu- koszt 1.039.529,00 zł
- Wykonanie nawierzchni asfaltowej parkingu przy cmentarzu w Olbrachtowie -koszt 54.931,80 zł
- Budowa drogi w Grabiku – dz. nr 127/2, 185/2- koszt 321.775,38 zł
- Budowa drogi w Grabiku – dz. 439 – koszt 196.147,98 zł

W zakresie oświetlenia ulicznego wydatkowano kwotę 1.374.638,42 zł budując nowe odcinki oświetlania drogowego, modernizując oświetlenie jak również opracowując dokumentację na budowę oświetlenia drogowego pod kolejne inwestycje.

20 marca 2023r. Wójt Leszek Mrozek podpisał umowę z wykonawcami oświetlenia w Bieniowie i Lubomyślu, Bogumiłowie, Miłowicach i Mirostowicach Górnych.

W Bieniowie zamontowano 52 lampy. Tu przetarg na roboty wygrała firma Twój Elektryk z Kątów Wrocławskich. Koszt inwestycji to 332 tys. zł. W Lubomyślu natomiast powstało 26 punktów oświetleniowych. Tu robotami zajmowała się firma IT Partner Piotr Wlazło z Żagania. Umowa opiewała na 159,6 tys. zł.

Podpisanie umowy na wykonanie oświetlenia ulicznego

18 latarni stanęło również w Bogumiłowie, 14 w Miłowicach i aż 26 nowych punktów oświetleniowych przybyło w Mirostowicach Górnych. Najkorzystniejszą ofertę na montaż lamp w tych miejscowościach złożyła firma Megawat Zdzisława Sarnackiego z Żar. Ich łączny koszt to blisko 390 tys. zł.

- Budowa oświetlenia w parku w m. Olbrachtów za kwotę 75.153,00 zł
- Budowa oświetlenia drogowego w m. Miłowicach za kwotę 90.897,00 zł
- Budowa oświetlenia drogowego w m. Bogumiłowie za kwotę 131.373,99
- Budowa oświetlenia drogowego w m. Bieniowie ul. Dolna za kwotę 337.157,98 zł

Oświetlenie Bieniów

- Budowa oświetlenia drogowego w m. Lubomyśl za kwotę 162.081,94 zł
- Budowa oświetlenia drogowego w m. Mirostowice Górne za kwotę 178.118,98
- Opracowanie dokumentacji na budowę oświetlenia w m. Złotnik
- Opracowanie dokumentacji na budowę oświetlenia w m. Łaz za kwotę 14.637,00 zł
- Modernizacja oświetlenia drogowego w m. Olbrachtów za kwotę 14.530,64
- Budowa oświetlenia drogowego w m. Dąbrowiec za kwotę 84.141,99 zł

Oświetlenie w m. Dąbrowiec

- Budowa oświetlenia drogowego w m. Grabik za kwotę 26.076,00 zł

Oświetlenie i budowa drogi w m. Grabik

15.4 INWESTYCJE W ZAKRESIE OBIEKTÓW – KOMUNALNYCH (BOISKA, PLACE ZABAW, SIŁOWNIE), ŚWIETLICE, SZKOŁY,

Inwestycjami w roku 2023 objęte zostały również obiekty – komunalne (boiska, place zabaw, siłownie), świetlice, tereny turystyczno – rekreacyjne itp.:

- Budowa i montaż infrastruktury turystyczno – rekreacyjnej na terenie Gminy Żary dofinansowanie w ramach Programu inwestycyjnego Lubuska Baza Turystyczna na rok 2023- koszt inv. 80.380,50 zł;-
- Doposażenie placu zabaw w m. Rościce – koszt inv. 185.09 zł;
- Modernizacja poddasza świetlicy wiejskiej w Miłowicach wraz z wykonaniem zabezpieczenia ppoż.- koszt inv. 11.000,00;
- Modernizacja elewacji zewnętrznej oraz sanitariatów świetlicy wiejskiej w m. Kadłubia;
- Utworzenie centrum kulturalno – edukacyjnego w Miłowicach – koszt. 213.000,00zł;

10 maja 2023r. odbyło się przekazanie budynku do użytku. Leszek Mrozek, Wójt Gminy Żary dokonał uroczystego przekazania kluczy gospodarzom obiektu – Henryce Sałandziak-sołtys Miłowic oraz Barbarze Litewce – radnej Gminy.

Oprócz istniejącej świetlicy mieszkańcy zyskali dwa dodatkowe, pomieszczenia do prowadzenia zajęć kulturalno – edukacyjnych, wraz z zapleczem sanitarnym, sołtysówką. Zamontowana z tyłu budynku winda pozwoli korzystać z obiektu także osobom niepełnosprawnym i mającym trudności w poruszaniu

się. Teren wokół budynku został uporządkowany, już stoi wiata do biesiadowania, urządzono też miejsce do ogniska czy do grillowania, a wybudowana instalacja fotowoltaiczna pozwoli zaoszczędzić energię elektryczną zużywaną dla potrzeb oświetlenia i ogrzania budynku.

Dawniej obiekt dzielili prywatni właściciele i świetlica wiejska. Przekształcenie go w centrum mające służyć mieszkańcom Miłowic wymagało gruntownego remontu.

Świetlica przed remontem

Świetlica po remoncie

15.5 INWESTYCJE W ZAKRESIE GOSPODARKI NIERUCHOMOŚCIAMI

W 2023r. Wójt Gminy Żary dokonał zakupu nieruchomości na rzecz Gminy:

- w m. Olszyniec, oznaczonej nr działki 81/2, przy świetlicy wiejskiej, z przeznaczeniem pod plac zabaw, za kwotę 46.816,00 zł;
- w m. Olbrachtów oznaczonej nr działki 568 od Nadleśnictwa Lipinki Łużyckie, z przeznaczeniem pod infrastrukturę sportową, za kwotę 17.879,28 zł.
- Wójt przystąpił do licytacji komorniczej w dniu 25.09.2023r. dotyczącej nabycia nieruchomości gruntowej niezabudowanej w m. Włostów za kwotę 42.600,00zł i wygrał przedmiotową licytację.

Z uwagi na zły stan pokrycia dachowego konieczne było przeprowadzeni modernizacji dachu w budynku mieszkalnym w m. Bieniów ul. Górna za kwotę 45.520,00 zł. W związku z powtarzającym się zalewaniem piwnicy w budynku mieszkalno – użytkowym w m. Łukawy 25, wykonano odwodnienie podpiwniczenia za kwotę 29.766,00 zł

15.6 INWESTYCJE W OŚWIATĘ

W 2023 roku na budynku szkoły podstawowej w Mirostowicach Dolnych wykonano modernizację dachu łącznika. Na realizację tego zadania przeznaczone zostało: 48.216,00zł.

Wykonano szereg innych inwestycji m.in.:

- Modernizacja nawierzchni placu zabaw przy Szkole Podstawowej w Bieniowie – koszt inw. 83.640,00 zł;
- Modernizacja placu zabaw wraz z wykonaniem nowego podłoża przy budynku SP w Lubanicach – koszt inw. 34.968,30zł;
- Opracowanie ekspertyzy technicznej budynku SP w Bieniowie – koszt 21.525,00 zł;
- Modernizacja pieca c.o. w budynku SP w Mirostowicach Dolnych – koszt 11.316,00zł;
- Wykonanie wejścia schodowego wraz z podjazdem dla niepełnosprawnych przy budynku SP w Mirostowicach Dolnych;
- Zagospodarowanie terenu przy SP W Olbrachtowie poprzez modernizację parkingu, częściowego ogrodzenia i piłko chwytów – koszt 77.905,00 zł;
- Przedszkole w Grabiku- zakup, dostawa i montaż klimatyzatora ściennego – koszt -10.004,82.

Gmina Żary w 2022r.otrzymała 9 mln 647 tys. 500 zł dofinansowania na budowę przedszkola wraz z oddziałami szkolnymi I-III w Olbrachtowie w drugiej pilotażowej edycji Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych.

W dniu 14 listopada 2023r. rozpoczęła się budowa przedszkola wraz z oddziałami szkolnymi I-III w Olbrachtowie, którą realizuje Firma Kreator Edyta Tomczyk, a która wygrała przetarg w trybie

zamówień publicznych: zaprojektuj i wybuduj i zaproponowała najkorzystniejszą ofertę. Rozpoczęcie prac poprzedzone było opracowaniem dokumentacji projektowej oraz uzyskaniem pozwolenia na budowę. Rok 2023 wykonaniem tanu surowego zamkniętego. Koszt inwestycji w 2023r. wyniósł 1.565.447,37 zł.

15.7 INWESTYCJE W OBIEKTY SPORTOWE

Realizację **budowy szatni sportowej w Drożkowie wraz z infrastrukturą** zakończono w 2023 roku. Zakres zadania obejmował budowę szatni sportowej wyposażonej w dwie szatnie, pomieszczenie dla sędziów z węzłem sanitarnym, pomieszczenie biurowe i gospodarcze, toaletę dla osób niepełnosprawnych, utwardzenie terenu przy budynku, ogrodzenie i oświetlenie obiektu. Całkowita wartość zadania opiewała na kwotę 2.386.322,14 zł. Dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład wyniosło 2.147.689,92 zł.

W 2023r. przeprowadzono również modernizację szatni sportowej w m. Sieniawa Żarska

Przypomnimy, że wszystko zaczęło się od złożenia przez Gminę Żary wniosku o dofinansowanie modernizacji szatni sportowej w Sieniawie Żarskiej w konkursie Fundacji Lotto "Sportowo Kulturalnie Lokalnie". Nasz projekt, spośród 540 w całym kraju zakwalifikował się do I etapu konkursu. W drugim etapie o zwycięstwie decydowała ilość głosów oddanych na wybrane projekty. I udało się, dzięki mobilizacji zawodników, przyjaciół klubu i mieszkańców gminy. Projekt Gminy Żary zdobył 50 tys.330 głosów i znalazł się w czołówce laureatów konkursu, zajmując pierwsze miejsce w województwie lubuskim.

Prezes Delt Sieniawa Żarska Łukasz Pokrywiecki z kierownikiem zespołu i Wójtem Leszkiem Mroźkiem wrócili z Warszawy z czekiem na 196 tys. zł.

Zaangażowanie mieszkańców i ich determinacja jest godna podziwu, ale i naśladowania, dlatego dodatkowo Wójt Gminy Żary dofinansował inwestycję kwotą ok. 50 tys. zł. Zakres zadania obejmował modernizację szatni sportowej, w tym naprawę pokrycia dachowego, wymianę stolarki drzwiowej, kompleksowy remont zaplecza sanitarno-szatniowego oraz remont ciągów komunikacyjnych i zaplecza sportowego. Ponadto położono nowe płytki, wymieniono parapety oraz zakupiono niezbędne wyposażenie szatni dla gospodarzy. Całkowita wartość zadania opiewała na kwotę 239.850,00 zł. Darowizna z Fundacji LOTTO wyniosła 191.880,00 zł.

Wykonano również ogrodzenie i miejsce parkingowe na boisku sportowym w sołectwie Sieniawa Żarska za kwotę 5.000,00 zł.

Szatnia sportowa w Olbrachtowie

15 kwietnia 2023r. oficjalnie oddano do użytku wyremontowaną szatnię sportową w Olbrachtowie. Z tej okazji drużyna gospodarzy Błękitnych Olbrachtów rozegrała mecz z Dozametem Nowa Sól i go wygrała. Honorowymi gośćmi oficjalnego otwarcia szatni byli Robert Skowron - Prezes Lubuskiego Związku Piłki Nożnej i Wicemarszałek Województwa Lubuskiego - Stanisław Tomczyszyn. Modernizacja zaplecza szatniowo- sanitarnego kosztowała w sumie 250 tys. 920 zł, z czego dofinansowanie ze środków budżetu województwa lubuskiego z programu inwestycyjnego pn. „Lubuska Baza Sportowa” na 2022 rok wyniosło 100 tys. zł.

Ocieplony budynek, naprawiony dach, nowe sanitariaty, stolarka drzwiowa, elektryczne ogrzewanie, świeżo odmalowane ściany wewnątrz budynku, nowe płytki już służą około setce zawodników Klubu Sportowego „Błękitni Olbrachtów”, a także społeczności lokalnej korzystającej z obiektu podczas imprez. W obiekcie położono także nową elewację, wymienione rynny i rury spustowe.

Otrzymaliśmy dofinansowanie na sport, zabytki i bazę turystyczną

Wójt Gminy Żary, Leszek Mrozek podpisał umowy na dofinansowanie w ramach programów Lubuska Baza Sportowa i Lubuska Baza Turystyczna oraz dotacje na lubuskie zabytki.

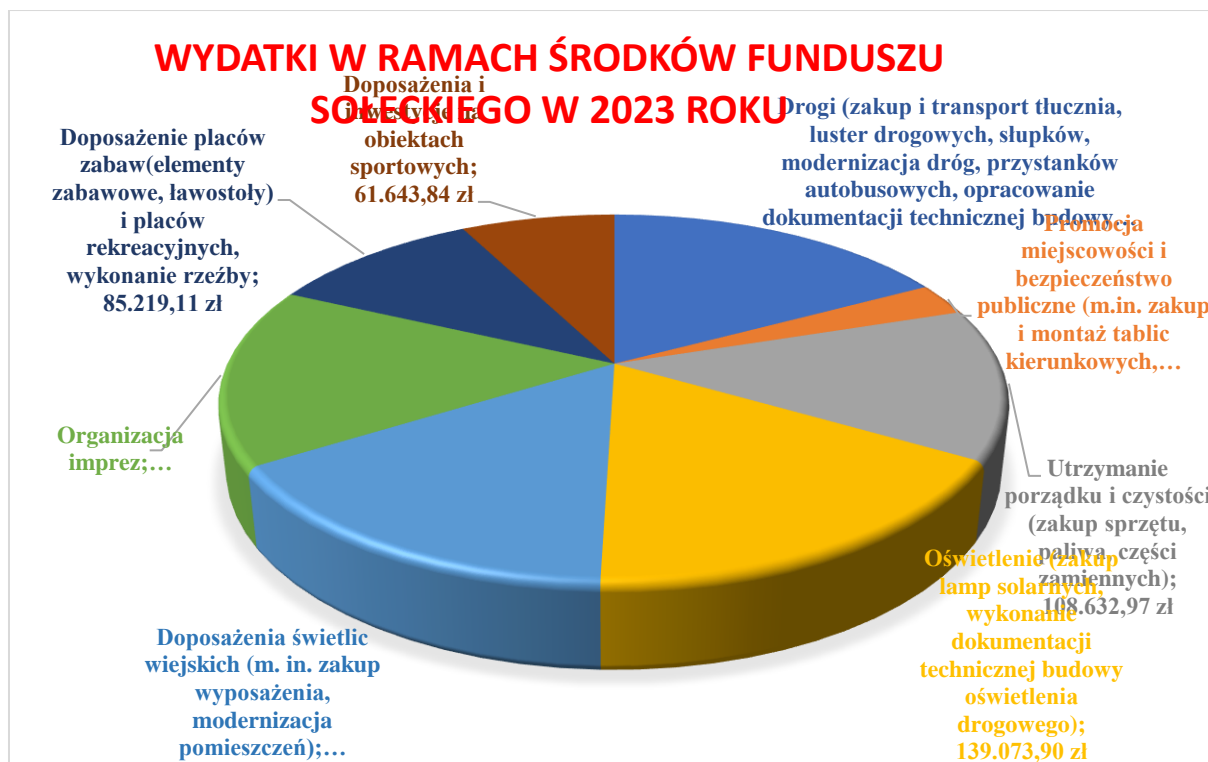

W dniu 30 maja 2023r. odbyło się spotkanie Wójta Gminy Żary z Wicemarszałkiem Stanisławem Tomczyszynem oraz Przewodniczącym Sejmiku Województwa Lubuskiego – Waławem Maciuszonkiem i przedstawicielami organizacji pozarządowych. Podczas spotkania podpisano umowy o dofinansowanie w ramach programów Lubuska Baza Sportowa i Lubuska Baza Turystyczna oraz dotacje na lubuskie zabytki. Gminie Żary przyznano następujące granty: dotacja w wysokości 40 tys. zł na budowę i montaż infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej na terenie Gminy Żary; na modernizację przyszłolnego obiektu sportowego w Mirostowicach Dolnych oraz budowę bulodromu wraz z infrastrukturą w Bieniowie. Kwota dotacji wynosi 70 tys. zł; dotacja w wysokości 50 tys. zł na Pałac we Włostowie. Dofinansowanie zostało przeznaczone na wzmocnienie ściany szczytowej zachodniej, uzupełnienie brakujących cegieł oraz przemurowania uszkodzeń fragmentów murów.

W ramach Lubuskiej Odnowy Wsi dotację w wysokości 7,5 tys. zł otrzymał Ludowy Zespół Sportowy FAX Bieniów, działający na terenie gminy Żary.

15.8 INWESTYCJE FINANSOWANE Z FUNDUSZU SOŁECKIEGO

W 2023 roku Fundusz sołecki opiewał na łączną kwotę **846.697,36 zł**, z czego wydatkowano **813.273,50 zł**. Sołectwa dużą część przypadających im środków przeznaczyły na realizację inwestycji na swoim terenie. Strukturę wydatków realizowanych w ramach Funduszu sołeckiego przedstawia poniższy wykres:

W ramach środków Funduszu Sołeckiego poszczególnych miejscowości w roku 2023 zostały zrealizowane m.in. takie inwestycje jak:

- Zakup i montaż lamp solarnych o łącznej wartości 84.624,00 zł w miejscowościach: Bieniów, Bogumiłów, Drożków, Grabik, Kadłubia, Miłowice, Włostów;
- Wykonanie dokumentacji projektowych na budowę oświetlenia drogowego o łącznej wartości 54.449,90 zł w m. Łaz, Miłowice, Mirostowice Górne, Olszyniec, Surowa;
- Doposażenie placu zabaw w m. Rościce za kwotę 10.164,91 zł (+185,09 zł w ramach dofinansowania z budżetu gminy);
- Wykonanie dokumentacji projektowej na budowę drogi gminnej w m. Lubanice za kwotę 11.070,00 zł;
- Wykonanie dokumentacji projektowej na budowę dróg gminnych w m. Łaz za kwotę 11.070,00 zł;

- Wykonanie dokumentacji projektowej na budowę dróg gminnych w m. Sieniawa Żarska za kwotę 40.590,00 zł;
- Wykonanie dokumentacji projektowej na budowę drogi gminnej w m. Siodło za kwotę 12.300,00 zł;
- Modernizacja dróg gminnych w m. Łukawy za kwotę 11.685,00 zł;
- Modernizacja chodnika przy Placu Kościelnym w m. Mirostowice Dolne za kwotę 10.500,00 zł (+ 16.360,00 zł w ramach dofinansowania z budżetu gminy);

Nowy chodnik przy Pl. Kościelnym

- Modernizacja pomieszczeń świetlicy wiejskiej (mała sala) w m. Mirostowice Dolne za kwotę 10.000,00 zł (+ 35.000,00 zł w ramach dofinansowania z budżetu gminy);
- Renowacja drzwi na świetlicy wiejskiej w m. Złotnik za kwotę 10.000,00 zł (+ 8.081,00 zł w ramach dofinansowania z budżetu gminy);

- Modernizacja placu przy świetlicy wiejskiej w m. Złotnik za kwotę 10.418,14 zł;
- Wykonanie pergoli dekoracyjnej przy świetlicy wiejskiej w m. Lubomyśl za kwotę 20.000,00 zł (+18.000,00 zł w ramach dofinansowania z budżetu gminy);

Pergola w m. Lubomyśl

- Zakup materiałów budowlanych do utwardzenia parkingu przy świetlicy wiejskiej w m. Olbrachtów za kwotę 27.179,77 zł;
- Wymiana ławek na kompleksie rekreacyjnym w m. Bieniów za kwotę 5.660,00 zł (+ 6.339,88 zł w ramach dofinansowania z budżetu gminy);
- Zagospodarowanie placu rekreacyjnego w m. Marszów za kwotę 13.861,98 zł;
- Wyrównanie i rekultywacja terenu na placu rekreacyjnym w m. Stawnik za kwotę 10.000,00 zł;
- Wykonanie drewnianej rzeźby na placu rekreacyjnym w m. Stawnik za kwotę 5.000,00 zł;

Rzeźba w m. Stawnik

- Zakup materiałów budowlanych pod wiatę na boisku sportowym w m. Drożków za kwotę 11.435,85 zł;
- Wykonanie dokumentacji technicznej rozbudowy szatni sportowej w m. Grabik za kwotę 19.860,00 zł;
- Zakup siedzisk i wiat na boisko sportowe w m. Lubanice za kwotę 8.500,00 zł (+ 8.500,00 zł w ramach dofinansowania z budżetu gminy);
- Montaż furtki na boisku sportowym w m. Łaz za kwotę 1.230,00 zł;
- Wykonanie ogrodzenia i miejsca parkingowego na boisku sportowym w m. Sieniawa Żarska za kwotę 5.000,00 zł (+5.000,00 zł w ramach dofinansowania z budżetu gminy).

16. PODSUMOWANIE

Rok 2023 był czasem wyjątkowej pracy przy realizacji bardzo dużej liczby inwestycji nowych oraz kontynuowanych. Zapewniam Państwa, że wszystkie możliwe do zrealizowania zadania, zostały wykonane w sposób rzetelny, prawidłowy i zgodny z rachunkiem ekonomicznym, zaspokajając różnorodne oczekiwania społeczności lokalnej, co potwierdza również dokument stanowiący sprawozdanie finansowe z działalności gminy i jej organu wykonawczego za 2023 rok. Dzięki środkom własnym w kwocie **26 874.547,26 milionów zł** oraz pozyskanym w wysokości **12.779.054,96 milionów złotych**, inwestycje zaplanowane na 2023 rok udało się zakończyć z sukcesem. Rozbudowana i modernizowana jest infrastruktura wodociągowa, drogowa, oświetleniowa oraz przestrzeń publiczna. Oprócz tego zostały zwiększone finanse na oświatę, gospodarkę i kulturę. Ma to ogromne znaczenie dla dalszego rozwoju Naszej pięknej gminy. Chciałbym również podkreślić, iż obok projektów gminnych, w 2023 roku w gminie trwały również inwestycje realizowane przez zewnętrzne podmioty. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, iż również o te inwestycje jako Wójt mocno zabiegałem i byłem zaangażowany na różnych etapach ich przygotowań. Serdecznie dziękuję Radnym Rady Gminy Żary za owocną współpracę, która doprowadziła do tak licznych sukcesów. Dziękuję również mieszkańcom gminy, przedsiębiorcom, organizacjom pozarządowym, sołtysom, druhom Ochotniczych Straży Pożarnych oraz dyrektorom i pracownikom wszystkich jednostek za wsparcie i ciężką pracę na rzecz Naszej pięknej Gminy.

Zapewniam Państwa, że Gmina Żary będzie w dalszym ciągu tworzyć przyjazne warunki dla funkcjonowania firm, rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności oraz zwiększać swoją atrakcyjność gospodarczą i społeczną. Będziemy też kontynuować politykę prosenioralną oraz inwestować w edukację przyszłych pokoleń. Ogromną uwagę przywiązujemy do zagwarantowania jak najwyższej jakości życia i poczucia bezpieczeństwa. Służyć temu będą m.in. projekty dofinansowane ze środków Unii Europejskiej oraz ze środków rządowych, a do których aplikowania jesteśmy w pełni przygotowani. Zapewniam Państwa, że żadna dziedzina bliska mieszkańcom Gminy Żary nie jest zapomniana, a każda, w miarę możliwości, zgłoszona sprawa jest traktowana jako niezbędna do życia i funkcjonowania w Naszej gminie. Jedyne środki finansowe, na które niekiedy trzeba poczekać oraz procedury administracyjno – prawne mogą opóźnić realizację planów inwestycyjnych. Nasze konsekwentne i długofalowe działania zmierzają do stworzenia gminy przyjaznej mieszkańcom, z zapewnieniem warunków do zamieszkania, pracy, rozwoju i wypoczynku. Najważniejszy jest dla nas mieszkaniowiec i ten fakt pozostaje niezmienny.